

CETERIS **PARIBUS** ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ

CETERIS PARIBUS

BUSINESS
MARKETING
STRATEGIES

Εισαγωγή: Η σύνδεση των οικονομικών θεμάτων με την καθημερινότητα	4
Εισαγωγή	5
Κεφάλαιο 1: Ανεργία	20
Κεφάλαιο 2: Πληθωρισμός και αποπληθωρισμός	32
Κεφάλαιο 3: Φόροι, οικονομική ανάπτυξη, δημόσιο χρέος και δημόσια αγαθά	42
Κεφάλαιο 4: Κεντρικές τράπεζες και νομίσματα	59
Κεφάλαιο 5: Κοινό νόμισμα	89
Κεφάλαιο 6: Μονοπώλια, ολιγοπώλια και καρτέλ	113
Κεφάλαιο 7: Επιχειρήσεις, μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί και δημόσια οικονομικά	132
Κεφάλαιο 8: Πολιτική οικονομία και οικονομική πολιτική	147
Κεφάλαιο 9: Εμβαθύνοντας στο CETERIS Paribus	162

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Σχετικά με το εγχειρίδιο

Το Εγχειρίδιο CETERIS Paribus είναι προϊόν του χρηματοδοτούμενου από το Erasmus+ KA2 έργου CETERIS Paribus που απευθύνεται σε εργαζόμενους στον τομέα της νεολαίας και σε νέους.

Βασίζεται στην έρευνα και τις εργασίες που διεξήχθησαν στο πλαίσιο του έργου CETERIS Paribus, με στόχο:

- να εμβαθύνει στον οικονομικό αλφαριθμητισμό, αξιοποιώντας το υλικό που έχει ήδη παραχθεί μέσω άλλων δραστηριοτήτων του έργου,
- να παρουσιάσει τα βασικά στοιχεία της λογικής πίσω από το βιντεοπαιχνίδι που δημιουργήθηκε στο πλαίσιο του έργου, και
- να συμπεριλάβει κατάλογο πρόσθετων πηγών που θα επιτρέψουν στους αναγνώστες να εστιάσουν περαιτέρω σε οικονομικά ζητήματα που επηρεάζουν την καθημερινή ζωή των νέων.

Εισαγωγή: Η σύνδεση των οικονομικών θεμάτων με την καθημερινή μας ζωή

Εισαγωγή

Η μελέτη των οικονομικών θεωρείται συχνά ένα πολύπλοκο και μυστηριώδες αντικείμενο που είναι δύσκολο να κατανοηθεί, όντας αποσυνδεδεμένο από την καθημερινή μας ζωή. Ωστόσο, η πραγματικότητα είναι ακριβώς το αντίθετο. Τα οικονομικά θέματα είναι όχι μόνο σημαντικά αλλά και ζωτικής σημασίας για την καθημερινή μας ζωή, καθώς επηρεάζουν τα πάντα, από τις τιμές των αγαθών και των υπηρεσιών μέχρι την αγορά εργασίας και το βιοτικό μας επίπεδο. Σε αυτό το κεφάλαιο, θα διερευνήσουμε τη σύνδεση των οικονομικών θεμάτων με την καθημερινή μας ζωή και τον τρόπο με τον οποίο μας επηρεάζουν ως άτομα.

Οι νέοι συχνά παρουσιάζονται ως αδρανείς και αδιάφοροι για τα οικονομικά ζητήματα. Ωστόσο, αυτό δεν είναι απολύτως ακριβές. Στην πραγματικότητα, πολλοί νέοι γνωρίζουν τον αντίκτυπο των οικονομικών θεμάτων στην καθημερινή τους ζωή και ανησυχούν για τη μελλοντική οικονομική τους ασφάλεια.

Καθ' όλη τη διάρκεια του κεφαλαίου, θα παρέχουμε στους νέους διάφορες δραστηριότητες που έχουν σχεδιαστεί για να ενθαρρύνουν την ενεργό μάθηση και την κριτική σκέψη. Στόχος μας είναι να εξοπλίσουμε τους νέους με τις γνώσεις και τους πόρους που χρειάζονται για να λαμβάνουν τεκμηριωμένες αποφάσεις σχετικά με το οικονομικό τους μέλλον, βοηθώντας τους να ευδοκιμήσουν σε μια ταχέως μεταβαλλόμενη παγκόσμια οικονομία.

Κύρια οικονομικά θέματα

1. Το κόστος ζωής

Για τους νέους, το κόστος ζωής αποτελεί μείζον πρόβλημα, διότι επηρεάζει την ικανότητά τους να τα βγάλουν πέρα και να αποκτήσουν οικονομική ανεξαρτησία. Το υψηλό κόστος στέγασης, οι αυξανόμενες δαπάνες υγειονομικής περίθαλψης και το κόστος των καθημερινών αναγκών, όπως τα τρόφιμα και οι μεταφορές, μπορεί να καταστήσουν δύσκολο για τους νέους να αντέξουν οικονομικά ένα αξιοπρεπές βιοτικό επίπεδο. Επιπλέον, πολλοί νέοι επιβαρύνονται με σημαντικά χρέη από φοιτητικά δάνεια, γεγονός που μπορεί να καταστήσει δύσκολη την αποταμίευση χρημάτων, την αγορά κατοικίας ή τη δημιουργία οικογένειας.

Εισαγωγή

Το κόστος ζωής μπορεί επίσης να έχει μακροπρόθεσμες συνέπειες για την οικονομική ευημερία των νέων. Το υψηλό κόστος στέγασης μπορεί να καταστήσει δύσκολη την αποταμίευση για την προκαταβολή ενός σπιτιού, το οποίο αποτελεί κρίσιμο περιουσιακό στοιχείο για την οικοδόμηση πλούτου. Επιπλέον, το υψηλό κόστος της υγειονομικής περίθαλψης μπορεί να αποτελέσει σημαντική επιβάρυνση, ιδίως για όσους δεν έχουν ασφάλιση.

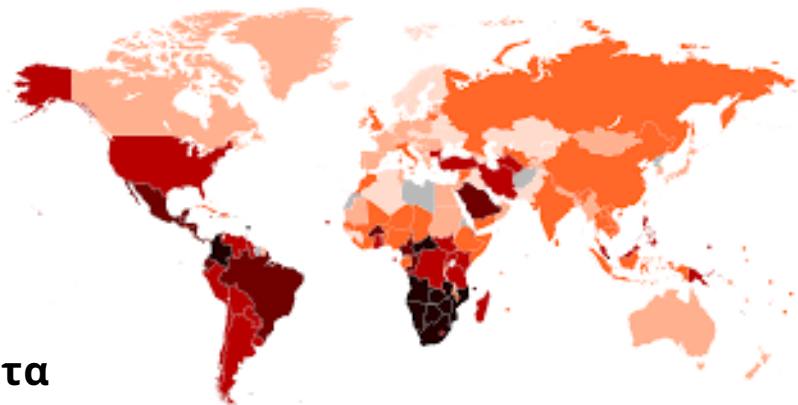
είναι σημαντικό οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής να αντιμετωπίσουν το κόστος ζωής και να λάβουν μέτρα για να καταστήσουν πιο προσιτές τις ανάγκες όπως η στέγαση, η υγειονομική περίθαλψη και η εκπαίδευση για τους νέους. Μειώνοντας την οικονομική επιβάρυνση των νέων, οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής μπορούν να συμβάλουν στην προώθηση της οικονομικής σταθερότητας και στη δημιουργία μιας πιο δίκαιης κοινωνίας για όλους.

2. Ευκαιρίες απασχόλησης

Οι ευκαιρίες απασχόλησης είναι ζωτικής σημασίας για τα άτομα και την οικονομία στο σύνολό της. Παρέχουν ένα μέσο στα άτομα για να αποκτήσουν εισόδημα, να επιτύχουν οικονομική σταθερότητα και να συμβάλουν στην οικονομική ανάπτυξη των κοινοτήτων τους.

Η πρόσβαση σε ευκαιρίες απασχόλησης είναι απαραίτητη για τη μείωση της φτώχειας και της κοινωνικής ανισότητας, καθώς επιτρέπει στα άτομα να αποκτήσουν οικονομική ανεξαρτησία και να βελτιώσουν το βιοτικό τους επίπεδο. Επιπλέον, οι ευκαιρίες απασχόλησης συμβάλλουν στην ανάπτυξη και την εξέλιξη των βιομηχανιών, δημιουργώντας περισσότερα αγαθά και υπηρεσίες για την αγορά από τους καταναλωτές και αυξάνοντας την οικονομική δραστηριότητα.

Ωστόσο, η διαθεσιμότητα των ευκαιριών απασχόλησης δεν είναι πάντα συνεπής ή ομοιόμορφα κατανομημένη. Ορισμένοι κλάδοι μπορεί να παρουσιάζουν αύξηση των θέσεων εργασίας, ενώ άλλοι μπορεί να αντιμετωπίζουν απώλειες θέσεων εργασίας. Επιπλέον, οι ευκαιρίες απασχόλησης μπορεί να είναι πιο προσιτές σε ορισμένες περιοχές από ό,τι σε άλλες, δημιουργώντας οικονομικές ανισότητες μεταξύ διαφορετικών κοινοτήτων. Η μεταβαλλόμενη αγορά εργασίας, συμπεριλαμβανομένων των εξελίξεων στην τεχνολογία και του αντίκτυπου των παγκόσμιων γεγονότων, μπορεί επίσης να δημιουργήσει αβεβαιότητες για τους αναζητούντες εργασία. Ως εκ τούτου, είναι σημαντικό για τα άτομα, τις επιχειρήσεις και τις κυβερνήσεις να συνεργαστούν για να δημιουργήσουν και να διατηρήσουν ευκαιρίες απασχόλησης για όλους, ανεξάρτητα από το υπόβαθρο ή τον τόπο διαμονής τους.

3. Εισοδηματική ανισότητα

Η εισοδηματική ανισότητα αποτελεί αυξανόμενη ανησυχία σε πολλές χώρες και οι νέοι συχνά πλήττονται δυσανάλογα. Σε πολλές περιπτώσεις, οι νέοι αντιμετωπίζουν χαμηλότερους μισθούς, υψηλότερα επίπεδα ανεργίας και λιγότερες ευκαιρίες για επαγγελματική ανέλιξη. Αυτό μπορεί να καταστήσει δύσκολο για τους νέους να επιτύχουν οικονομική ανεξαρτησία και να αποκτήσουν ένα αξιοπρεπές βιοτικό επίπεδο. Η εισοδηματική ανισότητα μπορεί επίσης να δημιουργήσει εμπόδια στην πρόσβαση σε βασικούς πόρους, όπως η υγειονομική περίθαλψη, η εκπαίδευση και η στέγαση, καθιστώντας δυσκολότερο για τους νέους να οικοδομήσουν ένα ασφαλές μέλλον.

Ο αντίκτυπος της εισοδηματικής ανισότητας στους νέους μπορεί να έχει μακροπρόθεσμες συνέπειες, τόσο για τα άτομα όσο και για την κοινωνία στο σύνολό της. Τα άτομα που αντιμετωπίζουν περιορισμένες ευκαιρίες οικονομικής ανέλιξης μπορεί να έχουν περισσότερες πιθανότητες να βιώσουν τη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό, οδηγώντας σε αυξημένο άγχος και κακές επιπτώσεις στην υγεία. Επιπλέον, η εισοδηματική ανισότητα μπορεί να συμβάλει στην κοινωνική αναταραχή, καθώς οι άνθρωποι γίνονται όλο και πιο δυσαρεστημένοι με την οικονομική τους κατάσταση και την αντιληπτή έλλειψη ευκαιριών. Η αντιμετώπιση της εισοδηματικής ανισότητας είναι απαραίτητη για την προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης και σταθερότητας, τη δημιουργία ευκαιριών για όλους και την οικοδόμηση μιας πιο δίκαιης κοινωνίας για τις μελλοντικές γενιές.

4. Κλιματική αλλαγή και βιωσιμότητα

Η κλιματική αλλαγή και η αειφορία είναι κρίσιμα ζητήματα που επηρεάζουν τους νέους σήμερα και θα συνεχίσουν να επηρεάζουν τις μελλοντικές γενιές. Η κλιματική αλλαγή αναφέρεται στις μακροπρόθεσμες αλλαγές στα καιρικά πρότυπα, που προκαλούνται από τις αυξημένες εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου από ανθρώπινες δραστηριότητες, όπως η καύση ορυκτών καυσίμων και η αποψίλωση των δασών. Η αειφορία, από την άλλη πλευρά, αναφέρεται στην ικανότητα ικανοποίησης των αναγκών της σημερινής γενιάς χωρίς να διακυβεύεται η ικανότητα των μελλοντικών γενεών να ικανοποιήσουν τις δικές τους ανάγκες. Και τα δύο αυτά ζητήματα είναι αλληλένδετα, καθώς η κλιματική αλλαγή αποτελεί σημαντική απειλή για τη βιωσιμότητα, καθώς επηρεάζει τη διαθεσιμότητα των πόρων και των οικοσυστημάτων.

Οι νέοι πρέπει να διαδραματίσουν κρίσιμο ρόλο στην αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και στην προώθηση της αειφορίας. Υιοθετώντας βιώσιμες πρακτικές, όπως η μείωση των αποβλήτων, η εξοικονόμηση ενέργειας και η χρήση των δημόσιων συγκοινωνιών, οι νέοι μπορούν να συμβάλουν στη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και στον μετριασμό των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής.

Επιπλέον, οι νέοι μπορούν να υποστηρίξουν πολιτικές που υποστηρίζουν τη βιωσιμότητα, όπως οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, οι πράσινες μεταφορές και η βιώσιμη γεωργία. Αναλαμβάνοντας δράση για την κλιματική αλλαγή και την αειφορία, οι νέοι μπορούν να συμβάλουν σε ένα πιο βιώσιμο και δίκαιο μέλλον για τους ίδιους και τις μελλοντικές γενιές.

5.Αναδιανομή του πλούτου

Η αναδιανομή του πλούτου είναι ένα αμφιλεγόμενο ζήτημα, αλλά αποκτά όλο και μεγαλύτερη σημασία καθώς η εισοδηματική ανισότητα συνεχίζει να αυξάνεται. Οι νέοι είναι μεταξύ εκείνων που πλήττονται περισσότερο από την εισοδηματική ανισότητα, καθώς αντιμετωπίζουν αυξανόμενο κόστος διαβίωσης και περιορισμένες ευκαιρίες οικονομικής ανέλιξης. Η αναδιανομή του πλούτου είναι ένας τρόπος αντιμετώπισης αυτών των ζητημάτων με την αναδιανομή του πλούτου από τα πλουσιότερα άτομα και τις πλουσιότερες εταιρείες σε εκείνους που έχουν μεγαλύτερη ανάγκη. Αυτό μπορεί να λάβει τη μορφή υψηλότερων φόρων για τους πλούσιους, αυξημένων δαπανών για κοινωνικά προγράμματα και πολιτικών που προωθούν τη μεγαλύτερη οικονομική ισότητα.

Ένα από τα σημαντικότερα οφέλη της αναδιανομής του πλούτου για τους νέους είναι ότι μπορεί να συμβάλει στη μείωση της φτώχειας και στην προώθηση της κοινωνικής κινητικότητας. Όταν ο πλούτος συγκεντρώνεται στα χέρια λίγων, μπορεί να δημιουργηθεί ένας κύκλος φτώχειας που είναι δύσκολο να σπάσει. Με την αναδιανομή του πλούτου, οι νέοι μπορούν να αποκτήσουν πρόσβαση σε καλύτερη εκπαίδευση, υγειονομική περίθαλψη και άλλους βασικούς πόρους που είναι απαραίτητοι για την επίτευξη οικονομικής σταθερότητας. Η αναδιανομή του πλούτου μπορεί επίσης να συμβάλει στην εξίσωση των όρων ανταγωνισμού και στη μείωση των συστημικών ανισοτήτων που εμποδίζουν τους νέους να αξιοποιήσουν πλήρως τις δυνατότητές τους.

Ωστόσο, η αναδιανομή του πλούτου δεν είναι χωρίς προκλήσεις. Ορισμένοι υποστηρίζουν ότι οι αναδιανεμητικές πολιτικές μπορούν να καταπνίξουν την οικονομική ανάπτυξη μειώνοντας τα κίνητρα για καινοτομία και επενδύσεις. Άλλοι υποστηρίζουν ότι δεν είναι ο ρόλος της κυβέρνησης να αναδιανέμει τον πλούτο και ότι τα άτομα πρέπει να είναι υπεύθυνα για τη δική τους επιτυχία.

Παρόλα αυτά, είναι σημαντικό να εξεταστούν οι μακροπρόθεσμες επιπτώσεις της εισοδηματικής ανισότητας στους νέους και στην ευρύτερη οικονομία. Η αναδιανομή του πλούτου μπορεί να προωθήσει μεγαλύτερη κοινωνική κινητικότητα, να μειώσει τη φτώχεια και να δημιουργήσει μια πιο δίκαιη κοινωνία για τις μελλοντικές γενιές.

6.Τεχνολογική πρόοδος

Η τεχνολογική πρόοδος έχει επηρεάσει σημαντικά τους νέους, διαμορφώνοντας τον τρόπο με τον οποίο ζουν, εργάζονται και αλληλεπιδρούν με τον κόσμο γύρω τους. Από τα smartphones και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης μέχρι την τεχνητή νοημοσύνη και τη ρομποτική, η τεχνολογία έχει μεταμορφώσει τον τρόπο με τον οποίο οι νέοι επικοινωνούν, μαθαίνουν και έχουν πρόσβαση σε πληροφορίες. Καθώς η τεχνολογία συνεχίζει να εξελίσσεται, είναι σημαντικό για τους νέους να προσαρμόζονται και να μαθαίνουν νέες δεξιότητες για να ευδοκιμήσουν σε έναν ολοένα και πιο ψηφιακό κόσμο.

Ένα από τα σημαντικότερα πλεονεκτήματα των τεχνολογικών εξελίξεων για τους νέους είναι η αυξημένη πρόσβαση σε πληροφορίες και ευκαιρίες. Το διαδίκτυο έχει ανοίξει έναν κόσμο γνώσεων και πόρων, παρέχοντας στους νέους πρόσβαση σε εκπαιδευτικό υλικό, ευκαιρίες απασχόλησης και συνδέσεις με ανθρώπους από όλο τον κόσμο. Επιπλέον, οι τεχνολογικές εξελίξεις έχουν δημιουργήσει νέους κλάδους και ευκαιρίες απασχόλησης, όπως η ανάπτυξη λογισμικού, το ψηφιακό μάρκετινγκ και η ανάλυση δεδομένων. Οι νέοι που έχουν τεχνολογικές γνώσεις και είναι προσαρμοστικοί μπορούν να επωφεληθούν από αυτές τις ευκαιρίες και να χτίσουν επιτυχημένη σταδιοδρομία σε αυτούς τους τομείς.

Ωστόσο, οι τεχνολογικές εξελίξεις έχουν επίσης δημιουργήσει νέες προκλήσεις για τους νέους, όπως ο κίνδυνος εθισμού, ο διαδικτυακός εκφοβισμός και οι ανησυχίες για την προστασία της ιδιωτικής ζωής. Η άνοδος των μέσων κοινωνικής δικτύωσης έχει καταστήσει ευκολότερο από ποτέ για τους νέους να συνδεθούν με άλλους, αλλά έχει επίσης δημιουργήσει νέες μορφές κοινωνικής πίεσης και άγχους. Επιπλέον, η επικράτηση των ψευδών ειδήσεων και της παραπληροφόρησης μπορεί να καταστήσει δύσκολο για τους νέους να διακρίνουν την αλήθεια από τη μυθοπλασία. Καθώς η τεχνολογία συνεχίζει να εξελίσσεται, είναι σημαντικό οι νέοι να έχουν επίγνωση των πιθανών κινδύνων και να λαμβάνουν μέτρα για να παραμένουν ασφαλείς και υγιείς στην ψηφιακή εποχή.

Σύνδεση με πρακτικά ζητήματα

υπάρχουν διάφοροι λόγοι για τους οποίους είναι σημαντικό να έχουμε μια βασική κατανόηση των οικονομικών στην καθημερινή μας ζωή. Ακολουθούν μερικοί από αυτούς:

1. Κόστος ευκαιρίας

Το κόστος ευκαιρίας είναι μια έννοια που αφορά τις ανταλλαγές. Κάθε φορά που παίρνετε μια απόφαση, υπάρχει ένα κόστος ευκαιρίας. Αυτό σημαίνει ότι όταν επιλέγετε να κάνετε κάτι, επιλέγετε επίσης να μην κάνετε κάτι άλλο.

Παράδειγμα: Ένα παράδειγμα κόστους ευκαιρίας για τους νέους είναι η απόφαση να φοιτήσουν στο κολέγιο ή να αρχίσουν να εργάζονται αμέσως μετά το λύκειο. Εάν ένας νέος επιλέξει να φοιτήσει στο κολέγιο, θα επιβαρυνθεί με το κόστος των διδάκτρων, του δωματίου και της σίτισης και άλλων εξόδων, καθώς και με το κόστος ευκαιρίας του ότι δεν θα εργαστεί με πλήρη απασχόληση κατά τη διάρκεια αυτών των ετών. Το κόστος ευκαιρίας είναι το δυνητικό εισόδημα που θα μπορούσε να είχε κερδίσει το άτομο κατά τη διάρκεια αυτών των ετών, αν είχε επιλέξει να εργαστεί αντί αυτού. Για παράδειγμα, αν ένας νέος κερδίζει 25.000 δολάρια ετησίως δουλεύοντας με πλήρες ωράριο μετά το λύκειο και αποφασίσει να φοιτήσει στο κολέγιο για τέσσερα χρόνια, το κόστος ευκαιρίας θα είναι 100.000 δολάρια (4 χρόνια x 25.000 δολάρια/έτος). Αυτό σημαίνει ότι το άτομο παραιτείται από το δυνητικό εισόδημα των 100.000 δολαρίων προκειμένου να φοιτήσει στο κολέγιο. Ωστόσο, η απόφαση να φοιτήσει στο κολέγιο έχει επίσης δυνητικά οφέλη, όπως υψηλότερες εισοδηματικές δυνατότητες και καλύτερες ευκαιρίες απασχόλησης στο μέλλον. Το κόστος ευκαιρίας της φοίτησης στο κολέγιο πρέπει να σταθμιστεί έναντι των πιθανών οφελών για να καθοριστεί αν αξίζει τον κόπο. Συνοψίζοντας, η απόφαση να φοιτήσουν στο κολέγιο ή να αρχίσουν να εργάζονται μετά το λύκειο είναι ένα παράδειγμα του πώς το κόστος ευκαιρίας μπορεί να επηρεάσει τη λήψη αποφάσεων για τους νέους. Η κατανόηση του κόστους ευκαιρίας είναι σημαντική για τη λήψη τεκμηριωμένων αποφάσεων σχετικά με τον τρόπο κατανομής του χρόνου και των πόρων και για την αξιολόγηση των πιθανών οφελών και μειονεκτημάτων των διαφόρων επιλογών.

2. Προσφορά και Ζήτηση

Ο νόμος της προσφοράς και της ζήτησης είναι μια θεμελιώδης έννοια στα οικονομικά που επηρεάζει τις τιμές που πληρώνουμε για αγαθά και υπηρεσίες.

Παράδειγμα: Ένα παράδειγμα της προσφοράς και της ζήτησης είναι η αγορά των αθλητικών παπουτσιών. Ας υποθέσουμε ότι μια δημοφιλής μάρκα κυκλοφορεί ένα νέο αθλητικό παπούτσι περιορισμένης έκδοσης που πολλοί νέοι θέλουν να αγοράσουν. Η ζήτηση για αυτά τα αθλητικά παπούτσια μπορεί να αυξηθεί, με αποτέλεσμα η τιμή να αυξηθεί λόγω της περιορισμένης διαθεσιμότητας. Αυτό μπορεί να οδηγήσει σε μια κατάσταση όπου υπάρχουν περισσότεροι αγοραστές από τα διαθέσιμα αθλητικά παπούτσια, με αποτέλεσμα να δημιουργείται έλλειψη. Όταν η τιμή των αθλητικών παπουτσιών ανεβαίνει λόγω αυξημένης ζήτησης, η προσφορά μπορεί επίσης να αυξηθεί, καθώς οι παραγωγοί προσπαθούν να επωφεληθούν από τις υψηλότερες τιμές. Περισσότεροι παραγωγοί μπορεί να εισέλθουν στην αγορά και να προσπαθήσουν να παράγουν παρόμοια αθλητικά παπούτσια για να τα πουλήσουν σε υψηλότερη τιμή. Αυτό μπορεί τελικά να οδηγήσει σε μια κατάσταση όπου η προσφορά αθλητικών παπουτσιών υπερβαίνει τη ζήτηση, με αποτέλεσμα να δημιουργείται πλεόνασμα. Από την άλλη πλευρά, εάν η ζήτηση για αθλητικά παπούτσια μειωθεί, η τιμή μπορεί να μειωθεί λόγω του μειωμένου ανταγωνισμού μεταξύ των αγοραστών.

Αυτό μπορεί να οδηγήσει σε μια κατάσταση όπου υπάρχουν περισσότερα διαθέσιμα αθλητικά παπούτσια από τους αγοραστές, με αποτέλεσμα να δημιουργείται πλεόνασμα. Συνοπτικά, η αγορά αθλητικών παπουτσιών αποτελεί παράδειγμα του τρόπου με τον οποίο οι αλλαγές στην προσφορά και τη ζήτηση μπορούν να επηρεάσουν τις τιμές και τη διαθεσιμότητα. Η κατανόηση της προσφοράς και της ζήτησης είναι σημαντική για τους νέους που θέλουν να λαμβάνουν ενημερωμένες αποφάσεις σχετικά με το τι να αγοράσουν και πότε να το αγοράσουν, καθώς και για τις επιχειρήσεις που θέλουν να λαμβάνουν ενημερωμένες αποφάσεις σχετικά με την τιμολόγηση, το μάρκετινγκ και άλλες οικονομικές πολιτικές.

3. Πληθωρισμός

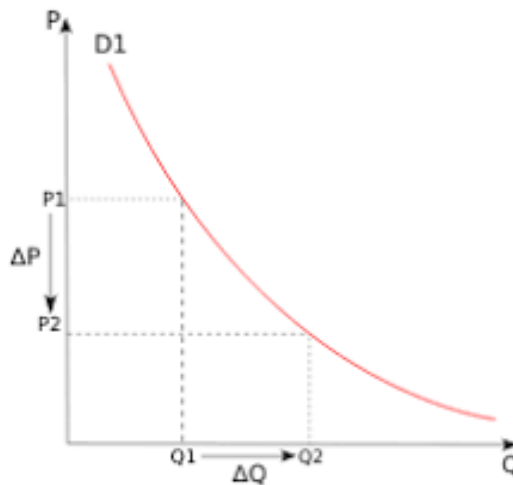
Ο πληθωρισμός είναι ο ρυθμός με τον οποίο αυξάνονται οι τιμές των αγαθών και των υπηρεσιών με την πάροδο του χρόνου. Όταν ο πληθωρισμός είναι υψηλός, το κόστος ζωής αυξάνεται και τα χρήματά σας δεν φτάνουν τόσο μακριά.

Παράδειγμα: Ένα παράδειγμα πληθωρισμού για τους νέους είναι το κόστος αγοράς ενός γεύματος σε ένα εστιατόριο. Εάν το συνολικό επίπεδο τιμών στην οικονομία αυξηθεί λόγω του πληθωρισμού, το κόστος παραγωγής και παροχής γευμάτων στους πελάτες μπορεί επίσης να αυξηθεί. Ως αποτέλεσμα, οι τιμές των στοιχείων του μενού μπορεί να αυξηθούν, γεγονός που μπορεί να καταστήσει ακριβότερο το φαγητό έξω για τους νέους. Για παράδειγμα, ας πούμε ότι ένα γεύμα με μπέργκερ και πατάτες τηγανιτές σε ένα εστιατόριο κοστίζει 10 δολάρια.

Εάν υπάρχει πληθωρισμός 10%, η τιμή του γεύματος μπορεί να αυξηθεί στα 11 δολάρια λόγω του αυξημένου κόστους παραγωγής και άλλων εξόδων. Αυτό σημαίνει ότι οι νέοι θα πρέπει να ξοδέψουν περισσότερα χρήματα για να αγοράσουν το ίδιο γεύμα που θα μπορούσαν να αγοράσουν με 10 δολάρια πριν από τον πληθωρισμό. Ο πληθωρισμός μπορεί επίσης να επηρεάσει τη συνολική αγοραστική δύναμη των χρημάτων, γεγονός που μπορεί να έχει επιπτώσεις στην ικανότητα των νέων να αποταμιεύουν και να προγραμματίζουν για το μέλλον. Εάν ο ρυθμός του πληθωρισμού είναι υψηλότερος από τον ρυθμό απόδοσης των αποταμιεύσεων, η πραγματική αξία των αποταμιεύσεων μπορεί να μειωθεί με την πάροδο του χρόνου.

4.Ελαστικότητα

Η ελαστικότητα είναι ένα μέτρο του πόσο ανταποκρίνονται οι καταναλωτές ή οι παραγωγοί στις μεταβολές της τιμής ή άλλων παραγόντων. Η κατανόηση της ελαστικότητας μπορεί να βοηθήσει τις επιχειρήσεις και τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής να προβλέψουν πώς οι αλλαγές στις τιμές, τους φόρους ή άλλους παράγοντες θα επηρεάσουν τη ζήτηση ή την προσφορά αγαθών και υπηρεσιών.

Παράδειγμα: Σκεφτείτε την ελαστικότητα τιμής της ζήτησης για εισιτήρια συναυλιών. Όταν η τιμή των εισιτηρίων για συναυλίες αυξάνεται, η ζητούμενη ποσότητα από τους νέους μπορεί να μειωθεί. Αυτό σημαίνει ότι η ζήτηση για εισιτήρια συναυλιών είναι σχετικά ελαστική μεταξύ των νέων. Για παράδειγμα, αν η τιμή του εισιτηρίου μιας συναυλίας αυξηθεί από 50 σε 75 δολάρια, ορισμένοι νέοι μπορεί να επιλέξουν να παραλείψουν εντελώς τη συναυλία, ενώ άλλοι μπορεί να αναζητήσουν φθηνότερες εναλλακτικές λύσεις, όπως η παρακολούθηση ενός τοπικού μουσικού φεστιβάλ ή η διαδικτυακή μετάδοση της συναυλίας.

Ως αποτέλεσμα, τα συνολικά έσοδα από την πώληση εισιτηρίων συναυλιών μπορεί να μειωθούν, παρά τις υψηλότερες τιμές των εισιτηρίων. Από την άλλη πλευρά, εάν η τιμή των εισιτηρίων συναυλιών μειωθεί, η ζητούμενη ποσότητα από τους νέους μπορεί να αυξηθεί, υποδεικνύοντας μια σχετικά ελαστική ζήτηση. Για παράδειγμα, εάν η τιμή ενός εισιτηρίου συναυλίας μειωθεί από 75 σε 50 δολάρια, περισσότεροι νέοι μπορεί να είναι πρόθυμοι να παρακολουθήσουν τη συναυλία, με αποτέλεσμα υψηλότερα συνολικά έσοδα για τους διοργανωτές της συναυλίας.

5.Σύνταξη προϋπολογισμού

Η δημιουργία προϋπολογισμού είναι μια βασική δεξιότητα για τη διαχείριση των προσωπικών οικονομικών. Η κατανόηση του πόσα χρήματα έχετε εισερχόμενα και εξερχόμενα κάθε μήνα μπορεί να σας βοηθήσει να λαμβάνετε καλύτερες αποφάσεις σχετικά με το πώς να ξοδεύετε τα χρήματά σας.

Παράδειγμα: Ένα παράδειγμα προϋπολογισμού για τους νέους είναι η δημιουργία ενός προϋπολογισμού για τα μηνιαία έξοδα. Αυτό περιλαμβάνει την κατάρτιση ενός σχεδίου για το πόσα χρήματα θα δαπανηθούν για τα απαραίτητα έξοδα, όπως το ενοίκιο, το φαγητό, τις υπηρεσίες κοινής ωφέλειας και τις μεταφορές, καθώς και για τα διακριτικά έξοδα, όπως η ψυχαγωγία και οι δραστηριότητες αναψυχής. Για παράδειγμα, ας υποθέσουμε ότι ένας νέος έχει μηνιαίο εισόδημα 2.000 δολάρια από τη δουλειά του.

Αποφασίζει να δημιουργήσει έναν προϋπολογισμό για τα μηνιαία έξοδά του, ο οποίος περιλαμβάνει τα ακόλουθα στοιχεία:

Ενοίκιο: 800 δολάρια

Τρόφιμα: 200 δολάρια

Υπηρεσίες κοινής ωφέλειας: 100 δολάρια

Μεταφορά: 150 δολάρια

Ψυχαγωγία/αναψυχή: 150 δολάρια

Αποταμιεύσεις: \$600

Ο προϋπολογισμός περιλαμβάνει τα απαραίτητα έξοδα, όπως ενοίκιο, φαγητό, υπηρεσίες κοινής ωφέλειας και μεταφορές, καθώς και διακριτικά έξοδα για ψυχαγωγία και δραστηριότητες αναψυχής. Ο νέος περιλαμβάνει επίσης μια κατηγορία αποταμίευσης, η οποία του επιτρέπει να βάζει στην άκρη χρήματα για έκτακτες ανάγκες ή μελλοντικούς στόχους. Με τη δημιουργία ενός προϋπολογισμού, ο νέος μπορεί να παρακολουθεί τα έξοδά του και να βεβαιώνεται ότι δεν ξοδεύει περισσότερα από όσα κερδίζει.

Αυτό μπορεί να τον βοηθήσει να αποφύγει τα χρέη και να εξοικονομήσει χρήματα για μελλοντικούς στόχους, όπως η αγορά αυτοκινήτου, οι διακοπές ή η επένδυση στην εκπαίδευσή του.

6.Δομή Αγοράς

Η δομή της αγοράς αναφέρεται στο ανταγωνιστικό περιβάλλον στο οποίο δραστηριοποιούνται οι επιχειρήσεις.

Παράδειγμα: Ένα παράδειγμα δομής της αγοράς για τους νέους είναι η αγορά των smartphones. Σε αυτή την αγορά, υπάρχουν αρκετοί μεγάλοι παίκτες, όπως η Apple, η Samsung και η Google, οι οποίοι παράγουν και πωλούν smartphones.

Η αγορά μπορεί να θεωρηθεί ολιγοπώλιο, δηλαδή μια δομή αγοράς όπου ένας μικρός αριθμός μεγάλων επιχειρήσεων κυριαρχεί στον κλάδο. Σε μια ολιγοπωλιακή αγορά, υπάρχουν υψηλά εμπόδια εισόδου, πράγμα που σημαίνει ότι μπορεί να είναι δύσκολο για τις νέες επιχειρήσεις να εισέλθουν στην αγορά και να ανταγωνιστούν τους καθιερωμένους παίκτες.

Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι οι μεγάλες επιχειρήσεις διαθέτουν οικονομίες κλίμακας και σημαντική αναγνωρισιμότητα των εμπορικών σημάτων, γεγονός που μπορεί να καταστήσει δύσκολο για τις μικρότερες επιχειρήσεις να ανταγωνιστούν την τιμή και την ποιότητα. Στην περίπτωση των smartphones, οι μεγάλες επιχειρήσεις, όπως η Apple και η Samsung, επενδύουν σημαντικά στην έρευνα και την ανάπτυξη για την παραγωγή νέων και καινοτόμων προϊόντων, καθώς και στο μάρκετινγκ και τη διαφήμιση για την προώθηση των εμπορικών σημάτων τους. Αυτό μπορεί να οδηγήσει σε υψηλό βαθμό διαφοροποίησης των προϊόντων, όπου κάθε εταιρεία προσφέρει μοναδικά χαρακτηριστικά και σχέδια για να διαφοροποιηθεί από τους ανταγωνιστές της. Ως αποτέλεσμα, οι καταναλωτές μπορεί να είναι πρόθυμοι να πληρώσουν ένα premium για smartphones από αυτές τις καθιερωμένες μάρκες, παρόλο που μπορεί να υπάρχουν εναλλακτικές λύσεις σε χαμηλότερες τιμές από μικρότερες εταιρείες.

Αυτό μπορεί να οδηγήσει σε μια στρατηγική τιμολόγησης γνωστή ως διάκριση τιμών, όπου οι επιχειρήσεις χρεώνουν διαφορετικές τιμές για παρόμοια προϊόντα με βάση την προθυμία των καταναλωτών να πληρώσουν. Συνοπτικά, η αγορά των smartphones αποτελεί παράδειγμα ολιγοπωλιακής δομής αγοράς, όπου ένας μικρός αριθμός μεγάλων επιχειρήσεων κυριαρχεί στον κλάδο και έχει σημαντική ισχύ στην αγορά. Η κατανόηση των δομών της αγοράς είναι σημαντική για τους νέους ώστε να λαμβάνουν τεκμηριωμένες αποφάσεις σχετικά με τις αγορές τους και να κατανοούν το ανταγωνιστικό τοπίο των κλάδων που τους ενδιαφέρουν.

7. Εξωτερικότητες

Οι εξωτερικότητες αναφέρονται στις ακούσιες συνέπειες της οικονομικής δραστηριότητας.

Παράδειγμα: Όταν οι άνθρωποι οδηγούν αυτοκίνητα, απελευθερώνουν στον αέρα ρύπους όπως μονοξείδιο του άνθρακα και οξείδια του αζώτου. Αυτοί οι ρύποι μπορεί να έχουν αρνητικές επιπτώσεις στο περιβάλλον και στην υγεία των ανθρώπων που ζουν στην περιοχή.

Αυτό είναι ένα παράδειγμα αρνητικής εξωτερικής επίδρασης, δηλαδή ενός κόστους που δεν επιβαρύνει το άτομο που το δημιουργεί. Σε αυτή την περίπτωση, ο οδηγός του αυτοκινήτου μπορεί να μην πληρώσει το πλήρες κόστος της ρύπανσης που δημιουργεί, αλλά αντίθετα, το κόστος επωμίζονται άλλοι που επηρεάζονται από τη ρύπανση, όπως οι άνθρωποι που ζουν κοντά σε αυτοκινητόδρομους ή σε πόλεις με υψηλά επίπεδα ατμοσφαιρικής ρύπανσης.

Για την αντιμετώπιση αυτής της αρνητικής εξωτερικής επίδρασης, οι κυβερνήσεις μπορούν να επιβάλλουν κανονισμούς για τα αυτοκίνητα και να απαιτούν από αυτά να πληρούν ορισμένα πρότυπα εκπομπών. Αυτό μπορεί να συμβάλει στη μείωση της ποσότητας ρύπανσης που παράγουν τα αυτοκίνητα και να μετριάσει τις αρνητικές επιπτώσεις στο περιβάλλον και τη δημόσια υγεία.

Από την άλλη πλευρά, υπάρχουν και θετικές εξωτερικότητες, όπως η εκπαίδευση. Όταν κάποιος λαμβάνει εκπαίδευση, μπορεί να αποκτήσει γνώσεις και δεξιότητες που μπορούν να ωφελήσουν το κοινωνικό σύνολο. Για παράδειγμα, ένα καλά μορφωμένο άτομο μπορεί να είναι πιο παραγωγικό στην εργασία του, γεγονός που μπορεί να οδηγήσει σε οικονομική ανάπτυξη και υψηλότερο βιοτικό επίπεδο για όλους. Συνοψίζοντας, η ρύπανση από τα αυτοκίνητα αποτελεί παράδειγμα αρνητικής εξωτερικής επίδρασης, όπου το κόστος της ρύπανσης επιβαρύνει το κοινωνικό σύνολο και όχι το άτομο που τη δημιουργεί.

Οικονομία, οικονομικά και χρηματοοικονομικά

Η οικονομία αναφέρεται στο συνολικό σύστημα παραγωγής, διανομής και κατανάλωσης αγαθών και υπηρεσιών σε μια κοινωνία ή χώρα. Περιλαμβάνει όλες τις δραστηριότητες και τις αλληλεπιδράσεις μεταξύ ατόμων, επιχειρήσεων και κυβερνήσεων που συμβάλλουν στη δημιουργία και την ανταλλαγή πλούτου. Μια οικονομία περιλαμβάνει διάφορους τομείς όπως η γεωργία, η βιομηχανία και οι υπηρεσίες. Συνήθως μετράται με διάφορους οικονομικούς δείκτες, όπως το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν (ΑΕΠ), το ποσοστό ανεργίας και το ποσοστό πληθωρισμού.

Τα οικονομικά είναι η μελέτη του τρόπου με τον οποίο τα άτομα, οι επιχειρήσεις και οι κυβερνήσεις κάνουν επιλογές σχετικά με τον τρόπο κατανομής των σπάνιων πόρων για την ικανοποίηση των αναγκών και των επιθυμιών τους. Περιλαμβάνει την ανάλυση των κινήτρων, των συμβιβασμών και του κόστους των διαφόρων επιλογών και του τρόπου με τον οποίο επηρεάζουν τη συνολική οικονομία. Τα οικονομικά χωρίζονται σε δύο κύριους κλάδους: τη μικροοικονομία και τη μακροοικονομία. Η μικροοικονομική επικεντρώνεται στη συμπεριφορά μεμονωμένων καταναλωτών, επιχειρήσεων και κλάδων, ενώ η μακροοικονομική μελετά την απόδοση της οικονομίας στο σύνολό της, συμπεριλαμβανομένων θεμάτων όπως η οικονομική ανάπτυξη, ο πληθωρισμός και η ανεργία.

Η χρηματοοικονομική αναφέρεται στη διαχείριση του χρήματος και άλλων χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων. Περιλαμβάνει τη λήψη αποφάσεων σχετικά με τον τρόπο επένδυσης, δανεισμού, δανειοδότησης και διαχείρισης χρημάτων για την επίτευξη οικονομικών στόχων.

Τα χρηματοοικονομικά αποτελούν σημαντικό μέρος των οικονομικών, καθώς βοηθούν τις επιχειρήσεις και τα άτομα να λαμβάνουν αποφάσεις σχετικά με τον τρόπο κατανομής των πόρων τους. Η χρηματοοικονομική είναι επίσης ένας ξεχωριστός τομέας σπουδών που περιλαμβάνει θέματα όπως η διαχείριση επενδύσεων, οι χρηματοπιστωτικές αγορές και η εταιρική χρηματοοικονομική.

Συνοπτικά, ενώ και οι τρεις έννοιες σχετίζονται με τη διαχείριση και την κατανομή των πόρων, εστιάζουν σε διαφορετικές πτυχές του οικονομικού συστήματος. Η οικονομία αναφέρεται στο συνολικό σύστημα παραγωγής, διανομής και κατανάλωσης αγαθών και υπηρεσιών, τα οικονομικά είναι η μελέτη του τρόπου με τον οποίο τα άτομα και οι οργανισμοί κάνουν επιλογές σχετικά με την κατανομή των πόρων, και η χρηματοοικονομική ασχολείται ειδικά με τη διαχείριση του χρήματος και άλλων χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων. Μαζί, οι έννοιες αυτές παρέχουν μια ολοκληρωμένη κατανόηση του τρόπου λειτουργίας του οικονομικού συστήματος και του τρόπου με τον οποίο τα άτομα και οι οργανισμοί μπορούν να λαμβάνουν βέλτιστες αποφάσεις για την επίτευξη των στόχων τους.

Βασικά Συμπεράσματα

★ Τα οικονομικά δεν έχουν να κάνουν μόνο με αριθμούς και χρήματα - έχουν να κάνουν με την κατανόηση του τρόπου με τον οποίο οι άνθρωποι κάνουν επιλογές και του τρόπου με τον οποίο αυτές οι επιλογές επηρεάζουν τον κόσμο γύρω μας.

★ Τα οικονομικά ζητήματα μπορούν να έχουν βαθύτατο αντίκτυπο στην καθημερινή μας ζωή, από τις τιμές που πληρώνουμε για αγαθά και υπηρεσίες μέχρι τις θέσεις εργασίας που έχουμε και τις ευκαιρίες που έχουμε στη διάθεσή μας.

★ Είναι σημαντικό να κατανοήσουμε πώς λαμβάνονται η οικονομική πολιτική και οι αποφάσεις και να είμαστε ενημερωμένοι πολίτες που μπορούν να συμμετέχουν στη δημοκρατική διαδικασία.

★ Οι καταναλωτικές επιλογές έχουν οικονομικές συνέπειες και, έχοντας επίγνωση των καταναλωτικών μας προτύπων, μπορούμε να συμβάλουμε στη δημιουργία μιας πιο βιώσιμης και δίκαιης οικονομίας.

★ Τα οικονομικά ζητήματα είναι αλληλένδετα με άλλα κοινωνικά και περιβαλλοντικά ζητήματα και είναι σημαντικό να ακολουθούμε μια ολιστική προσέγγιση για την κατανόηση και την αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων.

★ Τα οικονομικά ζητήματα δεν είναι μόνο εθνικά ή παγκόσμια, αλλά μπορεί να είναι και πολύ τοπικά. Για παράδειγμα, το κόστος ζωής στην πόλη ή τη γειτονιά σας μπορεί να επηρεάσει σημαντικά την καθημερινή σας ζωή και την οικονομική σας ευημερία.

★ Τα οικονομικά ζητήματα μπορεί να είναι πολύπλοκα και δύσκολα κατανοητά, αλλά είναι σημαντικό να ενημερώνεστε και να κάνετε ερωτήσεις. Μαθαίνοντας περισσότερα για τα οικονομικά, μπορούμε να λαμβάνουμε καλύτερες αποφάσεις για τον εαυτό μας και τις κοινότητές μας.

Πρόσθετο υλικό & βιβλιογραφία

- "Freakonomics" των Steven D. Levitt και Stephen J. Dubner - Το βιβλίο αυτό διερευνά πώς οι οικονομικές αρχές μπορούν να εφαρμοστούν σε καθημερινές καταστάσεις, από την ανατροφή των παιδιών μέχρι το έγκλημα και την πολιτική. Είναι ένα διασκεδαστικό και συναρπαστικό ανάγνωσμα που θα σας βοηθήσει να κατανοήσετε τις κρυφές δυνάμεις που διαμορφώνουν τον κόσμο μας. <https://freakonomics.com/>
- "Planet Money" podcast - Αυτό το podcast από το NPR καλύπτει ένα ευρύ φάσμα οικονομικών θεμάτων, από τις τελευταίες ειδήσεις στα οικονομικά μέχρι ιστορίες για το πώς επηρεάζονται οι καθημερινοί άνθρωποι από την οικονομική πολιτική. Είναι ένας πολύ καλός τρόπος να ενημερώνεστε για τα οικονομικά θέματα και να μαθαίνετε πώς επηρεάζουν τη ζωή μας. <https://www.npr.org/>
- Ντοκιμαντέρ "Τα οικονομικά της ευτυχίας" - Αυτό το ντοκιμαντέρ διερευνά τις σχέσεις μεταξύ της οικονομικής ανάπτυξης, του καταναλωτισμού και της ευημερίας. Προσφέρει μια προβληματική ματιά στο πώς οι οικονομικές μας επιλογές επηρεάζουν την ευτυχία μας και τον κόσμο γύρω μας. <https://www.theeconomicsofhappiness.org/>
- "Ο πλούτος των εθνών" του Άνταμ Σμιθ - Αυτό το κλασικό βιβλίο συχνά πιστώνεται με την ίδρυση του τομέα των οικονομικών. Προσφέρει μια βαθιά εμβάθυνση στις αρχές της οικονομικής θεωρίας και στον τρόπο με τον οποίο εφαρμόζονται στην κοινωνία στο σύνολό της. Παρόλο που μπορεί να είναι ένα δύσκολο ανάγνωσμα, είναι μια βασική πηγή για όποιον θέλει να κατανοήσει τις ρίζες της σύγχρονης οικονομικής σκέψης. <http://www.rrojasdatabank.info/Wealth-Nations.pdf>
- "Economics Explained" YouTube channel - Αυτό το κανάλι προσφέρει σαφείς και συνοπτικές εξηγήσεις οικονομικών εννοιών και τρεχόντων γεγονότων. Είναι μια εξαιρετική πηγή για όποιον θέλει να μάθει περισσότερα για το πώς τα οικονομικά επηρεάζουν την καθημερινή μας ζωή. <https://www.youtube.com/c/EconomicsExplained>
- "Complexity economics overview" YouTube Channel - Αυτό το κανάλι προσφέρει σαφείς εξηγήσεις για την πολυπλοκότητα του οικονομικού μας συστήματος. Είναι μια εξαιρετική πηγή για όποιον θέλει να μάθει περισσότερα για το πώς η οικονομία επηρεάζει την καθημερινή μας ζωή. <https://www.youtube.com/watch?v=dRz3WWbTUew>

Κεφάλαιο 1: Ανεργία

Το κεφάλαιο αυτό θα παρέχει μια επισκόπηση της ανεργίας, των βασικών ορισμών της και κυρίως της κατανόησης του τρόπου μέτρησης ή υπολογισμού της ανεργίας και των κύριων στοιχείων που επηρεάζουν το ποσοστό ανεργίας στις χώρες. Το κεφάλαιο θα ασχοληθεί επίσης με το ποιες είναι οι κύριες κατηγορίες ανεργίας και πώς τις διαχωρίζουν οι οικονομολόγοι.

Το κεφάλαιο θα δώσει επίσης στον αναγνώστη μια εικόνα για το πώς η πολιτική επηρεάζει την ανεργία και κυρίως ως μια ιδέα που βασίζεται σε λύσεις, τι μπορούν να κάνουν οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής για να μειώσουν την ανεργία και ποιες πολιτικές μπορούν να εφαρμοστούν ή να ενισχυθούν για να μειωθεί η ανεργία.

Στο δεύτερο θεωρητικό μέρος η έμφαση θα δοθεί στην ανεργία στη ζώνη του ευρώ. Λαμβάνοντας υπόψη ότι το ποσοστό ανεργίας της ΕΕ υπολογίζεται ως μεσημβρινός των δεδομένων και των 27 κρατών μελών, οπότε είναι δίκαιο να πούμε ότι ορισμένα κράτη μέλη της ΕΕ έχουν πιο ευνοϊκή στατιστική κατάσταση και πραγματικότητα από άλλα.

Θα πρέπει να αναγνωρίσουμε ότι η εμπειρία της μακροχρόνιας ανεργίας είναι φρικτή για όσους έχουν την ατυχία να τη βιώσουν.

Κύρια σημεία του ζητήματος

- Ένας άνεργος ορίζεται από τη Eurostat, σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας, ως κάποιος ηλικίας 15 έως 74 ετών (16 έως 74 ετών σε ορισμένα κράτη μέλη της ΕΕ),
- δεν απασχολούνταν κατά τη διάρκεια της εβδομάδας αναφοράς σύμφωνα με τον ορισμό της απασχόλησης,
- διαθέσιμος για εργασία, δηλαδή διαθέσιμος για μισθωτή εργασία ή αυτοαπασχόληση πριν από το τέλος των 2 εβδομάδων που ακολουθούν την εβδομάδα αναφοράς,

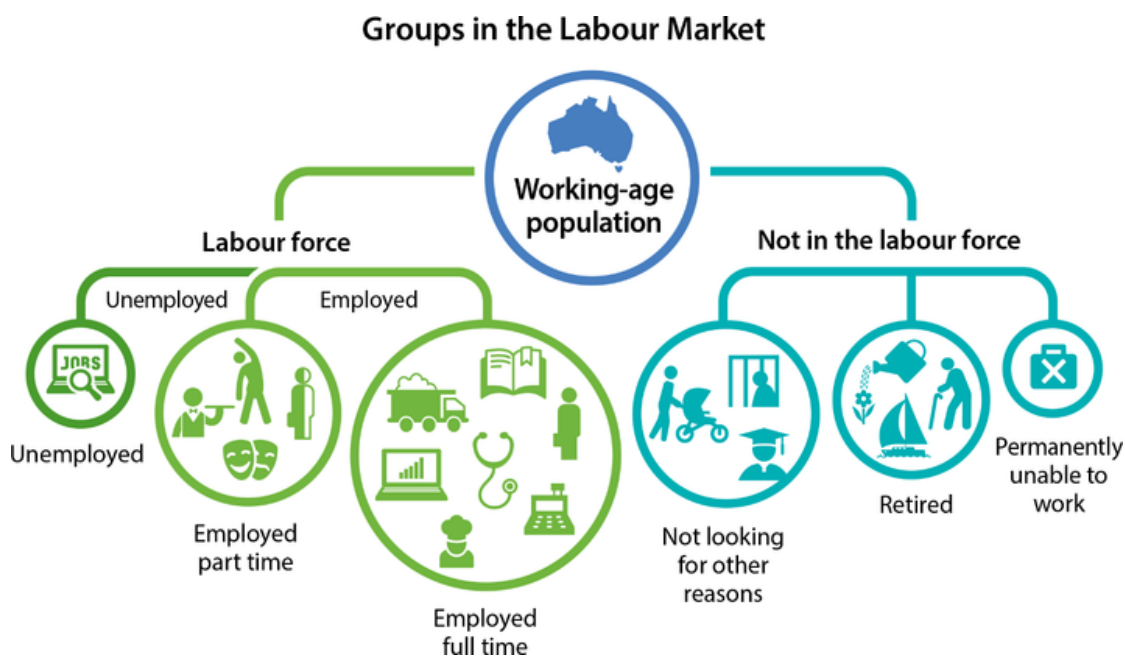
- αναζητούν ενεργά εργασία, δηλαδή είτε είχαν πραγματοποιήσει δραστηριότητες κατά την περίοδο των τεσσάρων εβδομάδων που έληγε με την εβδομάδα αναφοράς για την αναζήτηση αμειβόμενης εργασίας ή αυτοαπασχόλησης είτε είχαν βρει μια θέση εργασίας για να ξεκινήσουν μέσα σε διάστημα το πολύ τριών μηνών από το τέλος της εβδομάδας αναφοράς.

Το ποσοστό ανεργίας είναι ο αριθμός των ανέργων ως ποσοστό του εργατικού δυναμικού (Eurostat, 2023).

Το ποσοστό ανεργίας είναι ο πιο συχνά χρησιμοποιούμενος δείκτης για την κατανόηση των συνθηκών στην αγορά εργασίας. Η αγορά εργασίας είναι ο όρος που χρησιμοποιούν οι οικονομολόγοι όταν μιλούν για την προσφορά εργασίας (από τα νοικοκυριά) και τη ζήτηση εργασίας (από τις επιχειρήσεις και άλλους οργανισμούς). Το ποσοστό ανεργίας μπορεί επίσης να παρέχει πληροφορίες για το πώς αποδίδει η οικονομία γενικότερα, γεγονός που το καθιστά σημαντικό παράγοντα στη σκέψη για τη νομισματική πολιτική (Reserve Bank of Australia, 2022).

Η ανεργία αποτελεί βασικό οικονομικό δείκτη, διότι σηματοδοτεί την ικανότητα (ή την αδυναμία) των εργαζομένων να αποκτήσουν επικερδή εργασία και να συμβάλουν στην παραγωγική παραγωγή της οικονομίας. Περισσότεροι άνεργοι εργαζόμενοι σημαίνουν λιγότερη συνολική οικονομική παραγωγή (Reserve Bank of Australia, 2022).

Ο ορισμός της ανεργίας δεν περιλαμβάνει τα άτομα που εγκαταλείπουν το εργατικό δυναμικό για λόγους όπως η συνταξιοδότηση, η τριτοβάθμια εκπαίδευση και η αναπηρία. (Reserve Bank of Australia, 2022)

Ενώ ο ορισμός της ανεργίας είναι σαφής, οι οικονομολόγοι χωρίζουν την ανεργία σε πολλές διαφορετικές κατηγορίες. Οι δύο ευρύτερες κατηγορίες είναι η εκούσια και η ακούσια ανεργία. Όταν η ανεργία είναι εκούσια, σημαίνει ότι ένα άτομο εγκατέλειψε οικειοθελώς την εργασία του σε αναζήτηση άλλης απασχόλησης. Όταν είναι ακούσια, σημαίνει ότι ένα άτομο απολύθηκε ή απολύθηκε και πρέπει τώρα να αναζητήσει άλλη εργασία (Reserve Bank of Australia, 2022).

Οι σημερινοί οικονομολόγοι επισημαίνουν τρεις βασικούς τύπους ανεργίας: την τριβή, τη διαρθρωτική και την κυκλική. Η ανεργία τριβής είναι το αποτέλεσμα των εκούσιων μεταβάσεων της απασχόλησης εντός μιας οικονομίας. Η ανεργία τριβής εμφανίζεται φυσιολογικά, ακόμη και σε μια αναπτυσσόμενη, σταθερή οικονομία, καθώς οι εργαζόμενοι αλλάζουν θέσεις εργασίας. Η διαρθρωτική ανεργία μπορεί να προκαλέσει μόνιμες διαταραχές λόγω θεμελιωδών και μόνιμων αλλαγών που συμβαίνουν στη δομή της οικονομίας. Οι αλλαγές αυτές μπορούν να περιθωριοποιήσουν μια ομάδα εργαζομένων. Περιλαμβάνουν τεχνολογικές αλλαγές, έλλειψη σχετικών δεξιοτήτων και μετακίνηση θέσεων εργασίας στο εξωτερικό σε άλλη χώρα. Η κυκλική ανεργία σχετίζεται με την απώλεια θέσεων εργασίας που συμβαίνει κατά τη διάρκεια αλλαγών στους επιχειρηματικούς κύκλους (Reserve Bank of Australia, 2022).

Πώς μετράται το ποσοστό ανεργίας;

Η ανεργία εμφανίζεται όταν κάποιος είναι πρόθυμος και ικανός να εργαστεί, αλλά δεν έχει αμειβόμενη εργασία. Το ποσοστό ανεργίας είναι το ποσοστό των ατόμων στο εργατικό δυναμικό που είναι άνεργοι. Κατά συνέπεια, η μέτρηση του ποσοστού ανεργίας απαιτεί τον προσδιορισμό των ατόμων που ανήκουν στο εργατικό δυναμικό. Το εργατικό δυναμικό περιλαμβάνει άτομα που είτε απασχολούνται είτε είναι άνεργοι. Ο προσδιορισμός του ποιος είναι απασχολούμενος ή άνεργος προϋποθέτει τη διενέργεια πρακτικών κρίσεων, όπως π.χ. πόση αμειβόμενη εργασία πρέπει να αναλάβει κάποιος για να θεωρηθεί ότι έχει εργασία, καθώς και την πραγματική καταμέτρηση του πόσοι άνθρωποι έχουν ή δεν έχουν εργασία (Reserve Bank of Australia, 2022).

Αυτοί που καταγράφονται επίσημα ως άνεργοι

Οι περισσότερες προηγμένες οικονομίες χρησιμοποιούν μια τυποποιημένη και διεθνώς αναγνωρισμένη μέτρηση της ανεργίας, η οποία βασίζεται σε μια έρευνα (την "Έρευνα Εργατικού Δυναμικού", και η οποία λαμβάνει τον ορισμό της ανεργίας από τη Διεθνή Οργάνωση Εργασίας (ΔΟΕ) που εδρεύει στη Γενεύη). Όλα τα μέλη της ΕΕ υποχρεούνται να χρησιμοποιούν αυτόν τον τυποποιημένο ορισμό και οι περισσότερες χώρες είτε υιοθετούν τον ορισμό είτε τον τροποποιούν με μικρούς τρόπους (Measuring unemployment, 2023).

Για την έρευνα εργατικού δυναμικού, οι άνεργοι ορίζονται ως εξής:

Τα άτομα που δεν έχουν εργασία αλλά αναζητούσαν ενεργά μία κατά τις τέσσερις εβδομάδες πριν από την ημερομηνία μέτρησης και είναι διαθέσιμα για εργασία εντός δύο εβδομάδων από την ημερομηνία μέτρησης.

Το ποσοστό ανεργίας, εκφρασμένο ως ποσοστό, είναι:

"Το ποσοστό του "οικονομικά ενεργού" πληθυσμού που είναι άνεργοι - δηλαδή όσοι εργάζονται, είναι διαθέσιμοι για εργασία και αναζητούν ενεργά εργασία. Το ποσοστό ανεργίας ΔΕΝ είναι το ποσοστό του συνόλου του πληθυσμού ή του πληθυσμού "εργάσιμης ηλικίας" που είναι άνεργοι" (Measuring unemployment, 2023).

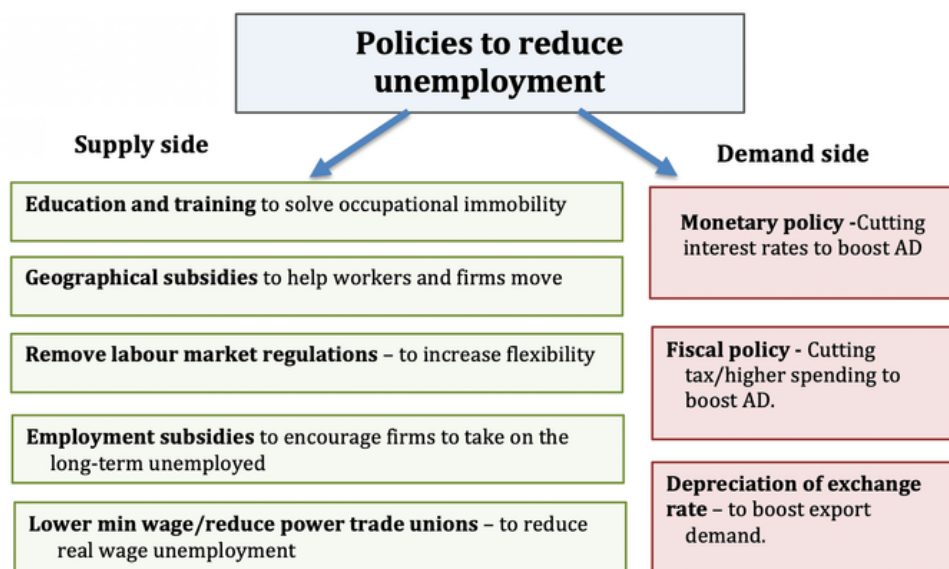
Τι μπορούν να κάνουν οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής για να μειώσουν την κυκλική ανεργία;

Η κυκλική ανεργία είναι το αποτέλεσμα μιας γενικής μείωσης της μακροοικονομικής δραστηριότητας που εμφανίζεται κατά τη διάρκεια μιας συρρίκνωσης του επιχειρηματικού κύκλου. Υπάρχουν δύο κύριες προσεγγίσεις για τη μείωση της ανεργίας: πολιτικές από την πλευρά της ζήτησης και πολιτικές από την πλευρά της προσφοράς. Όταν υπάρχει αύξηση της κυκλικής ανεργίας που προκαλείται από μια ύφεση, θεωρείται ανεργία με έλλειψη ζήτησης και αντιμετωπίζεται με πολιτικές από την πλευρά της ζήτησης (Investopedia, 2023).

ΚΥΚΛΙΚΟΣ: Ένας από τους πρωταρχικούς στόχους πολιτικής της μακροοικονομίας είναι η μείωση ή η εξάλειψη της κυκλικής ανεργίας. Για να αποτραπεί η κυκλική ανεργία, οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής θα πρέπει να επικεντρωθούν στην επέκταση της παραγωγής, η οποία επιτυγχάνεται αποτελεσματικότερα με την τόνωση της ζήτησης. Ο στόχος των επεκτατικών νομισματικών και δημοσιονομικών πολιτικών είναι η τόνωση της συνολικής ζήτησης μέσω της μείωσης των επιτοκίων και των φόρων. Επιπλέον, οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής μπορούν επίσης να υποτιμήσουν τη συναλλαγματική ισοτιμία προκειμένου να ενισχύσουν την εξαγωγική ζήτηση ή να εισαγάγουν ειδική νομοθεσία και πρωτοβουλίες που στοχεύουν σε συγκεκριμένους τομείς της οικονομίας (Investopedia, 2023).

ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗ: Στόχος της επεκτατικής δημοσιονομικής πολιτικής είναι η διαχείριση της παραγωγής και της απασχόλησης μέσω της αύξησης των κρατικών δαπανών και της μείωσης της φορολογίας. Τα χαμηλότερα επίπεδα φορολογίας οδηγούν σε υψηλότερα επίπεδα διαθέσιμου εισοδήματος και αύξηση της κατανάλωσης. Η αύξηση της κατανάλωσης οδηγεί σε υψηλότερη συνολική ζήτηση και υψηλότερο ακαθάριστο εγχώριο προϊόν (ΑΕΠ). Οι επιχειρήσεις θα ανταποκριθούν στην αύξηση της ζήτησης και το υψηλότερο ΑΕΠ αυξάνοντας την παραγωγή, η οποία απαιτεί περισσότερους εργαζομένους. Ως εκ τούτου, θα υπάρξει λιγότερη κυκλική ανεργία. Επιπλέον, όταν υπάρχει ισχυρή οικονομική ανάπτυξη και υψηλότερη συνολική ζήτηση, υπάρχουν λιγότερες απώλειες θέσεων εργασίας, επειδή οι επιχειρήσεις παραμένουν σε λειτουργία (Investopedia, 2023).

ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ: Στόχος της επεκτατικής νομισματικής πολιτικής είναι η αύξηση της συνολικής ζήτησης και της οικονομικής ανάπτυξης μέσω της μείωσης των επιτοκίων. Τα χαμηλότερα επιτόκια σημαίνουν ότι το κόστος δανεισμού είναι χαμηλότερο. Όταν είναι ευκολότερο να δανειστεί κανείς χρήματα, οι άνθρωποι ξοδεύουν περισσότερα χρήματα και επενδύουν περισσότερο. Αυτό αυξάνει τη συνολική ζήτηση και το ΑΕΠ και μειώνει την κυκλική ανεργία. Επιπλέον, όταν τα επιτόκια είναι χαμηλότερα, οι συναλλαγματικές ισοτιμίες είναι επίσης χαμηλότερες και οι εξαγωγές μιας οικονομίας είναι πιο ανταγωνιστικές (Investopedia, 2023).

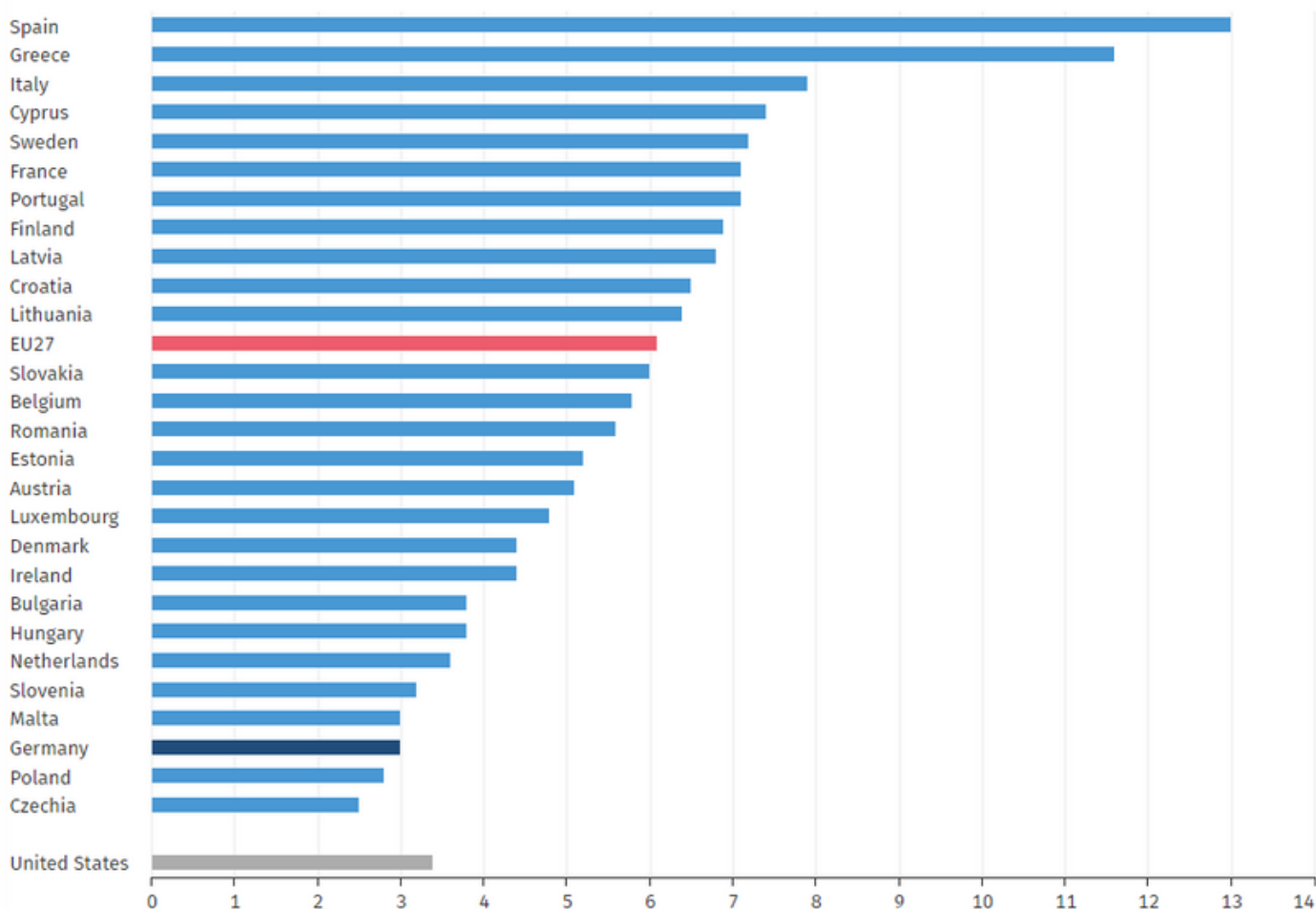

Η ανεργία στη ζώνη του ευρώ στο 6,6% Η ανεργία στην ΕΕ στο 6,1%

Τον Δεκέμβριο του 2022, το εποχικά προσαρμοσμένο ποσοστό ανεργίας στη ζώνη του ευρώ ήταν 6,6%, σταθερό σε σχέση με τον Νοέμβριο του 2022 και μειωμένο από 7,0% τον Δεκέμβριο του 2021. Το ποσοστό ανεργίας της ΕΕ ήταν 6,1% τον Δεκέμβριο του 2022, επίσης σταθερό σε σύγκριση με τον Νοέμβριο του 2022 και μειωμένο από 6,4% τον Δεκέμβριο του 2021. Τα στοιχεία αυτά δημοσιεύονται από τη Eurostat, τη στατιστική υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Eurostat εκτιμά ότι 13,148 εκατομμύρια άτομα στην ΕΕ, εκ των οποίων 11,048 εκατομμύρια στη ζώνη του ευρώ, ήταν άνεργοι τον Δεκέμβριο του 2022. Σε σύγκριση με τον Νοέμβριο του 2022, η ανεργία αυξήθηκε κατά 28 χιλιάδες στην ΕΕ και κατά 23 χιλιάδες στη ζώνη του ευρώ. Σε σύγκριση με τον Δεκέμβριο του 2021, η ανεργία μειώθηκε κατά 518 χιλιάδες στην ΕΕ και κατά 494 χιλιάδες στη ζώνη του ευρώ (Eurostat, 2023).

Unemployment rates in EU

as at January 2023, seasonally adjusted, in %

Values for Greece: as of December 2022. Source: Labour Force Survey, Eurostat

Ανεργία νέων

Τον Δεκέμβριο του 2022, 2,862 εκατομμύρια νέοι (κάτω των 25 ετών) ήταν άνεργοι στην ΕΕ, εκ των οποίων 2,311 εκατομμύρια στη ζώνη του ευρώ. Τον Δεκέμβριο του 2022, το ποσοστό ανεργίας των νέων ήταν 15,0% στην ΕΕ και 14,8% στη ζώνη του ευρώ, αντίστοιχα αυξημένο από 14,8% και σταθερό σε σχέση με τον προηγούμενο μήνα. Σε σύγκριση με τον Νοέμβριο του 2022, η ανεργία των νέων αυξήθηκε κατά 30 χιλιάδες στην ΕΕ και κατά 3 χιλιάδες στη ζώνη του ευρώ. Σε σύγκριση με τον Δεκέμβριο του 2021, η ανεργία των νέων αυξήθηκε κατά 209 χιλιάδες στην ΕΕ και κατά 156 χιλιάδες στη ζώνη του ευρώ (Eurostat, 2023).

Έχει γίνει κοινοτοπία να λέμε ότι κάθε λογική συμβουλή οικονομικής πολιτικής στηρίζεται σε μια αιτιολογημένη ανάλυση του υποκείμενου προβλήματος πολιτικής και ότι κάθε αιτιολογημένη ανάλυση βασίζεται σε μια θεωρία του τρόπου λειτουργίας της οικονομίας. Οι πολιτικοί μπορεί να πιστεύουν ότι οι προτάσεις πολιτικής τους στηρίζονται απλώς στην "κοινή λογική"- αλλά αν υπάρχει κάποια λογική πίσω από αυτή την κοινή λογική, αυτή υπάρχει με τη μορφή μιας συνεκτικής, αυτοτελούς θεωρίας (Snower, 1995).

Όπως το έθεσε ο Keynes (στο Λονδίνο: Macmillan, 1936):

"Οι ιδέες των οικονομολόγων και των πολιτικών φιλοσόφων, τόσο όταν είναι σωστές όσο και όταν είναι λανθασμένες, είναι πιο ισχυρές από ό,τι συνήθως γίνεται αντιληπτό. Πράγματι, ο κόσμος κυβερνάται από ελάχιστα άλλα. Οι πρακτικοί άνθρωποι, οι οποίοι πιστεύουν ότι είναι εντελώς απαλλαγμένοι από κάθε διανοητική επιρροή, είναι συνήθως σκλάβοι κάποιου ξεπεσμένου οικονομολόγου".

Στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες η ανεργία των νέων έχει αυξηθεί σημαντικά ως αποτέλεσμα της κρίσης COVID-19. Σε σύγκριση με την ανεργία των νέων, η ανεργία των ενηλίκων βίωσε τις επιπτώσεις της κρίσης με κάποια καθυστέρηση. Υπάρχουν πολλοί λόγοι για την ανεργία των νέων: εκτός από τη γενική κατάσταση στην αγορά εργασίας, θα μπορούσε κανείς να αναφέρει τα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης, τις πολιτικές για την αγορά εργασίας και την απασχόληση, αλλά και τη διαστρωμάτωση και την κατανομή των ευκαιριών στην κοινωνία.

Σύνδεση με πρακτικά ζητήματα

Υπολογισμός ποσοστού ανεργίας

Για να κατανοήσουμε πώς υπολογίζεται το ποσοστό ανεργίας μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε ένα παράδειγμα. Σε αυτό το παράδειγμα 12,6 εκατομμύρια άνθρωποι απασχολούνται και 0,7 εκατομμύρια άνθρωποι είναι άνεργοι. Το μέγεθος του εργατικού δυναμικού υπολογίζεται ως το άθροισμα αυτών των ομάδων.

Εργαζόμενοι + Άνεργοι = Εργατικό Δυναμικό

12.6 εκατ. + 0,7 εκατ. = 13.3 εκατ.

Με το ποσοστό ανεργίας να είναι το ποσοστό των ατόμων στο εργατικό δυναμικό που είναι άνεργοι, χρησιμοποιώντας τους αριθμούς του παραδείγματός μας και την παρακάτω εξίσωση, το ποσοστό ανεργίας υπολογίζεται σε 5,3%.

Ποσοστό ανεργίας = (Ανεργία / Εργατικό δυναμικό) * 100

= (0,7 εκατ. / 13,3 εκατ.) * 100 = 5,3 %

Το ποσοστό ανεργίας επηρεάζεται από μεταβολές στον αριθμό των ανέργων (αριθμητής), οι οποίες μπορεί να οφείλονται σε κυκλικούς παράγοντες, όπως ο αριθμός των ατόμων που καθίστανται άνεργοι λόγω οικονομικής ύφεσης, ή σε πιο διαρθρωτικούς παράγοντες της οικονομίας. Το ποσοστό ανεργίας επηρεάζεται επίσης από τις μεταβολές στο μέγεθος του εργατικού δυναμικού (ο παρονομαστής).

Βασικά Συμπεράσματα

- ★ Το ποσοστό ανεργίας είναι ο αριθμός των ανέργων ως ποσοστό του εργατικού δυναμικού,
- ★ Η αγορά εργασίας είναι ο όρος που χρησιμοποιούν οι οικονομολόγοι όταν μιλούν για την προσφορά εργασίας (από τα νοικοκυριά) και τη ζήτηση εργασίας (από τις επιχειρήσεις και άλλους οργανισμούς),
- ★ Ο ορισμός της ανεργίας δεν περιλαμβάνει τα άτομα που εγκαταλείπουν το εργατικό δυναμικό για λόγους όπως η συνταξιοδότηση, η τριτοβάθμια εκπαίδευση και η αναπηρία,
- ★ Οι δύο ευρύτερες κατηγορίες της ανεργίας είναι η εκούσια και η ακούσια ανεργία,
- ★ Η ανεργία τριβής είναι το αποτέλεσμα των εθελοντικών μεταβάσεων της απασχόλησης εντός μιας οικονομίας,
- ★ Η διαρθρωτική ανεργία μπορεί να προκαλέσει μόνιμες διαταραχές λόγω θεμελιωδών και μόνιμων αλλαγών που συμβαίνουν στη δομή της οικονομίας,
- ★ Η κυκλική ανεργία σχετίζεται με την απώλεια θέσεων εργασίας που συμβαίνει κατά τη διάρκεια αλλαγών στους επιχειρηματικούς κύκλους,
- ★ Οι περισσότερες προηγμένες οικονομίες χρησιμοποιούν ένα τυποποιημένο και διεθνώς αναγνωρισμένο μέτρο της ανεργίας, το οποίο βασίζεται σε μια έρευνα (την "έρευνα εργατικού δυναμικού", και η οποία λαμβάνει τον ορισμό της ανεργίας από τη Διεθνή Οργάνωση Εργασίας (ΔΟΕ) που εδρεύει στη Γενεύη),
- ★ Υπάρχουν δύο κύριες προσεγγίσεις για τη μείωση της ανεργίας: πολιτικές από την πλευρά της ζήτησης και πολιτικές από την πλευρά της προσφοράς.

Πρόσθετο υλικό & βιβλιογραφία

- (2023, 4 20). From Measuring unemployment: <https://www.learn-economics.co.uk/Measuring-unemployment.html>
- Economics Help. (2023, 5 9). From Policies to reduce unemployment: <https://www.economicshelp.org/wp-content/uploads/2019/06/policies-to-reduce-unemployment.png>
- Eurostat. (2023, 2 1). From Euro area unemployment: <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/15893630/3-01022023-BP-EN.pdf/e907214e-5496-dfa0-cd00-2d68dbf62f2b>
- Eurostat. (2023, 5 15). From Unemployment: <https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:Unemployment>
- Hussmanns, R. (2023, 5 8). From Measurement of employment, unemployment and underemployment: <https://www.ilo.org/public/english/bureau/stat/download/articles/2007-1.pdf>
- Investopedia. (2023, 5 10). From What Can Policymakers Do to Decrease Cyclical Unemployment?: <https://www.investopedia.com/ask/answers/030415/what-can-policymakers-do-decrease-cyclical-unemployment.asp>
- Reserve Bank of Australia. (2022). From Unemployment: Its Measurement and Types: <https://www.rba.gov.au/education/resources/explainers/unemployment-its-measurement-and-types.html>
- Snower, D. J. (1995). IV Evaluating Unemployment Policies: What Do the Underlying Theories Tell Us? Staff Studies for the World Economic Outlook.
- Statistisches Bundesamt. (2023, 5 15). From March 2023: EU unemployment rate at 6.0%: <https://www.destatis.de/Europa/EN/Topic/Population-Labour-Social-Issues/Labour-market/EULabourMarketCrisis.html>

Προτεινόμενες ασκήσεις

Πολιτικές για τη μείωση της ανεργίας

Το βίντεο είναι προσβάσιμο εδώ:
<https://www.youtube.com/watch?v=YYuW2S6JnXo>

Τύποι ανεργίας | Μακροοικονομία

Το βίντεο είναι προσβάσιμο εδώ:
<https://www.youtube.com/watch?v=Ml4pVjoySa4>

Υπηρεσία Ερευνών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου

Πρωθώντας ένα υψηλό επίπεδο απασχόλησης, η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) καταπολεμά την ανεργία ήδη από τις αρχές της δεκαετίας του 1950. Η καταπολέμηση της ανεργίας τέθηκε στην κορυφή της ευρωπαϊκής ατζέντας με την έναρξη της οικονομικής και χρηματοπιστωτικής κρίσης του 2008 και την επακόλουθη αύξηση των ποσοστών ανεργίας σε όλα τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ). Στη στρατηγική της "Ευρώπη 2020", η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έθεσε ως στόχο να απασχοληθεί το 75 % των ατόμων ηλικίας 20 έως 64 ετών έως το 2020. Οι συνθήκες στην αγορά εργασίας της ΕΕ έχουν βελτιωθεί σημαντικά τα τελευταία χρόνια και οι περισσότεροι δείκτες της αγοράς εργασίας έχουν ενισχυθεί σταθερά. Από τα μέσα του 2013, το ποσοστό ανεργίας συνεχίζει να μειώνεται και η ΕΕ έχει επιστρέψει στο προ κρίσης επίπεδο (6,8 % τον Ιούλιο του 2018). Παρά την ανάκαμψη της οικονομικής ανάπτυξης και τις θετικές επιπτώσεις της στην αγορά εργασίας, η ΕΕ έχει ακόμη να αντιμετωπίσει προκλήσεις όσον αφορά την ανεργία, ιδίως όσον αφορά τις διαφορές μεταξύ των κρατών μελών, την ανεργία των νέων και τη μακροχρόνια ανεργία.

Προτεινόμενες ασκήσεις

Από το 2014 έχουν καταβληθεί προσπάθειες σε διάφορους τομείς, μεταξύ άλλων για να βοηθηθούν οι νέοι να εισέλθουν στην αγορά εργασίας, να καταπολεμηθεί η μακροχρόνια ανεργία, να αναβαθμιστούν οι δεξιότητες και να διευκολυνθεί η κινητικότητα των εργαζομένων στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Η βελτίωση των δεικτών της αγοράς εργασίας αντανακλάται στη βελτιωμένη αξιολόγηση από τους πολίτες της συμμετοχής της ΕΕ στην καταπολέμηση της ανεργίας, αλλά εξακολουθεί να υπάρχει πολύ υψηλή ζήτηση για ακόμη μεγαλύτερη παρέμβαση της ΕΕ σε αυτόν τον τομέα πολιτικής (76 % των πολιτών της ΕΕ). Στο μέλλον, νέα ή επικαιροποιημένη νομοθεσία σχετικά με την απασχόληση θα μπορούσε να εκσυγχρονίσει την εργασία ώστε να βοηθήσει στην προσαρμογή σε έναν ψηφιακό κόσμο, να υποστηρίξει βιώσιμες μεταβάσεις από την ανεργία στην απασχόληση και μεταξύ των θέσεων εργασίας, να αυξήσει την κινητικότητα της εργασίας και να δημιουργήσει στενότερο συντονισμό μεταξύ οικονομικών και κοινωνικών πολιτικών.

Το podcast είναι διαθέσιμο εδώ: https://www.youtube.com/watch?v=ex8a_5O12nl

Το έπος της Ευρώπης: Νέοι, μορφωμένοι και άνεργοι

Υπάρχουν 5,5 εκατομμύρια νέοι στην Ευρώπη που δεν βρίσκονται σε εκπαίδευση, απασχόληση ή κατάρτιση. Νέοι στην αγορά εργασίας, έχουν λιγότερες πιθανότητες να βρουν δουλειά ή συχνά απασχολούνται με συμβάσεις προσωρινής ή μερικής απασχόλησης

Το βίντεο είναι προσβάσιμο εδώ: <https://www.youtube.com/watch?v=SBZhwgDUQ0w>

Ανεργία των νέων στην ΕΕ: Μαθήματα ταχύρρυθμης εκπαίδευσης

Το βίντεο είναι προσβάσιμο εδώ: <https://www.youtube.com/watch?v=gtS3mj1xwFU>

Οι χώρες με το υψηλότερο ποσοστό ανεργίας στην Ευρώπη

Το βίντεο είναι προσβάσιμο εδώ: <https://www.youtube.com/watch?v=uwTzVgP1K8k>

Κεφάλαιο 2: Πληθωρισμός και αποπληθωρισμός

Εισαγωγή

Σε αυτό το κεφάλαιο μπορείτε να διαβάσετε περισσότερα για την έννοια και τη διαφορά μεταξύ πληθωρισμού και αποπληθωρισμού, καθώς και για το πώς υπολογίζονται και ποια είναι τα χαρακτηριστικά που επηρεάζουν τον πληθωρισμό. Έχουμε επίσης συμπεριλάβει κάποιες προβλέψεις για το τι μπορεί να συμβεί το 2023 όσον αφορά τον πληθωρισμό. Επίσης, θα παρουσιαστεί ο τρίτος όρος που χρησιμοποιείται συχνά στη νομισματική πολιτική του στασιμοπληθωρισμού. Σε αυτό το κεφάλαιο θα κάνουμε επίσης μια σύντομη εισαγωγή στον πολύ σημαντικό θεσμό της νομισματικής πολιτικής στην ΕΕ, την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και τι μπορεί να κάνει η ΕΚΤ για τον πληθωρισμό σε επίπεδο Ε. Στη συνέχεια, το κεφάλαιο θα συνεχιστεί με πρακτικά παραδείγματα καθώς και με περαιτέρω υλικό, όπως βίντεο και κουίζ για την εμβάθυνση της κατανόησης των θεμάτων. Ακριβώς πριν από την πρακτική πλευρά του τρόπου υπολογισμού του πληθωρισμού θα μοιραστούμε μαζί σας κάποια επισκόπηση σχετικά με τον ετήσιο πληθωρισμό στη ζώνη του ευρώ.

Πληθωρισμός

Σε μια οικονομία της αγοράς, όπου οι τιμές καθορίζονται από την προσφορά και τη ζήτηση, οι τιμές απλώς αντικατοπτρίζουν αυτό που πρέπει να πληρώσετε για ένα προϊόν. Τα προϊόντα αυτά μπορεί να είναι αγαθά όπως ένα βιβλίο ή υπηρεσίες όπως ένα κούρεμα (EUROSTAT, 2020).

Η τιμή ενός αγαθού ή μιας υπηρεσίας δεν εξαρτάται μόνο από τα χαρακτηριστικά τους, αλλά και από το πού πωλείται και σε ποια κατάσταση. Σε μια συγκεκριμένη χρονική στιγμή, οι τιμές ακόμη και πανομοιότυπων προϊόντων διαφέρουν μεταξύ των καταστημάτων. Για παράδειγμα, για ένα ζευγάρι τζιν, οι τιμές διαφέρουν ανάλογα με τη μάρκα ή το μοντέλο και ανάλογα με το αν αγοράζονται σε ένα συγκεκριμένο κατάστημα μια συγκεκριμένη ημέρα ή σε μια συγκεκριμένη ποσότητα (καθώς μπορεί να προσφέρεται έκπτωση κατά την αγορά πολλών ζευγαριών) (EUROSTAT, 2020).

Οι τιμές καταναλωτή παρουσιάζουν μεγάλο ενδιαφέρον απλώς και μόνο επειδή όλοι μας ερχόμαστε καθημερινά αντιμέτωποι με αυτές. Οι τιμές μπορεί να μεταβάλλονται με την πάροδο του χρόνου και να διαφέρουν μεταξύ χωρών ή περιοχών. Ακόμη και το ίδιο προϊόν που αγοράζεται υπό τις ίδιες συνθήκες και στο ίδιο μέρος μπορεί να έχει διαφορετικές τιμές, μόνο και μόνο επειδή αγοράζεται σε διαφορετική χρονική περίοδο - αυτό οφείλεται στον πληθωρισμό και τον αποπληθωρισμό (EUROSTAT, 2020).

Ο πληθωρισμός είναι η αύξηση των τιμών των αγαθών και των υπηρεσιών. Ο πιο γνωστός δείκτης πληθωρισμού είναι ο Δείκτης Τιμών Καταναλωτή (ΔΤΚ), ο οποίος μετρά την ποσοστιαία μεταβολή της τιμής ενός καλαθιού αγαθών και υπηρεσιών που καταναλώνουν τα νοικοκυριά (Reserve Bank of Australia, 2020).

Οι κύριες αιτίες του πληθωρισμού μπορούν να ομαδοποιηθούν σε τρεις μεγάλες κατηγορίες:

1. ζήτηση-παροχή,
2. ώθηση του κόστους, και
3. προσδοκίες για τον πληθωρισμό.

Όπως υποδηλώνουν και τα ονόματά τους, ο "πληθωρισμός που ωθεί τη ζήτηση" προκαλείται από τις εξελίξεις στην πλευρά της ζήτησης της οικονομίας, ενώ ο "πληθωρισμός που ωθεί το κόστος" προκαλείται από την επίδραση του υψηλότερου κόστους εισροών στην πλευρά της προσφοράς της οικονομίας. Ο πληθωρισμός μπορεί επίσης να προκύψει από τις "πληθωριστικές προσδοκίες" - δηλαδή αυτό που τα νοικοκυριά και οι επιχειρήσεις πιστεύουν ότι θα συμβεί στις τιμές στο μέλλον μπορεί να επηρεάσει τις πραγματικές τιμές στο μέλλον. Αυτές οι διαφορετικές αιτίες του πληθωρισμού λαμβάνονται υπόψη από την Κεντρική Τράπεζα όταν αναλύει και προβλέπει τον πληθωρισμό (Reserve Bank of Australia, 2020).

Πώς υπολογίζεται ο πληθωρισμός;

Ο πληθωρισμός υπολογίζεται μέσω των δεικτών τιμών καταναλωτή, οι οποίοι δείχνουν τη διαχρονική εξέλιξη των τιμών των αγαθών και υπηρεσιών που πληρώνουν οι άνθρωποι (καταναλωτές). Με άλλα λόγια, ένας δείκτης τιμών συγκρίνει τις τιμές ενός συνόλου προϊόντων σε διαφορετικές χρονικές στιγμές. Ένας δείκτης τιμών δείχνει πόσο πρέπει να πληρωθεί για ένα προϊόν σε μια χρονική στιγμή σε σχέση με το τι θα είχε πληρωθεί για το ίδιο προϊόν σε μια άλλη χρονική στιγμή.

Εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) υπάρχουν κοινά πρότυπα για την παραγωγή τέτοιων δεικτών ώστε να διασφαλίζεται η συνοχή σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Οι δείκτες αυτοί ονομάζονται εναρμονισμένος δείκτης τιμών καταναλωτή (ΕνΔΤΚ). Αυτά τα κοινά πρότυπα υπάρχουν για να διασφαλίζουν ότι παράγονται συγκρίσιμοι ρυθμοί πληθωρισμού σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ (EUROSTAT, 2020).

Διαφορετικά είδη πληθωρισμού

Αν υπολογίσουμε το ρυθμό μεταβολής ενός δείκτη από τη μία περίοδο στην άλλη, υπολογίζουμε το ποσοστό πληθωρισμού, με άλλα λόγια, πόσο έχουν μεταβληθεί οι τιμές (σε ποσοστό) μεταξύ των διαφόρων περιόδων.

Καθώς ο υπολογισμός του ρυθμού πληθωρισμού μπορεί να βασίζεται σε συγκρίσεις σε διαφορετικές περιόδους, είναι δυνατόν να αναλυθούν διάφορα είδη ρυθμών πληθωρισμού:

- Το μηνιαίο ποσοστό μεταβολής, το οποίο δείχνει το ποσοστό μεταβολής μεταξύ ενός μήνα και του προηγούμενου μήνα.
- Ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής, ο οποίος δείχνει τον ρυθμό μεταβολής μεταξύ ενός μήνα και του ίδιου μήνα του προηγούμενου έτους.
- Ο μέσος ετήσιος ρυθμός μεταβολής, ο οποίος δείχνει τον ρυθμό μεταβολής μεταξύ ενός έτους και ενός άλλου έτους. Ο ρυθμός αυτός μπορεί να υπολογιστεί όταν ένα έτος έχει τελειώσει και δείχνει ένα μέσο δείκτη για το έτος.
- Ο μέσος ρυθμός μεταβολής 12 μηνών, ο οποίος είναι ο μέσος όρος του μηνιαίου ρυθμού μεταβολής για καθέναν από τους προηγούμενους 12 μήνες.

Τι θα συμβεί λοιπόν στον πληθωρισμό το επόμενο έτος;

Αναμένουμε ότι ο πληθωρισμός θα μειωθεί κατά τη διάρκεια του 2023. Η προσφορά θα καλύψει σταδιακά τη ζήτηση, οι αγορές αναμένουν ότι οι τιμές της ενέργειας θα μειωθούν το επόμενο έτος και οι επιδράσεις βάσης θα εξαλειφθούν από την ετήσια σύγκριση τιμών που χρησιμοποιείται για τη μέτρηση του πληθωρισμού.

Ωστόσο, επειδή η πανδημία ήταν πρωτοφανής στη σύγχρονη εποχή, αυτή η ανάκαμψη μπορεί επίσης να είναι διαφορετική. Μπορεί να χρειαστεί περισσότερος χρόνος για την αποκατάσταση των μαζικών διαταραχών στις αλυσίδες εφοδιασμού. Οι τιμές της ενέργειας ενδέχεται να συνεχίσουν να αυξάνονται, επίσης λόγω της πράσινης μετάβασης.

Παρακολουθούμε επίσης προσεκτικά τους μισθούς, διότι οι τιμές και οι μισθοί αλληλοεπηρεάζονται. Οι εργαζόμενοι και τα συνδικάτα ζητούν επί του παρόντος αυξήσεις μισθών για να αντισταθμίσουν το υψηλότερο κόστος διαβίωσης. Αυτό είναι φυσιολογικό. Αλλά αν οι μισθοί συνεχίσουν να αυξάνονται, οι επιχειρήσεις μπορεί να αναπληρώσουν το υψηλότερο κόστος τους αυξάνοντας τις τιμές, γεγονός που ωθεί τις τιμές ακόμη περισσότερο. Εάν οι άνθρωποι και οι επιχειρήσεις αρχίσουν να περιμένουν ότι ο υψηλότερος πληθωρισμός θα διαρκέσει, ο πραγματικός πληθωρισμός θα μπορούσε επίσης να αυξηθεί. Οι οικονομολόγοι το αποκαλούν αυτό "φαινόμενο δεύτερου γύρου". Μέχρι στιγμής, ωστόσο, δεν έχουμε δει μεγάλη αύξηση των μισθών.

Τι μπορεί να κάνει η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα για όλα αυτά;

Είναι βέβαιη ότι ο πληθωρισμός θα μειωθεί κατά τη διάρκεια του 2023. Επειδή η νομισματική πολιτική λειτουργεί με κάποια καθυστέρηση, δεν μπορεί να βοηθήσει ενάντια στις βραχυπρόθεσμες αιχμές των τιμών. Το να γίνει ακριβότερος ο δανεισμός σε μια εποχή που οι υψηλότεροι λογαριασμοί ενέργειας και καυσίμων συμπιέζουν τα εισοδήματα των ανθρώπων και τα κέρδη των επιχειρήσεων θα δημιουργούσε αδικαιολόγητους αντίθετους ανέμους για την ανάκαμψη (Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, 2021).

Και, τα υψηλότερα επιτόκια δεν θα επιλύσουν την ανισορροπία μεταξύ προσφοράς και ζήτησης, τις τιμές της ενέργειας και τις επιδράσεις βάσης που ωθούν σήμερα τις τιμές προς τα πάνω: δεν θα καταστήσουν διαθέσιμα περισσότερα εμπορευματοκιβώτια μεταφοράς ή δεν θα ενισχύσουν τις προμήθειες ημιαγωγών και καυσίμων. Αλλά η νομισματική πολιτική μπορεί να διασφαλίσει ότι οι τιμές δεν θα αυξάνονται μόνιμα με τόσο γρήγορο ρυθμό. Ως εκ τούτου, εξετάζουν προσεκτικά τις προοπτικές του πληθωρισμού για τα επόμενα χρόνια (Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, 2021).

Η αποστολή της ΕΚΤ είναι να διατηρήσει τις τιμές σταθερές, πράγμα που σημαίνει ότι στοχεύει σε στόχο πληθωρισμού 2% μεσοπρόθεσμα. Αυτό ωφελεί τους πολίτες σε ολόκληρη τη ζώνη του ευρώ: οι σταθερές τιμές συμβάλλουν στην εξασφάλιση της ανάπτυξης της οικονομίας, της ασφάλειας των θέσεων εργασίας και της σιγουριάς ότι τα χρήματα στην τσέπη σας θα έχουν περίπου την ίδια αξία αύριο με τη σημερινή (Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, 2021).

Αποπληθωρισμός και στασιμοληθωρισμός

Ο αποπληθωρισμός είναι το αντίθετο του πληθωρισμού. Αναφέρεται στη μείωση του γενικού επιπέδου τιμών και γενικά θεωρείται επιβλαβής για την οικονομία. Μπορεί να προκληθεί από τη μείωση της προσφοράς χρήματος, των κρατικών δαπανών, των καταναλωτικών δαπανών και των εταιρικών επενδύσεων (Syu, 2021).

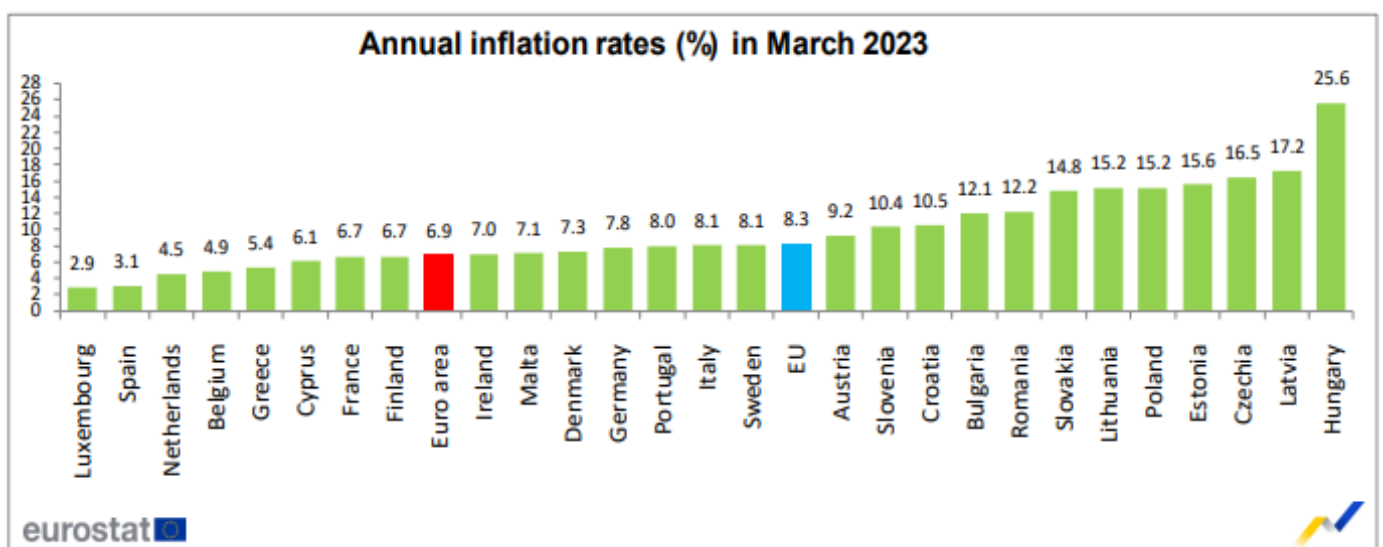
Μια συναλλαγή αποπληθωρισμού θα μπορούσε να είναι οι επενδυτές που προχωρούν σε αμυντική στάση με ομόλογα υψηλής ποιότητας, όπως το κρατικό χρέος και τα εταιρικά ομόλογα υψηλής διαβάθμισης. Από την πλευρά των μετοχών, οι επενδυτές θα προτιμούσαν τους κλάδους βασικών καταναλωτικών αγαθών και τις μετοχές με υψηλή μερισματική απόδοση. Τα μετρητά και τα ισοδύναμα μετρητών, συμπεριλαμβανομένων των πιστοποιητικών καταθέσεων και των λογαριασμών χρηματαγοράς, βλέπουν επίσης τη σέξι επιστροφή τους (Syu, 2021).

Ο στασιμοπληθωρισμός είναι ο πιο επικίνδυνος από όλους και συνήθως το αποτέλεσμα ενός σοκ προσφοράς. Σημαίνει "στασιμότητα" στην οικονομική παραγωγή και πληθωρισμό ταυτόχρονα. Αυτό είναι επιβλαβές για προφανείς λόγους: με υψηλή ανεργία και/ή αργή οικονομική ανάπτυξη, οι άνθρωποι δεν θα είναι σε θέση να κερδίσουν αρκετά για να αντέξουν τις αυξημένες τιμές (Syu, 2021).

Ο ετήσιος πληθωρισμός στη ζώνη του ευρώ

Ο ετήσιος πληθωρισμός στη ζώνη του ευρώ ήταν 6,9% τον Μάρτιο του 2023, από 8,5% τον Φεβρουάριο. Ένα χρόνο νωρίτερα, το ποσοστό ήταν 7,4%. Ο ετήσιος πληθωρισμός στην Ευρωπαϊκή Ένωση ήταν 8,3% τον Μάρτιο του 2023, από 9,9% τον Φεβρουάριο. Ένα χρόνο νωρίτερα, το ποσοστό ήταν 7,8%. Τα στοιχεία αυτά δημοσιεύονται από τη Eurostat, τη στατιστική υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Τα χαμηλότερα ετήσια ποσοστά καταγράφηκαν στο Λουξεμβούργο (2,9%), την Ισπανία (3,1%) και τις Κάτω Χώρες (4,5%). Τα υψηλότερα ετήσια ποσοστά καταγράφηκαν στην Ουγγαρία (25,6%), τη Λετονία (17,2%) και την Τσεχία (16,5%). Σε σύγκριση με τον Φεβρουάριο, ο ετήσιος πληθωρισμός μειώθηκε σε είκοσι πέντε κράτη μέλη και αυξήθηκε σε δύο.

Σύνδεση με πρακτικά ζητήματα

Για να κατανοήσουμε καλύτερα τον τρόπο υπολογισμού του πληθωρισμού μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε ένα παράδειγμα. Σε αυτό το παράδειγμα υπολογίζουμε τον πληθωρισμό για ένα καλάθι που έχει ένα δύο αντικείμενα σε αυτό. Ο τύπος για τον υπολογισμό του πληθωρισμού για ένα μόνο στοιχείο είναι ο παρακάτω.

$$\text{Inflation} = \frac{\text{Price}_{\text{Year 2}} - \text{Price}_{\text{Year 1}}}{\text{Price}_{\text{Year 1}}} \times 100$$

Ας συνεχίσουμε με τον υπολογισμό του πληθωρισμού για δύο στοιχεία. Η τιμή ενός βιβλίου ήταν 20 ευρώ το 2021 (έτος 1) και η τιμή αυξήθηκε σε 20,50 ευρώ το 2022 (έτος 2). Η τιμή δύο εισιτηρίων για μια συναυλία ήταν 30 EUR το 2021 και αυτή αυξήθηκε κατά 31,41 EUR το 2022[1].

[1] Σημείωση: οι τιμές των ειδών είναι φανταστικές και δεν αποτελούν πραγματική απεικόνιση της αγοράς.

Items	2021	2022	Inflation
	20,00	20,50	2,5%
	30,00	31,41	4,7%

Χρησιμοποιώντας τον τύπο, μπορεί να υπολογιστεί ο πληθωρισμός για κάθε ένα από τα επιμέρους στοιχεία. Για τα βιβλία, ο ετήσιος πληθωρισμός ήταν 2,5 % και για τα εισιτήρια συναυλιών ο ετήσιος πληθωρισμός ήταν 4,7 %. Για να υπολογίσουμε τον πληθωρισμό για ένα καλάθι που περιλαμβάνει βιβλία και εισιτήρια συναυλιών, πρέπει να χρησιμοποιήσουμε συντελεστές στάθμισης του ΔTK[1] που βασίζονται στο πόσο ξοδεύουν τα νοικοκυριά για αυτά τα είδη. Επειδή οι νέοι ξοδεύουν περισσότερα για εισιτήρια συναυλιών από ό,τι για βιβλία, τα εισιτήρια συναυλιών έχουν μεγαλύτερο βάρος στο καλάθι. Σε αυτό το παράδειγμα, τα εισιτήρια συναυλιών αντιπροσωπεύουν το 73 % του καλάθιού και τα βιβλία το υπόλοιπο 27 %. Χρησιμοποιώντας αυτά τα βάρη και τη μεταβολή των τιμών των ειδών, ο ετήσιος πληθωρισμός για αυτό το καλάθι ήταν 4,1% - υπολογίζεται ως $(0,73 * 4,7) + (0,27 * 2,5)$.

[1] Ο δείκτης τιμών καταναλωτή (ΔTK) υπολογίζεται συνήθως ως σταθμισμένος μέσος όρος της μεταβολής των τιμών των αγαθών και υπηρεσιών που καλύπτονται από τον δείκτη. Οι συντελεστές στάθμισης αποσκοπούν στο να αντικατοπτρίζουν τη σχετική σημασία των αγαθών και υπηρεσιών, όπως υπολογίζεται από τα μερίδιά τους στη συνολική κατανάλωση των νοικοκυριών.

Βασικά Συμπεράσματα

- ★ Σε μια οικονομία της αγοράς, όπου οι τιμές καθορίζονται από την προσφορά και τη ζήτηση, οι τιμές απλώς αντικατοπτρίζουν αυτό που πρέπει να πληρώσετε για ένα προϊόν,
- ★ Ο πληθωρισμός είναι η αύξηση των τιμών των αγαθών και των υπηρεσιών,
- ★ Ο πληθωρισμός μετράται μέσω των δεικτών τιμών καταναλωτή, οι οποίοι δείχνουν τη διαχρονική εξέλιξη των τιμών των αγαθών και υπηρεσιών που πληρώνουν οι άνθρωποι (καταναλωτές),
- ★ Εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) υπάρχουν κοινά πρότυπα για την παραγωγή τέτοιων δεικτών ώστε να διασφαλίζεται η συνοχή σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Οι δείκτες αυτοί ονομάζονται εναρμονισμένος δείκτης τιμών καταναλωτή (ΕνΔΤΚ),
- ★ Δείκτης τιμών καταναλωτή (ΔΤΚ), ο οποίος μετρά την ποσοστιαία μεταβολή της τιμής ενός καλάθιού αγαθών και υπηρεσιών που καταναλώνουν τα νοικοκυριά,
- ★ Αν υπολογίσουμε το ρυθμό μεταβολής ενός δείκτη από τη μία περίοδο στην άλλη, υπολογίζουμε το ποσοστό πληθωρισμού, με άλλα λόγια, πόσο έχουν μεταβληθεί οι τιμές (σε ποσοστό) μεταξύ διαφορετικών περιόδων,
- ★ Η αποστολή της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας είναι να διατηρεί τις τιμές σταθερές,
- ★ Ο αποπληθωρισμός αναφέρεται σε μείωση του γενικού επιπέδου των τιμών και γενικά θεωρείται επιβλαβής για την οικονομία,
- ★ Στασιμοπληθωρισμός σημαίνει "στασιμότητα" της οικονομικής παραγωγής και πληθωρισμός ταυτόχρονα.

Πρόσθετο υλικό και βιβλιογραφία

- (European Central Bank. (2021, November 16). From European Central Bank: https://www.ecb.europa.eu/ecb/educational/explainers/tell-me-more/html/high_inflation.en.html
- European Central Bank. (2023). From Economic Bulletin Issue 1: <https://www.ecb.europa.eu/pub/economic-bulletin/html/eb202301.en.html>
- EUROSTAT. (2020). Statistics explained. From Beginners: Inflation: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Beginners:Inflation#What_is_inflation.3F
- Eurostat. (2022). From The European economy since the start of the millennium: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-interactive-publications/-/ks-05-22-086>
- EUROSTAT. (2023, 4 19). Annual inflation down to 6.9% in the euro area. From <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/16324910/2-19042023-AP-EN.pdf/ff3d6b28-9c8f-41cd-714f-d1fd38af0b15#:~:text=The%20euro%20area%20annual%20inflation,d own%20from%209.9%25%20in%20February.>
- Eurostat Education corner. (2022). From Key figures on Europe – interactive edition: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-interactive-publications/-/ks-05-22-278>
- Reserve Bank of Australia. (2020). Reserve Bank of Australia. From Causes of Inflation: <https://www.rba.gov.au/education/resources/explainers/pdf/causes-of-inflation.pdf?v=2023-03-29-12-08-38>
- Syu, J. (2021, 6 25). From What Are Deflation, Disinflation, Reflation, and Stagflation?
- TAXEDU. (n.d.). From Definition and types of tax: <https://taxedu.campaign.europa.eu/en/young>
- TAXEDU. (n.d.). From Why should I care: <https://taxedu.campaign.europa.eu/en/teenager>
- TAXEDU. (n.d.). Teachers Corner. From T01: “Taxes: what is it in for me?”: https://europa.eu/webassets/taxedu.campaign.europa.eu/courses/t01/en/t01_lesson_plan_en.pdf
- TAXEDU. (n.d.). Teachers Corner. From T04: “True Players are Taxpayers”: https://europa.eu/webassets/taxedu.campaign.europa.eu/courses/t04/en/t04_lesson_plan_en.pdf

Προτεινόμενες Ασκήσεις

Τι είναι ο φόρος;

Το κλιπ εισάγει τις έννοιες του φόρου και της φορολογίας στο νεανικό κοινό με τη βοήθεια ενός ρομπότ από το διάστημα (2QT) που θα είναι ο οδηγός των μαθητών. Το μάθημα εισάγει την έννοια των "κοινών εισφορών" και τη συνδέει με την ιδέα της υποστήριξης του κοινού καλού. Οι έννοιες εξηγούνται με παραδείγματα από την καθημερινή ζωή με τα οποία οι μαθητές μπορούν εύκολα να ταυτιστούν.

Το βίντεο είναι προσβάσιμο εδώ:
<https://audiovisual.ec.europa.eu/en/video/I-145760?&lg=SV>

Πώς προέκυψαν οι φόροι;

Η δραστηριότητα έχει ως στόχο να βοηθήσει τους μαθητές να εντοπίσουν τα οφέλη της πληρωμής φόρων, παρουσιάζοντας παραδείγματα πρώιμων και αστείων φόρων στην ευρωπαϊκή ιστορία.

Το βίντεο είναι προσβάσιμο εδώ:
<https://audiovisual.ec.europa.eu/en/video/I-146791?&lg=SV>

Ποιος πληρώνει φόρους στις μέρες μας;

Η δραστηριότητα αποσκοπεί στο να βοηθήσει τους μαθητές να κατανοήσουν ποιος έχει την ευθύνη της πληρωμής φόρων στις μέρες μας και ποιες είναι οι κύριες κατηγορίες φορολογουμένων.

Το βίντεο είναι προσβάσιμο εδώ:
<https://audiovisual.ec.europa.eu/en/video/I-145763?&lg=SV>

Ποιος εισπράττει φόρους και γιατί;

Αυτό το κλιπ παρουσιάζει το ρόλο των φορολογικών αρχών σε κάθε κράτος μέλος και τον τρόπο με τον οποίο τα φορολογικά έσοδα μετατρέπονται σε ανεκτίμητες επενδύσεις και δημόσιες υπηρεσίες σε τοπικό και εθνικό επίπεδο, εξασφαλίζοντας καλύτερη ποιότητα ζωής για όλους. Το σύστημα συλλογής φόρων παρουσιάζεται χρησιμοποιώντας μια εύκολα κατανοητή αναλογία του τρόπου με τον οποίο οι μέλισσες συγκεντρώνουν και μοιράζονται τους πόρους στην κυψέλη τους. Παρουσιάζονται οι τοπικοί και εθνικοί προϋπολογισμοί, καθώς και οι τρόποι με τους οποίους εφοδιάζονται με κεφάλαια και πώς τα κεφάλαια αυτά παρέχουν τελικά στους φορολογούμενους.

Προτεινόμενες Ασκήσεις

Το βίντεο είναι προσβάσιμο εδώ:

<https://audiovisual.ec.europa.eu/en/video/I-145764?&lg=SV>

Φόρος προστιθέμενης αξίας - ΦΠΑ

Η δραστηριότητα αποσκοπεί στο να βοηθήσει τους μαθητές να κατανοήσουν τι αντιπροσωπεύει ο Φόρος Προστιθέμενης Αξίας και πώς καταβάλλεται και εισπράττεται στην ΕΕ.

Το βίντεο είναι προσβάσιμο εδώ:

<https://audiovisual.ec.europa.eu/en/video/I-146795?&lg=SV>

Podcasts:

Η σειρά podcast "Stats in a wrap" εξετάζει τον κόσμο μέσα από τα μάτια της στατιστικής. Στόχος της είναι να διαλέξει τους πιο νόστιμους μεζέδες και τις πιο εντυπωσιακές γεύσεις για να δώσει πληροφορίες για τις απροσδόκητες, τις ιδιόμορφες και τις εντελώς παράξενες προοπτικές που μόνο οι αριθμοί μπορούν να αποκαλύψουν.

Επεισόδιο 4: Τι είναι ο πληθωρισμός και πώς υπολογίζεται;

<https://ec.europa.eu/eurostat/web/main/news/podcasts#What%20is%20inflation%20and%20how%20is%20it%20calculated;>

Κουίζ

Ο ήρωας Tay έσωσε τη μέρα:
https://europa.eu/webassets/taxedu.campaign.europa.eu/courses/q01/MG02_EN/story_html5.html

Ποιος είναι ο αντίκτυπος των φόρων στη ζωή της Τίνα;

https://europa.eu/webassets/taxedu.campaign.europa.eu/courses/q01/MG01_EN/story_html5.html

Το επιτραπέζιο παιχνίδι Mobility Era είναι ένα εκπαιδευτικό επιτραπέζιο παιχνίδι και εφαρμογή που θα βελτιώσει τον οικονομικό σας αλφαριθμητισμό χρησιμοποιώντας επίσημα στατιστικά στοιχεία και διασκεδαστικά γεγονότα για τη ζωή. Χρησιμοποιείται από εκπαιδευτικούς και μαθητές σε περισσότερες από 40 χώρες, προσβάσιμο εδώ: <https://mobilityeragame.com/>

Κεφάλαιο 3: Φόροι, οικονομική ανάπτυξη, δημόσιο χρέος και δημόσια αγαθά

Εισαγωγή

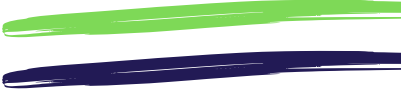
Η είσπραξη φόρων, δηλαδή η διαδικασία είσπραξης κεφαλαίων από τις επιμέρους κοινωνικές οντότητες, αποτελεί ένα πολύ σημαντικό μέρος της λειτουργίας του κράτους. Οι φόροι συμβάλλουν σημαντικά στην οικονομική ανάπτυξη των κοινοτήτων καθώς και στη διαχείριση του δημόσιου χρέους. Χάρη στους φόρους, οι κυβερνήσεις είναι σε θέση να χρηματοδοτούν σημαντικές δημόσιες υπηρεσίες που είναι απαραίτητες για τη ζωή και την άνεση των κατοίκων τους. Πρόκειται γενικά για ένα πολύ σύνθετο θέμα, καθώς η φορολογία έχει πολλές μορφές, σκοπούς και συνέπειες. Και δεδομένου ότι όλα τα μέλη της κοινωνίας είναι φορολογούμενοι σε μεγαλύτερο ή μικρότερο βαθμό, είναι σημαντικό να κατανοήσουμε πώς λειτουργούν οι φόροι και η φορολογία. Παρά το γεγονός ότι οι μορφές και το πεδίο εφαρμογής της φορολογίας διαφέρουν σημαντικά από κράτος σε κράτος, σε αυτό το κεφάλαιο θα επικεντρωθούμε στην επεξήγηση των γενικά διαδεδομένων μορφών φόρων, των διαφορών μεταξύ τους καθώς και των συνεπειών τους για την κοινωνία. Θα θίξουμε το συχνά δημοσίως συζητούμενο ζήτημα των οφελών της υψηλότερης έναντι της χαμηλότερης φορολογίας και θα κατανοήσετε επίσης αν είναι εντάξει οι κρατικοί προϋπολογισμοί να είναι ελλειμματικοί. Είστε έτοιμοι; Ας το εξερευνήσουμε λοιπόν μαζί και ας κατανοήσουμε καλύτερα τον κόσμο των φόρων και του χρέους.

Τύποι φόρων

Όπως έχει ήδη ειπωθεί, κάθε κυβέρνηση στον κόσμο χρειάζεται πόρους για την επιβίωση και την περαιτέρω ανάπτυξή της. Οι φόροι αποτελούν ένα από τα σημαντικότερα έσοδα των κρατών και συνήθως ταξινομούνται με βάση διάφορα κριτήρια. Οι επιμέρους κυβερνήσεις εισπράττουν διαφορετικούς τύπους φόρων, αλλά σε γενικές γραμμές, όλοι εμπίπτουν στην κύρια κατηγορία των άμεσων και έμμεσων φόρων. Ποια είναι λοιπόν η διαφορά μεταξύ τους;

Άμεσοι φόροι

Η βασική πτυχή των άμεσων φόρων είναι το γεγονός ότι καταβάλλονται απευθείας στην κυβέρνηση από το φυσικό πρόσωπο ή άλλη οντότητα. Ως εκ τούτου, αναφέρονται σε ένα συγκεκριμένο γνωστό πρόσωπο ή οντότητα (π.χ. μια εταιρεία ή ένα ίδρυμα), το οποίο υποχρεούται να καταβάλει το συγκεκριμένο ποσό. Η φύση και το ποσό της άμεσης φορολογίας προκύπτουν από το μηνιαίο εισόδημά τους και άλλα είδη περιουσιακών στοιχείων.

Συνεπώς, επιβάλλονται με βάση την ικανότητα πληρωμής ενός συγκεκριμένου ατόμου ή οντότητας - με άλλα λόγια, όσοι κερδίζουν περισσότερα και έχουν μεγαλύτερο πλούτο θα πληρώνουν υψηλότερους φόρους. Αυτοί οι κανόνες διασφαλίζουν την αναδιανομή του χρήματος στο κράτος. Συχνά συναντάμε τον προοδευτικό χαρακτήρα των άμεσων φόρων, που σημαίνει ότι ο φορολογικός συντελεστής θα αυξάνεται με την αύξηση του εισοδήματος και του πλούτου.

Η μη καταβολή ή η φορολογική απάτη μπορεί να κοστίσει πολύ ακριβά σε ένα άτομο ή μια εταιρεία, όσον αφορά ένα μεγάλο πρόστιμο ή μακροχρόνια φυλάκιση. Σε πολλές πολιτείες, οι ποινές για οικονομική απάτη είναι ακόμη υψηλότερες από ό,τι για φόνο. Επομένως, πρέπει να είστε πραγματικά προσεκτικοί και υπεύθυνοι όταν πρόκειται για φόρους!

Οι πιο συνηθισμένοι τύποι άμεσων φόρων

Φόρος εισοδήματος - είναι η φορολογία εισοδήματος που επιβάλλεται από την κυβέρνηση σε φυσικά πρόσωπα ή εταιρείες, εντός των ορίων της συγκεκριμένης δικαιοδοσίας. Τα υψηλότερα εισοδήματα φυσικών και νομικών προσώπων φορολογούνται περισσότερο. Θεωρείται γενικά ο δικαιότερος τύπος φόρου, καθώς όλοι πληρώνουν ανάλογα με το μισθό τους και, επιπλέον, σε συγκεκριμένες περιπτώσεις, το ύψος του αλλάζει (όταν προκύπτουν υποχρεώσεις διατροφής παιδιών κ.λπ.). Ωστόσο, ο φόρος αυτός ισχύει και για τα κέρδη από ορισμένα είδη επενδύσεων, τα οποία πολλοί άνθρωποι δεν συνειδητοποιούν - για παράδειγμα, σε ορισμένες χώρες καταβάλλεται πολύ υψηλός φόρος για τα κέρδη από κρυπτονομίσματα. Ειδικότερα, ο φόρος εισοδήματος χωρίζεται σε φόρο εισοδήματος φυσικών προσώπων και σε φόρο εισοδήματος επιχειρήσεων, ο οποίος ονομάζεται φόρος επιχειρήσεων. Κατά τη φορολόγηση των επιχειρήσεων λαμβάνονται υπόψη διάφοροι παράγοντες, όπως το μέγεθος και το κέρδος τους. Σε γενικές γραμμές, ο εταιρικός φόρος διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στη δημιουργία εσόδων για τις κυβερνήσεις.

Φόρος ακίνητης περιουσίας - Πρόκειται για φόρο που εισπράττει η κυβέρνηση ή ο δήμος από την ακίνητη περιουσία, η οποία περιλαμβάνει, για παράδειγμα, κτίρια, διαμερίσματα και οικόπεδα. Επίσης, ορισμένα κράτη μπορεί να εισπράττουν φόρους επί ενσώματης περιουσίας που είναι κινητή, όπως ένα αυτοκίνητο, κοσμήματα ή έπιπλα. Το ύψος του φόρου εξαρτάται πάντα από τις ιδιαιτερότητες της συγκεκριμένης χώρας - το νομικό της σύστημα, την παράδοση ή τη διαθεσιμότητα άλλων τύπων κρατικών εσόδων.

Φόροι ακίνητης περιουσίας, κληρονομιάς ή δωρεάς - Τα περισσότερα κράτη στην ΕΕ αλλά και στον κόσμο εισπράττουν αυτόν τον τύπο φόρου. Στην περίπτωση του φόρου κληρονομιάς, το κράτος εισπράττει απευθείας από την περιουσία του αποβιώσαντος. Τις περισσότερες φορές, ωστόσο, οι χώρες επιβάλλουν μόνο έναν από αυτούς - φόρο περιουσίας ή κληρονομιάς. Ο φόρος δωρεάς πρέπει να καταβληθεί εάν κάποιος που βρίσκεται ακόμη εν ζωή αποφασίσει να σας χαρίσει κάτι.

Έμμεσοι φόροι

Όπως προκύπτει από τον παραπάνω ορισμό των άμεσων φόρων, ορισμένα άτομα με χαμηλότερα εισοδήματα δεν χρειάζεται να πληρώνουν τέτοιους φόρους στο κράτος. Αυτό όμως δεν ισχύει για τους έμμεσους φόρους που επιβάλλονται σε αγαθά και υπηρεσίες, και έτσι είμαστε όλοι έμμεσοι πληρωτές τους. Πώς λειτουργεί; Απλά - ο φορολογούμενος θα πρέπει να είναι ο κατασκευαστής ή ο λιανοπωλητής, αλλά θα τον μετακυλήσουν στον καταναλωτή με τη μορφή αυξημένης ποσότητας αγαθών ή υπηρεσιών, έτσι ώστε ο αγοραστής να τον πληρώσει στο τέλος. Ας δούμε τώρα ποια είδη έμμεσων φόρων γνωρίζουμε.

Οι πιο συνηθισμένοι τύποι έμμεσων φόρων:

Φόρος προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ): Αυτός είναι ο πιο συνηθισμένος τύπος φόρου, ο λεγόμενος φόρος κατανάλωσης που πληρώνουμε για τα αγαθά και τις υπηρεσίες που αγοράζουμε. Εφαρμόζεται λίγο πολύ σε όλα τα αγαθά και τις υπηρεσίες, με εξαίρεση τις περιπτώσεις όπου ο ετήσιος κύκλος εργασιών του προσώπου ή της εταιρείας που προσφέρει το προϊόν ή την υπηρεσία δεν υπερβαίνει ένα ορισμένο όριο - το ποσό αυτό μπορεί να διαφέρει σε κάθε κράτος. Στα προϊόντα και τις υπηρεσίες, ο ΦΠΑ επιβάλλεται ως ένα ορισμένο ποσοστό επί του ποσού των πωλήσεων και υπολογίζεται ως το τελικό ποσό μετά την προσθήκη του ποσού του ΦΠΑ σε κάθε στάδιο παραγωγής και διανομής - στην πραγματικότητα, ωστόσο, καταβάλλεται απευθείας στις φορολογικές αρχές από τον πωλητή των συγκεκριμένων προϊόντων ή υπηρεσιών. Το μέσο ποσό του ΦΠΑ στις χώρες μέλη της ΕΕ είναι 21%.

Φόρος κατανάλωσης: Πρόκειται για τη φορολόγηση συγκεκριμένων τύπων αγαθών, στα οποία περιλαμβάνονται, για παράδειγμα, το αλκοόλ, ο καπνός ή τα ενεργειακά προϊόντα. Αποδέκτες των φόρων για τα αγαθά αυτά είναι οι κυβερνήσεις των κρατών όπου πωλούνται στους τελικούς καταναλωτές. Οι πληρωτές τους θα πρέπει να είναι οι επιχειρήσεις, ωστόσο, συχνά αυξάνουν αναλογικά τις τιμές αυτών των αγαθών για τους τελικούς καταναλωτές. Σκοπός των φόρων αυτών είναι συχνά και η αποθάρρυνση του καταναλωτή από την αγορά - έτσι η λογική πρόθεση των κρατών θα πρέπει να είναι να μειώσουν τον αριθμό των καπνιστών και των καταναλωτών αλκοόλ.

Τελωνειακοί δασμοί - Εάν οι εξωτερικοί εισαγωγείς θέλουν να εισάγουν τα εμπορεύματά τους στην ευρωπαϊκή αγορά ή σε άλλη ξένη αγορά, πρέπει να καταβάλουν εισαγωγικούς δασμούς. Για να σας δώσουμε μια ιδέα για το πώς λειτουργούν τα πράγματα στην ΕΕ, ο ΦΠΑ συνήθως δεν επιβάλλεται για τα αγαθά που προορίζονται για εξαγωγή, αλλά αντίθετα, οι εισαγωγείς από χώρες εκτός ΕΕ πληρώνουν εισαγωγικό φόρο για να εισέλθουν στην αγορά της ΕΕ, έτσι ώστε οι πωλητές που εδρεύουν στην ΕΕ να είναι ανταγωνιστικοί. Αντιμετωπίζουμε επίσης εξαγωγικά τελωνεία.

Μηχανισμός αντιστροφής της επιβάρυνσης ΦΠΑ - Πρόκειται για τη μεταβίβαση της υποχρέωσης επιβολής ΦΠΑ για αγαθά ή υπηρεσίες από τον προμηθευτή στον αγοραστή. Η πρόθεση αυτού του μηχανισμού είναι να αποφευχθεί η υποχρέωση του προμηθευτή να εγγραφεί σε μια χώρα στην οποία δεν είναι εγκατεστημένος. Λειτουργεί με τον τρόπο ότι οι παραλήπτες λαμβάνουν ένα τιμολόγιο χωρίς ΦΠΑ, το οποίο στη συνέχεια υπολογίζουν οι ίδιοι και στη συνέχεια το δηλώνουν στη φορολογική τους δήλωση - αυτό σημαίνει ότι δηλώνουν σωστά το συγκεκριμένο ποσό και το πληρώνουν στη συνέχεια στην εφορία. Ο μηχανισμός αυτός δημιουργήθηκε στην ΕΕ το 1993 και ο κύριος στόχος του ήταν να απλοποιήσει το εμπόριο εντός της κοινής αγοράς της ΕΕ και επίσης να αποτρέψει τη φορολογική απάτη.

Τι είναι πιο συμφέρον; Χαμηλότερη ή υψηλότερη φορολογία;

Φιλόσοφοι, οικονομολόγοι και πολιτικοί διαφωνούν εδώ και αιώνες για το τι είναι πιο επωφελές για το κράτος και την κοινωνία γενικότερα - η χαμηλότερη ή η υψηλότερη φορολογία; Στο κείμενο που ακολουθεί, θα σας περιγράψουμε τα πιο συνηθισμένα επιχειρήματα και για τις δύο θέσεις, αλλά είναι σημαντικό να λαμβάνετε πάντα υπόψη σας ότι κανένα από αυτά δεν ισχύει καθολικά για κάθε χώρα με τον ίδιο τρόπο - πρέπει πάντα να έχετε κατά νου τις διαφορετικές ιστορικές πραγματικότητες, αλλά κυρίως την τρέχουσα οικονομική και πολιτική κατάσταση της χώρας και να επιλέγετε τον κατάλληλο τρόπο φορολόγησης αναλόγως.

Επιχειρήματα υπέρ της χαμηλότερης φορολογίας:

Οικονομική ανάπτυξη - Θεωρείται ότι με τη μείωση των φόρων θα αυξηθεί η αγοραστική δύναμη των καταναλωτών και θα αυξηθεί και η ζήτηση, γεγονός που θα συμβάλει στην υψηλότερη οικονομική ανάπτυξη της χώρας. Επομένως, αν μειώσουμε τους φόρους για τα φυσικά πρόσωπα και τις επιχειρήσεις, το μέσο μηνιαίο καθαρό κέρδος τους θα είναι υψηλότερο. Θα είναι σε θέση να αποταμιεύσουν, να ξοδέψουν ή να επενδύσουν τα χρήματα που εξοικονομούνται με αυτόν τον τρόπο.

Η αύξηση των θέσεων εργασίας και των καινοτομιών - Με τη μείωση των φόρων και την αύξηση του εισοδήματος των φυσικών και επιχειρηματικών οντοτήτων, ο αριθμός των νέων θέσεων εργασίας και των επενδύσεων σε καινοτομίες αυξάνεται επίσης σε άμεση αναλογία. Πώς είναι δυνατόν; Απλά, όταν οι εταιρείες και οι επιχειρηματίες έχουν επιπλέον εισόδημα που τους απομένει, μπορούν να το επανεπενδύσουν, να επεκτείνουν τις επιχειρηματικές τους δραστηριότητες ή να επενδύσουν στην ανάπτυξη νέων προϊόντων ή σε περαιτέρω έρευνα. Ωστόσο, η μείωση της φορολογίας μπορεί επίσης να ενθαρρύνει τη δημιουργία νέων επιχειρήσεων και τη συνολική αύξηση των επιχειρηματιών που θα φέρουν νέα προϊόντα, υπηρεσίες και ιδέες στην αγορά.

Προσέλκυση επενδύσεων και ειδικευμένου εργατικού δυναμικού στη χώρα - σύμφωνα με πολλούς εμπειρογνώμονες, η χαμηλότερη φορολογική επιβάρυνση είναι ένα εξαιρετικό εργαλείο για την προσέλκυση νέων επενδυτών στη χώρα, οι οποίοι θα ανοίξουν νέες επιχειρήσεις εκεί, και για την προσέλκυση ειδικευμένου εργατικού δυναμικού από το εξωτερικό. Η αύξηση των θέσεων εργασίας και της οικονομίας καθαυτής δημιουργεί αυξημένη ζήτηση για εξειδικευμένα άτομα. Η χαμηλότερη φορολογία μπορεί να αποτελέσει πραγματικό πόλο έλξης για πολλούς να μετακινηθούν στο εξωτερικό ή στο εσωτερικό της χώρας.

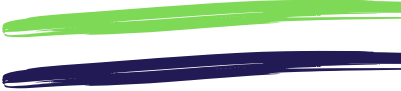
Μεγαλύτερο κίνητρο και παραγωγικότητα της εργασίας - Το υψηλότερο διαθέσιμο κέρδος των εργαζομένων προϋποθέτει ότι μπορούν να εξοικονομήσουν περισσότερα χρήματα, γεγονός που σχετίζεται άμεσα με το αυξημένο κίνητρό τους να εργάζονται περισσότερο και περισσότερο - οπότε οι υπερωρίες θα τους πληρώνονται πολύ περισσότερο από ό,τι πριν. Σύμφωνα με τους υποστηρικτές της χαμηλότερης φορολογίας, αυτό αυξάνει την παραγωγικότητα της εργασίας, γεγονός που έχει αντίκτυπο στη γενική οικονομική ανάπτυξη. Σύμφωνα με τους θεωρητικούς, ένα υψηλότερο διαθέσιμο εισόδημα συμβαδίζει επίσης με την αρχή της ελευθερίας - με υψηλότερο εισόδημα, το άτομο είναι πιο ελεύθερο να λαμβάνει αποφάσεις για τη ζωή του και μπορεί να αντέξει οικονομικά μια καλύτερη ποιότητα ζωής.

Επιχειρήματα υπέρ της υψηλότερης φορολογίας:

Η υψηλότερη φορολογία αποφέρει υψηλότερα έσοδα στον κρατικό προϋπολογισμό, τα οποία το κράτος μπορεί στη συνέχεια να χρησιμοποιήσει προς όφελος της ποιότητας ζωής των κατοίκων του. Αυτό είναι το κύριο επιχείρημα των υποστηρικτών της υψηλότερης φορολογίας. Ας το αναλύσουμε όμως βήμα προς βήμα:

Καλύτερη παροχή δημόσιων υπηρεσιών και αγαθών - Για να μπορεί το κράτος να λειτουργεί αποτελεσματικά και να καλύπτει επαρκώς τις ανάγκες των πολιτών του, πρέπει να παρέχει δημόσιες υπηρεσίες. Με την υψηλότερη φορολογία, τα συνολικά έσοδα του προϋπολογισμού θα είναι υψηλότερα, χάρη στα οποία το κράτος θα είναι σε θέση να παρέχει τέτοιες υπηρεσίες υψηλότερης ποιότητας. Συγκεκριμένα, πρόκειται για την παροχή υπηρεσιών που αφορούν την κάλυψη βιοτικών και κοινωνικών αναγκών, όπως η υγειονομική περίθαλψη, η κοινωνική φροντίδα, η δημόσια ασφάλεια, η εκπαίδευση, η πολιτιστική και κοινωνική απόλαυση, οι υποδομές κ.λπ. Με έναν υψηλότερο προϋπολογισμό, το κράτος θα είναι σε θέση να ανταποκριθεί έγκαιρα και επαρκώς στις κοινωνικές αλλαγές και έτσι να ικανοποιήσει τις ανάγκες όλων των κοινωνικών ομάδων.

Υποστήριξη της κοινωνικής δικαιοσύνης - Η εισαγωγή της προοδευτικής φορολογίας, δηλαδή η μεγαλύτερη φορολόγηση των φορέων υψηλού εισοδήματος είναι, σύμφωνα με ορισμένους εμπειρογνώμονες, κοινωνικά δίκαιη, καθώς η λεγόμενη αναδιανομή του πλούτου μέσω της φορολογίας αποσκοπεί στο να κλείσει το συνεχώς διευρυνόμενο χάσμα μεταξύ πλουσίων και φτωχών. Έτσι, περισσότερα χρήματα μένουν στα χέρια των ατόμων με χαμηλό εισόδημα για να τα ξοδέψουν για την κάλυψη των βασικών τους αναγκών, ενώ τα άτομα και οι οντότητες με υψηλό εισόδημα παρέχουν περισσότερους πόρους που θα χρησιμοποιηθούν για την κάλυψη των αναγκών όλων των πολιτών.

Σταθεροποίηση της οικονομίας σε περιόδους κρίσης - Ο κόσμος της οικονομίας είναι μια σειρά από επαναλαμβανόμενους κύκλους - διακυμάνσεις στις οικονομικές δραστηριότητες που σημαίνουν εναλλασσόμενες περιόδους ύφεσης και ανάπτυξης. Ακόμη και αν η κατάσταση μπορεί να είναι λίγο πολύ προετοιμασμένη, η εξέλιξή της μπορεί να επηρεαστεί από άλλους απρόβλεπτους παράγοντες, όπως η παγκόσμια πανδημία ή ο πόλεμος στην Ουκρανία. Επομένως, η υψηλότερη φορολογία είναι ένα αποτελεσματικό εργαλείο για τη σταθεροποίηση της οικονομίας, ιδίως κατά τη διάρκεια μιας ύφεσης. Χάρη στα υψηλότερα κρατικά έσοδα, οι κυβερνήσεις μπορούν να βοηθήσουν αποτελεσματικότερα τις ομάδες του πληθυσμού που πλήττονται περισσότερο και να χρηματοδοτήσουν επίσης διάφορα έργα και προγράμματα που τονώνουν την οικονομική ανάπτυξη και την οικονομική ανάκαμψη.

Εξασφαλίζει τη δημοσιονομική σταθερότητα - Συχνά συμβαίνει τα κράτη να λειτουργούν με μη ισοσκελισμένο προϋπολογισμό, ή ακόμη και ένας ισοσκελισμένος προϋπολογισμός μπορεί να γίνει μη ισοσκελισμένος - ελλειμματικός, λόγω απρόβλεπτων παραγόντων. Προκειμένου να καλύψουν τα ελλείμματά τους, οι χώρες πρέπει να δανείζονται χρήματα από διάφορες πηγές. Είναι ακριβώς η υψηλότερη φορολογία που μπορεί να βοηθήσει αποτελεσματικά τα κράτη να έχουν χρήματα για να αποπληρώσουν τα χρέη τους και έτσι να κινηθούν προς τη δημοσιονομική σταθερότητα, η οποία είναι πολύ σημαντική για την υγιή λειτουργία του κράτους μακροπρόθεσμα.

Συζήτηση μεταξύ νεοκεϋνσιανών και νεοφιλελεύθερων απόψεων για τη φορολογία

Όταν συζητάμε για τη φορολογία, δεν μπορούμε να παραλείψουμε τη διαμάχη μεταξύ των οπαδών της νεοκεϋνσιανής και της νεοφιλελεύθερης προσέγγισης. Οι ομάδες αυτές έχουν βασικά αντίθετες απόψεις σχετικά με τη φορολογική πολιτική και τις επιπτώσεις της στην κοινωνία. Ποιες είναι λοιπόν οι βασικές διαφορές μεταξύ τους;

Νεοκεϋνσιανή προσέγγιση - τα κύρια χαρακτηριστικά της είναι η εστίαση στην οικονομική ανάπτυξη και τη σταθερότητα, ενώ το βασικό επιχείρημα είναι η ανάγκη ενεργού κυβερνητικής παρέμβασης στη διαχείριση της οικονομίας. Σύμφωνα με αυτούς, η αγορά είναι ατελής και, ως εκ τούτου, το κράτος πρέπει να καταβάλλει ενεργές προσπάθειες για την εξάλειψη των αποτυχιών της. Ένα από τα εργαλεία που μπορεί να χρησιμοποιήσει το κράτος είναι η φορολογική πολιτική, η οποία μπορεί να ενισχύσει τις οικονομικές επιδόσεις ή την αύξηση της απασχόλησης σε περιόδους κρίσης ή, αντίθετα, να τονώσει τις επενδύσεις ή τις δαπάνες σε περιόδους οικονομικής ανάπτυξης. Οι οπαδοί της νεοκεϋνσιανής προσέγγισης είναι συχνά υποστηρικτές της προοδευτικής φορολογίας.

Νεοφιλελεύθερη προσέγγιση - Οι νεοφιλελεύθεροι οπαδοί, από την άλλη πλευρά, είναι υποστηρικτές της ελεύθερης αγοράς με ελάχιστη κρατική παρέμβαση. Υποστηρίζουν τη γενική ελευθερία που δεν πρέπει να περιορίζεται από υψηλούς φόρους. Σύμφωνα με αυτούς, αυτοί αποτελούν διαταραχή της λειτουργίας της αγοράς, η οποία θα προκαλέσει στασιμότητα των επενδύσεων και της συνολικής οικονομικής ανάπτυξης. Πιστεύουν ότι η χαμηλότερη φορολογική επιβάρυνση επιφέρει μεγαλύτερη οικονομική αποτελεσματικότητα, επειδή μειώνει το κόστος ελέγχου του κράτους και προωθεί την καλύτερη συμμόρφωση.

Αυτές οι δύο αντίθετες στάσεις απέναντι στη φορολογία διαμόρφωσαν επί μακρόν τις πολιτικές συζητήσεις σχετικά με την ανάγκη της φορολογίας, το ρόλο και τις μορφές της. Θα μπορούσατε να προσδιορίσετε ποιες ομάδες στο πολιτικό φάσμα είναι οι συνήθεις οπαδοί της νεοκεϋνσιανής και της νεοφιλελεύθερης προσέγγισης; Οι πιο συχνοί υποστηρικτές της νεοκεϋνσιανής προσέγγισης της φορολογίας είναι κόμματα του κεντροαριστερού φάσματος, τα οποία περιλαμβάνουν σοσιαλδημοκρατικά καθώς και φιλελεύθερα και προοδευτικά πολιτικά κινήματα. Αντίθετα, τα δεξιά πολιτικά κόμματα, οι συντηρητικές ομάδες ή τα ελευθεριακά κινήματα κλίνουν συνήθως προς μια νεοφιλελεύθερη αντίληψη της φορολογικής πολιτικής. Ωστόσο, πρέπει να λάβουμε υπόψη το γεγονός ότι αυτές οι θέσεις των πολιτικών κομμάτων δεν είναι αμετάβλητες και, κυρίως, δεν ισχύουν γενικά για όλους τους τύπους κομμάτων του συγκεκριμένου φάσματος.

Γιατί τα κράτη εμφανίζουν ελλείμματα και πώς τα καλύπτουν;

Τα ελλείμματα των κρατικών προϋπολογισμών και η υπερχρέωση των αναπτυγμένων χωρών είναι ένα πολύ συνηθισμένο οικονομικό φαινόμενο στις μέρες μας. Πρόκειται για πρόβλημα ή για κοινή πρακτική της κρατικής διαχείρισης; Από βραχυπρόθεσμη άποψη, ένας ελλειμματικός προϋπολογισμός δεν είναι κάτι εξαιρετικό και δεν αποτελεί τραγωδία για το κράτος. Πρόβλημα μπορεί να προκύψει αν το κράτος έχει επανειλημμένα ελλειμματικό προϋπολογισμό, αναγκασμένο να αυξάνει συνεχώς το δημόσιο χρέος του. Ας δούμε όμως πρώτα την αιτία των ελλειμματικών προϋπολογισμών.

Οι ελλειμματικοί κρατικοί προϋπολογισμοί δημιουργούνται συχνότερα σε περίοδο οικονομικής ύφεσης, κατά την οποία μειώνεται η οικονομική δραστηριότητα του πληθυσμού και ταυτόχρονα μειώνονται τα κρατικά έσοδα από φόρους. Από την άλλη πλευρά, το κοινωνικό σύστημα επιβαρύνεται επίσης σημαντικά, καθώς διάφορες ομάδες του πληθυσμού μπορεί να βρεθούν σε ανάγκη. Ωστόσο, πρόκειται για ένα φυσιολογικό μέρος του οικονομικού κύκλου, διότι η ύφεση ακολουθείται πάντα από ανάπτυξη, η οποία, με καλή διαχείριση, προϋποθέτει δημοσιονομικό πλεόνασμα. Ωστόσο, τα κράτη μπορούν εύκολα να βρεθούν σε έλλειμμα, ακόμη και όταν χρηματοδοτούν πολύ απαιτητικά από οικονομική άποψη επενδυτικά έργα υποδομής ή όταν εγκρίνουν ακριβά κοινωνικά πακέτα για τη στήριξη των κατοίκων. Αυτός ο τύπος πολιτικής είναι χαρακτηριστικός για πολλά λαϊκιστικά πολιτικά κόμματα, τα οποία συχνά χρησιμοποιούν αυτό το εργαλείο στην προεκλογική μάχη.

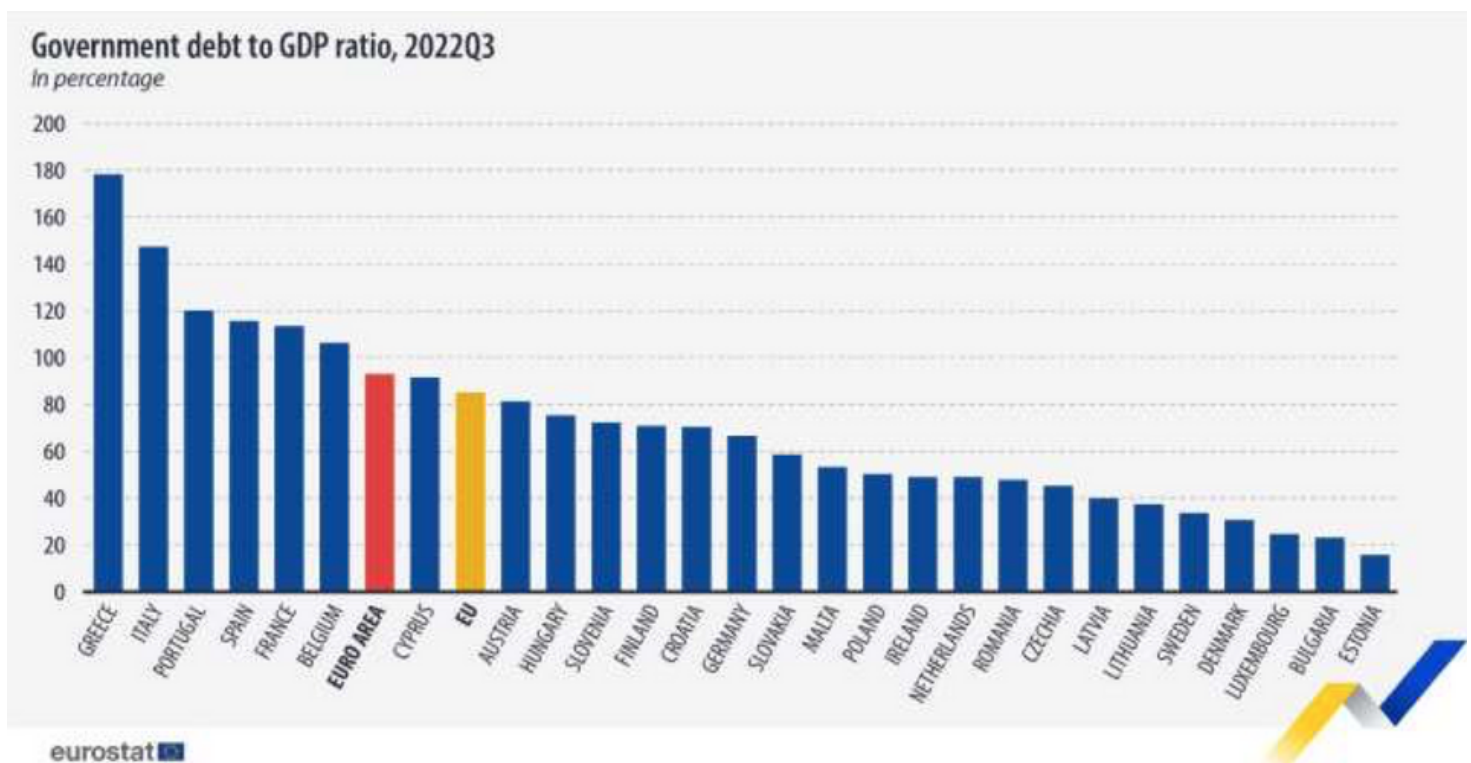
Πώς αποπληρώνουν τα κράτη τα χρέη τους και πώς αυτό επηρεάζει τον μέσο πολίτη;

Τα κράτη χρησιμοποιούν γενικά διάφορα μέσα για την αποπληρωμή του δημόσιου χρέους τους, τα πιο συνηθισμένα από τα οποία είναι τα εξής

1. **Το κράτος βασίζεται στην οικονομική ανάπτυξη** - κάθε ύφεση ακολουθείται από ανάπτυξη, οπότε ορισμένα καλά διοικούμενα κράτη τείνουν να βασίζονται σε ένα αναμενόμενο δημοσιονομικό πλεόνασμα.
2. **Το κράτος δανείζεται χρήματα** - αυτή είναι μια ευρέως χρησιμοποιούμενη πρακτική και τις περισσότερες φορές τα κράτη δανείζονται από επενδυτές. Λειτουργεί με τον εξής τρόπο: αν το κράτος θέλει να δανειστεί, εκδίδει κρατικά ομόλογα, δηλαδή τίτλους, οι οποίοι προσφέρονται σε επενδυτές στην αγορά - τις περισσότερες φορές συνταξιοδοτικά ταμεία και ασφαλιστικές εταιρείες. Αγοράζοντας κρατικά ομόλογα από επιλεγμένους επενδυτές, το κράτος αποκτά χρήματα, τα οποία στη συνέχεια επιστρέφει με τόκο.
3. **Χρηματοδότηση από τα αποθεματικά ταμεία** - οι καλά διοικούμενες κυβερνήσεις αποθηκεύουν τα συσσωρευμένα πλεονάσματα κατά τη διάρκεια της οικονομικής ανάπτυξης σε αποθεματικά ταμεία, από τα οποία αντλούν ακριβώς σε περιόδους κρίσης.
4. **Αύξηση της φορολογίας** - είναι ένα από τα συνήθη δημοσιονομικά μέτρα που εισάγουν οι κυβερνήσεις σε περιόδους κρίσης και ελλειμματικών προϋπολογισμών. Είτε αυξάνουν την υφιστάμενη φορολογική επιβάρυνση είτε εισάγουν έναν εντελώς νέο τύπο φόρων.
5. **Σύμπραξη δημόσιου και ιδιωτικού τομέα (ΣΔΙΤ)** - πρόκειται για μια μορφή συνεργασίας μεταξύ του κράτους και του ιδιωτικού τομέα, σκοπός της οποίας είναι η από κοινού χρηματοδότηση της κατασκευής ή της ανακατασκευής δημόσιων υποδομών. Το αντίτιμο για μια τέτοια επένδυση είναι η επακόλουθη εξουσία λειτουργίας, η οποία συχνά συνδέεται με τη χρέωση της αντίστοιχης δημόσιας υπηρεσίας.
6. **Περικοπές κρατικών δαπανών και μεταρρυθμίσεις** - Τα κράτη συχνά περικόπτουν διάφορες δημόσιες δαπάνες σε λιγότερο σημαντικούς τομείς για να μειώσουν το δημόσιο χρέος τους και επίσης εισάγουν μεταρρυθμιστικά μέτρα με στόχο την εξοικονόμηση πόρων.

Όσον αφορά τον αντίκτυπο του κρατικού ελλείμματος στην καθημερινή ζωή των πολιτών - εξαρτάται από διάφορους παράγοντες που υπάρχουν στο συγκεκριμένο κράτος. Οι πολίτες και η ποιότητα ζωής τους επηρεάζονται πιο αρνητικά όσο περισσότερο διαρκεί το έλλειμμα και όσο αυξάνεται το δημόσιο χρέος. Οι πολίτες μπορούν να αισθανθούν σημαντικά τις αρνητικές επιπτώσεις της αύξησης των φόρων, της υποβάθμισης της ποιότητας των δημόσιων υπηρεσιών, ακόμη και της απώλειας θέσεων εργασίας λόγω της κρίσης.

Ελέγξτε τα επίπεδα του δημόσιου χρέους σε όλη την Ευρώπη:

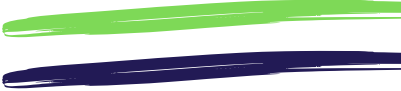

Σύνδεση με πρακτικά ζητήματα

Ιφανταστείτε έναν κόσμο όπου δεν θα πληρώναμε φόρους! Χμμ, με την πρώτη ματιά και το πρώτο άκουσμα, ακούγεται σαν ένας τέλειος κόσμος - δεν χρειάζεται να πληρώσω τίποτα από τα σκληρά κερδισμένα χρήματά μου στο κράτος. Μπορώ να απολαμβάνω τη ζωή και να έχω την πολυτέλεια να αγοράζω περισσότερα, οπότε η ζωή μου θα ήταν πολύ καλύτερη. Αλλά μην ξεχνάτε να δείτε και την άλλη πλευρά του θέματος - από πού θα έβρισκαν τα κράτη τα χρήματα για να μας παρέχουν τις βασικές υπηρεσίες, χωρίς τις οποίες δεν μπορούμε να φανταστούμε τη ζωή μας; Δεν θα είχαμε ποιοτική εκπαίδευση, αν αρρωσταίναμε σοβαρά, δεν θα υπήρχε κανείς να μας βοηθήσει ή να μας καταβάλει επιδόματα ασθενείας, η ασφάλειά μας και το κράτος δικαίου δεν θα ήταν εγγυημένα, θα οδηγούσαμε σε χαλασμένους δρόμους... και θα μπορούσαμε να συνεχίσουμε. Εν ολίγοις, χωρίς δημόσια οικονομικά που προέρχονται από φόρους, η δημοκρατία και το κράτος ως τέτοιο δεν θα μπορούσαν να λειτουργήσουν. Η φορολογία πρέπει να θεωρηθεί ως μια αναγκαιότητα, χωρίς την οποία το κράτος δεν θα ήταν σε θέση να εκπληρώσει τις βασικές του λειτουργίες. Ας χρησιμοποιήσουμε τώρα μερικά πρακτικά παραδείγματα για να δείξουμε πώς λειτουργούν οι επιμέρους τύποι άμεσων φόρων:

Φόρος εισοδήματος - Ο Άνταμ τελείωσε το λύκειο, βρήκε δουλειά σε μια εταιρεία πληροφορικής και επιτέλους κρατάει στα χέρια του τον πρώτο του φάκελο με το εκκαθαριστικό σημείωμα. Ανακαλύπτει ότι το ποσό είναι σημαντικά χαμηλότερο από αυτό που περίμενε, δηλαδή διαφορετικό από αυτό που του υποσχέθηκαν κατά τη διάρκεια της συνέντευξης. Έκπληκτος, τρέχει στο αφεντικό του, το οποίο του εξηγεί ότι ο μισθός του μειώθηκε από τον λεγόμενο φόρο εισοδήματος που καταβλήθηκε στο κράτος. Ο Αδάμ είναι μπερδεμένος που το κράτος παίρνει μέρος του μισθού του και αναρωτιέται αν κάθε εργαζόμενος πληρώνει το ίδιο ποσό και για ποιο λόγο χρειάζεται το κράτος τα χρήματα. "Όχι, όχι, ο φόρος εισοδήματος του καθενός υπολογίζεται ως ποσοστό, πράγμα που σημαίνει ότι όσο περισσότερα κερδίζεις, τόσο περισσότερα πληρώνεις στο κράτος. Στη συνέχεια, το κράτος είναι σε θέση να καλύψει βασικές δημόσιες υπηρεσίες από τα χρήματα που εισπράττει", απάντησε ο κ. Σμιθ. Ο Άνταμ ανακουφίστηκε και αισθάνθηκε μια καλή αίσθηση του ανήκειν για την από κοινού οικοδόμηση της κοινότητας.

Φόρος ακίνητης περιουσίας - Η Loren αγόρασε επιτέλους το διαμέρισμα των ονείρων της μετά από πολλά χρόνια αποταμίευσης. Ένα ευχάριστο απόγευμα, έπινε καφέ με τη φίλη της Στέλλα, η οποία τη ρώτησε αν είχε πληρώσει ακόμα το φόρο ακίνητης περιουσίας. Σοκαρισμένη, η Loren τη ρώτησε τι είδους φόρος είναι αυτός και σε ποιον πρέπει να πληρωθεί. "Είναι ένας κανονικός φόρος που πληρώνουν οι ιδιοκτήτες ακινήτων στην τοπική κυβέρνηση, η οποία στη συνέχεια χρηματοδοτεί διάφορες σημαντικές δημόσιες υπηρεσίες με τα χρήματα που εισπράττει", απάντησε η Στέλλα. "Αχ, δεν το ήξερα αυτό, ξέρεις πώς λειτουργεί;" ρώτησε ο Λόρεν. Η Στέλλα της εξήγησε ότι ο φόρος υπολογίζεται με βάση διάφορους παράγοντες, όπως η τιμή του ακινήτου, το μέγεθός του ή η τοποθεσία του. Τη διαβεβαίωσε επίσης ότι θα λάμβανε εγκαίρως όλες τις πληροφορίες από το τοπικό αρμόδιο γραφείο. Η Λόρεν ανακουφίστηκε.

Φόροι ακίνητης περιουσίας, κληρονομιάς ή δωρεάς - Πριν από λίγο καιρό, ο Τζόζεφ έμαθε τα θλιβερά νέα ότι ο αγαπημένος του παππούς είχε πεθάνει. Αποφάσισε να αφήσει το μικρό του σπίτι στον εγγονό του. Μια μέρα ο πατέρας κάθισε μαζί με τον Ιωσήφ για να συζητήσουν την κατάσταση. Ήθελε να του υπενθυμίσει να μην ξεχάσει ότι παρά τη θλίψη που έχουν, πρέπει να κάνει κάποια χαρτιά σχετικά με την κληρονομιά στις αρχές και να πληρώσει τον φόρο κληρονομιάς. Ωστόσο, ο Ιωσήφ δεν γνωρίζει αυτά τα πράγματα και ζήτησε τη συμβουλή του πατέρα του: "Φόρος κληρονομιάς; Πόσο και σε ποιον πρέπει να τον πληρώσω;" Ο πατέρας εξήγησε στον Ιωσήφ ότι πρέπει να συγκεντρώσει όλα τα έγγραφα που αποδεικνύουν τη διεκδίκηση του ακινήτου και ιδανικά, πρέπει να ζητήσει τη βοήθεια ενός ειδικού σε θέματα φορολογίας ή ενός δικηγόρου για να τον βοηθήσει να χειριστεί τα πάντα με τις αρχές. Ωστόσο, του εξήγησε ότι το ποσό υπολογίζεται ως επί το πλείστον ανάλογα με την αξία του ακινήτου. Ο Τζόζεφ ευχαρίστησε τον πατέρα του και υποσχέθηκε να το τακτοποιήσει το συντομότερο δυνατό.

Βασικά Συμπεράσματα

★ Κάθε κυβέρνηση χρειάζεται έσοδα για την παροχή δημόσιων υπηρεσιών και την περαιτέρω ανάπτυξη, ενώ οι φόροι αποτελούν ένα από τα σημαντικότερα κρατικά έσοδα.

★ Όλοι οι κάτοικοι είναι συνυπεύθυνοι για τη χρηματοδότηση της εύρυθμης λειτουργίας του κράτους και των δημόσιων υπηρεσιών του, οι οποίες περιλαμβάνουν, για παράδειγμα, την κοινωνική φροντίδα, την υγειονομική περίθαλψη, την ασφάλεια, την εκπαίδευση, τις υποδομές κ.λπ.

★ Τα είδη των φόρων και το πεδίο εφαρμογής τους μπορεί να διαφέρουν από χώρα σε χώρα, αλλά οι φόροι γενικά διακρίνονται σε άμεσους και έμμεσους.

★ Οι άμεσοι φόροι εφαρμόζονται απευθείας σε ένα συγκεκριμένο πρόσωπο ή οντότητα που τους καταβάλλει στην κυβέρνηση. Τέτοιοι φόροι περιλαμβάνουν τον φόρο εισοδήματος, τον φόρο ακίνητης περιουσίας, τους φόρους κληρονομιάς, κληροδοσίας ή δωρεάς.

★ Οι έμμεσοι φόροι αποτελούν ως επί το πλείστον μέρος των τιμών των αγαθών και των υπηρεσιών, και έτσι όλοι είναι οι έμμεσοι πληρωτές τους. Τέτοιοι φόροι περιλαμβάνουν τον ΦΠΑ, τον ειδικό φόρο κατανάλωσης ή τους δασμούς.

★ Εδώ και δεκαετίες γινόμαστε μάρτυρες συζητήσεων σχετικά με τα οφέλη της χαμηλότερης αντιπροσώπευσης της υψηλότερης φορολόγησης. Τα κύρια πλεονεκτήματα των χαμηλότερων φόρων περιλαμβάνουν, για παράδειγμα, τη στήριξη της οικονομικής ανάπτυξης, την τόνωση των επενδύσεων, της έρευνας και των θέσεων εργασίας. Αντίθετα, οι υποστηρικτές των υψηλότερων φόρων επισημαίνουν την καλύτερη παροχή δημόσιων υπηρεσιών, τη στήριξη της κοινωνικής δικαιοσύνης ή τη στήριξη της οικονομικής σταθερότητας της χώρας.

★ Η συζήτηση μεταξύ της νεοκεϋνσιανής και της νεοφιλελεύθερης άποψης για τη φορολογία διαμορφώνει τις πολιτικές συζητήσεις εδώ και πολύ καιρό, καθώς οι απόψεις τους για το θέμα είναι εντελώς διαφορετικές. Ενώ οι νεοκεϋνσιανοί τονίζουν την ανάγκη για οικονομική σταθερότητα και ανάπτυξη ακόμη και με κόστος την κρατική παρέμβαση στην οικονομία, οι νεοφιλελεύθεροι προτιμούν την ελεύθερη αγορά, τους χαμηλούς φόρους και την ελάχιστη κρατική παρέμβαση.

★ Οι ελλειμματικοί προϋπολογισμοί δεν είναι ασυνήθιστοι, αλλά είναι σημαντικό να υπάρχει ένα σαφές σχέδιο για τον τρόπο αποπληρωμής του δημόσιου χρέους. Υπάρχουν διάφοροι τρόποι, όπως η άντληση χρημάτων από δάνεια, από αποθεματικά κεφάλαια, υψηλότερη φορολογία, έργα ΣΔΙΤ ή η μείωση των δαπανών και η εισαγωγή μεταρρυθμίσεων.

Πρόσθετο υλικό και βιβλιογραφία

- Julia Kagan, 2023, What Is Income Tax and How Are Different Types Calculated, Investopedia, Retrieved from: <https://www.investopedia.com/terms/i/incometax.asp>
- Daniel Bunn, 2022, Estate, Inheritance, and Gift Taxes in Europe, Tax Foundation, Retrieved from: <https://taxfoundation.org/inheritance-taxes-estate-taxes-europe-2022/>
- European Commission, Taxation and Customs Union, Retrieved from: https://taxation-customs.ec.europa.eu/what-vat_en
- Richard Cloutier, 2022, How Tax Cuts Affect the Economy, Retrieved from: https://www.investopedia.com/articles/07/tax_cuts.asp
- Tejvan Pettinger, 2022, The effect of tax cuts on economic growth and revenue, Economics help, Retrieved from: <https://www.economicshelp.org/blog/13566/economics/the-effect-of-tax-cuts/>
- John Shields, From Neo-Liberalism to Neo-Keynesianism, The University of Sydney - Business School, Retrieved from: <https://sbi.sydney.edu.au/from-neo-liberalism-to-neo-keynesianism/>
- Thomas I. Palley, 2004, From Keynesianism to neoliberalism: Shifting paradigms in economics, Institute for Policy Studies, Retrieved from: https://fpif.org/from_keynesianism_to_neoliberalism_shifting_paradigms_in_economics/
- Sinclair Davidson, 2005, Are There Any Good Arguments Against Cutting Income Taxes?, The Centre for Independent Studies, Retrieved from: <https://www.cis.org.au/wp-content/uploads/2015/07/pm69.pdf>
- Eurostat, 2023, Government debt down to 93.0% of GDP in euro area, Retrieved from: [https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/15725185/2-23012023-AP-EN.pdf/02f734a3-f3fe-df4d-db84-f1671933a5c6#:~:text=The%20highest%20ratios%20of%20government,%25%20and%20Luxembourg%20\(24.6%25\).](https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/15725185/2-23012023-AP-EN.pdf/02f734a3-f3fe-df4d-db84-f1671933a5c6#:~:text=The%20highest%20ratios%20of%20government,%25%20and%20Luxembourg%20(24.6%25).)
- Congressional Research Service, 2017, Deficits and Debt: Economic Effects and Other Issues, Retrieved from: <https://crsreports.congress.gov/product/pdf/R/R44383/5>

Προτεινόμενες Ασκήσεις

Videos

Τι είδους φόροι υπάρχουν;

Σκοπός του βίντεο είναι να βοηθήσει τους μαθητές να κατανοήσουν τις κύριες κατηγορίες φόρων που εφαρμόζονται στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Σύνδεσμος για το βίντεο: <https://www.youtube.com/watch?v=gma5ofcKsJA>

ΦΠΑ σε όλη την Ευρώπη

Για τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται ή σκέφτονται να πουλήσουν προϊόντα στην Ευρώπη, ο Φόρος Προστιθέμενης Αξίας (ΦΠΑ) μπορεί να παρουσιάσει πολυπλοκότητες. Αυτό το βίντεο έχει ως στόχο να εξηγήσει τις θεμελιώδεις αρχές του ΦΠΑ στην Ευρώπη, παρέχοντας σαφήνεια στο θέμα.

Σύνδεσμος για το βίντεο: <https://www.youtube.com/watch?v=MziueJjeQm0>

Τι είναι το εισόδημα και πώς φορολογείται;

Το βίντεο εξηγεί την έννοια του εισοδήματος και πώς εφαρμόζεται η φορολογία τόσο για τα φυσικά πρόσωπα όσο και για τις εταιρείες. Περιγράφει τα οφέλη που προκύπτουν από την καταβολή φόρου εισοδήματος.

Σύνδεσμος για το βίντεο: <https://www.youtube.com/watch?v=tvSRURiN-DM>

Ποια είναι η διαφορά μεταξύ προοδευτικών και υποχωρητικών φόρων;

Σε αυτό το βίντεο διερευνώνται οι διαφορές μεταξύ προοδευτικών, οπισθοδρομικών και αναλογικών φόρων, με στόχο να ενημερωθούν οι θεατές για τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα κάθε φορολογικού συστήματος.

Σύνδεσμος για το βίντεο: <https://www.youtube.com/watch?v=Ofy7JklzrOs>

Χαμηλότεροι φόροι, υψηλότερα έσοδα

Το ερώτημα αν οι φορολογικοί συντελεστές πρέπει να είναι υψηλότεροι ή χαμηλότεροι είναι πολύπλοκο και υπάρχουν διαφορετικές απόψεις για το θέμα. Σε αυτό το βίντεο ο καθηγητής Tim Groseclose εξηγεί μια από τις πολύ σημαντικές οικονομικές έννοιες - την καμπύλη Laffer.

Σύνδεσμος για το βίντεο: <https://www.youtube.com/watch?v=FqLjyA0hL1s>

Podcasts:

Αυτό το επεισόδιο εξηγεί σχετικά με το πρόβλημα των δημόσιων χρεών, την ιστορία του και αν πρέπει να ανησυχούμε για το μέλλον μας ή όχι.

Σύνδεσμος για το podcast: <https://www.bbc.co.uk/programmes/m001hx4q>

Η οικονομία: 4. Ομόλογα, ομολογίες, μετοχές και μερίδια

Σε αυτό το επεισόδιο θα ακούσετε ποιος δανείζει χρήματα στις κυβερνήσεις και πώς λειτουργεί το όλο σύστημα.

Σύνδεσμος για το podcast: <https://www.bbc.co.uk/programmes/m001dxv3>

Κεφάλαιο 4: Κεντρικές τράπεζες και νομίσματα

ΙΕισαγωγή

Χρήμα, νόμισμα, κέρματα και τραπεζογραμμάτια. Αυτά είναι τα πιο απτά πράγματα και όροι από τον κόσμο των οικονομικών και ουσιαστικά όλοι τα γνωρίζουν και τα χρησιμοποιούν. Στην πολιτική, το χρήμα είναι σίγουρα μία από τις πιο συχνά χρησιμοποιούμενες λέξεις. Δεν είχε πάντοτε την ίδια μορφή που έχει σήμερα, το μέσο πληρωμής υπέστη μια αρκετά μακρά διαδικασία ανάπτυξης στο πέρασμα του χρόνου. Στην πραγματικότητα, εξακολουθεί να αλλάζει και ο τρόπος με τον οποίο θα πληρώνουμε για αγαθά και υπηρεσίες αποτελεί ένα από τα σημεία συζήτησης για τους οικονομολόγους και άλλους οικονομικούς εμπειρογνώμονες. Αποτελεί μέρος της καθημερινότητάς μας, μπορούμε επίσης να πούμε ότι είναι απαραίτητο. Ως εκ τούτου, είναι χρήσιμο και σημαντικό να έχουμε εικόνα των διαφόρων πτυχών των νομισμάτων και των ιδρυμάτων που τα εκδίδουν - των κεντρικών τραπεζών.

Δεν μπορούμε να ξεχνάμε τις συναλλαγματικές ισοτιμίες, διότι κατά καιρούς είναι απαραίτητο να μετατρέπουμε ποσά όταν ζητάμε την επιστροφή εξόδων ή να παίρνουμε νομίσματα από άλλες χώρες - για δουλειές, διακοπές ή απλώς αν συλλέγουμε χρήματα από όλο τον κόσμο. Δεν είναι επίσης τόσο δύσκολο να βρείτε ανταλλακτήρια χρημάτων που χρησιμοποιούν μια πολύ κακή ισοτιμία, η οποία δεν σχετίζεται με την πραγματικότητα της αγοράς συναλλάγματος. Ως εκ τούτου, οι γνώσεις από αυτόν τον τομέα βοηθούν να μην εξαπατηθείτε και να ελέγξετε γρήγορα πώς μπορείτε να εξοικονομήσετε χρήματα.

Θα θίξουμε επίσης το θέμα των εναλλακτικών νομισμάτων, τα οποία αποκτούν όλο και μεγαλύτερη σημασία ως μέσο προώθησης πόλεων, περιοχών ή τομέων εργασίας και στήριξης των τοπικών οικονομιών. Παρόλο που ζούμε σε έναν διασυνδεδεμένο κόσμο, ή ίσως εξαιτίας αυτού, η στροφή της προσοχής στους τοπικούς παραγωγούς και η στήριξή τους αποτελεί μια αυξανόμενη τάση. Τα εναλλακτικά νομίσματα είναι τότε συμπληρωματικά των αντίστοιχων εθνικών νομισμάτων και βοηθούν στη διατήρηση των οικονομικών πόρων σε μια συγκεκριμένη τοποθεσία, κοινότητα ή οικονομικό τομέα. Όπως θα διαπιστώσει ο αναγνώστης, μπορούν επίσης να συμβάλουν στη δημοκρατική συμμετοχή του κοινού. Από την άλλη πλευρά, υπάρχουν και τα κοινά νομίσματα, αυτά που μοιράζονται μία ή περισσότερες χώρες, αλλά υπάρχει ειδικό κεφάλαιο αφιερωμένο σε αυτό το θέμα.

Στόχος αυτού του κεφαλαίου είναι να παράσχει μια επισκόπηση των κύριων όρων και εννοιών που σχετίζονται με τα νομίσματα και τις κεντρικές τράπεζες, έτσι ώστε οι εργαζόμενοι σε θέματα νεολαίας να μπορούν να τις μεταδώσουν αποτελεσματικά στους νέους και να τους καταστήσουν ενήμερους για το τι κρύβεται πίσω από τα χρήματα στους τραπεζικούς λογαριασμούς ή τα πορτοφόλια τους, και τελικά να τους ενδυναμώσουν με γνώσεις ώστε να μην ξεγελιούνται από απατεώνες, να λαμβάνουν σωστές οικονομικές αποφάσεις και να έχουν τα προσωπικά τους οικονομικά πιο ανθεκτικά. Στο τέλος του κεφαλαίου περιλαμβάνονται προτάσεις μερικών δραστηριοτήτων που υποστηρίζουν αυτόν τον στόχο.

Κύρια σημεία του θέματος

Τι είναι τα νομίσματα

Ως βασικό ορισμό, μπορούμε να πούμε ότι το νόμισμα είναι μια κοινά αποδεκτή μορφή χρήματος (π.χ. κέρματα, χαρτονομίσματα, εικονική μορφή) που εκδίδεται από ένα κράτος ή μια νομισματική ένωση και κυκλοφορεί σε μια συγκεκριμένη ή παγκόσμια οικονομία.

Τώρα πιθανόν να αναρωτιέστε τι είναι τα **χρήματα**. Είναι κάθε φυσικό (και σήμερα και εικονικό) αντικείμενο που είναι γενικά αποδεκτό ως μέσο ανταλλαγής ή, με άλλα λόγια, ως μέσο πληρωμής - μπορεί να είναι νόμισμα, αλλά και εμπορεύματα - σε μια συγκεκριμένη χώρα ή οικονομία. Άλλες λειτουργίες του χρήματος είναι: μονάδα λογαριασμού και αποθήκη αξίας. Πριν από την εισαγωγή του χρήματος, οι άνθρωποι απλώς αντάλλασσαν το ένα αγαθό ή την υπηρεσία με το άλλο σε μια πράξη συναλλαγής που ονομάζεται ανταλλαγή (barter).

Επιστροφή στα νομίσματα. Υπάρχουν δύο βασικοί τύποι τους, οι οποίοι καθορίζουν πόσο ισχυρό και αξιόπιστο είναι, ή με άλλα λόγια, πόσο είναι κατάλληλο για συναλλαγές και αποταμιεύσεις. Τα σκληρά νομίσματα είναι πάντα ανταλλάξιμα (μετατρέψιμα) και διαπραγματεύονται παγκοσμίως, χρησιμεύοντας ως σταθερή και αξιόπιστη αποθήκη αξίας. Τα παγκοσμίως χρησιμοποιούμενα σκληρά νομίσματα είναι το δολάριο των Ηνωμένων Πολιτειών, η λίρα στερλίνα, το ελβετικό φράγκο, το ιαπωνικό γεν ή το ευρώ. Ωστόσο, μπορούμε να πούμε ότι οποιοδήποτε νόμισμα των κρατών μελών της ΕΕ είναι σκληρό, επειδή είναι σταθερό.

Το **μαλακό νόμισμα** είναι πολύ ευαίσθητο σε επιβλαβή γεγονότα, τόσο εσωτερικά όσο και εξωτερικά. Δεν διατηρεί την αξία του. Ως εκ τούτου, είναι αναξιόπιστο και αναφέρεται ως "αδύναμο" νόμισμα. Συχνά επίσης δεν είναι ανοιχτά ανταλλάξιμο (μη μετατρέψιμο) με οποιοδήποτε άλλο νόμισμα στις αγορές συναλλάγματος (forex, FX, που είναι μια παγκόσμια και αποκεντρωμένη αγορά για τη διαπραγμάτευση νομισμάτων) ή άλλες αποθήκες αξίας.

Μπορούν να ανταλλάσσονται στις χώρες προέλευσής τους, μερικές φορές σε τράπεζες ή ανταλλακτήρια συναλλάγματος. Για παράδειγμα, κατά τη διάρκεια του κομμουνιστικού καθεστώτος, η κορώνα της Τσεχοσλοβακίας ήταν ένα παράδειγμα μαλακού νομίσματος. Συνήθως, η αδυναμία του νομίσματος σχετίζεται με την πολιτική ή οικονομική αβεβαιότητα της χώρας που το χρησιμοποιεί. Σήμερα, μαλακά νομίσματα είναι για παράδειγμα το δολάριο Ζιμπάμπουε ή το μπολιβάρ της Βενεζουέλας. Ορισμένες χώρες αποφασίζουν να συνδέσουν το μαλακό τους νόμισμα με ένα σκληρό νόμισμα, π.χ. το ευρώ ή το δολάριο ΗΠΑ. Θα διερευνήσετε τι σημαίνει αυτό αργότερα σε αυτό το κεφάλαιο.

Από πού προέρχονται τα νομίσματα; Στις περισσότερες περιπτώσεις, εκδίδονται από κεντρικές τράπεζες, κυβερνήσεις ή ακόμη και ιδιωτικούς οργανισμούς (στην περίπτωση των εναλλακτικών). Σήμερα, τα **εκδιδόμενα νομίσματα** δεν χρειάζεται να έχουν φυσική μορφή, μπορούν επίσης να είναι ψηφιακά, εικονικά (παρεμπιπτόντως, δεν πρόκειται για κρυπτονομίσματα).

Αλλά ακόμη και σε αυτή την περίπτωση έχουν έναν δημιουργό που ελέγχει την ποσότητά τους και υπάρχουν, με τη μορφή αριθμών σε υπολογιστές. Αυτά τα νομίσματα χρησιμοποιούνται κατά τη διάρκεια των συναλλαγών

Τα άλλα νομίσματα είναι μετρικά. Με απλά λόγια, είναι ψηφιακές μονάδες αξίας. Μετρούν την αξία που πηγαίνει από τον πάροχο στον παραλήπτη. Δεδομένου ότι δεν υπάρχουν στις παραδοσιακές αγορές, κανείς δεν τα συσσωρεύει ούτε τα κυνηγάει. Δεν έχουν δημιουργό που να ελέγχει την ποσότητά τους. Ουσιαστικά δημιουργούνται μετά τη συναλλαγή ως το εικονικό της αρχείο, αλλά δεν υπάρχουν πριν. Για παράδειγμα, τα νομίσματα που χρησιμοποιούνται στα Συστήματα Ανταλλαγής Κοινοτικών Συναλλαγών (CES), τα οποία είναι ένα είδος Συστημάτων Συναλλαγών Τοπικής Ανταλλαγής (LETS), είναι μετρικά. Πώς λειτουργεί στην πράξη; Κάπως έτσι:

Ένα άτομο δημιουργεί έναν λογαριασμό που του επιτρέπει να χρησιμοποιεί ένα συγκεκριμένο τοπικό ανταλλακτήριο μέσω της πλατφόρμας του Κοινοτικού Συστήματος Ανταλλαγής. Στη συνέχεια αποκτά πρόσβαση σε χώρο που μοιάζει με έναν ιστότοπο κοινωνικής δικτύωσης ή ένα ηλεκτρονικό εμπορικό κέντρο. Εκεί μπορούν να προσφέρουν αγαθά ή υπηρεσίες (συμπεριλαμβανομένης της εργασίας/του εθελοντικού χρόνου) και να συσσωρεύουν μονάδες αξίας αφού πουλήσουν κάτι. Αυτές οι μονάδες τους επιτρέπουν να αγοράζουν πράγματα στην πλατφόρμα/ανταλλαγή. Σε γενικές γραμμές, κάθε πλατφόρμα χρησιμοποιεί τη δική της μονάδα μέτρησης των αξιών που μεταφέρονται και καταγράφονται στο σύστημα. Ως εκ τούτου, μπορούμε να ονομάσουμε αυτές τις μονάδες "νομίσματα". Σε άλλους τύπους LETS, είναι δυνατόν να χρησιμοποιούνται αντί για μονάδες αξίας εκδοθέντα εικονικά νομίσματα. Ορισμένες πλατφόρμες χρησιμοποιούν επίσης φυσικά νομίσματα ως απτή καταγραφή της ηλεκτρονικής πίστωσης.

Ένας από τους ρόλους του χρήματος είναι να αποτελεί λογιστική μονάδα. Πριν από την εισαγωγή του ευρώ, η Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα χρησιμοποιούσε την Ευρωπαϊκή Νομισματική Μονάδα, η οποία είχε ακριβώς αυτή τη λειτουργία. Δεν κυκλοφορούσε και δεν αντικαθιστούσε κανένα νόμισμα του κράτους μέλους της ΕΕ. Ήταν ένα λεγόμενο καλάθι νομισμάτων - ένα χαρτοφυλάκιο νομισμάτων με διάφορες σταθμίσεις - που χρησιμοποιούνταν π.χ. για να υποδεικνύει την αξία ορισμένων διεθνών χρηματοπιστωτικών συναλλαγών και μεταφορών κεφαλαίων.

Νομισματικό σύστημα

Πρόκειται για το σύστημα, στο οποίο το κράτος ή μια υπερεθνική οντότητα, όπως η ΕΕ, παρέχει χρήμα στην οικονομία της χώρας ή της ένωσης. Τα συστήματα αυτά αποτελούνται συνήθως από το εθνικό ταμείο, το νομισματοκοπείο, την κεντρική τράπεζα και τις εμπορικές τράπεζες. Υπάρχουν τρεις τύποι αυτού του συστήματος:

-**Εμπορευματικό χρήμα**, όπου τα ίδια τα εμπορεύματα, όπως ο χρυσός, χρησιμοποιούνται ως χρήμα.

-**Χρήμα με αντίκρισμα σε εμπορεύματα**, όπου το νόμισμα δεν έχει καμία ή πολύ χαμηλή πραγματική αξία, αλλά υποστηρίζεται από εμπόρευμα (συνήθως χρυσό, ασήμι ή και τα δύο ταυτόχρονα, όταν μιλάμε για νομίσματα με αντίκρισμα σε μέταλλα) και μπορεί να ανταλλάγεί με αυτό.

-**Φιλότιμο χρήμα**, όπου το χρήμα είναι το λεγόμενο νόμιμο χρήμα: κάτι που αναγνωρίζεται ως ικανοποιητική πληρωμή. Αυτό το κάτι είναι ένα επίσημο εθνικό ή υπερεθνικό νόμισμα και τα κέρματα και τα τραπεζογραμμάτια αυτού του νομίσματος ορίζονται συνήθως ως νόμιμο χρήμα. Ορισμένες χώρες περιλαμβάνουν επίσης ένα συγκεκριμένο ξένο νόμισμα σε αυτόν τον ορισμό. Από την άλλη πλευρά, οι προσωπικές επιταγές, οι πιστωτικές κάρτες ή άλλες μέθοδοι πληρωμής χωρίς μετρητά δεν αποτελούν συνήθως νόμιμο

Ένα νόμισμα παίρνει μια φυσική μορφή - κέρματα και χαρτονομίσματα - και μια εικονική μορφή στους τραπεζικούς λογαριασμούς ή στις πλατφόρμες ανταλλαγής, βασικά εικονικά κέρματα και χαρτονομίσματα. Οι επιταγές, οι κάρτες, τα κουπόνια, τα κουπόνια κ.λπ. που χρησιμοποιούνται για πληρωμές στη συνέχεια υποστηρίζονται από το νόμισμα σε αυτές τις μορφές. Επίσης, η αξία των τίτλων, των αποθεμάτων ή των ομολόγων εκφράζεται κατά κύριο λόγο σε ένα συγκεκριμένο νόμισμα.

Μπορούσαμε να διαβάσουμε στα τραπεζογραμμάτια ότι καλύπτονται από χρυσό. Πώς ακριβώς λειτουργεί αυτό; Πρώτα απ' όλα, η αξία του νομίσματος συνδεόταν άμεσα με τον χρυσό στο λεγόμενο χρυσό κανόνα. Μια μονάδα του νομίσματος ήταν επίσης ίση με μια ορισμένη ποσότητα χρυσού. Για παράδειγμα, το 1929 ο νόμος στην Τσεχοσλοβακική Δημοκρατία καθόριζε ότι μία τσεχοσλοβακική κορώνα (κορώνα) έχει αξία ίση με 44,58 χιλιοστόγραμμα χρυσού. Πρακτικά, υπήρχαν κυρίως δύο επιλογές. Το νόμισμα ήταν ανταλλάξιμο με άλλα νομίσματα που καλύπτονταν από χρυσό ή ήταν δυνατή η απευθείας ανταλλαγή του με χρυσό. Παρόλο που τα νομίσματα συνήθως δεν καλύπτονται πλέον από χρυσό, οι κεντρικές τράπεζες εξακολουθούν να διατηρούν αποθέματα χρυσού.

Τι είναι οι κεντρικές τράπεζες

Έχουν ήδη αναφερθεί αρκετές φορές σε αυτό και σε άλλα κεφάλαια, αλλά τι είναι και τι κάνουν; Μερικές φορές αναφέρεται ως νομισματική αρχή ή εθνική τράπεζα, η κεντρική τράπεζα καθορίζει τη νομισματική πολιτική της χώρας, τηρεί λογαριασμό του κρατικού προϋπολογισμού, διαχειρίζεται τα αποθέματα συναλλάγματος και χρυσού και είναι μονοπωλιακός εκδότης του εθνικού νομίσματος. Ως εκ τούτου, οι κεντρικές τράπεζες ρυθμίζουν την αξία και την ποσότητα του νομίσματος που κυκλοφορεί, είτε σε φυσική είτε σε εικονική μορφή (με εξαίρεση τις χώρες της ευρωζώνης, όπου η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα έχει αναλάβει αυτόν τον ρόλο).

Οι κεντρικές τράπεζες θέτουν κανόνες και εποπτεύουν τις δραστηριότητες των εμπορικών τραπεζών και άλλων χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων. Παρέχουν επίσης άδειες λειτουργίας σε αυτά. Μέσω των παρεμβάσεών τους, μπορούν να επηρεάζουν τη συναλλαγματική ισοτιμία του νομίσματος, τα επιτόκια και τον πληθωρισμό/αποπληθωρισμό.

Παρεμπιπτόντως, μια τράπεζα γενικά είναι ένα χρηματοπιστωτικό ίδρυμα που δέχεται καταθέσεις από το κοινό, δημιουργεί λογαριασμούς καταθέσεων (π.χ. λογαριασμούς ταμειευτηρίου, τρεχούμενους λογαριασμούς) ή παρέχει δάνεια. Η τράπεζα μπορεί επίσης να ασκεί δανειοδοτικές δραστηριότητες έμμεσα μέσω των κεφαλαιαγορών. Σήμερα παρέχουν πρόσθετες υπηρεσίες, όπως η ασφάλιση.

Τώρα, γιατί υπάρχει διάκριση μεταξύ χαρτονομισμάτων και τραπεζογραμματίων; Σε περιόδους οικονομικών κρίσεων, οι κυβερνήσεις και τα κράτη συνήθιζαν να εκδίδουν κρατικά χαρτονομίσματα για να μειώσουν το έλλειμμα του κρατικού προϋπολογισμού. Τα χαρτονομίσματα αυτά δεν είχαν αντίκρισμα χρυσού, για παράδειγμα, και η συναλλαγματική τους ισοτιμία καθοριζόταν αυθεντικά από τον εκδότη. Οι πολίτες ήταν υποχρεωμένοι να αποδέχονται αυτά τα χαρτονομίσματα. Οι εκδότες μπορούσαν να τα ανταλλάξουν με χρυσό, αλλά αυτό συνήθως δεν συνέβαινε λόγω του ελλείμματος του κρατικού προϋπολογισμού. Αντ' αυτού συνέβαινε κάτι άλλο - το έλλειμμα και το ποσό των κρατικών χαρτονομισμάτων αυξάνονταν, γεγονός που μερικές φορές οδηγούσε σε κρατική χρεοκοπία. Σήμερα απαγορεύεται η έκδοση τέτοιου είδους χαρτονομισμάτων.

Γιατί χρειαζόμαστε κεντρικές τράπεζες; Εκδίδουν τα νομίσματα, τα χρήματα, και φροντίζουν για τη σταθερότητα και την πραγματική τους αξία. Αλλά υπάρχουν και άλλα και μπορείτε να βρείτε μια απάντηση στο επόμενο κεφάλαιο "Σύνδεση με πρακτικά ζητήματα". Πριν από αυτό, ας ρίξουμε μια ματιά σε ευρωπαϊκό, διεθνές και τοπικό επίπεδο.

Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα

Είναι ένα από τα θεσμικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και έχει την έδρα της στη Γερμανία, στη Φρανκφούρτη. Έχει διάφορους ρόλους:

- αναπτύσσει και εκδίδει τραπεζογραμμάτια ευρώ (τα κράτη μέλη που χρησιμοποιούν το ευρώ είναι υπεύθυνα για την έκδοση των κερμάτων και η ΕΚΤ εγκρίνει την ποσότητά τους),
- να φροντίζει για τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα της ευρωζώνης,
- να διασφαλίζει ότι τα ευρώ στο πορτοφόλι ή στο λογαριασμό σας είναι ένα πολύτιμο και ασφαλές νόμισμα,
- θέτουν κανονισμούς και ελάχιστα πρότυπα, π.χ. επιτόκια, για τις τράπεζες και άλλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα στην Ευρωζώνη,
- να διασφαλίζουν ότι τα δάνεια και τα στεγαστικά δάνεια είναι προσιτά, ότι οι άνθρωποι λαμβάνουν καλά επιτόκια για τους λογαριασμούς τους και ότι οι τιμές είναι πιο σταθερές στην Ευρωζώνη (διασφαλίζοντας ότι ο πληθωρισμός είναι προβλέψιμος, χαμηλός και σταθερός).

Η ΕΚΤ αντικατέστησε επίσημα το Ευρωπαϊκό Νομισματικό Ινστιτούτο την 1η Ιουνίου 1998 βάσει της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (Συνθήκη του Μάαστριχτ). Άρχισε να ασκεί πλήρως την εντολή και τις εξουσίες της με την εισαγωγή του ευρώ την 1η Ιανουαρίου 1999.

Ευρωσύστημα

Η ομάδα των κρατών μελών της ΕΕ (επί του παρόντος 20) ονομάζεται ζώνη του ευρώ ή ευρωζώνη. Το Ευρωσύστημα είναι κάτι διαφορετικό: περιλαμβάνει την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και τις εθνικές κεντρικές τράπεζες των κρατών μελών που ανήκουν στην ευρωζώνη. Το Ευρωσύστημα στο σύνολό του είναι η νομισματική αρχή της ευρωζώνης.

Πρωταρχικός στόχος του είναι η διατήρηση της σταθερότητας των τιμών. Στόχος του είναι επίσης η διασφάλιση της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας και η προώθηση της ευρωπαϊκής χρηματοπιστωτικής ολοκλήρωσης. Το Ευρωσύστημα ουσιαστικά εγγυάται ότι η συνεργασία και όχι ο υπερβολικός συγκεντρωτισμός είναι η κύρια αρχή στην ευρωπαϊκή κεντρική τραπεζική.

Συνεργασία μεταξύ των κεντρικών τραπεζών

Η συνεργατική προσέγγιση δεν προορίζεται μόνο για τις κεντρικές τράπεζες της ευρωζώνης, αλλά εφαρμόζεται σε όλο τον κόσμο. Μπορούν να έρθουν σε επαφή μέσω διαφόρων διαύλων, φόρουμ, συναντήσεων ή συνεδρίων. Η Τράπεζα Διεθνών Διακανονισμών (BIS) αποτελεί παράδειγμα θεσμοθετημένης δικτύωσης. Όπως αναφέρεται στον ιστότοπό της, προωθεί την παγκόσμια νομισματική και χρηματοπιστωτική σταθερότητα μέσω της διεθνούς συνεργασίας. Μέλη της είναι κεντρικές τράπεζες από όλο τον κόσμο. Διαθέτει επίσης έναν κόμβο καινοτομίας για την υποστήριξη της τεχνολογικής ανάπτυξης στον τραπεζικό και χρηματοπιστωτικό τομέα. Η Τράπεζα Διεθνών Διακανονισμών είναι επίσης μια τράπεζα για τις κεντρικές τράπεζες.

Διεθνείς τράπεζες

Υπάρχουν επίσης διεθνείς οργανισμοί με τη λέξη "τράπεζα" στο όνομά τους. Πιθανότατα έχετε ακούσει για την Παγκόσμια Τράπεζα. Σε αντίθεση με την BIS, δεν έχει κεντρικές τράπεζες ως μέλη, αλλά είναι επίσης σημαντικός παράγοντας στη χρηματοπιστωτική και τραπεζική συνεργασία. Η Παγκόσμια Τράπεζα αποτελείται από 189 χώρες μέλη. Αυτές είναι ουσιαστικά μέτοχοι και εκπροσωπούνται από ένα Διοικητικό Συμβούλιο - τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής στην Παγκόσμια Τράπεζα. Γενικά, ως διοικητές διορίζονται οι υπουργοί Οικονομικών ή οι υπουργοί Ανάπτυξης των χωρών μελών.

Η Παγκόσμια Τράπεζα είναι επίσης ένας όμιλος. Τα πέντε θεσμικά της όργανα είναι η IBRD (Διεθνής Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης), η IDA (Διεθνής Αναπτυξιακή Ένωση), η IFC (Διεθνής Χρηματοδοτική Εταιρεία), η MIGA (Πολυμερής Οργανισμός Εγγυήσεων Επενδύσεων) και το ICSID (Διεθνές Κέντρο Επίλυσης Επενδυτικών Διαφορών). Όλοι τους έχουν δεσμευτεί για τη μείωση της φτώχειας, την αύξηση της κοινής ευημερίας και την προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης.

Η Τράπεζα Ανάπτυξης του Συμβουλίου της Ευρώπης (CEB) είναι μια πολυμερής αναπτυξιακή τράπεζα, η οποία έχει αποκλειστικά κοινωνική εντολή, καθώς προωθεί την κοινωνική συνοχή στην Ευρώπη. Η τράπεζα χρηματοδοτεί κοινωνικές επενδύσεις και έργα που εξυπηρετούν ευάλωτα άτομα. Σήμερα έχει 42 κράτη μέλη που είναι μέτοχοί της. Όλα τα μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης (το οποίο, παρεμπιπτόντως, είναι ο κορυφαίος οργανισμός για τα ανθρώπινα δικαιώματα στην Ευρώπη) μπορούν να ενταχθούν στην CEB.

Άλλες περιφερειακές τράπεζες είναι για παράδειγμα ο όμιλος της Αφρικανικής Τράπεζας Ανάπτυξης (AfDB) και η Διαμερικανική Τράπεζα Ανάπτυξης. Μέτοχοι της πρώτης είναι 54 αφρικανικές χώρες και 27 μη αφρικανικές χώρες, ενώ μέτοχοι της δεύτερης είναι 48 χώρες-μέλη από όλο τον κόσμο (έχει έδρα την Ουάσιγκτον και επικεντρώνεται στην ανάπτυξη της Λατινικής Αμερικής και της Καραϊβικής).

Εναλλακτικά νομίσματα

Τα νομίσματα αυτά δεν εκδίδονται από κεντρικές τράπεζες και σε αντίθεση με τα εθνικά ή υπερεθνικά νομίσματα (όπως το ευρώ) δεν αποτελούν νόμιμο χρήμα, δηλαδή δεν αναγνωρίζονται ως μέσο πληρωμής από το εθνικό, ευρωπαϊκό ή διεθνές δίκαιο. Ωστόσο, αυτό δεν σημαίνει ότι θα ήταν παράνομα - οι δημιουργοί τους πρέπει απλώς να εγγυηθούν ότι υποστηρίζονται από κάποιο νόμισμα που εκδίδεται από κεντρική τράπεζα ή από κάποιο εμπόρευμα. Εάν είναι μετρικά, το σύστημα ανταλλαγής πρέπει να είναι ασφαλές. Μπορεί να υπάρχουν διάφοροι τύποι αυτών των νομισμάτων:

- συμπληρωματικό νόμισμα: εκδίδεται για να συμπληρώσει ένα εθνικό νόμισμα, αλλά συνήθως δεν αποτελεί νόμιμο χρήμα (μπορεί να υπάρχουν εξαιρέσεις),
- κοινοτικό νόμισμα: χρησιμοποιείται από μια ομάδα ανθρώπων, όπως οι κάτοικοι σε ορισμένη περιοχή ή τα μέλη μιας ένωσης, επιχείρησης ή διαδικτυακής κοινότητας,
- τοπικό νόμισμα: χρησιμοποιείται σε μια μικρή γεωγραφική περιοχή, όπως μια πόλη,
- περιφερειακό νόμισμα: χρησιμοποιείται σε μια ευρύτερη γεωπολιτική περιοχή, όπως μια περιφέρεια,
- ιδιωτικό νόμισμα: χρησιμοποιείται για πληρωμές σε συγκεκριμένα καταστήματα ή κατά τις συναλλαγές με συγκεκριμένο ιδιωτικό οργανισμό, π.χ. επιχείρηση ή μη κερδοσκοπικό οργανισμό,
- τομεακό νόμισμα: χρησιμοποιείται σε συγκεκριμένο οικονομικό τομέα, όπως η εκπαίδευση,
- εναλλακτικό νόμισμα: γενικά είναι συνώνυμο των προαναφερθέντων νομισμάτων. Άλλα συνώνυμα είναι το βοηθητικό νόμισμα, το μικρονόμισμα ή το οικολογικό χρήμα.

Αν αυτά τα νομίσματα δεν εκδίδονται από κεντρικές τράπεζες, ποιος τα δημιουργεί; Βασικά μπορεί να είναι οποιοσδήποτε - τοπικές δημόσιες αρχές, κοινότητες ανθρώπων, ιδιωτικές εταιρείες, μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί ή ακόμη και ιδιώτες. Μην ξεχνάτε ότι δεν χρειάζεται να έχουν δημιουργό, αφού μπορούν να είναι μετρικά. Οι στόχοι τους επίσης ποικίλλουν - από τη στήριξη της τοπικής οικονομίας, της δικής τους επιχείρησης ή μη κερδοσκοπικών δραστηριοτήτων, μέχρι την προσέλκυση της προσοχής και τη διάδοση.

Όσον αφορά το τελευταίο, τα διαφημιστικά χαρτονομίσματα και κέρματα δεν αποτελούν εναλλακτικά νομίσματα. Εκδίδονται απλώς ως αναμνηστικά για τουρίστες και συλλέκτες. Δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν για πληρωμές.

Τι άλλο δεν πρέπει να συγχέεται με τα εναλλακτικά νομίσματα; Διάφορα κουπόνια, κουπόνια ή εισιτήρια που χρησιμοποιούνται για πληρωμή μόνο για ένα συγκεκριμένο αγαθό ή υπηρεσία (αν έχετε ένα κουπόνι για τις δημόσιες συγκοινωνίες δεν μπορείτε να το χρησιμοποιήσετε για να αγοράσετε λαχανικά σε μια τοπική αγορά).

Ποιος εκδίδει κρυπτονομίσματα; Πρόκειται για εικονικά (ψηφιακά) νομίσματα που βασίζονται σε ένα αποκεντρωμένο μοντέλο, δεν υπάρχει κεντρική αρχή που να δημιουργεί αυτά τα νομίσματα, τα οποία μπορεί να είναι τοπικά, αλλά ως επί το πλείστον είναι παγκόσμια. Το λογισμικό για κρυπτονομίσματα μπορεί να δημιουργηθεί από οποιονδήποτε διαθέτει τεχνικές γνώσεις και ικανότητες. Επίσης, αυτά τα νομίσματα πρέπει να είναι ανταλλάξιμα με εκείνα που εκδίδονται από τις κεντρικές τράπεζες: ένα αποκεντρωμένο ψηφιακό σύστημα επαληθεύει ότι τα μέρη μιας συναλλαγής έχουν τα χρήματα που ισχυρίζονται ότι έχουν.

Τοπικό σύστημα διαπραγμάτευσης χρηματιστηριακών συναλλαγών

Τα εναλλακτικά νομίσματα χρησιμοποιούνται επίσης σε τοπικά συστήματα ανταλλαγής (LETS). Πρόκειται για τοπικές, δημοκρατικές και μη κερδοσκοπικές κοινοτικές επιχειρήσεις που καταγράφουν τις συναλλαγές των εμπλεκόμενων ατόμων που ανταλλάσσουν αγαθά και υπηρεσίες. Παρέχουν επίσης σχετικές υπηρεσίες πληροφόρησης. Στα LETS, μπορεί να είναι δυνατή η διαπραγμάτευση της αξίας των αγαθών και των υπηρεσιών. Μπορούν να χρησιμοποιηθούν τόσο εκδοθέντα όσο και μετρικά νομίσματα.

Παρόμοια συστήματα ονομάζονται, για παράδειγμα, συστήματα εμπορίας αμοιβαίων πιστώσεων, κοινοτικά συστήματα ανταλλαγής, ανταλλακτήρια εμπορίου, τράπεζες χρόνου ή κύκλοι εκκαθάρισης. Αυτά χρησιμοποιούν μετρικά νομίσματα.

Ποια είναι η (ξένη) συναλλαγματική ισοτιμία

Η συναλλαγματική ισοτιμία είναι ουσιαστικά η αξία (τιμή) ενός νομίσματος εκφρασμένη σε όρους ενός άλλου νομίσματος. Με αυτή την ισοτιμία, ένα νόμισμα μπορεί να ανταλλαγεί με ένα άλλο νόμισμα. Ωστόσο, η συναλλαγματική ισοτιμία δεν καθορίζεται πάντα μόνο από τους κανόνες της ελεύθερης αγοράς, διότι οι κεντρικές τράπεζες μπορούν να παρεμβαίνουν και να την αλλάζουν, ιδίως όταν θέλουν να στηρίξουν είτε την εισαγωγή είτε την εξαγωγή αγαθών και υπηρεσιών.

Λίγα μαθηματικά. Το αναφερόμενο νόμισμα -το οποίο έχουμε στη διάθεσή μας- είναι συνήθως ο αριθμητής. Το βασικό νόμισμα - το οποίο θέλουμε να αγοράσουμε - είναι ο παρονομαστής. Για παράδειγμα, αν αναφέρουμε τον αριθμό της τσεχικής κορώνας που απαιτείται για την αγορά 1 ευρώ, τότε σημειώνουμε CZK 23,648 / EUR 1. Κάπως έτσι, χρησιμοποιούμε το νόμισμα προέλευσης ως το αναφερόμενο νόμισμα - πρόκειται για άμεση ή τιμολογιακή αναφορά. Εάν χρησιμοποιούσαμε το νόμισμα της χώρας μας ως βασικό νόμισμα (0,04229 EUR / 1 CZK), τότε θα χρησιμοποιούσαμε την έμμεση ή ποσοτική αναφορά.

Υπάρχουν δύο κύριοι τύποι συναλλαγματικών ισοτιμιών. Ο πρώτος είναι σταθερός. Αυτό σημαίνει ότι μια κυβέρνηση ή μια κεντρική τράπεζα συνδέει τη συναλλαγματική ισοτιμία του επίσημου νομίσματος της χώρας με ένα σταθερό σημείο αναφοράς, συνήθως την τιμή του χρυσού. Ο σκοπός είναι να διατηρείται σταθερή η αξία ενός νομίσματος.

Ο δεύτερος τύπος είναι ο κυμαινόμενος. Εδώ η συναλλαγματική ισοτιμία του νομίσματος καθορίζεται από την αγορά συναλλάγματος με βάση την προσφορά και τη ζήτηση. Δεν καθορίζεται από την κυβέρνηση, ωστόσο οι κεντρικές τράπεζες μπορεί να παρεμβαίνουν.

Υπάρχει και ένας τρίτος τύπος και είναι το σύστημα συνδεδεμένης συναλλαγματικής ισοτιμίας. Αυτό συνδυάζει πτυχές των κυμαινόμενων και των σταθερών συστημάτων: η κυβέρνηση ή η κεντρική τράπεζα αποφασίζει να "συνδέσει" το εθνικό νόμισμα με ένα άλλο νόμισμα ή ένα καλάθι νομισμάτων (με βάση τις εμπορικές σχέσεις ή το σε ποιο νόμισμα εκφράζεται το χρέος της χώρας). Η αξία του συνδεδεμένου νομίσματος αυξομειώνεται στη συνέχεια με τον ίδιο περίπου τρόπο με το κύριο νόμισμα. Τα παραδείγματα είναι το βουλγαρικό λεβ ή το μετατρέψιμο μάρκο από τη Βοσνία-Ερζεγοβίνη.

Σύνδεση με πρακτικά ζητήματα

Χρειαζόμαστε πραγματικά νομίσματα;

Τα νομίσματα είναι μακράν η πιο συνηθισμένη μορφή χρήματος, η πιο διαδεδομένη μορφή πληρωμής. Μας διευκολύνουν να προσδιορίζουμε την αξία των πραγμάτων και να πληρώνουμε για αγαθά και υπηρεσίες. Χωρίς αυτά, θα έπρεπε να επιστρέψουμε στις ανταλλαγές ή να χρησιμοποιήσουμε εμπορεύματα, όπως τα σπάνια μέταλλα, ως μέσο πληρωμής. Αυτό θα έκανε τα πράγματα περίπλοκα και επίσης, οι πηγές σπάνιων μετάλλων είναι περιορισμένες. Τα κρυπτοσυστήματα χρησιμοποιούνται όλο και περισσότερο στον ψηφιακό χώρο, αλλά είναι απίθανο να αντικαταστήσουν τα κλασικά νομίσματα, επειδή χρησιμοποιούνται μόνο στον εικονικό χώρο και οι τιμές τους μπορούν να επηρεαστούν από εξωτερικά γεγονότα και να παρουσιάσουν διακυμάνσεις.

Η συζήτηση σήμερα δεν αφορά την αντικατάσταση των νομισμάτων, αλλά τον τρόπο προσαρμογής τους στον σύγχρονο κόσμο. Η εικονική μορφή των νομισμάτων είναι πλέον κυρίαρχη. Οι μεγάλες μεταβιβάσεις δεν γίνονται πλέον σε μετρητά, αλλά μέσω τραπεζικών μεταφορών. Οι άνθρωποι αγοράζουν πολλά πράγματα online και πληρώνουν με πιστωτικές ή χρεωστικές κάρτες. Σε ορισμένες χώρες, τα κέρματα και τα χαρτονομίσματα εξακολουθούν να χρησιμοποιούνται πολύ στα καταστήματα και τα καταστήματα, αλλά σε ορισμένες χώρες οι άνθρωποι τείνουν να πληρώνουν μάλλον με κάρτες. Και οι δύο μέθοδοι έχουν τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματά τους. Η πληρωμή με μετρητά σας δίνει ανωνυμία και μπορείτε να ελέγξετε πιο εύκολα το ποσό που ξοδεύετε εκείνη τη στιγμή, αλλά πρέπει να έχετε μαζί σας κέρματα και χαρτονομίσματα. Η πληρωμή ειδικά με κάρτα ή μέσω τραπεζικού εμβάσματος είναι ταχύτερη και μπορείτε εύκολα να παρακολουθείτε τις δαπάνες σας, αλλά είναι πολύ πιο εύκολο να ξοδέψετε περισσότερα από όσα είχατε προγραμματίσει τη στιγμή εκείνη και να χάσετε τον έλεγχο των οικονομικών σας.

Η συζήτηση αφορά τα εικονικά νομίσματα και όχι την αντικατάστασή τους π.χ. με κρυπτονομίσματα. Φαίνεται ότι τα νομίσματα δεν θα αντικατασταθούν στο εγγύς μέλλον, τα φυσικά νομίσματα και χαρτονομίσματα δεν θα εξαφανιστούν. Οι εικονικές μορφές τους και οι εικονικές πληρωμές απλώς αυξάνονται.

Δολαριοποίηση και ευρωπαϊκή

Ένα άλλο σημείο συζήτησης αφορά το αν είναι απαραίτητο για μια χώρα να έχει το δικό της νόμισμα. Στην περίπτωση των νομισματικών ενώσεων τα μέλη χρησιμοποιούν το κοινό νόμισμα (εδώ δεν θα μιλούμε σε λεπτομέρειες, καθώς υπάρχει κεφάλαιο αφιερωμένο σε αυτό το θέμα). Ωστόσο, μια χώρα μπορεί να αποφασίσει να χρησιμοποιήσει το νόμισμα μιας άλλης χώρας, ακόμη και αν δεν είναι σε κανενός είδους ένωση. Το φαινόμενο αυτό ονομάζεται δολαριοποίηση, ευρωπαϊκή ή πιο επίσημα υποκατάσταση νομίσματος. Μπορεί να είναι πλήρης ή μερική. Για παράδειγμα, το Μαυροβούνιο χρησιμοποιεί μόνο το ευρώ ως επίσημο νόμισμά του. Μερική υποκατάσταση σημαίνει δυνατότητα ταυτόχρονης χρήσης δύο (και θεωρητικά περισσότερων) νομισμάτων: ενός εθνικού και ενός ξένου, ισχυρότερου (σκληρού). Το πλεονέκτημα είναι ότι η εν λόγω χώρα είναι σε θέση να συναλλάσσεται σε ένα ισχυρότερο και πιο αναγνωρισμένο διεθνώς νόμισμα. Μειονέκτημα είναι η μερική ή πλήρης απώλεια της χρηματοπιστωτικής αυτονομίας (περιορισμένες δυνατότητες των κεντρικών τραπεζών να εφαρμόζουν τη δική τους νομισματική πολιτική και να επηρεάζουν τη συναλλαγματική ισοτιμία όταν πραγματικά χρειάζεται).

Και γιατί χρειαζόμαστε κεντρικές τράπεζες;

Εκδίδουν τα νομίσματα και φροντίζουν για τη σταθερότητα και την πραγματική τους αξία. Ακόμη και αν δεν εκδίδουν νόμισμα, όπως οι κεντρικές τράπεζες στην ευρωζώνη, και ακόμη και αν τα εναλλακτικά νομίσματα χρησιμοποιούνται καλά και αποτελεσματικά, οι κεντρικές τράπεζες εξακολουθούν να είναι σημαντικές. Διαχειρίζονται αποθέματα συναλλάγματος και χρυσού που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για διεθνείς συναλλαγές και χρησιμοποιούνται για τη σταθεροποίηση της οικονομίας και της αξίας του νομίσματος. Δημιουργούν κανονισμούς και ελάχιστα πρότυπα για να διασφαλίσουν ότι ολόκληρο το τραπεζικό σύστημα είναι ασφαλές και υγιές και ότι τα χρήματά σας παραμένουν ασφαλή στις τράπεζες. Για τις αξιόπιστες εμπορικές (ιδιωτικές) τράπεζες είναι επίσης σημαντικό να βοηθούν τους πελάτες τους να είναι οικονομικά εγγράμματοι και σταθεροί και να διατηρούν τα χρήματά τους ασφαλή, αλλά ο κύριος στόχος τους εξακολουθεί να είναι να βγάζουν κέρδη και να είναι πιο επιτυχημένες από τις άλλες. Οι κεντρικές τράπεζες δεν χρειάζεται να εξετάζουν αυτές τις πτυχές του τραπεζικού τομέα.

Δημοσιεύουν επίσης πληροφορίες και υλικό για την αύξηση του χρηματοοικονομικού αλφαριθμητισμού του κοινού και διάφορες προβλέψεις που μπορούν να σας βοηθήσουν να προγραμματίσετε τις αποταμιεύσεις και τις δαπάνες σας. Μπορούν να ελέγχουν τις κυμαινόμενες συναλλαγματικές ισοτιμίες μέσω παρεμβάσεων (να κάνουν το νόμισμα ισχυρότερο για να στηρίξουν τις εισαγωγές ή να το αποδυναμώσουν για να στηρίξουν τις εξαγωγές) ή να επηρεάσουν τον πληθωρισμό (για παράδειγμα μέσω των επιτοκίων).

Όσον αφορά τα επιτόκια, με την αύξηση ή τη μείωσή τους οι κεντρικές τράπεζες μπορούν να ελέγχουν την προσβασιμότητα των ενυπόθηκων δανείων και των δανείων. Υπάρχουν επίσης και άλλες παράμετροι στο θέμα αυτό, η τιμή των οποίων καθορίζεται με κανόνες που δημιουργούν οι κεντρικές τράπεζες: LTV (Loan to Value), DTI (Debt to Income) ή DTI (Debt to Income).

Στο πλαίσιο αυτό, ας αναφέρουμε επίσης ένα καλό παράδειγμα από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα. Ονομάζεται TLTRO (Targeted Long-Term Refinancing Operations), δηλαδή στοχευμένες πράξεις μακροπρόθεσμης αναχρηματοδότησης. Ουσιαστικά πρόκειται για ένα μακροπρόθεσμο σχέδιο για να δοθούν κίνητρα στις εθνικές τράπεζες να δανείζουν και έτσι να στηρίξουν τους πελάτες, τις επιχειρήσεις κ.λπ.

Κριτική των (πολιτικών των) κεντρικών τραπεζών

Υπάρχει επίσης κριτική στις κεντρικές τράπεζες. Μία από αυτές σχετίζεται με τον πληθωρισμό. Μπορούν να ορίσουν έναν λεγόμενο στόχο πληθωρισμού και αν ο πληθωρισμός είναι χαμηλότερος, τότε τον αυξάνουν, ώστε να μην μειωθούν πολύ οι τιμές. Αυτό, ωστόσο, θεωρείται περιττή μείωση της αξίας του χρήματος. Οι επικριτές λένε επίσης ότι η φυσική κατάσταση στην οικονομία είναι ο αποπληθωρισμός (οι τιμές μειώνονται) και όχι ο πληθωρισμός.

Το μονοπώλιο για την έκδοση εθνικών νομισμάτων και τη θέσπιση κανονισμών επικρίνεται επίσης συχνά, ιδίως επειδή μπορεί να χρησιμοποιηθεί καταχρηστικά από τους πολιτικούς. Ως εκ τούτου, μία από τις αρχές της δημοκρατίας είναι η ανεξαρτησία των κεντρικών τραπεζών από τις κυβερνήσεις και άλλα όργανα της εκτελεστικής εξουσίας. Σήμερα, υπάρχουν επίσης εναλλακτικά και κρυπτονομίσματα και επομένως το μονοπώλιο των κεντρικών τραπεζών είναι λίγο περιορισμένο ή, μπορούμε να πούμε, οριοθετημένο.

Κατά το παρελθόν, στα νομίσματα προστίθεντο φθηνότερα μέταλλα, των οποίων η πραγματική αξία ήταν τότε χαμηλότερη. Στη σύγχρονη εποχή, η πολιτική κατάχρηση των κεντρικών τραπεζών οδηγεί, για παράδειγμα, σε εκτεταμένη εκτύπωση νέων χαρτονομισμάτων, η οποία μπορεί να οδηγήσει σε υπερπληθωρισμό ή ακόμη και σε κατάρρευση της οικονομίας. Τέλος, οι πρόεδροι (ή άλλοι αρχηγοί κρατών) έχουν συχνά την εξουσία να διορίζουν τον επικεφαλής της κεντρικής τράπεζας. Ορισμένες φορές υπάρχει ο κίνδυνος να διορίσουν κάποιον με βάση την πολιτική του τοποθέτηση ή την αφοσίωση και όχι τις επαγγελματικές του ικανότητες.

Οι υποστηρικτές μιας απολύτως ελεύθερης αγοράς θα έλεγαν ότι δεν χρειάζονται κεντρικές ρυθμίσεις και ότι θα πρέπει να εναπόκειται στους παρόχους να προσφέρουν καλές επιλογές και στους πελάτες να επιλέγουν ό,τι είναι καλύτερο γι' αυτούς. Το ερώτημα είναι, ποιος θα προστατεύει τότε τους ανθρώπους από την παραπληροφόρηση, την απάτη ή τις κακόβουλες δραστηριότητες;

Ορισμένοι οικονομολόγοι, π.χ. ο F.A. Hayek, επικρίνουν την ύπαρξη κεντρικών τραπεζών ως τέτοια. Σύμφωνα με αυτούς, δεν μπορεί να υπάρχει ένας θεσμός που να διαχειρίζεται ή να διοικεί ολόκληρη την οικονομία ή τα τμήματά της, επειδή είναι αποκεντρωμένη από τη φύση της.

Πολιτικοποίηση της (Ευρωπαϊκής) Κεντρικής Τράπεζας

Ένα θέμα που σχετίζεται με τις κεντρικές τράπεζες, και στο οποίο αναφερθήκαμε λίγο κάτω από το προηγούμενο σημείο, είναι η πολιτικοποίησή τους. Συζητείται τόσο σε εθνικό όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Οι δράσεις των κεντρικών τραπεζών και η πιθανή πολιτική επιρροή στο πλαίσιο αυτό είναι μερικές φορές αμφιλεγόμενες. Ενεργούν οι τράπεζες αυτές αποκλειστικά προς το συμφέρον των πολιτών και της ελεύθερης αγοράς ή μήπως ακολουθούν μάλλον πολιτικά συμφέροντα και κατά κάποιο τρόπο λαϊκιστικές τάσεις; Υπάρχουν τρεις αρχές που θα πρέπει να εγγυώνται την πρώτη περίπτωση και είναι σημαντικό να επιστήσουμε την προσοχή σε αυτές, ώστε να μην είναι τόσο εύκολο για την πολιτική εξουσία να επηρεάσει τις κεντρικές τράπεζες και την αξία του χρήματος στις τσέπες μας: ανεξαρτησία, αμεροληψία και συμβατικότητα.

Ανεξαρτησία σημαίνει ότι οι κεντρικές τράπεζες είναι σε μεγάλο βαθμό αυτόνομες και δεν υποτάσσονται σε άλλα θεσμικά όργανα. Μπορεί να υπάρχει κάποια εξάρτηση, για παράδειγμα όταν ο επικεφαλής της κεντρικής τράπεζας διορίζεται από τον αρχηγό του κράτους.

Ως εκ τούτου, η αμεροληψία είναι τόσο σημαντική, διότι η απόφαση της τράπεζας δεν πρέπει να δημιουργεί νικητές και ηττημένους. Όταν αποφασίζει, η τράπεζα θα πρέπει πάντα να λαμβάνει υπόψη της τα συμφέροντα των πολιτών και όχι συγκεκριμένων οικονομικών, κοινωνικών ή πολιτικών ομάδων. Ο συμβατισμός σημαίνει ότι οι κεντρικές τράπεζες πρέπει να ακολουθούν τα συμβατικά μέσα και τους στόχους της πολιτικής τους. Με άλλα λόγια, δεν θα πρέπει να υπερβαίνουν την εντολή που έχουν από το νόμο (π.χ. να εκδίδουν νόμισμα, να φροντίζουν για τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα κ.λπ.) και δεν θα πρέπει να είναι δημιουργικές ή να αρχίσουν να επιδιώκουν κάποιους άλλους, π.χ. πολιτικούς, στόχους. Οι αποφάσεις τους πρέπει να λαμβάνονται μόνο με βάση οικονομικούς παράγοντες και λόγους και όχι πολιτικούς.

Η μεγαλύτερη αλλαγή μετρητών στην ιστορία

Όταν εισήχθη το ευρώ, ήταν μια τεράστια λογιστική άσκηση. 5 δισεκατομμύρια τραπεζογραμμάτια και 52 δισεκατομμύρια κέρματα τέθηκαν σε κυκλοφορία μέσα σε λίγες εβδομάδες και υπό αυστηρότατη ασφάλεια. Το κοινό έπρεπε επίσης να εκπαιδευτεί σχετικά με το νέο νόμισμα: τις 7 ονομαστικές αξίες του και τα χαρακτηριστικά ασφαλείας τους.

Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα αναπτύσσει και εκδίδει τραπεζογραμμάτια ευρώ. Πώς είναι όμως η κατάσταση με τα κέρματα; Είναι ευθύνη των κρατών μελών της ΕΕ που ανήκουν στην ευρωζώνη να εκδίδουν τα κέρματα ευρώ. Συνήθως, ο φορέας έκδοσης είναι το υπουργείο Οικονομικών στο πλαίσιο του εθνικού υπουργείου Οικονομικών. Το εθνικό νομισματοκοπείο παράγει φυσικά τα κέρματα, τα οποία στη συνέχεια τίθενται σε κυκλοφορία από την εθνική κεντρική τράπεζα. Η ΕΚΤ εγκρίνει την ποσότητα των κερμάτων.

Εναλλακτικά νομίσματα

Υπάρχουν πολλά εναλλακτικά νομίσματα σε όλο τον κόσμο. Σε αυτό το κεφάλαιο, χρησιμοποιούμε το Corrcency ως παράδειγμα, επειδή έχει μια αρκετά ενδιαφέρουσα ιδέα. Πρόκειται για ένα σύστημα που χρησιμοποιεί εικονικά εκδοθέντα νομίσματα, υποστηρίζει την τοπική οικονομία και επιτρέπει στους πολίτες να συμμετέχουν στη διαδικασία. Κατά τη διάρκεια ενός πιλοτικού προγράμματος το 2021, οι κάτοικοι της πόλης Kyjov στην Τσεχική Δημοκρατία που εγγράφηκαν στο διαδικτυακό σύστημα έλαβαν συνολικά 800.000 corrcents (τοπικό νόμισμα) από την τοπική δημόσια αρχή, τα οποία υποστηρίζονταν πλήρως από την τσεχική κορώνα. Η κατοχή των corrcents ενθάρρυνε τους πολίτες να αγοράζουν αγαθά και υπηρεσίες από τοπικές επιχειρήσεις. Κατά την πληρωμή, οι πολίτες προσέθεταν το 50% ως ένα είδος συγχρηματοδότησης. Ουσιαστικά, οι πολίτες πλήρωναν το 50% του περιεχομένου των καλαθιών τους με την τσεχική κορώνα και το 50% με corrcents. Οι δημόσιες αρχές έπαιρναν στη συνέχεια τα λεπτά από τις επιχειρήσεις και τα ανταλλάσσαν με τις κορόνες Τσεχίας. Τα εναλλακτικά νομίσματα ανταλλάσσονται ως επί το πλείστον με το επίσημο (εθνικό) νόμισμα σε ισοτιμία 1:1, και αυτό δεν αποτέλεσε εξαίρεση.

Η συγχρηματοδότηση δεν χρησιμοποιείται συνήθως. Το σύστημα του νομίσματος δείχνει επίσης ότι τα εναλλακτικά νομίσματα μπορούν να υποστηρίξουν τη δημοκρατική συμμετοχή του κοινού.

Στο Kyjov, οι άνθρωποι αποφάσισαν ποιες επιχειρήσεις υποστηρίζουν αγοράζοντας τα αγαθά και τις υπηρεσίες τους, αλλά είναι επίσης δυνατό να χρησιμοποιηθεί η ίδια προσέγγιση κατά τη διανομή δημόσιων πόρων - σε αυτή την περίπτωση οι άνθρωποι αποφασίζουν ποιο έργο υποστηρίζουν με εναλλακτικό νόμισμα που τους δόθηκε από τις δημόσιες αρχές (με ή χωρίς τη δυνατότητα να προσθέσουν χρήματα από την τσέπη τους). Αυτό μπορεί να είναι πιο ελκυστικό για τους πολίτες από το να ψηφίζουν απλώς έργα και θα αύξανε τη διαφάνεια στο δημόσιο χώρο, από το τοπικό έως το ευρωπαϊκό επίπεδο.

Πλεονεκτήματα των εναλλακτικών νομισμάτων:

- Τείνουν να κυκλοφορούν ταχύτερα και δεν είναι απαραίτητο να εκδοθεί μεγαλύτερη ποσότητα,
- κάποια από αυτά καλύπτονται από τοπικό εμπόρευμα και είναι ανθεκτικά στον πληθωρισμό,
- συνήθως παρακινούν τους ανθρώπους να αγοράζουν τοπικά προϊόντα και υπηρεσίες,
- μπορούν να ενισχύσουν τις τοπικές κοινότητες και τις σχέσεις μεταξύ των μελών τους.

Μειονεκτήματα των εναλλακτικών νομισμάτων:

- δεν τελούν υπό τον έλεγχο της κεντρικής τράπεζας,
- μπορούν να συμβάλουν στη δημιουργία εισοδήματος/κέρδους στο πλαίσιο της γκρίζας οικονομίας,
- αυτά τα νομίσματα και η χρήση τους δεν περιλαμβάνονται στο νόμο
- συνεπώς υπάρχει μεγαλύτερος κίνδυνος να χρησιμοποιηθούν καταχρηστικά,
- αν είναι μετρικά, δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν εκτός του κοινοτικού συστήματος συναλλαγών.

Επίσης, στην κεντρικά σχεδιασμένη οικονομία, όπου οι κρατικοί θεσμοί υπαγορεύουν τι πρέπει να παραχθεί ή ποιες είναι οι τιμές, μπορεί να υπάρχει κάτι σαν συμπληρωματικό νόμισμα. Στην Τσεχοσλοβακία, υπήρχε ένα δίκτυο καταστημάτων λιανικής πώλησης με ξένα προϊόντα, κυρίως δυτικής προέλευσης. Σε αυτά τα καταστήματα χρησιμοποιούνταν για πληρωμές μόνο ξένα νομίσματα ή κουπόνια Tuzex (bony). Δεδομένου ότι ήταν δυνατόν να πάρει κανείς κουπόνια μόνο σε αντάλλαγμα με ξένα νομίσματα, η κομμουνιστική κυβέρνηση χρησιμοποίησε αυτό το σύστημα για να ρυθμίσει το εμπόριο με ξένα αγαθά και να αντλήσει ξένα νομίσματα από τον πληθυσμό. Δεδομένου ότι τα bony χρησιμοποιούνταν για την πληρωμή οποιουδήποτε αγαθού που προσέφερε το Tuzex, θα μπορούσαμε να τα ονομάσουμε εναλλακτικό κρατικό νόμισμα.

Αξία των κρυπτονομισμάτων

Τα κρυπτονομίσματα είναι σίγουρα ένα μέσο ανταλλαγής, αλλά διαφέρουν από τα παραδοσιακά νομίσματα: βασίζονται σε ένα αποκεντρωμένο μοντέλο και δημιουργούνται μέσω λογισμικού. Συχνά δεν θεωρούνται ως νομίσματα με την παραδοσιακή έννοια, αλλά ως διακριτά εμπορεύσιμα περιουσιακά στοιχεία (όπως οι μετοχές, οι τίτλοι, τα εμπορεύματα). Η αξία τους καθορίζεται από τον οικονομικό νόμο της προσφοράς και της ζήτησης, το ενδιαφέρον για την αγορά τους στην αγορά και την ποσότητα που είναι διαθέσιμη για αγορά. Ως εκ τούτου, η ιδανική τιμή θα ήταν αν αυτά τα δύο βρίσκονταν σε ισορροπία, αλλά μπορούμε να δούμε ότι αυξάνεται όταν υπάρχει υψηλότερο ενδιαφέρον και περιορισμένη διαθεσιμότητα. Η τιμή πέφτει επίσης προς τα κάτω όταν μειώνεται και το ενδιαφέρον (και κυρίως η εμπιστοσύνη) για την κρυπτογράφηση.

Μπορούν να υπάρξουν δύο συγκεκριμένες καταστάσεις. Πρώτον, αν η ζήτηση αυξάνεται ανεξάρτητα από την αξία του κρυπτογράφησης λέμε ότι είναι υπεραγορασμένη (και συνήθως ακριβή). Δεύτερον, αν πωλείται μεγάλη ποσότητα κρυπτογράφησης και δεν υπάρχει σοβαρός λόγος γι' αυτό, τότε είναι υπερπουλημένη (και συνήθως υποτιμημένη, καθώς υπάρχει μεγάλη προσφορά)..

Τοπικό σύστημα διαπραγμάτευσης χρηματιστηριακών συναλλαγών

Τώρα επιστρέφουμε για λίγο στα εναλλακτικά νομίσματα. Είναι σημαντικά για την ύπαρξη των συστημάτων συναλλαγών με τοπικό χρηματιστήριο. Θα μπορούσε κανείς να πει ότι αυτά θα λειτουργούσαν και με το επίσημο νόμισμα ως μέσο πληρωμής, αλλά τότε δεν θα υπήρχε λόγος να δημιουργηθούν τα LETS, διότι μέσα στον παραδοσιακό χώρο της αγοράς είναι δυνατόν να δημιουργηθούν διάφορες πλατφόρμες για την ανταλλαγή αγαθών και υπηρεσιών όπου οι άνθρωποι πληρώνουν με το επίσημο νόμισμα (ή χρησιμοποιούν το σύστημα ανταλλαγής). Η διάσταση της ενισχυμένης υποστήριξης των τοπικών επιχειρήσεων, συγκεκριμένων οικονομικών τομέων ή τοπικών κοινοτήτων θα χανόταν ουσιαστικά. Όπως περιγράφηκε στο προηγούμενο κεφάλαιο, στο LETS μπορούν να χρησιμοποιηθούν τόσο τα εκδοθέντα όσο και τα μετρικά νομίσματα (μονάδες αξίας), ακόμη και τα κρυπτογραφημένα νομίσματα. Πρακτικά, τα νομίσματα αυτά ανταλλάσσονται με αγαθά ή υπηρεσίες και μπορούν - στις περισσότερες περιπτώσεις - να ανταλλάγουν αργότερα με επίσημο νόμισμα.

Ωστόσο, μπορούν επίσης να ανταλλάγουν. Η πρώτη περίπτωση είναι αυτή: αν δεν τα βλέπουμε ως μέσο ανταλλαγής, αλλά ως εμπόρευμα (π.χ. για όσους συλλέγουν χαρτονομίσματα και κέρματα). Στη δεύτερη περίπτωση, αποτελούν αποδείξεις/καταγραφές συναλλαγών εντός του συστήματος και δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν εκτός του συστήματος, π.χ. να ανταλλάγουν με επίσημο νόμισμα. Ωστόσο, είναι αμφίβολο αν μπορούμε να μιλάμε εδώ για σύστημα ανταλλαγής.

Η τρίτη περίπτωση είναι η εξής: ας πούμε επίσης ότι, για παράδειγμα, σε μια πλατφόρμα συστήματος κοινοτικών ανταλλαγών οι άνθρωποι ανταλλάσσουν άμεσα κάποια αγαθά ή υπηρεσίες και η ενέργεια αυτή καταγράφεται επίσης ως ανταλλαγή ορισμένων εικονικών ποσών μονάδων αξίας (π.χ. ως μπόνους ή κίνητρο για να ενθαρρυνθούν οι άνθρωποι να χρησιμοποιήσουν περαιτέρω το σύστημα).

Τα συστήματα αυτά αναπτύσσονται και υπάρχει ακόμη πολύς χώρος για καινοτομίες.

Παραδείγματα LETS υπάρχουν στην Πράγα και το Μπρνο στην Τσεχική Δημοκρατία. Μέσω ενός συστήματος που ονομάζεται PRALETS, οι κάτοικοι της Πράγας προσφέρουν και αγοράζουν αγαθά και υπηρεσίες. Αντί για επίσημο νόμισμα, χρησιμοποιούν μια εικονική μορφή τοπικού νομίσματος που καταγράφεται σε λογαριασμούς στην πλατφόρμα Cyclos. Στο Μπρνο, το σύστημά τους ονομάζεται RozLEŤSe και χρησιμοποιεί επίσης την πλατφόρμα Cyclos. Στο Ηνωμένο Βασίλειο, υπάρχει ακόμη και ο Οργανισμός Ανάπτυξης Τοπικών Συναλλαγματικών Συναλλαγών και Συμπληρωματικών Νομισμάτων (Local Exchange Trading and Complementary Currencies Development Agency). Υποστηρίζουν αυτά τα συστήματα σε εθνικό επίπεδο, τα εκπροσωπούν στα μέσα μαζικής ενημέρωσης, στην κυβέρνηση και σε οργανισμούς, διοργανώνουν διάφορες εκδηλώσεις που επικεντρώνονται στο LETS και διευκολύνουν τη δικτύωση στον τομέα αυτό.

Συνδεδεμένη ή κυμαινόμενη συναλλαγματική ισοτιμία;

Από καιρό σε καιρό υπάρχει μια κατάσταση κατά την οποία πρέπει να πάρουμε ένα ξένο νόμισμα για να πληρώσουμε με αυτό. Είναι επίσης δυνατό να δούμε τα νομίσματα ως ένα εμπόρευμα (έναν πόρο ή ένα άλλο οικονομικό αγαθό) το οποίο κάποιος θέλει να αγοράσει. Τα σκληρά νομίσματα διαπραγματεύονται ανοιχτά στην αγορά συναλλάγματος, η οποία καθορίζει τις συναλλαγματικές ισοτιμίες για κάθε νόμισμα. Για εκείνα που δεν διαπραγματεύονται ανοιχτά εκεί, οι συναλλαγματικές ισοτιμίες διαχειρίζονται από τις νομισματικές αρχές, συνήθως τις κεντρικές τράπεζες, οι οποίες αγοράζουν και πωλούν τα νομίσματα. Ως εκ τούτου, οι συναλλαγματικές ισοτιμίες αποτελούν ένα πολύ σημαντικό μέρος του κόσμου των νομισμάτων και η γνώση του τρόπου εργασίας με αυτές είναι χρήσιμη.

Έχουμε ήδη αναφέρει ότι η ύπαρξη μιας συνδεδεμένης συναλλαγματικής ισοτιμίας μπορεί να βοηθήσει τις χώρες των οποίων το νόμισμα δεν είναι πραγματικά ισχυρό, διότι τότε η αξία του συνδέεται με την αξία ενός σκληρού νομίσματος. Με την κυμαινόμενη συναλλαγματική ισοτιμία, τα νομίσματα μπορούν να διαπραγματεύονται χωρίς περιορισμούς (αν μπορούν να διαπραγματεύονται, φυσικά), αλλά ταυτόχρονα είναι εκτεθειμένα στις διακυμάνσεις της ισοτιμίας. Ως εκ τούτου, δεν είναι επωφελής για τα μαλακά νομίσματα. Άλλοτε η ισοτιμία είναι πιο επωφελής για τους εισαγωγείς (όταν το νόμισμα είναι ισχυρότερο, διότι τότε το ξένο νόμισμα γίνεται φθηνότερο), άλλοτε για τους εξαγωγείς (όταν το νόμισμα είναι ασθενέστερο, διότι τότε παίρνουν περισσότερα χρήματα σε αντάλλαγμα με ξένο νόμισμα).

Όταν συμμετέχουν σε διεθνείς κινητικότητες, οι άνθρωποι και οι οργανώσεις ζητούν την επιστροφή των εξόδων τους. Εάν τα εισιτήριά τους είναι σε άλλο νόμισμα εκτός του ευρώ, πρέπει να μετατρέψουν τα ποσά σε ευρώ. Με μια συνδεδεμένη συναλλαγματική ισοτιμία, μπορούν να χρησιμοποιήσουν μόνο μια συναλλαγματική ισοτιμία. Με κυμαινόμενη συναλλαγματική ισοτιμία, πρέπει να χρησιμοποιήσουν την ισοτιμία που δημοσιεύθηκε από την ΕΚΤ (ή την εθνική τράπεζα) την ημέρα της αγοράς. Και αυτό απαιτεί περισσότερο χρόνο. Μερικές φορές είναι δυνατόν να χρησιμοποιούν μηνιαίες ισοτιμίες που δημοσιεύονται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Στο forex, οι τιμές των νομισμάτων αλλάζουν πολύ γρήγορα, ακόμη και κάθε δευτερόλεπτο. Ωστόσο, οι κεντρικές τράπεζες δημοσιεύουν συναλλαγματικές ισοτιμίες αναφοράς - αυτές είναι πολύ χρήσιμες, καθώς βοηθούν τους ανθρώπους να μην εξαπατηθούν από ανταλλακτήρια συναλλάγματος ή από ανθρώπους που χρησιμοποιούν πολύ κακή ισοτιμία. Όταν ελέγχετε τις ισοτιμίες σε διάφορα ανταλλακτήρια, είναι πάντα καλή ιδέα να τις συγκρίνετε με τις ισοτιμίες αναφοράς.

Μερικές φορές υπάρχουν τρεις συναλλαγματικές ισοτιμίες: αγορά (τιμή που χρησιμοποιεί η τράπεζα ή το ανταλλακτήριο όταν αγοράζει ένα συγκεκριμένο νόμισμα), πώληση (τιμή που χρησιμοποιεί η τράπεζα ή το ανταλλακτήριο όταν πουλάει το νόμισμα αυτό) και μέση (η ισοτιμία αναφοράς ή το μέσο σημείο μεταξύ των ισοτιμιών αγοράς και πώλησης από την αγορά συναλλάγματος).

Η ηλικιωμένη κυρία

Οι κεντρικές τράπεζες είναι επίσης στόχοι αστείων και σάτιρας. Η Τράπεζα της Αγγλίας είναι ήδη αρκετά παλιά, πάνω από 300 χρόνια. Σχεδόν όλο αυτό το διάστημα έχει την έδρα της στην οδό Threadneedle Street στο κέντρο του City του Λονδίνου. Το 1797, ο James Gillray δημοσίευσε μια γελοιογραφία που απεικόνιζε τον τότε πρωθυπουργό William Pitt the Younger, ο οποίος φλέρταρε μια ηλικιωμένη κυρία που εκπροσωπούσε την Τράπεζα της Αγγλίας. Ωστόσο, ήθελε να πάρει στα χέρια του τα αποθέματα χρυσού της Τράπεζας της Αγγλίας. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο το παρατσούκλι της Τράπεζας της Αγγλίας είναι The Old Lady of Threadneedle Street.

Βασικά Συμπεράσματα

★ Υπάρχουν διάφοροι τύποι και μορφές νομισμάτων: σκληρά και μαλακά, εκδοθέντα και μετρικά, παραδοσιακά και εναλλακτικά, με φυσική ή εικονική μορφή. Τα τελευταία δεν πρέπει να συγχέονται με τα κρυπτονομίσματα.

★ Μια χώρα δεν χρειάζεται να έχει το δικό της νόμισμα. Αν είναι μέλος κάποιας ένωσης, μπορεί να αποφασίσει να χρησιμοποιήσει κοινό νόμισμα. Αν δεν είναι, μπορεί να χρησιμοποιήσει το νόμισμα μιας άλλης χώρας (μετά από αμοιβαία συμφωνία). Είναι επίσης δυνατό να χρησιμοποιεί ταυτόχρονα δύο ή και περισσότερα νομίσματα - το εθνικό νόμισμα και ένα ισχυρότερο ξένο νόμισμα, όπως το ευρώ ή το δολάριο ΗΠΑ. Το φαινόμενο αυτό ονομάζεται δολαριοποίηση ή ευρωποίηση.

★ Υπάρχουν διάφοροι τύποι εναλλακτικών νομισμάτων - που χρησιμοποιούνται σε συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή ή πλαίσιο. Όλα τους υποστηρίζουν τις οικονομίες, καθώς συνήθως παρακινούν τους ανθρώπους να αγοράζουν προϊόντα και υπηρεσίες από συγκεκριμένες τοποθεσίες, καταστήματα ή οικονομικούς τομείς. Οι άνθρωποι μπορούν επίσης να δημιουργήσουν και να ενταχθούν σε κοινότητες χρησιμοποιώντας αυτά τα νομίσματα. Στο διαδίκτυο αυτό είναι εφικτό π.χ. μέσω των LETS (Local Exchange Trading Systems) ή των CES (Community Exchange Systems).

★ Οι κεντρικές τράπεζες εκδίδουν τα νομίσματα και φροντίζουν για τη σταθερότητα και την πραγματική τους αξία. Μέσω της νομισματικής πολιτικής, διασφαλίζουν ότι τα χρήματα στο πορτοφόλι ή τους λογαριασμούς σας είναι πολύτιμα και ασφαλή νομίσματα. Διαχειρίζονται επίσης τα αποθέματα συναλλάγματος ή χρυσού, θέτουν κανονισμούς και ελάχιστα πρότυπα, π.χ. επιτόκια, για τις τράπεζες και άλλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα στη συγκεκριμένη οικονομία και διασφαλίζουν ότι τα δάνεια και τα ενυπόθηκα δάνεια είναι προσιτά. Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα το κάνει αυτό σε ολόκληρη την ευρωζώνη.

★ Στο νομισματικό σύστημα, ένα κράτος ή μια υπερεθνική οντότητα, όπως η ΕΕ, παρέχει χρήμα στην οικονομία της εν λόγω χώρας ή ένωσης. Μπορεί να υπάρχει χρήμα εμπορευμάτων, όπου τα ίδια τα εμπορεύματα, όπως ο χρυσός, χρησιμοποιούνται ως χρήμα-χρήμα που υποστηρίζεται από εμπορεύματα, όπου το νόμισμα δεν έχει καμία ή πολύ χαμηλή πραγματική αξία, αλλά υποστηρίζεται από εμπόρευμα και μπορεί να ανταλλαγεί με αυτό- και πλαστό χρήμα, όπου το χρήμα είναι το λεγόμενο νόμιμο χρήμα: κάτι που αναγνωρίζεται ως ικανοποιητική πληρωμή - το νόμισμα.

Βασικά Συμπεράσματα

★ Οι συναλλαγματικές ισοτιμίες είναι συνδεδεμένες (σταθερές με την αξία ενός άλλου νομίσματος) ή κυμαινόμενες (αλλάζουν την αξία τους). Πριν ανταλλάξετε και τα δύο αυτά νομίσματα, είναι χρήσιμο να ελέγξετε τις συναλλαγματικές ισοτιμίες αναφοράς που δημοσιεύονται από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα ή τις εθνικές τράπεζες. Αυτές σας βοηθούν να μην πέσετε θύμα απάτης - αν κάποιος προσφέρει συνάλλαγμα σε ισοτιμία που διαφέρει πολύ από την ισοτιμία αναφοράς, τότε είναι ύποπτο.

★ Τα κρυπτονομίσματα συχνά δεν θεωρούνται ως νομίσματα με την παραδοσιακή έννοια, αλλά μάλλον ως ένα συγκεκριμένο εμπορεύσιμο περιουσιακό στοιχείο. Βασίζονται σε ένα αποκεντρωμένο μοντέλο και δημιουργούνται μέσω λογισμικού. Η αξία τους καθορίζεται από τον οικονομικό νόμο της προσφοράς και της ζήτησης, το ενδιαφέρον για την αγορά τους στην αγορά και την ποσότητα που είναι διαθέσιμη για αγορά.

Πρόσθετο υλικό και βιβλιογραφία

Νομίσματα

- <https://www.pimco.com/gbl/en/resources/education/understanding-currencies>
- <https://www.community-exchange.org/home/issued-currencies-vs-metric-currencies-2/>

Κεντρική Τράπεζα

- <https://www.bis.org/cbanks.htm>
- <https://www.ecb.europa.eu/pub/html/index.en.html>
- <https://www.ecb.europa.eu/ecb/orga/escb/eurosystem-mission/html/index.en.html>
- <https://www.bankofengland.co.uk/museum>
- <https://www.ecb.europa.eu/euro/intro/html/index.en.html>
- <https://www.ecb.europa.eu/euro/intro/production/html/index.en.html>
- <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC7217227/>
- <https://www.imf.org/en/About/Factsheets/Sheets/2023/monetary-policy-and-central-banking#:~:text=Central%20banks%20use%20monetary%20policy,are%20moving%20to%20inflation%20targeting.>
- <https://www.bis.org/cbanks.htm>
- <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC7217227/>

Διεθνής συνεργασία και τράπεζες

- <https://www.bis.org/>
- <https://www.worldbank.org/en/who-we-are>
- <https://coebank.org/en/>
- <https://www.afdb.org/en>
- <https://www.iadb.org/en>
- <https://www.bankofengland.co.uk/explainers/who-is-the-old-lady-of-threadneedle-street>

Συναλλαγματικές Ισοτιμίες

- <https://corporatefinanceinstitute.com/resources/foreign-exchange/fixed-vs-pegged-exchange-rates/>
- <https://corporatefinanceinstitute.com/resources/economics/dollarization/>

Πρόσθετο υλικό και βιβλιογραφία

Τοπικά νομίσματα και LETS

- <https://archive.lets.net/gmlets/design/home.html>
- <https://www.community-exchange.org/home/what-is-the-ces/>
- <https://kyjov.corrency.cz/en/>
- <https://pralets.cz/cyclos/do/login>
- <https://rozletse.cz/>
- <https://www.letslinkuk.net/home/about-us.htm>

Γενικά

- <https://www.federalreserve.gov/aboutthefed/educational-tools/default.htm>
- <https://www.bitstamp.net/learn/>
- <https://www.gi-de.com/en/spotlight/payment/1-euro-20-years-and-10-interesting-facts>

Προτεινόμενες Ασκήσεις

Το ακόλουθο υλικό θα σας βοηθήσει κατά την υλοποίηση δραστηριοτήτων που επικεντρώνονται στις κεντρικές τράπεζες και τα νομίσματα. Μπορείτε επίσης να βρείτε πρόσθετους πόρους στον ιστότοπο CETERIS Paribus:

- Currency infographics: <https://www.infographicszone.com/economy/top-10-currency-infographics>
- European Central Bank: <https://www.youtube.com/watch?v=wJlrGBdosQ0>
- Trading game: <https://tradinggame.com/de/>
- CETERIS Paribus: <https://www.ceteris-paribus.eu/manual>

Δραστηριότητα 1: Νομίσματα

Υπάρχουν πολλά νομίσματα σε όλο τον κόσμο, ορισμένα από αυτά είναι ισχυρότερα και αποτελούν αντικείμενο παγκόσμιας διαπραγμάτευσης, ορισμένα είναι αρκετά αδύναμα και έχουν πολύ υψηλές ονομαστικές αξίες και μπορείτε να βρείτε χαρτονομίσματα των οποίων η αξία είναι εκατομμύρια δολάρια. Ποια είναι η μεγαλύτερη ονομαστική αξία που μπορείτε να βρείτε και σε ποιο νόμισμα ανήκει;

Απάντηση: .....

Και ποια ήταν η υψηλότερη ονομαστική αξία που υπήρξε ποτέ;

Απάντηση: .....

Κλειδί: που χρησιμοποιείται στη Ζιμπάμπουε της Αφρικής.

Παρεμπιπτόντως, μπορείτε να μάθετε ποια είναι η μεγαλύτερη ονομαστική αξία του δολαρίου των ΗΠΑ;

Απάντηση: .....

Κλειδί: <https://www.coins-auctioned.com/learn/coin-articles/currency-notes-history-of-large-denominations>

Pegged	Floating

Προτεινόμενες Ασκήσεις

Currency	Best exchange rate offered by:	Worst exchange rate offered by:

Δραστηριότητα 2: Κεντρικές τράπεζες

Επιλέξτε οποιαδήποτε κεντρική τράπεζα, μπορεί να είναι και η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, και ελέγξτε:

- τι μέτρα πήρε για να επιβραδύνει τον πληθωρισμό,
  - τι μέτρα πήρε για να διασφαλίσει την ασφάλεια των αποταμιεύσεων των πολιτών,
  - ποιους κανόνες υιοθέτησαν για να διασφαλίσουν ότι οι άνθρωποι λαμβάνουν δίκαια υποθήκες και δάνεια.
- Τώρα, συγκρίνετε πώς οι δραστηριότητες (όχι μόνο αυτές που αναφέρονται παραπάνω) της κεντρικής τράπεζας επηρεάζουν την κυμαινόμενη συναλλαγματική ισοτιμία του νομίσματος και ποιες μπορεί να είναι οι επιπτώσεις αυτής της μεταβολής της ισοτιμίας;

Πηγή των εικόνων σε αυτό το κεφάλαιο: pixabay.com

Κεφάλαιο 5: Κοινό Νόμισμα

Εισαγωγή

Ένα βασικό θέμα που εξετάζεται στο παρόν εγχειρίδιο είναι η έννοια του κοινού νομίσματος, όπως το ευρώ. Καθώς οι νέοι μεγαλώνουν σε έναν διασυνδεδεμένο κόσμο, η κατανόηση του αντίκτυπου ενός κοινού νομίσματος στην καθημερινή τους ζωή είναι απαραίτητη. Θα εμβαθύνουμε στις πρακτικές πτυχές, παρουσιάζοντας τα οφέλη και τα μειονεκτήματά του με παραδείγματα από τον πραγματικό κόσμο.

Καθ' όλη τη διάρκεια του κεφαλαίου, θα παρέχουμε στους υπεύθυνους για τους νέους διάφορες δραστηριότητες που έχουν σχεδιαστεί για να ενθαρρύνουν την ενεργό μάθηση και την κριτική σκέψη. Στόχος μας είναι να εξοπλίσουμε τους εργαζόμενους σε θέματα νεολαίας με τις γνώσεις και τους πόρους που χρειάζονται για να ενδυναμώσουν τους νέους να λαμβάνουν τεκμηριωμένες αποφάσεις σχετικά με το οικονομικό τους μέλλον, βοηθώντας τους να ευημερήσουν σε μια ταχέως μεταβαλλόμενη παγκόσμια οικονομία.

Κύρια σημεία του κοινού νομίσματος

1. Ένα ταξίδι στη μνήμη: το κοινό νόμισμα στο παρελθόν και στο παρόν

Η ιδέα της χρήσης ενός κοινού νομίσματος για να ενώσει τους λαούς και να διευκολύνει το εμπόριο υπάρχει εδώ και πολύ καιρό. Ας μπούμε στη χρονομηχανή μας και ας εξερευνήσουμε μερικά παραδείγματα:

Αρχαίες αυτοκρατορίες: Η Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία ήταν ένας από τους πρώτους μεγάλους παίκτες που χρησιμοποίησαν ένα κοινό νόμισμα. Είχαν νομίσματα όπως το αργυρό δηνάριο και το χρυσό αύριο, τα οποία ήταν αποδεκτά σε ολόκληρη την τεράστια αυτοκρατορία. Αυτό διευκόλυνε τους ανθρώπους να ανταλλάσσουν αγαθά και υπηρεσίες και βοήθησε την αυτοκρατορία να διατηρήσει τον έλεγχο των ποικίλων εδαφών της.

Ο κανόνας του χρυσού: Προχωρήστε μερικούς αιώνες μπροστά και είχαμε κάτι που ονομαζόταν κανόνας χρυσού. Από τα τέλη του 19ου αιώνα μέχρι περίπου τη δεκαετία του 1930, πολλές χώρες συνέδεσαν τα νομίσματά τους με το χρυσό. Αυτό σήμαινε ότι η αξία του χρήματος μιας χώρας ήταν άμεσα συνδεδεμένη με το πόσο χρυσό διέθετε. Το σύστημα αυτό δημιούργησε ένα είδος ανεπίσημου κοινού νομίσματος, επειδή οι χώρες μπορούσαν εύκολα να ανταλλάσσουν τα χρήματά τους με χρυσό, καθιστώντας το διεθνές εμπόριο πιο ομαλό.

Το ευρώ: Το 1999, το ευρώ μπήκε στο προσκήνιο ως το επίσημο νόμισμα για πολλές χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ). Αυτό το κοινό νόμισμα είχε ως στόχο να καταστήσει τις συναλλαγές μεταξύ των χωρών πιο αποτελεσματικές και να τις φέρει πιο κοντά. Μέχρι σήμερα, 20 από τα 27 κράτη μέλη της ΕΕ χρησιμοποιούν το ευρώ, δημιουργώντας έναν ενιαίο οικονομικό χώρο, γνωστό ως Ευρωζώνη.

Το ευρώ ήταν ένα τεράστιο βήμα προς την επίτευξη του στόχου μιας ενωμένης Ευρώπης και είχε σημαντικό αντίκτυπο στην καθημερινή ζωή των ανθρώπων που ζουν στην **Ευρωζώνη**. Μπορούν πλέον να ταξιδεύουν, να εργάζονται και να ψωνίζουν διασυνοριακά χωρίς να χρειάζεται να ανταλλάσσουν νομίσματα, γεγονός που εξοικονομεί χρόνο και χρήμα. Επιπλέον, είναι πολύ πιο εύκολη η σύγκριση των τιμών μεταξύ των χωρών, ώστε οι καταναλωτές να μπορούν να εντοπίζουν τις καλύτερες προσφορές.

Έτσι, η ιδέα ενός κοινού νομίσματος έχει εξελιχθεί με την πάροδο του χρόνου, αλλά η βασική ιδέα παραμένει η ίδια: το ζητούμενο είναι να φέρει τους ανθρώπους κοντά, να διευκολύνει το εμπόριο και να προάγει τη σταθερότητα. Κατανοώντας την ιστορία του κοινού νομίσματος, οι νέοι μπορούν να εκτιμήσουν καλύτερα τον τρόπο με τον οποίο επηρεάζει τον σημερινό κόσμο και τις πολυπλοκότητες που το συνοδεύουν.

2. Πηδώντας μέσα από στεφάνια: τα κριτήρια του Μάαστριχτ και ο ΜΣΙ ΙΙ

Πριν οποιαδήποτε χώρα μπορέσει να ενταχθεί στην Ευρωζώνη και να αρχίσει να χρησιμοποιεί το ευρώ, πρέπει να πληροί μια σειρά κανόνων που είναι γνωστοί ως Κριτήρια του Μάαστριχτ. Αυτοί οι κανόνες είναι κάτι σαν ένας κατάλογος ελέγχου για να διασφαλιστεί ότι η οικονομία μιας χώρας είναι σε καλή κατάσταση προτού ενταχθεί στο κλαμπ. Ας αναλύσουμε αυτά τα κριτήρια και ας δούμε περί τίνος πρόκειται:

Χαμηλός πληθωρισμός: Πληθωρισμός είναι όταν οι γενικές τιμές των αγαθών και των υπηρεσιών αυξάνονται με την πάροδο του χρόνου, πράγμα που σημαίνει ότι τα χρήματά σας αγοράζουν λιγότερα από ό,τι αγόραζαν παλαιότερα. Τα κριτήρια του Μάαστριχτ απαιτούν από τις χώρες να έχουν ποσοστό πληθωρισμού που να μην είναι πολύ υψηλότερο από τον μέσο όρο των τριών χωρών της ΕΕ με τις καλύτερες επιδόσεις. Αυτό συμβάλλει στη διασφάλιση ότι όλοι οι χώρες της Ευρωζώνης έχουν παρόμοιο ρυθμό πληθωρισμού, διατηρώντας τα πράγματα σταθερά και δίκαια.

Υγιή δημόσια οικονομικά: Αυτό σημαίνει ότι οι χώρες πρέπει να διατηρούν τις δημόσιες δαπάνες τους υπό έλεγχο. Πρέπει να έχουν δημοσιονομικό έλλειμμα (όταν η κυβέρνηση ξοδεύει περισσότερα από όσα κερδίζει) μικρότερο από το 3% του ΑΕΠ τους (η συνολική αξία όλων όσων παράγει μια χώρα σε ένα έτος). Πρέπει επίσης να διατηρούν το συνολικό δημόσιο χρέος τους κάτω από το 60% του ΑΕΠ τους. Τηρώντας αυτούς τους κανόνες, οι χώρες μπορούν να διασφαλίσουν ότι δεν θα δανειστούν υπερβολικά και δεν θα βρεθούν σε οικονομικά προβλήματα.

Σταθερές συναλλαγματικές ισοτιμίες: Για να ενταχθούν στην Ευρωζώνη, οι χώρες πρέπει να συμμετέχουν σε κάτι που ονομάζεται Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Συναλλαγματικών Ισοτιμιών (ERM II). Το σύστημα αυτό βοηθάει να μην ταλαντεύονται άγρια οι συναλλαγματικές ισοτιμίες μεταξύ των νομισμάτων της ΕΕ. Οι χώρες που συμμετέχουν στον ΜΣΙ II πρέπει να διατηρήσουν τη συναλλαγματική ισοτιμία του νομίσματός τους εντός ενός συγκεκριμένου εύρους τιμών για τουλάχιστον δύο χρόνια προτού μπορέσουν να υιοθετήσουν το ευρώ. Αυτό δείχνει ότι μπορούν να διατηρήσουν μια σταθερή συναλλαγματική ισοτιμία, η οποία είναι απαραίτητη για την ομαλή μετάβαση σε ένα κοινό νόμισμα.

Χαμηλά μακροπρόθεσμα επιτόκια: Τα επιτόκια είναι αυτά που πληρώνετε για να δανειστείτε χρήματα ή αυτά που κερδίζετε όταν αποταμιεύετε ή επενδύετε. Τα κριτήρια του Μάαστριχτ απαιτούν από τις χώρες να έχουν μακροπρόθεσμα επιτόκια που δεν είναι πολύ πάνω από τον μέσο όρο των τριών χωρών της ΕΕ με τις καλύτερες επιδόσεις. Η διατήρηση των επιτοκίων σε χαμηλά και σταθερά επίπεδα είναι σημαντική, διότι δείχνει ότι η οικονομία μιας χώρας είναι υγιής και ότι οι επενδυτές εμπιστεύονται ότι θα αποπληρώσει τα χρέη της.

Έτσι, τα κριτήρια του Μάαστριχτ είναι σαν ένα δελτίο αξιολόγησης που οι χώρες πρέπει να περάσουν με άριστα για να μπορέσουν να ενταχθούν στην Ευρωζώνη. Με την εκπλήρωση αυτών των απαιτήσεων, οι χώρες αποδεικνύουν ότι οι οικονομίες τους είναι αρκετά ισχυρές και σταθερές για να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις της χρήσης ενός κοινού νομίσματος. Για τους νέους, η κατανόηση αυτών των κανόνων τους βοηθά να δουν πώς οι χώρες πρέπει να συνεργάζονται και να ακολουθούν τις κατευθυντήριες γραμμές για να δημιουργήσουν μια επιτυχημένη και ενοποιημένη οικονομική περιοχή.

3. Η ομαδική εργασία κάνει το όνειρο πραγματικότητα: συντονισμός της οικονομικής και νομισματικής πολιτικής

Όταν οι χώρες αποφασίζουν να μοιραστούν ένα νόμισμα, πρέπει να είναι συγχρονισμένες με τις οικονομικές και νομισματικές πολιτικές τους. Είναι σαν να είσαι μέλος μιας αθλητικής ομάδας, όπου όλοι πρέπει να συνεργαστούν για να κερδίσουν το παιχνίδι. Ας διερευνήσουμε πώς οι χώρες που χρησιμοποιούν κοινό νόμισμα συνεργάζονται και συντονίζουν τις πολιτικές τους:

Μια κεντρική τράπεζα για να τους κυβερνά όλους: Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) είναι ο επικεφαλής όταν πρόκειται για τον καθορισμό της νομισματικής πολιτικής για όλες τις χώρες της Ευρωζώνης. Είναι υπεύθυνη για τη διαχείριση του ευρώ, τον έλεγχο της προσφοράς χρήματος και τον καθορισμό των βασικών επιτοκίων. Με την ύπαρξη μιας κεντρικής τράπεζας, όλες οι χώρες που χρησιμοποιούν το ευρώ μπορούν να διασφαλίσουν ότι βρίσκονται στην ίδια σελίδα όταν πρόκειται για σημαντικές αποφάσεις που επηρεάζουν το κοινό τους νόμισμα.

Κατευθυντήριες γραμμές δημοσιονομικής πολιτικής: Όταν πρόκειται για τις κρατικές δαπάνες, οι χώρες που χρησιμοποιούν το ευρώ πρέπει να ακολουθούν κάποιους κανόνες που ονομάζονται Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Το σύμφωνο αυτό είναι κάτι σαν ένα εγχειρίδιο που βοηθά τις χώρες να διατηρούν τα δημοσιονομικά τους ελλείμματα και τα επίπεδα χρέους υπό έλεγχο. Για παράδειγμα, αναφέρει ότι οι χώρες πρέπει να στοχεύουν σε δημοσιονομικό έλλειμμα που δεν υπερβαίνει το 3% του ΑΕΠ τους και σε συνολικό δημόσιο χρέος που δεν υπερβαίνει το 60% του ΑΕΠ τους. Αυτές οι κατευθυντήριες γραμμές συμβάλλουν στην προώθηση των υπεύθυνων δαπανών και στην πρόληψη οικονομικών προβλημάτων που θα μπορούσαν να πλήξουν το κοινό νόμισμα.

Συνεργασία σε θέματα χρηματοπιστωτικής ρύθμισης: Η κοινή χρήση ενός νομίσματος σημαίνει επίσης ότι οι χώρες πρέπει να συνεργάζονται σε θέματα χρηματοπιστωτικής ρύθμισης, ώστε να διασφαλίζεται ότι οι τράπεζες και άλλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα ακολουθούν τους ίδιους κανόνες. Με τη συνεργασία τους, οι χώρες μπορούν να δημιουργήσουν ένα πιο σταθερό χρηματοπιστωτικό σύστημα που ωφελεί όλους.

Επιμερισμός του βάρους των οικονομικών κλυδωνισμών: Όταν οι χώρες έχουν στενά συντονισμένες οικονομικές πολιτικές, είναι καλύτερα εξοπλισμένες για να αντιμετωπίσουν οικονομικά σοκ, όπως μια ξαφνική ύφεση ή μια χρηματοπιστωτική κρίση. Με τη συνεργασία τους, οι χώρες μπορούν να συγκεντρώσουν τους πόρους τους και να αναλάβουν κοινή δράση για την αντιμετώπιση των οικονομικών προκλήσεων, συμβάλλοντας στην προστασία της σταθερότητας του κοινού τους νομίσματος.

Για τους νέους, η κατανόηση του τρόπου με τον οποίο οι χώρες συνεργάζονται για να συντονίσουν τις οικονομικές και νομισματικές πολιτικές τους όταν χρησιμοποιούν ένα κοινό νόμισμα είναι σαν να βλέπουν την ομαδική εργασία σε δράση. Δείχνει ότι η υιοθέτηση ενός κοινού νομίσματος δεν αφορά μόνο την αλλαγή των χρημάτων στο πορτοφόλι σας - αφορά επίσης τη συνένωση δυνάμεων με άλλες χώρες για τη δημιουργία ενός ισχυρότερου, σταθερότερου οικονομικού περιβάλλοντος. Αυτό το πνεύμα συνεργασίας μπορεί να βοηθήσει τους νέους να εκτιμήσουν τη σημασία της συνεργασίας και των κοινών στόχων στην παγκόσμια οικονομία.

4. Τα προνόμια του κοινού νομίσματος: όλα τα ωραία πράγματα

Η χρήση ενός κοινού νομίσματος, όπως το ευρώ, έχει μερικά πολύ γλυκά πλεονεκτήματα για τις χώρες και τους πολίτες τους. Ακολουθούν μερικά από τα κορυφαία οφέλη που κάνουν το κοινό νόμισμα τόσο ελκυστικό:

Διαφάνεια των τιμών: Με ένα κοινό νόμισμα, είναι εύκολο να συγκρίνετε τις τιμές σε διάφορες χώρες. Για παράδειγμα, αν θέλετε να αγοράσετε ένα νέο ζευγάρι αθλητικά παπούτσια, μπορείτε να ελέγξετε τις τιμές στη Γαλλία, τη Γερμανία και την Ιταλία χωρίς να χρειάζεται να ανησυχείτε για τη μετατροπή των νομισμάτων. Αυτή η διαφάνεια των τιμών ενθαρρύνει τις επιχειρήσεις να είναι πιο ανταγωνιστικές και μπορεί να οδηγήσει σε καλύτερες προσφορές για τους καταναλωτές.

Δεν υπάρχουν πλέον τέλη μετατροπής νομισμάτων: Όταν ταξιδεύετε ή κάνετε δουλειές σε άλλη χώρα, η ανταλλαγή νομισμάτων μπορεί να είναι πραγματικός μπελάς. Αλλά με ένα κοινό νόμισμα, δεν χρειάζεται να ανησυχείτε γι' αυτό! Μπορείτε να ξοδεύετε τα ευρώ σας οπουδήποτε στην Ευρωζώνη χωρίς να χάνετε χρήματα από τα τέλη μετατροπής. Αυτό σημαίνει περισσότερα μετρητά στην τσέπη σας για αναμνηστικά ή περιπέτειες!

Ισχυρότεροι οικονομικοί δεσμοί: Όταν οι χώρες έχουν κοινό νόμισμα, τείνουν να συναλλάσσονται περισσότερο μεταξύ τους και να πραγματοποιούν περισσότερες επενδύσεις πέρα από τα σύνορα. Αυτή η αυξημένη οικονομική συνεργασία μπορεί να οδηγήσει σε περισσότερες ευκαιρίες απασχόλησης και υψηλότερο βιοτικό επίπεδο για όλους. Επιπλέον, συμβάλλει στη δημιουργία ισχυρότερων σχέσεων μεταξύ των χωρών, καθιστώντας πιο πιθανό να συνεργαστούν σε άλλα θέματα, όπως η κλιματική αλλαγή ή η παγκόσμια ασφάλεια.

Οικονομική σταθερότητα: Ένα κοινό νόμισμα μπορεί να διευκολύνει τη διαχείριση των οικονομικών κρίσεων και να διατηρήσει τη σταθερότητα των πραγμάτων. Για παράδειγμα, κατά τη διάρκεια της χρηματοπιστωτικής κρίσης του 2008, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) μπόρεσε να αναλάβει δράση για να προστατεύσει το ευρώ και να αποτρέψει την εξάπλωση της κρίσης. Με το κοινό νόμισμα, οι χώρες μπορούν να συνεργαστούν για την αντιμετώπιση των οικονομικών προκλήσεων και να μειώσουν τον κίνδυνο εξάπλωσης των οικονομικών προβλημάτων από τη μία χώρα στην άλλη.

Για τους νέους, αυτά τα οφέλη δείχνουν πώς η κοινή χρήση ενός νομίσματος μπορεί να οδηγήσει σε μερικά πολύ φοβερά προνόμια. Κατανοώντας τα πλεονεκτήματα ενός κοινού νομίσματος, μπορούν να δουν πώς αυτό επηρεάζει την καθημερινή τους ζωή - από την εξοικονόμηση χρημάτων στις διακοπές μέχρι την ύπαρξη περισσότερων ευκαιριών απασχόλησης. Επιπλέον, μπορεί να τους βοηθήσει να εκτιμήσουν τη σημασία της συνεργασίας και της οικοδόμησης ισχυρότερων σχέσεων μεταξύ των χωρών στον σημερινό διασυνδεδεμένο κόσμο.

5. Η άλλη πλευρά: μερικά όχι και τόσο ωραία πράγματα σχετικά με την ύπαρξη ενός κοινού νομίσματος

Ενώ η ύπαρξη ενός κοινού νομίσματος έχει τα πλεονεκτήματά της, συνοδεύεται και από ορισμένα μειονεκτήματα. Ακολουθούν ορισμένες από τις προκλήσεις που μπορεί να αντιμετωπίσουν οι χώρες και οι πολίτες τους όταν έχουν κοινό νόμισμα:

Λιγότερος έλεγχος της νομισματικής πολιτικής: Όταν οι χώρες χρησιμοποιούν ένα κοινό νόμισμα, δεν έχουν πλέον τον έλεγχο της δικής τους νομισματικής πολιτικής, όπως ο καθορισμός των επιτοκίων ή ο έλεγχος της προσφοράς χρήματος. Αντ' αυτού, οι αποφάσεις σχετικά με αυτά τα ζητήματα λαμβάνονται από μια κεντρική τράπεζα, όπως η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) για το ευρώ. Αυτή η απώλεια ελέγχου μπορεί να δυσχεράνει τις χώρες να αντιδράσουν σε οικονομικά ζητήματα, όπως μια ύφεση ή ένας υψηλός πληθωρισμός, με τον τρόπο που ταιριάζει καλύτερα στις ατομικές τους ανάγκες.

Δημοσιονομικοί περιορισμοί: Με ένα κοινό νόμισμα, οι χώρες πρέπει να ακολουθούν ορισμένους δημοσιονομικούς κανόνες, όπως το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης στην Ευρωζώνη. Αυτοί οι κανόνες μπορεί να περιορίσουν το ποσό που μπορεί να δαπανήσει ή να δανειστεί μια χώρα, γεγονός που μπορεί να τη δυσκολέψει να επενδύσει σε τομείς που θεωρεί σημαντικούς, όπως η εκπαίδευση, η υγειονομική περίθαλψη ή οι υποδομές. Σε ορισμένες περιπτώσεις, οι περιορισμοί αυτοί θα μπορούσαν να εμποδίσουν την ικανότητα μιας χώρας να αντιμετωπίσει οικονομικά προβλήματα ή να επιδιώξει τους δικούς της αναπτυξιακούς στόχους.

Κίνδυνος μετάδοσης: Όταν οι χώρες έχουν κοινό νόμισμα, τα οικονομικά προβλήματα σε μια χώρα μπορούν να εξαπλωθούν σε άλλες χώρες της νομισματικής ένωσης. Αυτό συμβαίνει επειδή οι οικονομίες τους συνδέονται στενά και οι επενδυτές μπορεί να ανησυχούν ότι τα προβλήματα σε μια χώρα θα μπορούσαν να επηρεάσουν ολόκληρη την περιοχή. Για παράδειγμα, κατά τη διάρκεια της ευρωπαϊκής κρίσης χρέους, οι ανησυχίες για τα υψηλά επίπεδα χρέους σε χώρες όπως η Ελλάδα, η Πορτογαλία και η Ιρλανδία οδήγησαν σε φόβους ότι η κρίση θα μπορούσε να εξαπλωθεί σε άλλες χώρες της Ευρωζώνης, προκαλώντας οικονομική αναταραχή σε ολόκληρη την περιοχή.

Απώλεια της εθνικής ταυτότητας: Για ορισμένους ανθρώπους, η εγκατάλειψη του εθνικού τους νομίσματος σημαίνει ότι χάνουν ένα κομμάτι της πολιτιστικής τους κληρονομιάς. Τα εθνικά νομίσματα συχνά περιλαμβάνουν εικόνες σημαντικών ιστορικών προσώπων, ορόσημα ή σύμβολα και μπορεί να αποτελούν πηγή υπερηφάνειας για τους πολίτες. Όταν οι χώρες υιοθετούν ένα κοινό νόμισμα, μπορεί να αισθάνονται ότι θυσιάζουν ένα μέρος της εθνικής τους ταυτότητας με αντάλλαγμα οικονομικά οφέλη.

Ωστόσο, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) και άλλες αρχές της Ευρωζώνης έχουν εφαρμόσει μέτρα για να μετριάσουν αυτές τις προκλήσεις και να ενισχύσουν το αίσθημα ενότητας και ταυτότητας μεταξύ των χωρών της Ευρωζώνης. Ένα τέτοιο μέτρο είναι ο σχεδιασμός των ίδιων των τραπεζογραμματίων ευρώ. Κάθε τραπεζογραμμάτιο ευρώ απεικονίζει διαφορετικά αρχιτεκτονικά στυλ κατά τη διάρκεια της ευρωπαϊκής ιστορίας, συμβολίζοντας την ενότητα και την ποικιλομορφία της ηπείρου. Επιπλέον, ενώ το σχέδιο είναι το ίδιο σε όλες τις χώρες της Ευρωζώνης, κάθε χαρτονόμισμα φέρει έναν αύξοντα αριθμό που αρχίζει με ένα γράμμα που υποδηλώνει τη χώρα που εξέδωσε το χαρτονόμισμα. Αυτό επιτρέπει τη διακριτική αναπαράσταση των επιμέρους χωρών εντός του κοινού νομίσματος.

Επιπλέον, αυτά τα χαρτονομίσματα έχουν γίνει συλλεκτικό αντικείμενο για ορισμένους ανθρώπους, καθιστώντας το ευρώ όχι μόνο μέσο συναλλαγής αλλά και έναν τρόπο ενασχόλησης με τον πολιτισμό και την ιστορία της Ευρωζώνης. Αυτό έχει συμβάλει στην ενίσχυση της αίσθησης κοινής ταυτότητας και ιδιοκτησίας μεταξύ των πολιτών της Ευρωζώνης, ενισχύοντας την αποδοχή του κοινού νομίσματος και καθιστώντας το σύμβολο της ευρωπαϊκής ενότητας.

Είναι σημαντικό για τους νέους να κατανοήσουν ότι ενώ το κοινό νόμισμα μπορεί να προσφέρει ορισμένα μεγάλα πλεονεκτήματα, συνοδεύεται επίσης από συμβιβασμούς. Με τη διερεύνηση αυτών των προκλήσεων, μπορούν να αποκτήσουν μια πιο ισορροπημένη άποψη για τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα του κοινού νομίσματος και να εκτιμήσουν την πολυπλοκότητα που αντιμετωπίζουν οι χώρες όταν αποφασίζουν αν θα ενταχθούν σε μια νομισματική ένωση. Η γνώση αυτή μπορεί να τους βοηθήσει να αναπτύξουν βαθύτερη κατανόηση του διασυνδεδεμένου κόσμου στον οποίο ζουν και των δύσκολων επιλογών που πρέπει να κάνουν οι κυβερνήσεις.

Σύνδεση με πρακτικά ζητήματα

1. Ταξιδεύοντας και ψωνίζοντας με ένα κοινό νόμισμα: διευκολύνοντας τη ζωή των νέων

Τέρμα οι ανταλλαγές νομισμάτων: Όταν ταξιδεύουν σε πολλές χώρες της Ευρωζώνης, οι νέοι μπορούν να απολαμβάνουν την ευκολία της χρήσης του ίδιου νομίσματος. Αυτό σημαίνει ότι δεν χρειάζεται πλέον να επισκέπτονται τα ανταλλακτήρια συναλλάγματος ή να αντιμετωπίζουν τις διακυμάνσεις των συναλλαγματικών ισοτιμιών. Η ευκολία της χρήσης ενός κοινού νομίσματος τους επιτρέπει να επικεντρωθούν στις ταξιδιωτικές τους εμπειρίες χωρίς να ανησυχούν για το πόσο τοπικό νόμισμα τους έχει απομείνει ή πόσο πρέπει να αποκτήσουν.

Παράδειγμα: Η Emma θα πάει σε σχολική εκδρομή που περιλαμβάνει επισκέψεις στο Βέλγιο, τις Κάτω Χώρες και την Αυστρία. Αντί να χρειάζεται να ανταλλάσσει τα χρήματά της σε κάθε χώρα, μπορεί να χρησιμοποιεί τα ίδια ευρώ σε όλη τη διάρκεια του ταξιδιού της. Αυτό της εξοικονομεί χρόνο και χρήματα, επιτρέποντάς της να απολαύσει το ταξίδι της χωρίς να ανησυχεί για τις μετατροπές νομισμάτων.

Ευκολότερες συγκρίσεις τιμών: Ένα κοινό νόμισμα επιτρέπει στους νέους να συγκρίνουν εύκολα τις τιμές όταν ψωνίζουν σε διαφορετικές χώρες. Αυτή η διαφάνεια των τιμών ενθαρρύνει τις επιχειρήσεις να είναι πιο ανταγωνιστικές και μπορεί να οδηγήσει σε καλύτερες προσφορές για τους καταναλωτές. Οι νέοι μπορούν να λαμβάνουν πιο ενημερωμένες αποφάσεις για τις αγορές τους, βοηθώντας τους να διαχειρίζονται αποτελεσματικά τα χρήματά τους.

Παράδειγμα: Κατά τη διάρκεια των διακοπών του στην Ευρωζώνη, ο Max θέλει να αγοράσει ένα νέο skateboard. Παρατηρεί ότι οι τιμές διαφέρουν μεταξύ Γαλλίας, Ιταλίας και Ισπανίας. Χάρη στο ευρώ, ο Max μπορεί εύκολα να συγκρίνει τις τιμές χωρίς να χρειάζεται να μετατρέψει νομίσματα, βρίσκοντας τελικά την καλύτερη προσφορά και εξοικονομώντας χρήματα.

Προϋπολογισμός και αποταμίευση: Για τους νέους που μαθαίνουν να διαχειρίζονται τα οικονομικά τους, ένα κοινό νόμισμα διευκολύνει τη δημιουργία και την τήρηση ενός προϋπολογισμού ενώ ταξιδεύουν. Μπορούν να προγραμματίζουν τα έξοδά τους σε ένα νόμισμα χωρίς να ανησυχούν για τις συναλλαγματικές ισοτιμίες και τις πρόσθετες χρεώσεις. Αυτό τους βοηθά να αναπτύξουν οικονομική υπευθυνότητα και να διαχειρίζονται αποτελεσματικά τα χρήματά τους κατά τη διάρκεια των ταξιδιών τους.

Παράδειγμα: Η Σοφία ταξιδεύει με σακίδιο στην Ευρώπη με περιορισμένο προϋπολογισμό. Έχει διαθέσει ένα συγκεκριμένο ποσό ευρώ για κάθε ημέρα του ταξιδιού της. Επειδή δεν χρειάζεται να ανταλλάσσει νομίσματα ή να πληρώνει έξοδα μετατροπής, μπορεί να διαχειρίζεται καλύτερα τα καθημερινά της έξοδα και να αποφεύγει τις υπερβολικές δαπάνες.

Συνοψίζοντας, ένα κοινό νόμισμα απλοποιεί τα ταξίδια και τις αγορές για τους νέους, καθώς καταργεί την ανάγκη για ανταλλαγές νομισμάτων, επιτρέπει ευκολότερες συγκρίσεις τιμών και βοηθά στον προϋπολογισμό και την αποταμίευση. Αυτά τα οφέλη όχι μόνο εξοικονομούν χρόνο και χρήματα, αλλά συμβάλλουν επίσης σε μια πιο ευχάριστη και ξέγνοιαστη ταξιδιωτική εμπειρία για τους νέους.

2. Ευκαιρίες απασχόλησης και κοινό νόμισμα: διεύρυνση των οριζόντων για τους νέους επαγγελματίες

Ένα κοινό νόμισμα μπορεί να έχει ουσιαστικό αντίκτυπο στις ευκαιρίες απασχόλησης για τους νέους. Διευκολύνοντας το διασυνοριακό εμπόριο και προωθώντας την οικονομική ολοκλήρωση, ένα κοινό νόμισμα όπως το ευρώ μπορεί να καταστήσει πιο ελκυστική τη δραστηριοποίηση επιχειρήσεων σε διάφορες χώρες, οδηγώντας σε αύξηση των θέσεων εργασίας και σε πιο προσιτές οδούς για τους νέους επαγγελματίες να εργαστούν στο εξωτερικό.

Οικονομική ολοκλήρωση και δημιουργία θέσεων εργασίας: Ένα κοινό νόμισμα συμβάλλει στη δημιουργία ενός πιο ολοκληρωμένου οικονομικού περιβάλλοντος μεταξύ των χωρών που το χρησιμοποιούν. Αυτή η ολοκλήρωση μπορεί να ενθαρρύνει τις επιχειρήσεις να επεκτείνουν τις δραστηριότητές τους πέρα από τα σύνορα, οδηγώντας στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας. Ως αποτέλεσμα, οι νέοι μπορούν να επωφεληθούν από ένα ευρύτερο φάσμα ευκαιριών απασχόλησης, τόσο στο εσωτερικό όσο και διεθνώς.

Παράδειγμα: Η Λάουρα, πρόσφατη απόφοιτος μάρκετινγκ, αναζητά την πρώτη της δουλειά. Με το ευρώ να διευκολύνει το διασυνοριακό εμπόριο, έχει πρόσβαση σε θέσεις εργασίας όχι μόνο στη χώρα της αλλά και σε γειτονικές χώρες εντός της Ευρωζώνης. Αυτό αυξάνει τις πιθανότητές της να βρει μια κατάλληλη θέση εργασίας και να ξεκινήσει την καριέρα της.

Εργασία στο εξωτερικό και πολιτιστικές ανταλλαγές: Ένα κοινό νόμισμα μπορεί να καταστήσει πιο ελκυστικό για τις επιχειρήσεις να προσλαμβάνουν υπαλλήλους από διάφορες χώρες, παρέχοντας στους νέους ευκαιρίες να εργαστούν και να ζήσουν στο εξωτερικό. Αυτή η εμπειρία μπορεί να είναι ανεκτίμητη για την προσωπική και επαγγελματική τους ανάπτυξη, καθώς τους εκθέτει σε νέους πολιτισμούς, γλώσσες και προοπτικές, ενισχύοντας τις δεξιότητές τους και καθιστώντας τους πιο εμπορεύσιμους στην αγορά εργασίας.

Παράδειγμα: Στον Michael, έναν μηχανικό λογισμικού, προσφέρεται μια θέση σε μια εταιρεία τεχνολογίας σε μια άλλη χώρα της Ευρωζώνης. Λόγω του κοινού νομίσματος, η εταιρεία βρίσκει ευκολότερη τη διαχείριση των οικονομικών της και είναι πιο πρόθυμη να προσλάβει εργαζόμενους από διαφορετικές χώρες. Ο Μάικλ μπορεί να αδράξει αυτή την ευκαιρία για να εργαστεί στο εξωτερικό, να αναπτύξει τις γλωσσικές του δεξιότητες και να αποκτήσει πολύτιμη διεθνή εμπειρία.

Ευκολότερες συγκρίσεις και διαπραγματεύσεις μισθών: απλοποιεί τις συγκρίσεις μισθών για τους νέους που αναζητούν εργασία. Μπορούν εύκολα να συγκρίνουν τις προσφορές θέσεων εργασίας και τους μέσους μισθούς σε διάφορες χώρες εντός της νομισματικής ένωσης, επιτρέποντάς τους να λαμβάνουν τεκμηριωμένες αποφάσεις σχετικά με τις επαγγελματικές τους επιλογές και να διαπραγματεύονται καλύτερα πακέτα αποδοχών.

Παράδειγμα: Η Fatima, μια επίδοξη γραφίστρια, εξετάζει προσφορές εργασίας σε δύο διαφορετικές χώρες της ευρωζώνης. Συγκρίνοντας τους μισθούς και το κόστος διαβίωσης και στις δύο χώρες χρησιμοποιώντας το ίδιο νόμισμα, μπορεί να αξιολογήσει καλύτερα ποια προσφορά θα ήταν πιο συμφέρουσα για την καριέρα και τους οικονομικούς της στόχους.

Αυξημένη διασυνοριακή δικτύωση: Ένα κοινό νόμισμα μπορεί επίσης να προωθήσει τη διασυνοριακή δικτύωση και συνεργασία, καθώς οι επιχειρήσεις και οι επαγγελματίες εντός της νομισματικής ένωσης είναι πιο πιθανό να αλληλεπιδρούν μεταξύ τους. Αυτό μπορεί να προσφέρει στους νέους πολύτιμες διασυνδέσεις και πόρους, βοηθώντας τους να προοδεύσουν στην καριέρα τους και ενδεχομένως να βρουν νέες ευκαιρίες απασχόλησης.

Παράδειγμα: Σε ένα συνέδριο με βάση την Ευρωζώνη, ο Pedro, ένας νέος επιχειρηματίας, συναντά επαγγελματίες από διάφορες χώρες που μοιράζονται το πάθος του για βιώσιμες επιχειρηματικές πρακτικές. Οι επαφές που κάνει στο συνέδριο μπορούν να τον βοηθήσουν να βρει νέες ευκαιρίες εργασίας ή πιθανούς συνεργάτες για μελλοντικά έργα.

Συμπερασματικά, ένα κοινό νόμισμα μπορεί να βελτιώσει σημαντικά τις ευκαιρίες απασχόλησης για τους νέους, προωθώντας την οικονομική ολοκλήρωση, τη δημιουργία θέσεων εργασίας και τη διεθνή συνεργασία. Τα οφέλη αυτά όχι μόνο παρέχουν στους νέους επαγγελματίες ένα ευρύτερο φάσμα επιλογών σταδιοδρομίας, αλλά και ενθαρρύνουν την προσωπική και επαγγελματική ανάπτυξη, καθιστώντας τους πιο ευέλικτους και προσαρμοστικούς στην παγκόσμια αγορά εργασίας.

3.Σπουδές στο εξωτερικό και ένα κοινό νόμισμα: διευκόλυνση των εκπαιδευτικών εμπειριών για τους νέους

Ένα κοινό νόμισμα μπορεί να διαδραματίσει καθοριστικό ρόλο στο να γίνουν οι σπουδές στο εξωτερικό πιο προσιτές και οικονομικά προσιτές για τους νέους. Μειώνοντας το κόστος συναλλάγματος και απλοποιώντας την οικονομική διαχείριση, ένα κοινό νόμισμα όπως το ευρώ μπορεί να βοηθήσει τους φοιτητές να επικεντρωθούν στην εκπαιδευτική τους εμπειρία και την προσωπική τους ανάπτυξη χωρίς να ανησυχούν για τις νομισματικές επιπλοκές.

Χαμηλότερο κόστος συναλλάγματος: Όταν οι νέοι σπουδάζουν στο εξωτερικό σε χώρες με κοινό νόμισμα, δεν χρειάζεται πλέον να ανταλλάσσουν τα χρήματά τους όταν φτάνουν. Αυτό όχι μόνο τους εξοικονομεί χρήματα από τα έξοδα συναλλάγματος, αλλά μειώνει επίσης το άγχος που συνδέεται με τη διαχείριση πολλών νομισμάτων κατά τη διάρκεια της διαμονής τους.

Παράδειγμα: Η Μαρία είναι από την Ισπανία και έχει γίνει δεκτή να σπουδάσει για ένα εξάμηνο στη Γερμανία. Δεδομένου ότι και οι δύο χώρες χρησιμοποιούν το ευρώ, δεν χρειάζεται να ανταλλάξει τα χρήματά της πριν φύγει ή να ανησυχεί για τις διακυμάνσεις των συναλλαγματικών ισοτιμιών κατά τη διάρκεια της παραμονής της στο εξωτερικό. Αυτό καθιστά την εμπειρία των σπουδών της στο εξωτερικό πιο οικονομικά διαχειρίσιμη και λιγότερο αγχωτική.

Απλοποιημένη οικονομική διαχείριση: Ένα κοινό νόμισμα επιτρέπει στους νέους να σχεδιάζουν εύκολα τον προϋπολογισμό τους και να παρακολουθούν τα έξοδά τους κατά τη διάρκεια των σπουδών τους στο εξωτερικό. Μπορούν να κατανοήσουν καλύτερα το κόστος διαβίωσης στη χώρα υποδοχής τους και να λάβουν τεκμηριωμένες αποφάσεις σχετικά με τις καταναλωτικές τους συνήθειες χωρίς να χρειάζεται να μετατρέπουν συνεχώς τα νομίσματα.

Παράδειγμα: Ο Liam, ένας Ιρλανδός φοιτητής που σπουδάζει στην Ιταλία, μπορεί να δημιουργήσει έναν προϋπολογισμό σε ευρώ πριν φύγει για το εξάμηνο στο εξωτερικό. Αυτό τον βοηθά να προγραμματίσει τα έξοδά του, όπως το ενοίκιο, το φαγητό και τις μεταφορές, και να παρακολουθεί τα έξοδά του καθ' όλη τη διάρκεια της διαμονής του. Με ένα κοινό νόμισμα, ο Liam μπορεί εύκολα να κατανοήσει και να διαχειριστεί τα οικονομικά του κατά τη διάρκεια της παραμονής του στην Ιταλία.

Αυξημένες ευκαιρίες υποτροφιών και χρηματοδότησης: Ένα κοινό νόμισμα μπορεί να ενθαρρύνει την καθιέρωση διασυνοριακών υποτροφιών και προγραμμάτων χρηματοδότησης, καθώς οι οικονομικές συναλλαγές μεταξύ των χωρών γίνονται απλούστερες. Αυτό μπορεί να καταστήσει τις σπουδές στο εξωτερικό πιο προσιτές σε νέους που ίσως να μην είχαν την οικονομική δυνατότητα να το κάνουν διαφορετικά.

Παράδειγμα: Η Sophie, μια Γαλλίδα φοιτήτρια, λαμβάνει υποτροφία από έναν οργανισμό με έδρα την Ευρωζώνη για να σπουδάσει στην Πορτογαλία. Οι απλουστευμένες οικονομικές συναλλαγές εντός της Ευρωζώνης διευκολύνουν τον οργανισμό να παράσχει χρηματοδότηση και η Sophie μπορεί να επικεντρωθεί στις σπουδές της χωρίς να ανησυχεί για την οικονομική επιβάρυνση.

Ευκολότερη σύγκριση των διδάκτρων: Ένα κοινό νόμισμα μπορεί να βοηθήσει τους νέους να συγκρίνουν ευκολότερα τα δίδακτρα σε διάφορες χώρες. Αυτό τους επιτρέπει να λαμβάνουν τεκμηριωμένες αποφάσεις σχετικά με το πού θα σπουδάσουν με βάση τις οικονομικές τους δυνατότητες και την αξία της εκπαίδευσης που θα λάβουν.

Παράδειγμα: Ο Πέτρος, ένας φοιτητής από την Ελλάδα, σκέφτεται να σπουδάσει σε πανεπιστήμια σε πολλές χώρες της Ευρωζώνης. Καθώς όλα τα δίδακτρα είναι εκφρασμένα σε ευρώ, μπορεί να συγκρίνει γρήγορα το κόστος και να επιλέξει το πανεπιστήμιο που προσφέρει την καλύτερη αξία για την επένδυσή του.

Συνοπτικά, ένα κοινό νόμισμα απλοποιεί την εμπειρία των σπουδών στο εξωτερικό για τους νέους μειώνοντας το κόστος συναλλάγματος, καθιστώντας την οικονομική διαχείριση πιο απλή και ενθαρρύνοντας τη διαθεσιμότητα υποτροφιών και ευκαιριών χρηματοδότησης. Διευκολύνοντας τις οικονομικές προκλήσεις που συνδέονται με τις σπουδές στο εξωτερικό, ένα κοινό νόμισμα επιτρέπει στους νέους να επικεντρωθούν στην εκπαίδευσή τους, την προσωπική τους ανάπτυξη και τις πολιτιστικές ανταλλαγές, εμπλουτίζοντας τη ζωή τους και διευρύνοντας τους ορίζοντές τους.

4. Ξεκινώντας μια επιχείρηση και ένα κοινό νόμισμα: ενδυνάμωση των νέων επιχειρηματιών

Ένα κοινό νόμισμα μπορεί να έχει σημαντικό αντίκτυπο στους νέους επιχειρηματίες που ονειρεύονται να ξεκινήσουν τη δική τους επιχείρηση. Με τη διευκόλυνση του εμπορίου και την απλούστευση των χρηματοπιστωτικών πράξεων μεταξύ διαφορετικών χωρών, ένα κοινό νόμισμα όπως το ευρώ μπορεί να βοηθήσει τους νέους επιχειρηματίες να διευρύνουν την πελατειακή τους βάση, να προσελκύσουν επενδυτές και να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις που συνεπάγεται η έναρξη μιας επιχείρησης σε μια ολοένα και πιο παγκοσμιοποιημένη οικονομία.

Απλούστερο διασυνοριακό εμπόριο: Ένα κοινό νόμισμα εξορθολογίζει το εμπόριο μεταξύ των χωρών εντός της νομισματικής ένωσης, διευκολύνοντας τους νέους επιχειρηματίες να πωλούν τα προϊόντα και τις υπηρεσίες τους διασυνοριακά. Αυτό μπορεί να οδηγήσει σε μεγαλύτερη πελατειακή βάση και υψηλότερα έσοδα, επιτρέποντας στις επιχειρήσεις τους να αναπτυχθούν και να ευδοκιμήσουν.

Παράδειγμα: Η Ella, μια νεαρή σχεδιάστρια μόδας από το Βέλγιο, ξεκινά μια διαδικτυακή μπουτίκ που πουλάει τα χειροποίητα ρούχα της. Με το ευρώ ως κοινό νόμισμα, μπορεί εύκολα να πωλεί τα σχέδιά της σε πελάτες σε όλη την Ευρωζώνη χωρίς να ανησυχεί για μετατροπές νομισμάτων ή περίπλοκες οικονομικές συναλλαγές.

Προσέλκυση διεθνών επενδυτών: Ένα κοινό νόμισμα μπορεί να καταστήσει πιο ελκυστικό για τους επενδυτές από διάφορες χώρες να επενδύσουν σε επιχειρήσεις εντός της νομισματικής ένωσης. Αυτό μπορεί να προσφέρει στους νέους επιχειρηματίες πρόσθετες πηγές χρηματοδότησης και υποστήριξης, αυξάνοντας τις πιθανότητες επιτυχίας τους.

Παράδειγμα: Ο Raj, ένας πρόσφατος απόφοιτος, έχει αναπτύξει μια καινοτόμο εφαρμογή για κινητά τηλέφωνα που βοηθά τους ανθρώπους να μειώσουν το αποτύπωμα άνθρακα. Χρησιμοποιώντας το ευρώ ως κοινό νόμισμα, μπορεί να προσελκύσει ευκολότερα επενδυτές από διάφορες χώρες της ευρωζώνης, παρέχοντάς του την οικονομική υποστήριξη που χρειάζεται για να ξεκινήσει και να αναπτύξει την επιχείρησή του.

Ευκολότερη σύγκριση τιμών και ανταγωνιστικότητα: Ένα κοινό νόμισμα επιτρέπει στους νέους επιχειρηματίες να συγκρίνουν ευκολότερα τις τιμές και το κόστος με τους ανταγωνιστές σε άλλες χώρες της νομισματικής ένωσης. Αυτό τους βοηθά να λαμβάνουν τεκμηριωμένες αποφάσεις σχετικά με τις στρατηγικές τιμολόγησης και μπορεί να οδηγήσει σε αυξημένη ανταγωνιστικότητα στην αγορά.

Παράδειγμα: Η Μεί, η οποία διατηρεί μια μικρή υπηρεσία παράδοσης βιολογικών τροφίμων στη Φινλανδία, μπορεί εύκολα να συγκρίνει τις τιμές της με παρόμοιες επιχειρήσεις σε άλλες χώρες της Ευρωζώνης. Οι πληροφορίες αυτές τη βοηθούν να καθορίζει ανταγωνιστικές τιμές, διασφαλίζοντας ότι η επιχείρησή της παραμένει σχετική και επιτυχημένη στην αγορά.

Χαμηλότερο κόστος συναλλαγών και απλουστευμένη οικονομική διαχείριση: Ένα κοινό νόμισμα μειώνει το κόστος συναλλαγών που συνδέεται με το διασυνοριακό εμπόριο, όπως τα τέλη μετατροπής νομίσματος. Αυτό μπορεί να μειώσει τα έξοδα για τους νέους επιχειρηματίες, καθιστώντας πιο αποδοτική την έναρξη και τη λειτουργία μιας επιχείρησης. Επιπλέον, ένα κοινό νόμισμα απλοποιεί τη χρηματοοικονομική διαχείριση, επιτρέποντάς τους να επικεντρωθούν σε άλλες πτυχές των επιχειρήσεών τους.

Παράδειγμα: Ο Κάρλος, ένας νέος επιχειρηματίας από την Πορτογαλία, έχει ξεκινήσει μια πλατφόρμα ηλεκτρονικού εμπορίου που συνδέει τοπικούς τεχνίτες με διεθνείς πελάτες. Χρησιμοποιώντας το ευρώ ως κοινό νόμισμα, μπορεί να αποφύγει τα έξοδα μετατροπής συναλλάγματος και να διαχειριστεί τα οικονομικά του πιο αποτελεσματικά, επιτρέποντάς του να επενδύσει περισσότερους πόρους στην ανάπτυξη της επιχείρησής του.

Εν κατακλείδι, ένα κοινό νόμισμα μπορεί να ενισχύσει τους νέους επιχειρηματίες διευκολύνοντας το εμπόριο, προσελκύοντας διεθνείς επενδυτές, επιτρέποντας ευκολότερες συγκρίσεις τιμών και απλοποιώντας την οικονομική διαχείριση. Αυτά τα οφέλη όχι μόνο βοηθούν τους νέους επιχειρηματίες να ξεπεράσουν τις προκλήσεις της έναρξης μιας επιχείρησης, αλλά τους παρέχουν επίσης τα απαραίτητα εργαλεία για να επιτύχουν σε μια διασυνδεδεμένη παγκόσμια οικονομία.

5. Οικονομική σταθερότητα και κοινό νόμισμα: παροχή υποστηρικτικού περιβάλλοντος για τους νέους

Ένα κοινό νόμισμα μπορεί να συμβάλει στην οικονομική σταθερότητα εντός μιας νομισματικής ένωσης, η οποία με τη σειρά της δημιουργεί ένα πιο υποστηρικτικό περιβάλλον για τους νέους ώστε να επιδιώξουν την εκπαίδευση, τη σταδιοδρομία και τους προσωπικούς τους στόχους. Προωθώντας την οικονομική ανάπτυξη και μειώνοντας τους κινδύνους που σχετίζονται με το νόμισμα, ένα κοινό νόμισμα όπως το ευρώ μπορεί να βοηθήσει τους νέους να απολαύσουν ένα πιο σταθερό και ευημερούν μέλλον.

Πρώθηση της οικονομικής ανάπτυξης: Ένα κοινό νόμισμα μπορεί να συμβάλει στη διευκόλυνση της οικονομικής ανάπτυξης εντός της νομισματικής ένωσης, ενθαρρύνοντας το εμπόριο και τις επενδύσεις μεταξύ των χωρών μελών της. Καθώς η οικονομία αναπτύσσεται, προκύπτουν περισσότερες ευκαιρίες για τους νέους όσον αφορά την εκπαίδευση, την απασχόληση και την προσωπική ανάπτυξη.

Παράδειγμα: Η Άννα, μια νεαρή επαγγελματίας από την Ιταλία, επωφελείται από την οικονομική ανάπτυξη που προωθείται από το ευρώ. Καθώς οι επιχειρήσεις επεκτείνονται και δημιουργούν νέες ευκαιρίες απασχόλησης, μπορεί να ακολουθήσει τους επαγγελματικούς της στόχους και να απολαύσει ένα υψηλότερο βιοτικό επίπεδο.

Μείωση των κινδύνων που σχετίζονται με το νόμισμα: που μπορεί να επηρεάσει αρνητικά τις επιχειρήσεις και τη συνολική οικονομία. Με ένα πιο σταθερό νόμισμα, οι νέοι μπορούν να σχεδιάσουν το μέλλον τους με μεγαλύτερη εμπιστοσύνη και βεβαιότητα.

Παράδειγμα: Ο Τζέιμς, ένας φοιτητής από την Ιρλανδία, σχεδιάζει να σπουδάσει στο εξωτερικό σε μια χώρα της ευρωζώνης σε λίγα χρόνια. Η σταθερότητα του ευρώ του επιτρέπει να αποταμιεύει για τις σπουδές του χωρίς να ανησυχεί για σημαντικές διακυμάνσεις του νομίσματος, δίνοντάς του ψυχική ηρεμία καθώς επιδιώκει τους εκπαιδευτικούς του στόχους.

Χαμηλότερος πληθωρισμός και χαμηλότερα επιτόκια: Ένα κοινό νόμισμα μπορεί να συμβάλει σε χαμηλότερα ποσοστά πληθωρισμού και σταθερότερα επιτόκια εντός της νομισματικής ένωσης. Αυτό μπορεί να οδηγήσει σε ένα πιο προβλέψιμο οικονομικό περιβάλλον, διευκολύνοντας τους νέους να αποταμιεύουν, να επενδύουν και να προγραμματίζουν το μέλλον τους.

Παράδειγμα: Ζωή, ένας νέος ενήλικας από την Ελλάδα, επωφελείται από τον χαμηλότερο πληθωρισμό και τα χαμηλότερα επιτόκια εντός της Ευρωζώνης. Μπορεί να αποταμιεύει και να επενδύει τα χρήματά της με μεγαλύτερη σιγουριά, βοηθώντας την να επιτύχει τους μακροπρόθεσμους οικονομικούς της στόχους, όπως η αγορά κατοικίας ή η έναρξη επιχείρησης.

Οικονομική συνεργασία και στήριξη: Ένα κοινό νόμισμα μπορεί να προωθήσει την οικονομική συνεργασία και υποστήριξη μεταξύ των χωρών μελών του, ιδίως σε περιόδους οικονομικής κρίσης. Αυτό μπορεί να συμβάλει στον μετριασμό των αρνητικών επιπτώσεων τέτοιων κρίσεων στους νέους, οι οποίοι συχνά αντιμετωπίζουν σημαντικές προκλήσεις στην εξεύρεση εργασίας και στην εξασφάλιση του οικονομικού τους μέλλοντος.

Παράδειγμα: Κατά τη διάρκεια μιας οικονομικής ύφεσης, οι χώρες της Ευρωζώνης συνεργάζονται για την εφαρμογή πολιτικών που στηρίζουν τις οικονομίες τους και τις βοηθούν να ανακάμψουν ταχύτερα. Αυτή η συνεργασία μπορεί να προσφέρει κάποια προστασία στους νέους, όπως ο Oliver από τη Γαλλία, οι οποίοι διαφορετικά μπορεί να δυσκολευτούν να βρουν δουλειά ή να διατηρήσουν το βιοτικό τους επίπεδο σε δύσκολες οικονομικές περιόδους.

Συνοψίζοντας, ένα κοινό νόμισμα μπορεί να συμβάλει στην οικονομική σταθερότητα εντός μιας νομισματικής ένωσης, παρέχοντας ένα πιο υποστηρικτικό περιβάλλον για τους νέους να επιδιώξουν τους στόχους τους. Προωθώντας την οικονομική ανάπτυξη, μειώνοντας τους κινδύνους που σχετίζονται με το νόμισμα, διατηρώντας χαμηλότερο πληθωρισμό και επιτόκια και προωθώντας την οικονομική συνεργασία, ένα κοινό νόμισμα μπορεί να βοηθήσει τους νέους να απολαύσουν ένα πιο σταθερό και ευημερούν μέλλον.

Βασικά Συμπεράσματα

★ Ένα κοινό νόμισμα, όπως το ευρώ, απλοποιεί το διασυνοριακό εμπόριο και τις χρηματοπιστωτικές συναλλαγές, οδηγώντας σε αυξημένη οικονομική συνεργασία και ανάπτυξη μεταξύ των χωρών μελών.

★ Η υιοθέτηση ενός κοινού νομίσματος μπορεί να έχει τόσο θετικές όσο και αρνητικές επιπτώσεις σε μια κοινωνία, επηρεάζοντας τομείς όπως η δημοσιονομική πολιτική, ο πληθωρισμός και οι ευκαιρίες απασχόλησης.

★ Ένα κοινό νόμισμα μπορεί να ωφελήσει τους νέους προσφέροντας περισσότερες εκπαιδευτικές ευκαιρίες, ιδίως για όσους σπουδάζουν στο εξωτερικό, μειώνοντας τα εμπόδια και το κόστος που σχετίζονται με το νόμισμα.

★ Οι νέοι επιχειρηματίες μπορούν να επωφεληθούν από ένα κοινό νόμισμα μέσω απλούστερου διασυνοριακού εμπορίου, ευκολότερης πρόσβασης σε διεθνείς επενδυτές και αποτελεσματικότερης οικονομικής διαχείρισης.

★ Η οικονομική σταθερότητα σε μια νομισματική ένωση μπορεί να προσφέρει ένα υποστηρικτικό περιβάλλον για τους νέους να επιδιώξουν την εκπαίδευση, τη σταδιοδρομία και τους προσωπικούς τους στόχους.

★ Οι ελκυστικές, διαδραστικές δραστηριότητες μπορούν να βοηθήσουν τους εργαζόμενους στους νέους να διδάξουν αποτελεσματικότερα τον οικονομικό αλφαριθμητισμό, προωθώντας την κριτική σκέψη και τη βαθύτερη κατανόηση της ύλης.

★ Ο οικονομικός αλφαριθμητισμός ενδυναμώνει τους νέους να λαμβάνουν τεκμηριωμένες αποφάσεις για το οικονομικό τους μέλλον, εξοπλίζοντάς τους για να επιτύχουν σε μια ταχέως μεταβαλλόμενη παγκόσμια οικονομία.

Πρόσθετο υλικό και βιβλιογραφία

- Common currency history and the euro, "The Euro: A Brief History" by European Commission, https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/euro-area/euro/history-euro_en
- Ancient empires and their currencies, "Ancient Currency and the Roman Economy" by World History Encyclopedia <https://www.worldhistory.org/article/927/roman-economy---trade---commerce---currency/>
- The gold standard, "The Gold Standard" by Federal Reserve History https://www.federalreservehistory.org/essays/gold_standard
- Maastricht Criteria and ERM II, "The Maastricht Convergence Criteria and the Euro" by European Central Bank <https://www.ecb.europa.eu/explainers/tell-me/html/maastricht-criteria.en.html>
- Stability and Growth Pact, "What is the Stability and Growth Pact?" by European Commission https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-and-fiscal-policy-coordination/eu-economic-governance-monitoring-prevention-correction/stability-and-growth-pact_en
- Economic and monetary policy coordination, "Economic and Monetary Union (EMU)" by European Central Bank <https://www.ecb.europa.eu/ecb/tasks/html/index.en.html>
- Benefits of a common currency, "The Benefits of the Euro" by European Commission
- https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/euro-area/benefits-euro_en
- Drawbacks of a common currency, "The Costs and Benefits of Economic and Monetary Union" by European Parliament
- [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2015/536354/IPOL_IDA\(2015\)536354_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2015/536354/IPOL_IDA(2015)536354_EN.pdf)
- European debt crisis, "The Eurozone Crisis: Overview and Issues for Congress" by Congressional Research Service, <https://fas.org/sgp/crs/row/R42377.pdf>
- Cultural aspects of currency, "National Currencies in the Age of the Euro" by VoxEU <https://voxeu.org/article/national-currencies-age-euro>

Προτεινόμενες Ασκήσεις

Δραστηριότητα 1: Συζήτηση για την Ευρωζώνη

Οδηγίες:

1. Προετοιμάστε για τους συμμετέχοντες πληροφορίες σχετικά με την Ευρωζώνη, τα κριτήρια του Μάαστριχτ και τα πιθανά πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα της ένταξης. Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε διαδικτυακές πηγές, άρθρα ή βιβλία για να συγκεντρώσετε αυτές τις πληροφορίες.
2. Χωρίστε τους νέους σε δύο ομάδες: η μία υποστηρίζει τη μετάβαση μιας χώρας που δεν ανήκει στο ευρώ στην Ευρωζώνη και η άλλη είναι αντίθετη. Αναθέστε τους να επικεντρωθούν σε μια συγκεκριμένη χώρα εκτός ευρώ, η οποία αναμένεται να ενταχθεί στην Ευρωζώνη στο μέλλον.
3. Δώστε σε κάθε ομάδα έναν κατάλογο πηγών, συμπεριλαμβανομένων άρθρων, εκθέσεων και δεδομένων σχετικά με την οικονομία της χώρας που σας έχει ανατεθεί και την Ευρωζώνη. Αυτές οι πηγές θα βοηθήσουν τις ομάδες να ερευνήσουν και να αναπτύξουν τα επιχειρήματά τους.
4. Αφήστε χρόνο (π.χ. μια εβδομάδα) σε κάθε ομάδα για να ερευνήσει και να προετοιμάσει τα επιχειρήματά της. Ενθαρρύνετε τους να εξετάσουν τόσο τις βραχυπρόθεσμες όσο και τις μακροπρόθεσμες συνέπειες της ένταξης στην Ευρωζώνη, καθώς και τον τρόπο με τον οποίο θα μπορούσε να επηρεάσει διάφορους ενδιαφερόμενους, όπως οι πολίτες, οι επιχειρήσεις και η κυβέρνηση.
5. Οργανώστε μια δομημένη συζήτηση, με κάθε πλευρά να παρουσιάζει τα επιχειρήματά της, ακολουθούμενη από μια συνεδρία ερωτήσεων και απαντήσεων. Ορίστε έναν συντονιστή για να διασφαλίσει ότι η συζήτηση παραμένει εντός θέματος και με σεβασμό.
6. Ολοκληρώστε τη συζήτηση συνοψίζοντας τα βασικά σημεία και συζητώντας την πολυπλοκότητα της ένταξης στην Ευρωζώνη. Ενθαρρύνετε τον προβληματισμό σχετικά με τη σημασία της εξέτασης διαφορετικών προοπτικών και της κατανόησης των συμβιβασμών που εμπλέκονται σε τέτοιες αποφάσεις.

Εργαλεία:

- Πρόσβαση σε ερευνητικό υλικό, όπως άρθρα, βιβλία και διαδικτυακές πηγές.
- Ένας καθορισμένος χώρος για τη διεξαγωγή της συζήτησης, με καρέκλες και ένα τραπέζι για κάθε ομάδα.
- Ένα χρονόμετρο για την παρακολούθηση του χρόνου κατά τη διάρκεια των παρουσιάσεων και των συζητήσεων.
- Ένας συντονιστής για να καθοδηγήσει τη συζήτηση και να διασφαλίσει μια σεβαστή και παραγωγική συζήτηση.

Προτεινόμενες Ασκήσεις

Δραστηριότητα 2: Προσομοίωση συναλλαγής νομισμάτων

Οδηγίες:

1. Δημιουργήστε μια φανταστική αγορά συναλλάγματος με συναλλαγματικές ισοτιμίες μεταξύ διαφόρων φανταστικών νομισμάτων. Ορίστε ένα βασικό νόμισμα (π.χ. το "CetCoin") για να απλοποιήσετε τους υπολογισμούς.
2. Παρέχετε σε κάθε συμμετέχοντα ίση ποσότητα ενός ή περισσότερων νομισμάτων. Για παράδειγμα, κάθε συμμετέχων θα μπορούσε να λάβει 100 CetCoins.
3. Εξηγήστε τα βασικά στοιχεία της διαπραγμάτευσης νομισμάτων, συμπεριλαμβανομένης της αγοράς χαμηλών τιμών και της πώλησης υψηλών τιμών, και συζητήστε τους πιθανούς κινδύνους και τα οφέλη της κερδοσκοπίας με νομίσματα. Χρησιμοποιήστε παραδείγματα από τον πραγματικό κόσμο για να επεξηγήσετε αυτές τις έννοιες, όπως η ιστορία του Τζορτζ Σόρος και της βρετανικής λίρας.
4. Καθορίστε μια καθορισμένη περίοδο (π.χ. 30 λεπτά) κατά τη διάρκεια της οποίας οι συμμετέχοντες μπορούν να ανταλλάσσουν νομίσματα μεταξύ τους, προσπαθώντας να μεγιστοποιήσουν τα κέρδη τους. Ενθαρρύνετε τους να παρακολουθούν τις συναλλαγές τους και τις μεταβαλλόμενες συναλλαγματικές ισοτιμίες χρησιμοποιώντας ένα απλό λογιστικό φύλλο ή στυλό και χαρτί.
5. Ενημερώστε τις συναλλαγματικές ισοτιμίες σε τακτά χρονικά διαστήματα (π.χ. κάθε 5 λεπτά) για να προσομοιώσετε τις διακυμάνσεις στην αγορά συναλλάγματος. Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε μια γεννήτρια τυχαίων αριθμών ή ένα προκαθορισμένο σύνολο αλλαγών συναλλαγματικών ισοτιμιών για το σκοπό αυτό.
6. Στο τέλος της συνεδρίας συναλλαγών, βάλτε τους συμμετέχοντες να υπολογίσουν τη συνολική αξία των νομισματικών τους διαθεσίμων σε CetCoins. Καθορίστε τους νικητές εντοπίζοντας εκείνους με την υψηλότερη συνολική αξία.
7. Ανακεφαλαιώστε τη δραστηριότητα, συζητώντας τις προκλήσεις της συναλλαγής νομισμάτων, τον αντίκτυπο της κερδοσκοπίας στις συναλλαγματικές ισοτιμίες και τις πιθανές συνέπειες για τις οικονομίες και τις κοινωνίες. Ενθαρρύνετε τον προβληματισμό σχετικά με τις ηθικές επιπτώσεις της κερδοσκοπίας σε νομίσματα και τον ρόλο της ρύθμισης στις χρηματοπιστωτικές αγορές.

Εργαλεία:

- Ένα σύνολο φανταστικών νομισμάτων και οι αρχικές τους συναλλαγματικές ισοτιμίες.
- Ένα λογιστικό φύλλο για να παρακολουθούν οι συμμετέχοντες τις συναλλαγές και τα χαρτοφυλάκια τους.
- Ένα χρονόμετρο για την παρακολούθηση του χρόνου κατά τη διάρκεια της συνεδρίασης συναλλαγών.
- Μια γεννήτρια τυχαίων αριθμών για την προσομοίωση των διακυμάνσεων της αγοράς.

Προτεινόμενες Ασκήσεις

Δραστηριότητα 3: Κοινωνικές συνεντεύξεις

Οδηγίες:

1. Παρουσιάστε το θέμα του κοινού νομίσματος και τις πιθανές κοινωνικές επιπτώσεις του, θετικές και αρνητικές. Συζητήστε τα οφέλη, όπως η αύξηση του εμπορίου και η απλούστευση των ταξιδιών, καθώς και τα μειονεκτήματα, όπως οι ανησυχίες για την εθνική ταυτότητα και η απώλεια ελέγχου των εγχώριων οικονομικών πολιτικών.
2. Δώστε οδηγίες για τον τρόπο διεξαγωγής μιας συνέντευξης, συμπεριλαμβανομένης της προετοιμασίας ανοικτών ερωτήσεων, της ενεργητικής ακρόασης και της καταγραφής σημειώσεων. Προσφέρετε δείγματα ερωτήσεων, όπως "Πώς πιστεύετε ότι η υιοθέτηση ενός κοινού νομίσματος θα επηρέαζε την τοπική μας οικονομία;" ή "Ποιες ανησυχίες έχετε σχετικά με την ένταξη στην Ευρωζώνη;".
3. Ενθαρρύνετε τους νέους να πάρουν συνεντεύξεις από μέλη της οικογένειας, γείτονες ή άλλα μέλη της κοινότητας σχετικά με τις απόψεις τους για την υιοθέτηση ενός κοινού νομίσματος και πώς αυτό θα μπορούσε να επηρεάσει τη ζωή τους. Ορίστε έναν αριθμό-στόχο συνεντεύξεων για κάθε συμμετέχοντα, όπως για παράδειγμα τρεις έως πέντε συνεντεύξεις.
4. Ορίστε μια προθεσμία για την ολοκλήρωση των συνεντεύξεων, δίνοντας αρκετό χρόνο στους συμμετέχοντες να προγραμματίσουν και να διεξάγουν τις συνεντεύξεις τους, καθώς και να συγκεντρώσουν τα συμπεράσματά τους (π.χ. μια εβδομάδα).
5. Οργανώστε μια συνεδρία απολογισμού όπου οι νέοι μοιράζονται τα ευρήματα των συνεντεύξεών τους, συζητούν κοινά θέματα και προβληματίζονται σχετικά με τις διαφορετικές προοπτικές που συνάντησαν. Χρησιμοποιήστε έναν πίνακα ή ένα flip chart για να καταγράψετε τα βασικά σημεία και να ενθαρρύνετε την ομαδική συζήτηση.

Εργαλεία:

- Πρόσβαση σε βασικές πληροφορίες σχετικά με το θέμα του κοινού νομίσματος και τις κοινωνικές επιπτώσεις του.
- Οδηγίες για συνεντεύξεις, συμπεριλαμβανομένων δειγμάτων ερωτήσεων και συμβουλών για ενεργή ακρόαση και καταγραφή σημειώσεων.
- Ένας καθορισμένος χώρος για τη συνεδρία απολογισμού, με καθίσματα για τους συμμετέχοντες και έναν πίνακα ή ένα flip chart για την καταγραφή των βασικών σημείων.
- Μια καθορισμένη προθεσμία για την ολοκλήρωση των συνεντεύξεων και τη συγκέντρωση των συμπερασμάτων.

Προτεινόμενες Ασκήσεις

Δραστηριότητα 4: Καταιγισμός ιδεών υπέρ και κατά

Οδηγίες:

1. Χωρίστε τους νέους σε μικρές ομάδες και δώστε σε κάθε ομάδα ένα μεγάλο φύλλο χαρτί και μαρκαδόρους.
2. Δώστε σε κάθε ομάδα την εντολή να δημιουργήσει ένα διάγραμμα T, ονομάζοντας τη μία πλευρά "Πλεονεκτήματα" και την άλλη "Μειονεκτήματα".
3. Ενθαρρύνετε τις ομάδες να κάνουν καταιγισμό ιδεών και να καταγράψουν τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα της υιοθέτησης ενός κοινού νομίσματος, λαμβάνοντας υπόψη τις απόψεις των διαφόρων ενδιαφερομένων (π.χ. καταναλωτές, επιχειρήσεις, κυβερνήσεις). Προσφέρετε προτροπές ή καθοδηγητικές ερωτήσεις, όπως "Πώς θα μπορούσε ένα κοινό νόμισμα να επηρεάσει τις τιμές για τους καταναλωτές;" ή "Ποιες προκλήσεις θα μπορούσαν να αντιμετωπίσουν οι κυβερνήσεις στο συντονισμό των οικονομικών πολιτικών εντός της Ευρωζώνης;".
4. Αφήστε χρόνο (π.χ. 20-30 λεπτά) στις ομάδες να κάνουν καταιγισμό ιδεών και να καταγράψουν τις ιδέες τους.
5. Ζητήστε από κάθε ομάδα να μοιραστεί τα συμπεράσματά της με την ευρύτερη ομάδα και διευκολύνετε τη συζήτηση σχετικά με τις πολυπλοκότητες και τα αντισταθμιστικά οφέλη που συνεπάγεται η υιοθέτηση ενός κοινού νομίσματος. Ενθαρρύνετε τους συμμετέχοντες να εξετάσουν τα υπέρ και τα κατά από διαφορετικές οπτικές γωνίες και να σκεφτούν κριτικά για τις πιθανές συνέπειες της υιοθέτησης ενός κοινού νομίσματος.
6. Ολοκληρώστε τη δραστηριότητα συνοψίζοντας τα βασικά σημεία και αναλογιζόμενοι τη σημασία της κατανόησης των πλεονεκτημάτων και μειονεκτημάτων ενός κοινού νομίσματος κατά τη λήψη αποφάσεων σχετικά με την οικονομική πολιτική.

Εργαλεία:

- Μεγάλα φύλλα χαρτιού και μαρκαδόροι για κάθε ομάδα.
- Ένας καθορισμένος χώρος για ομαδική εργασία και συζήτηση, με καθίσματα για τους συμμετέχοντες.
- Ένας κατάλογος προτροπών ή κατευθυντήριων ερωτήσεων για να διευκολυνθεί ο καταιγισμός ιδεών.
- Ένα χρονόμετρο για την παρακολούθηση του χρόνου κατά τη διάρκεια του καταιγισμού ιδεών και της ανταλλαγής απόψεων.

Με την ενσωμάτωση αυτών των διευρυμένων δραστηριοτήτων με λεπτομερείς οδηγίες και εργαλεία, οι εργαζόμενοι στους τομείς της νεολαίας μπορούν να εμπλέξουν τους νέους σε ουσιαστικές συζητήσεις σχετικά με το κοινό νόμισμα και τον αντίκτυπό του στην κοινωνία. Αυτές οι πρακτικές ασκήσεις θα τους βοηθήσουν να κατανοήσουν καλύτερα την πολυπλοκότητα του θέματος και να αναπτύξουν βασικές δεξιότητες για κριτική σκέψη και τεκμηριωμένη λήψη αποφάσεων.

Κεφάλαιο 6: Μονοπώλια, Ολιγοπώλια, Καρτέλ

Εισαγωγή

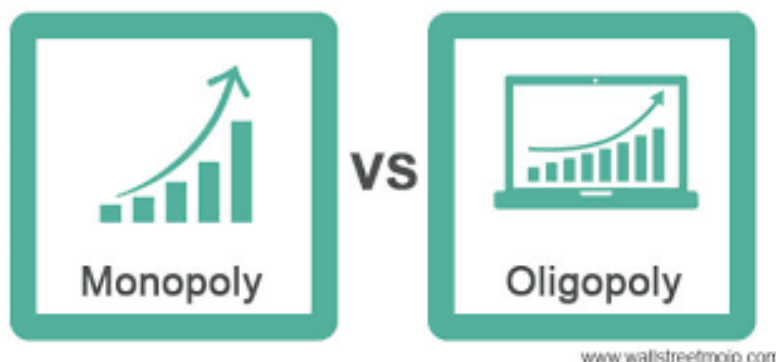
Ο μηχανισμός της αγοράς είναι μια μορφή οικονομικής οργάνωσης στην οποία οι μεμονωμένοι καταναλωτές και οι επιχειρήσεις, μέσω αμοιβαίων αλληλεπιδράσεων στην αγορά, επιλύουν τρία βασικά προβλήματα οικονομικής οργάνωσης, δηλαδή τι, πώς και για ποιον να παράγουν.

Βασικά, η οικονομία της αγοράς αφορά τον ανταγωνισμό στην πώληση αγαθών και υπηρεσιών. Ωστόσο, υπάρχουν διάφοροι τρόποι να μειωθεί ο ανταγωνισμός αυτός και να επηρεαστεί η αγορά, τόσο αρνητικά όσο και θετικά. Οι πιο συνηθισμένοι τρόποι παρέμβασης στον ανταγωνισμό της αγοράς είναι γνωστοί ως μονοπώλια, ολιγοπώλια και καρτέλ.

Σε ένα ιδανικό σενάριο, η αγορά είναι ελεύθερη, μη ρυθμιζόμενη και χωρίς κρατικές παρεμβάσεις. Ως εκ τούτου, αναδύεται ο καθαρός ανταγωνισμός στην αγορά. Στην πράξη, οι καταναλωτές αγοράζουν αυτό που θέλουν στην καλύτερη δυνατή τιμή. Η υπερτιμολόγηση των προϊόντων και των υπηρεσιών δεν λειτουργεί και έτσι οι πωλητές δεν επωφελούνται αν εκμεταλλεύονται τους άλλους. Από την άλλη πλευρά, οι αγορές μπορούν να γίνουν ελεγχόμενες, είτε με τη μορφή κρατικής ρύθμισης είτε από έναν ισχυρό παίκτη στην αγορά. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα τον έλεγχο των τιμών και των κερδών.

Σε αυτό το κεφάλαιο, θα εξετάσουμε τους τρεις πιο συχνά χρησιμοποιούμενους τρόπους ελέγχου της αγοράς, την ανισορροπία της και τη χρήση μονοπωλιακών, ολιγοπωλιακών και καρτέλ πρακτικών και παραδειγμάτων.

Μονοπώλιο, ολιγοπώλιο και καρτέλ - ποια είναι η διαφορά και γιατί έχει σημασία;

Τόσο το μονοπώλιο όσο και το ολιγοπώλιο αναφέρονται στον ανταγωνισμό στην αγορά, και συγκεκριμένα στην ανισορροπία του.

Ως εκ τούτου, το μονοπώλιο αναφέρεται σε μια εταιρεία που παράγει αγαθά χωρίς ανταγωνισμό.

Αντίθετα, το ολιγοπώλιο αναφέρεται σε μεγαλύτερο αριθμό εταιρειών που παράγουν παρόμοια ή ελαφρώς διαφορετικά αγαθά.

Και στις δύο περιπτώσεις, ωστόσο, υπάρχουν εμπόδια που εμποδίζουν άλλες εταιρείες να εισέλθουν στο ανταγωνιστικό περιβάλλον. Μονοπώλιο υπάρχει σε περιοχές όπου μια εταιρεία είναι η μοναδική ή κυρίαρχη δύναμη για την πώληση ενός προϊόντος ή μιας υπηρεσίας σε έναν συγκεκριμένο κλάδο. Αυτό δίνει στην εταιρεία αρκετή δύναμη για να κρατήσει τους ανταγωνιστές εκτός αγοράς.

Σε ένα ολιγοπώλιο, μια ομάδα δύο ή περισσότερων εταιρειών κυριαρχεί στην αγορά. Ωστόσο, καμία μεμονωμένη εταιρεία δεν μπορεί να αποτρέψει τις άλλες από το να έχουν σημαντικό αντίκτυπο στον εν λόγω κλάδο, και η καθεμία μπορεί να πωλεί προϊόντα που είναι ελαφρώς διαφορετικά.

Το γεωγραφικό μέγεθος της αγοράς είναι σημαντικό, το οποίο καθορίζει αν πρόκειται για μονοπώλιο ή ολιγοπώλιο. Στην περίπτωση αυτή, μια εταιρεία μπορεί να είναι μονοπώλιο σε μια περιοχή, αλλά να λειτουργεί σε μια ολιγοπωλιακή αγορά σε μια μεγαλύτερη γεωγραφική περιοχή.

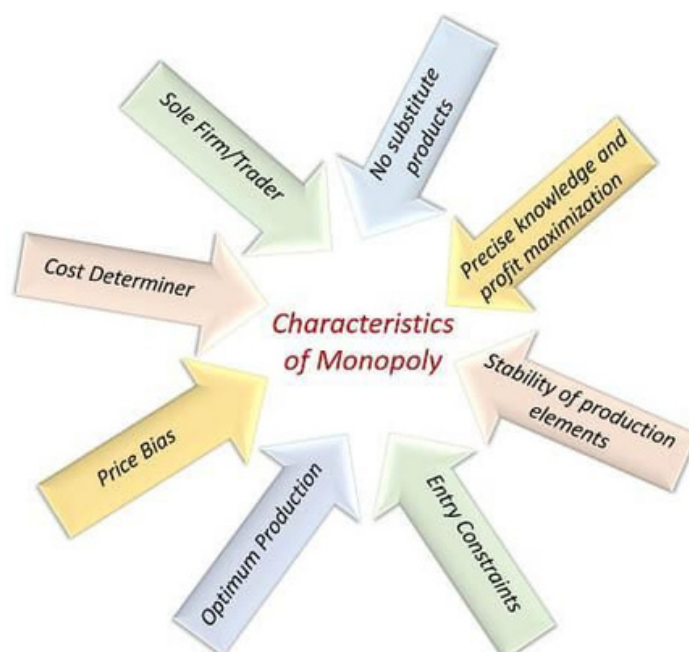
Υπάρχουν 7 τύποι μονοπωλίων:

- Απλό μονοπώλιο - μια απλή μονοπωλιακή επιχείρηση καθορίζει ενιαία τιμή για τα προϊόντα της σε όλους τους αγοραστές. Λειτουργεί σε μια ενιαία αγορά με μια ενιαία τιμή. Ένα παράδειγμα είναι οι σιδηροδρομικές υπηρεσίες.
- Διακριτικό μονοπώλιο - η τιμή γίνεται ειδική δύναμη που έχει το μονοπώλιο και στόχος του είναι η μεγιστοποίηση του κέρδους. Αυτός ο τύπος μονοπωλίου κάνει διακρίσεις σε βάρος των αγοραστών του σε διαφορετικές αγορές με διαφορετικές τιμές.
- Καθαρό μονοπώλιο - τα καθαρά μονοπώλια δεν έχουν ούτε καν απομακρυσμένο ανταγωνισμό στην παροχή υπηρεσιών ή στην πώληση ενός συγκεκριμένου προϊόντος. Ως εκ τούτου, η δύναμη που συγκεντρώνεται γύρω από ένα καθαρό μονοπώλιο είναι τεράστια. Μπορούμε να μιλήσουμε για αδικία, αλλά οι αγοραστές θα πρέπει να επιμείνουν σε αυτή την τιμή. Για παράδειγμα, μια φαρμακευτική εταιρεία που προσφέρει ένα μοναδικό, συγκεκριμένο τύπο φαρμάκου που δεν παρέχει καμία άλλη εταιρεία.

- Ατελές μονοπώλιο - μία μόνο επιχείρηση που παράγει ένα αγαθό που δεν έχει παρόμοιο υποκατάστατο. Αλλά ο βαθμός της μονοπωλιακής δύναμης είναι μικρότερος από ό,τι στην περίπτωση του τέλει μονοπωλίου ή του καθαρού μονοπωλίου.
- Φυσικό μονοπώλιο - αυτός ο τύπος μονοπωλίου προκύπτει λόγω φυσικών αιτιών. Αυτό σημαίνει ότι παράγει μοναδικά αγαθά. Ένα φυσικό μονοπώλιο προσφέρει σε έναν κλάδο ένα ιδιαίτερο πλεονέκτημα παραγωγής ενός προϊόντος με χαμηλότερο κόστος. Για παράδειγμα, ο Καναδάς έχει φυσικό μονοπώλιο στην παραγωγή νικελίου.
- Νομικό μονοπώλιο - μια επιχείρηση γίνεται νομικό μονοπώλιο αν κάποιος αποκτήσει μονοπωλιακή δύναμη με βάση τις νομικές διατάξεις της χώρας. Οι νομικές διατάξεις εν προκειμένω είναι τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας, τα εμπορικά σήματα ή τα πνευματικά δικαιώματα. Αυτές προστατεύουν τα προϊόντα από μη εξουσιοδοτημένη χρήση από τρίτους. Ο νόμος απαγορεύει στους δυνητικούς ανταγωνιστές να μιμούνται τη μορφή και το σχεδιασμό των προϊόντων που έχουν καταχωριστεί με συγκεκριμένα εμπορικά σήματα ή εμπορικά σήματα.
- Βιομηχανικά μονοπώλια ή δημόσια μονοπώλια - προκύπτουν ως αποτέλεσμα διαφόρων κυβερνητικών μέτρων. Οι κυβερνήσεις μπορούν να εθνικοποιήσουν ορισμένες βιομηχανίες του δημόσιου τομέα προς το γενικό συμφέρον του έθνους. Για παράδειγμα, το 1956, ο τομέας κατασκευής όπλων και πυρομαχικών στην Ινδία εθνικοποιήθηκε και τέθηκε υπό το αποκλειστικό μονοπώλιο της κεντρικής κυβέρνησης.

Γνωρίζετε ότι... η λέξη μονοπώλιο προέρχεται από τις ελληνικές λέξεις που σημαίνουν "ένας πωλητής";

Γνωρίζετε ότι... τα μονοπώλια έχουν τεθεί εκτός νόμου στις Ηνωμένες Πολιτείες από τον 19ο αιώνα;

Το καρτέλ συνδέεται συχνά με τα μονοπώλια. Ένα καρτέλ είναι μια συμφωνία μεταξύ διαφορετικών οργανισμών, εταιρειών ή ακόμη και κρατών, η οποία εξαλείφει σκόπιμα τον ανταγωνιστικό χώρο. Δημιουργείται ένα είδος αγώνα μεταξύ των μελών του συγκεκριμένου καρτέλ, στόχος του οποίου είναι η μεγιστοποίηση των κερδών τους. Αποτρέπει εκ των πραγμάτων την ανάπτυξη ενός ανταγωνιστικού περιβάλλοντος. Για το λόγο αυτό απαγορεύεται και σε πολλές χώρες.

Ωστόσο, μπορούμε να συναντήσουμε καρτέλ και σε ολιγοπωλιακές περιοχές. Από την άποψη αυτή, μιλάμε για συμβατικό ή συμπαιγνιώδες ολιγοπώλιο. Η κατάσταση αυτή προκύπτει όταν διάφορες εταιρείες ή επιχειρήσεις συνειδητοποιούν ότι πωλούν τα ίδια προϊόντα ή προσφέρουν παρόμοιες υπηρεσίες. Ενώ διαπιστώνουν ότι οι τιμές τους βρίσκονται περίπου στο ίδιο επίπεδο. Θα συνειδητοποιήσουν ότι αυτό θα μπορούσε να οδηγήσει σε πόλεμο τιμών και αυτό σίγουρα θα αποδυνάμωνε τις εταιρείες ή τα κέρδη τους. Ως εκ τούτου, θα συνειδητοποιήσουν ότι ο καταλληλότερος τρόπος είναι να βρεθούν μαζί και να συνάψουν μια μυστική συμφωνία για τον καθορισμό των τιμών των προϊόντων ή των υπηρεσιών. Καθορίζουν ακόμη και ένα μερίδιο αγοράς και στη συνέχεια συμπεριφέρονται σαν μονοπώλια. Κανένας από τους δύο δεν θα χάσει κέρδος.

Σε ορισμένες ευρωπαϊκές χώρες (Γερμανία, Γαλλία ή Ιταλία) η ύπαρξη και η αναγνώριση καρτέλ είναι νόμιμη. Στην Ιαπωνία, μάλιστα, αυτές απαιτούνται. Αντιθέτως, το Ηνωμένο Βασίλειο απαγορεύει τα καρτέλ, αν και ορισμένες μορφές συμφωνιών μεταξύ επιχειρήσεων υπάρχουν και επιτρέπονται.

Τα καρτέλ μπορούν να συμφωνήσουν στα εξής:

1. Προσαρμογή των τιμών - τα καρτέλ καθορίζουν μια στρατηγική ελάχιστης τιμής, όπου τα μέλη δεν μπορούν να πωλούν προϊόντα ή υπηρεσίες κάτω από την καθορισμένη ελάχιστη τιμή. Ταυτόχρονα, όμως, μπορεί να τους ζητηθεί να αυξήσουν ομοιόμορφα τις τιμές τους ανά πάσα στιγμή.
2. Μερίδιο αγοράς - τα μέλη του καρτέλ μπορούν να κατανέμουν τους πελάτες και ακόμη και τις περιφέρειες και έτσι να εξασφαλίζουν ομοιόμορφη ροή εισοδήματος. Ωστόσο, τα μέλη του καρτέλ μπορεί επίσης να είναι περιορισμένα στην προσφορά των προϊόντων τους ανάλογα με την περιοχή ή τους πελάτες που εξυπηρετούν.
3. Όροι παράδοσης - τα μέλη του καρτέλ δημιουργούν επίσημους όρους παράδοσης. Οι όροι αυτοί μπορεί να είναι το καθεστώς, ο χρόνος παράδοσης, αλλά και η τιμολόγηση και οι πληρωμές τόκων.
4. Παραγωγή και παραγωγή - στο πλαίσιο των συμφωνιών, τα καρτέλ μπορούν να αυξήσουν τη συμμόρφωση με το επίπεδο παραγωγής και έτσι να επιβάλουν υψηλότερες τάσεις τιμών για τα προσφερόμενα αγαθά ή υπηρεσίες. Τα καρτέλ μπορούν να απαιτούν από τα μέλη να διατηρούν τα επίπεδα παραγωγής, εξαναγκάζοντας έτσι σε υψηλότερες τάσεις τιμών για τα αγαθά ή τις υπηρεσίες. Αυτό συνέβη, για παράδειγμα, στη Σλοβακία, όταν αποδείχθηκε ότι μια από τις μεγαλύτερες συμφωνίες καρτέλ περιόρισε τον ανταγωνισμό το 2004. Η συμφωνία αυτή ήταν μεταξύ των κατασκευαστικών εταιρειών.

Πώς επηρεάζουν την καθημερινή ζωή;

Μονοπώλιο

Μια μονοπωλιακή επιχείρηση ελέγχει την αγορά επειδή υπάρχει μόνο ένας πωλητής. Έτσι, έχει τη δύναμη να επηρεάζει τις τιμές και τις αποφάσεις της αγοράς. Ο καταναλωτής έχει περιορισμένες επιλογές και επομένως πρέπει να επιλέξει από αυτά που προμηθεύει η συγκεκριμένη εταιρεία. Το μονοπώλιο ασκεί όλη του τη δύναμη και ο καταναλωτής πρέπει να επιλέξει το δεδομένο προϊόν που προσφέρει αν το θέλει. Επειδή δεν έχει ανταγωνισμό, δημιουργεί τις δικές του τιμές.

Αυτό σημαίνει ότι καθορίζει την τιμή στην οποία πωλείται το προϊόν της και μπορεί να αλλάξει τις τιμές αυτές ανά πάσα στιγμή. Με απλά λόγια, είστε υποχρεωμένοι να αγοράσετε το προϊόν του ακόμη και σε υψηλότερη τιμή. Τα μονοπώλια μπορούν να υπάρχουν όταν ωφελούν τον καταναλωτή και ο καταναλωτής εξαρτάται από αυτόν. Σε ορισμένες περιπτώσεις, οι κυβερνήσεις μπορούν να παρέμβουν και να δημιουργήσουν μονοπώλιο στην παροχή συγκεκριμένων υπηρεσιών, όπως οι σιδηρόδρομοι, οι δημόσιες μεταφορές ή οι ταχυδρομικές υπηρεσίες. Για παράδειγμα, η Ταχυδρομική Υπηρεσία των Ηνωμένων Πολιτειών έχει μονοπώλιο στην αλληλογραφία πρώτης κατηγορίας και στη διαφημιστική αλληλογραφία, μαζί με μονοπωλιακή πρόσβαση στα γραμματοκιβώτια.

Ολιγοπώλιο

Οι τιμές σε τέτοιες συνθήκες αγοράς είναι μέτριες λόγω της παρουσίας ανταγωνισμού. Όταν μια εταιρεία καθορίζει μια τιμή, οι άλλες θα ανταποκριθούν με τρόπο ώστε να παραμείνουν ανταγωνιστικές. Για παράδειγμα, εάν μια εταιρεία μειώσει τις τιμές, οι άλλοι παίκτες συνήθως ακολουθούν μια τέτοια τάση. Οι τιμές είναι συνήθως υψηλότερες σε ένα ολιγοπώλιο από ό,τι θα ήταν σε συνθήκες τέλει ανταγωνισμού. Επειδή δεν υπάρχει κυρίαρχη δύναμη στον κλάδο, οι εταιρείες μπορεί να μπουκ στον πειρασμό να συνεννοηθούν αντί να ανταγωνίζονται, εμποδίζοντας την είσοδο στην αγορά μη καθιερωμένων παικτών. Χάρη σε αυτή τη συνεργασία, λειτουργούν ως μία εταιρεία.

Σε μια ελεύθερη αγορά, ο καθορισμός τιμών - ακόμη και χωρίς δικαστική παρέμβαση - δεν είναι βιώσιμος. Εάν μια εταιρεία υποτιμά τον ανταγωνισμό της, οι άλλες αναγκάζονται να την ακολουθήσουν γρήγορα. Οι εταιρείες που μειώνουν τις τιμές τόσο πολύ ώστε να μην είναι κερδοφόρες δεν είναι σε θέση να παραμείνουν στην επιχείρηση για πολύ καιρό. Για το λόγο αυτό, τα μέλη των ολιγοπωλίων τείνουν να ανταγωνίζονται με βάση την εικόνα και την ποιότητα και όχι την τιμή.

Γνωρίζατε ότι... Τα ολιγοπώλια μπορούν να λειτουργούν χωρίς περιορισμούς στις Ηνωμένες Πολιτείες, εφόσον δεν παραβιάζουν τους αντιμονοπωλιακούς νόμους. Χωρίς ανταγωνισμό, οι εταιρείες μπορούν να καθορίσουν τις τιμές τους και έτσι να δημιουργήσουν έλλειψη προϊόντων στην εταιρεία. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο ισχύουν οι αντιμονοπωλιακοί νόμοι στις ΗΠΑ και σε πολλά άλλα κράτη.

Καρτέλ

Τα καρτέλ βλάπτουν τους καταναλωτές, δηλαδή και τους απλούς πολίτες. Η ύπαρξή τους οδηγεί σε υψηλότερες τιμές και ταυτόχρονα περιορίζεται η προσφορά προϊόντων ή υπηρεσιών. Ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) εντοπίζει και διώκει τα καρτέλ όταν υπάρχουν ενδείξεις για καθορισμό τιμών, περιορισμούς παραγωγής, καταμερισμό της αγοράς, διαμόρφωση προσφορών ή μυστικές προσφορές.

Η ισχύς ενός καρτέλ εξαρτάται συχνά από την ηγεσία της χώρας στην οποία δραστηριοποιείται. Ενώ τα μέλη του καρτέλ επωφελούνται από τη συμφωνία, ο ανταγωνισμός και ο καταναλωτής υποφέρουν.

Τα καρτέλ επηρεάζουν επίσης την οικονομική αποτελεσματικότητα μιας συγκεκριμένης χώρας. Ωστόσο, πρέπει να σημειωθεί ότι η επιτυχία του καρτέλ εξαρτάται σημαντικά από την ικανότητά του να αυξάνει τις τιμές πάνω από το ανταγωνιστικό επίπεδο και ταυτόχρονα να μειώνει την παραγωγή. Οι καταναλωτές μπορούν να επιλέξουν να πληρώσουν περισσότερο από την τιμή της αγοράς ή να παραιτηθούν από το προϊόν ή την υπηρεσία. Όταν ένα καρτέλ προστατεύει τα μέλη του από την πλήρη έκθεση στις ανταγωνιστικές δυνάμεις της αγοράς, μειώνει την πίεση που ασκείται σε αυτά να ελέγχουν το κόστος ή να καινοτομούν. Αυτό επηρεάζει αρνητικά την αποτελεσματικότητα σε μια οικονομία της αγοράς.

Μέτρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την προστασία του ανταγωνισμού στην αγορά

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει αποκλειστική εξουσία λήψης αποφάσεων στον τομέα της θέσπισης των κανόνων ανταγωνισμού που είναι αναγκαίοι για τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς, καθώς και στον τομέα της κοινής εμπορικής πολιτικής. Ωστόσο, στον τομέα της εσωτερικής αγοράς, η ΕΕ ασκεί κοινή αρμοδιότητα με τα κράτη μέλη.

Κατά την εκπλήρωση των καθηκόντων της στον τομέα της εσωτερικής αγοράς, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρακολουθεί την εξέλιξη των συνθηκών οικονομικού ανταγωνισμού στην Ένωση κατά τρόπο που να βελτιώνει την ανταγωνιστικότητα. Αυτό σημαίνει ότι λαμβάνονται αποφάσεις που δεν βλάπτουν τα κράτη μέλη ή μεμονωμένες επιχειρηματικές οντότητες.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση θεσπίζει διάφορα μέτρα για την καταπολέμηση της παραβίασης των αντιμονοπωλιακών μέτρων. Ο τομέας αυτός εμπίπτει στον τομέα του οικονομικού ανταγωνισμού. Ο τομέας του οικονομικού ανταγωνισμού είναι ένας από τους θεμελιώδεις, διότι η Ευρωπαϊκή Ένωση άρχισε να διαμορφώνεται μέσω της σταδιακής δημιουργίας της οικονομικής συνεργασίας ή της εσωτερικής αγοράς. Για το λόγο αυτό, ήταν απαραίτητο να επιλυθεί το ζήτημα της πρόσβασης των μεμονωμένων επιχειρήσεων των κρατών μελών στην κοινή ευρωπαϊκή αγορά.

Η Συνθήκη της Λισαβόνας ορίζει ότι ακόμη και τα μονοπώλια των κρατών μελών δεν πρέπει να κάνουν διακρίσεις σε βάρος άλλων οντοτήτων. Εστιάζει επίσης στην κατάχρηση οποιασδήποτε δεσπόζουσας θέσης στην εσωτερική αγορά από έναν ή περισσότερους επιχειρηματίες. Αυτό δικαιολογείται κυρίως από το ενδεχόμενο αρνητικών επιπτώσεων στο εμπόριο μεταξύ των επιμέρους κρατών μελών.

Υπάρχει ένας απίστευτος αριθμός μέτρων στον τομέα του ανταγωνισμού.

Σας λέει κάτι ο όρος αντιμονοπωλιακή νομοθεσία, αντιμονοπωλιακή συμπεριφορά ή αντιμονοπωλιακός έλεγχος; Όλοι οι αναφερόμενοι όροι αναφέρονται σε αντιανταγωνιστική συμπεριφορά. Όπως έχει ήδη αναφερθεί παραπάνω, η ΕΕ καταπολεμά μια τέτοια συμπεριφορά. Απαγορεύει την αντιμονοπωλιακή συμπεριφορά, η οποία μπορεί να παρατηρηθεί σε δύο μορφές, συγκεκριμένα

- συμφωνίες και επιχειρηματικές πρακτικές που περιορίζουν τον οικονομικό ανταγωνισμό

- κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης.

Αν νομίζετε ότι τα όσα γράφονται παραπάνω είναι πολύ τεχνικά και δεν τα καταλαβαίνετε καλά, τότε διαβάστε παρακάτω... θα προσπαθήσουμε να σας τα εξηγήσουμε με πιο απλό τρόπο.

Η ΕΕ απαγορεύει οποιεσδήποτε συμφωνίες μεταξύ δύο ή περισσότερων εταιρειών που θέλουν να περιορίσουν τον ανταγωνισμό. Μπορεί να πρόκειται για περιορισμό της τιμής ή της παραγωγής, αλλά μπορούν επίσης να συμφωνήσουν με τον κατασκευαστή ή τον διανομέα. Με αυτόν τον τρόπο, μπορούν να επηρεάσουν όχι μόνο την ποιότητα του προϊόντος ή της υπηρεσίας, αλλά και την πρόσβαση άλλων εταιρειών στην αγορά. Αν αυτό σας θυμίζει κάτι, έχετε δίκιο.

Εν αυτή την περίπτωση, μιλάμε για καρτέλ και συμφωνίες καρτέλ. Οποιαδήποτε κατάχρηση της δεσπόζουσας θέσης μεμονωμένων εταιρειών απαγορεύεται βάσει του δικαίου των συμβάσεων της ΕΕ. Κυρίαρχη θέση σημαίνει ότι η συγκεκριμένη εταιρεία κατέχει σημαντικό μερίδιο αγοράς. Μια εταιρεία μπορεί να συμφωνήσει ότι θέλει να επιτύχει όλο και μεγαλύτερα κέρδη και έτσι να μειώσει δυσανάλογα την τιμή του προϊόντος ή της υπηρεσίας της και έτσι να εμποδίσει την πρόσβαση άλλων εταιρειών στην αγορά.

Εξάλλου, αν μπορώ να αγοράσω το συγκεκριμένο προϊόν φθηνότερα, δεν θα αναζητήσω το ίδιο προϊόν σε διαφορετική και υψηλότερη τιμή. Με αυτόν τον τρόπο, όμως, κάνω διακρίσεις εις βάρος άλλων εταιρειών, οι οποίες δεν θα αρχίσουν καν να διεκδικούν μια θέση στην αγορά.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή μπορεί να επιβάλει πρόστιμα σε μεμονωμένες εταιρείες για τέτοιες ενέργειες. Ακόμη και από το 2004, οι εθνικές αρχές για την προστασία του οικονομικού ανταγωνισμού έχουν το ίδιο καθεστώς. Μπορούν να βρουν τέτοιους αντιμονοπωλιακούς κανόνες της ΕΕ και έχουν έτσι το δικαίωμα να εφαρμόζουν αντιμονοπωλιακούς κανόνες. Οι αρχές για την προστασία του οικονομικού ανταγωνισμού δημιουργούνται στα επιμέρους κράτη μέλη της ΕΕ.

Το 2014, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ξεκίνησε διαδικασίες με τη μορφή έρευνας σχετικά με τις διαδικτυακές κρατήσεις ξενοδοχείων σε τρία κράτη μέλη της ΕΕ. Συγκεκριμένα, επρόκειτο για ξενοδοχεία στη Σουηδία, τη Γαλλία και την Ιταλία. Γνωρίζετε και χρησιμοποιείτε την υπηρεσία Booking.com; Έτσι, ήταν ακριβώς αυτή η υπηρεσία που χρησιμοποιούσαν τα ξενοδοχεία στις συγκεκριμένες χώρες και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατέληξε στη γνώμη ότι μέσω αυτής μπορούσαν να παραβιάσουν τους κανόνες της ΕΕ για την καταπολέμηση του μονοπωλίου. Από τις διατάξεις περί ισοτιμίας της σύμβασης προκύπτει ότι η Booking.com υποχρεούται να παρέχει τιμές δωματίων τουλάχιστον εξίσου συμφέρουσες με τις τιμές που προσφέρει σε σύγκριση με άλλα διαδικτυακά ή μη διαδικτυακά κανάλια. Οι γαλλικές, οι σουηδικές και οι ιταλικές αρχές ανταγωνισμού δήλωσαν ότι οι διατάξεις αυτές συγκρούονται με τους εθνικούς τους κανόνες ανταγωνισμού. Οι ανησυχίες αφορούσαν τον περιορισμό του ανταγωνισμού μεταξύ της Booking.com και άλλων διαδικτυακών ταξιδιωτικών γραφείων.

Το 2015, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατηγόρησε τους λιθουανικούς σιδηροδρόμους για σοβαρή παραβίαση της αντιμονοπωλιακής πολιτικής και αθέμιτο ανταγωνισμό. Επρόκειτο για το πρόβλημα της απομάκρυνσης της σιδηροδρομικής γραμμής που προηγουμένως συνέδεε τη Λιθουανία με τη Λετονία. Με τον τρόπο αυτό, η χώρα έχασε μια σημαντική σιδηροδρομική σύνδεση που χρησιμοποιούσαν οι πελάτες για τη μεταφορά αγαθών. Ταυτόχρονα, όμως, εμπόδισαν τους επιβάτες να χρησιμοποιούν τη γραμμή αυτή. Για το λόγο αυτό, έλαβε χώρα αντιμονοπωλιακή διαδικασία και καταχράστηκαν τη δεσπόζουσα θέση τους στην αγορά.

Το 2016, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή επέβαλε πρόστιμο στην αυστριακή εταιρεία διαχείρισης αποβλήτων ARA (Altstoff Recycling Austria) επειδή εμπόδισε την πρόσβαση ανταγωνιστικών εταιρειών στην αγορά διαχείρισης αποβλήτων μεταξύ 2008 και 2012. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή χαρακτήρισε τις ενέργειές της ως παραβίαση των αντιμονοπωλιακών κανόνων της ΕΕ. Το πρόστιμο που της επιβλήθηκε ανήλθε στο ποσό των 6 εκατομμυρίων ευρώ. Η ARA παραδέχθηκε αργότερα το λάθος της, συνειδητοποιώντας την παραβίαση της Συνθήκης για τη λειτουργία της ΕΕ, η οποία απαγορεύει την κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης στην αγορά.

Σύνδεση με πρακτικά ζητήματα

Πώς μας επηρεάζει η ύπαρξη μονοπωλίων, ολιγοπωλίων ή καρτέλ στην πραγματική ζωή;

Με πρακτικούς όρους **ΜΟΝΟΠΩΛΙΑ**:

Φανταστείτε ότι είστε καλός στις τεχνολογίες πληροφορικής. Θα δημιουργήσετε στο δωμάτιό σας μια απολύτως νέα τεχνολογία που κανείς άλλος δεν έχει αναπτύξει μέχρι σήμερα. Ναι, μπορείτε να γίνετε ένας σύγχρονος Steve Jobs. Θα διαπιστώσετε ότι η τεχνολογία σας μπορεί να βοηθήσει πάρα πολύ την ανθρωπότητα και ότι είστε ο μόνος που μπορεί να προσφέρει αυτή την τεχνολογία στην ανθρωπότητα. Δημιουργείτε μια εταιρεία και αρχίζετε να παρέχετε ένα προϊόν, μια τεχνολογία ή μια υπηρεσία στην εταιρεία. Ναι, καλά καταλάβατε. Αυτή τη στιγμή είστε ο ιδιοκτήτης μιας μονοπωλιακής εταιρείας. Μπορείτε να ορίσετε οποιαδήποτε τιμή για το προϊόν, την τεχνολογία ή την υπηρεσία σας. Εάν υπάρχει ζήτηση γι' αυτό στην εταιρεία, θα ορίσετε μια τιμή που θεωρείτε κατάλληλη.

Γνωρίζετε ότι η Google ή η Microsoft είναι μονοπώλια; Σκεφτείτε το, γνωρίζετε άλλη εταιρεία που να προσφέρει λειτουργικό σύστημα όπως η Microsoft, έχετε αναζητήσει ποτέ πληροφορίες οπουδήποτε αλλού εκτός από το πρόγραμμα περιήγησης στο διαδίκτυο της Google;

Παραδείγματα μονοπωλίων στις Ηνωμένες Πολιτείες είναι, για παράδειγμα, η Standard Oil Company του John D. Rockefeller και η American Tobacco Company. Γνωρίζετε ότι η αμερικανική χαλυβουργία έχει μονοπώλιο όχι μόνο στις Ηνωμένες Πολιτείες αλλά και στην Ευρώπη; Η U.S. Steel Košice έχει μονοπώλιο στη Σλοβακία.

Οι εταιρείες αυτές διατηρούν μονοπώλιο από τον 19ο αιώνα, πράγμα που σημαίνει ότι είχαν δεσπόζουσα θέση στον καθορισμό των τιμών του πετρελαίου, του χάλυβα και του καπνού.

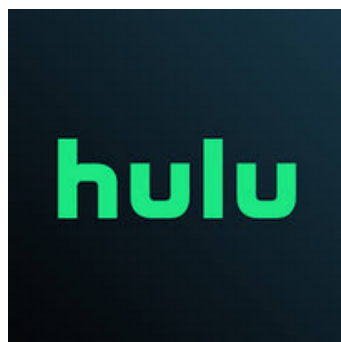
U. S. Steel

Με πρακτικούς όρους ΟΛΙΓΟΠΩΛΙΑ

Παρακολουθείτε σειρές και ταινίες σε διαδικτυακές υπηρεσίες streaming; Σίγουρα η απάντησή σας είναι ναι, γιατί βρισκόμαστε στον 21ο αιώνα. Αλλά έχετε σκεφτεί αν το Netflix είναι μονοπώλιο ή ολιγοπώλιο; Η σωστή απάντηση είναι ολιγοπώλιο. Ρωτάτε γιατί; Εξάλλου, προσφέρουν μοναδικές ταινίες και σειρές που δεν μπορείτε να παρακολουθήσετε πουθενά αλλού. Η απάντηση είναι ότι και η HBO προσφέρει υπηρεσίες streaming. Δεν έχουν μονοπώλιο στον κλάδο, ακόμη και αν παράγουν τις δικές τους ταινίες ή σειρές.

Ωστόσο, το Amazon Prime Video (Prime video) ανταγωνίζεται το Netflix. Πρόκειται για μια αμερικανική υπηρεσία streaming που προσφέρει επίσης πρωτότυπες ταινίες ή σειρές που παράγονται από τα Amazon Studios. Το ενδιαφέρον όμως είναι ότι το Prime Video ήταν αρχικά διαθέσιμο μόνο στις ΗΠΑ, το Ηνωμένο Βασίλειο, την Ιαπωνία, τη Γερμανία και την Αυστρία. Σήμερα είναι διαθέσιμο σε όλο τον κόσμο, εκτός από την ηπειρωτική Κίνα, την Κούβα, το Ιράν, τη Βόρεια Κορέα και τη Συρία.

Ένας άλλος πάροχος διαδικτυακών σειρών και ταινιών είναι το Hulu, το οποίο είναι θυγατρική της Disney Media and Entertainment Distribution. Και επιστρέφουμε στο Disney+, το οποίο είναι μια αμερικανική υπηρεσία streaming. Παράγει όχι μόνο ταινίες κινουμένων σχεδίων, αλλά και διάφορες τηλεοπτικές σειρές. Δημιούργησαν ακόμη και εμπορικά σήματα όπως ο Πόλεμος των Άστρων, η Marvel, το National geographic ή η Pixar. Η υπηρεσία ξεκίνησε αρχικά το 2019 στις ΗΠΑ και τον Καναδά και από τις ευρωπαϊκές χώρες στην Ολλανδία. Στη συνέχεια, εξαπλώθηκε αμέσως στην Αυστραλία, το Πουέρτο Ρίκο και τη Νέα Ζηλανδία. Από τον Μάρτιο του 2020, επεκτάθηκε σταδιακά στις ευρωπαϊκές χώρες και τη Λατινική Αμερική.

Ιφανταστείτε να ξεκινήσετε μια εταιρεία με ένα νέο ή καινοτόμο προϊόν ή υπηρεσία. Σε αυτό το σημείο έχετε μονοπώλιο, αλλά μόνο μέχρι να εμφανιστούν ανταγωνιστές. Μερικές φορές, ωστόσο, προκύπτει μια κατάσταση κατά την οποία αυτά τα νέα σας προϊόντα ή υπηρεσίες προστατεύονται από το νόμο. Παραδείγματα αποτελούν οι φαρμακευτικές εταιρείες, η βιομηχανία φυσικού αερίου ή οι εταιρείες ενέργειας.

Αν θέλετε να δραστηριοποιηθείτε στον τομέα των μέσων ενημέρωσης, για παράδειγμα, η εταιρεία σας θα γίνει ολιγοπώλιο. Προσφέρετε υπηρεσίες που προσφέρουν και άλλες εταιρείες και δεν είστε μοναδικοί, αλλά συμπληρώνετε την αγορά μαζί με άλλες ολιγοπωλιακές εταιρείες μέσων ενημέρωσης. Ένα παράδειγμα μπορεί να είναι η εταιρεία Disney, η οποία δεν είναι η μόνη εταιρεία που παράγει ταινίες κινουμένων σχεδίων.

Γνωρίζατε ότι υπάρχουν ολιγοπώλια και στον τομέα των τηλεπικοινωνιών;

Μπορείτε να επιλέξετε μεταξύ πολλών φορέων εκμετάλλευσης στην αγορά τηλεπικοινωνιών. Για παράδειγμα, στη Σλοβακία μπορείτε να επιλέξετε μεταξύ της Orange, της Telecom ή διαφόρων άλλων. Ωστόσο, αυτό δεν ίσχυε πάντα. Μερικές φορές έχετε να επιλέξετε μόνο από μία εταιρεία.

Άλλα ολιγοπώλια είναι, για παράδειγμα, η Coca Cola, η οποία χρησιμοποιεί μια μοναδική σύνθεση στην παραγωγή της, αλλά δεν είναι η μόνη εταιρεία στην αγορά που προσφέρει τελωνειακά προϊόντα στον καταναλωτή. Υπάρχει επίσης η Pepsi-Cola και άλλες.

Από πρακτική άποψη **ΚΑΡΤΕΛ**

Καρτέλ μπορούν να δημιουργηθούν μεταξύ κατασκευαστικών εταιρειών, πετρελαϊκών εταιρειών, αλλά και άλλων τύπων βιομηχανιών ή εμπορίου. Μπορούμε όμως να αναφέρουμε και τα καρτέλ που καθορίζουν τις τιμές σε κλάδους όπως οι αεροπορικές εταιρείες ή οι τηλεπικοινωνίες.

Πρωτάτε πώς μπορούμε να μιλάμε για καρτέλ στις αεροπορικές εταιρείες; Με απλά λόγια. Οι αεροπορικές εταιρείες θα συμφωνήσουν στο ύψος των προσαυξήσεων καυσίμων ή των προσαυξήσεων ασφαλείας. Συνεργασία σε καρτέλ είχαν συνάψει στο παρελθόν αεροπορικές εταιρείες όπως η Air France, η ολλανδική KLM και η Martinair, η British Airways, η λουξεμβουργιανή Cargoluc, η ασιατική εμπορική αεροπορική εταιρεία Cathay Pacific Airways, η Japan Airlines, η Singapore Airlines, η σκανδιναβική αεροπορική εταιρεία SAS, ο αυστραλιανός εθνικός αερομεταφορέας Qantas και η LAN Chile. Τους επιβλήθηκε μάλιστα πρόστιμο από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για τη συνεργασία αυτή. Ορισμένες εταιρείες μάλιστα έχουν μηνύσει την ΕΕ μέχρι σήμερα και εξακολουθούν να καταθέτουν προσφυγές.

Ωστόσο, συμφωνίες καρτέλ εμφανίζονται και μεταξύ εταιρειών τηλεπικοινωνιών. Για παράδειγμα, η ισπανική εταιρεία τηλεπικοινωνιών Telefónica κατηγορήθηκε για συμφωνία καρτέλ μαζί με την πορτογαλική εταιρεία Portugal Telecom. Οι εταιρείες αυτές συμφώνησαν να μην ανταγωνίζονται μεταξύ τους στην αγορά της Ιβηρικής Χερσονήσου. Αυτό σημαίνει ότι συμφώνησαν να μην παρεμβαίνουν η μία στις αγορές της άλλης. Στην ουσία, περιόρισαν τον ανταγωνισμό στην ελεύθερη αγορά.

Portugal Telecom

Ίσως αναρωτιέστε με τι συνδέεται περισσότερο η λέξη καρτέλ. Όχι; Γνωρίζετε το όνομα Πάμπλο Εσκομπάρ; Ήταν αυτός που ηγήθηκε ενός από τα πιο διάσημα καρτέλ τη δεκαετία του '80. Το καρτέλ αυτό ήταν γνωστό ως καρτέλ του Μεντεγίν και ηγούνταν ο Πάμπλο μέχρι το θάνατό του το 1993. Το καρτέλ ναρκωτικών επικεντρώθηκε στο εμπόριο κοκαΐνης προς τις Ηνωμένες Πολιτείες και ήταν επίσης γνωστό για τις βίαιες πρακτικές του.

Τα καρτέλ ναρκωτικών είναι πολύ γνωστά στη Νότια Αμερική. Αποτελούν χαρακτηριστικό παράδειγμα των καρτέλ ως τέτοια. Πρόκειται για ομάδες που καθορίζουν μεταξύ τους τους κανόνες για την πώληση αγαθών, συγκεκριμένα ναρκωτικών, και ταυτόχρονα συνηθίζουν να καθορίζουν και τα εδάφη των επιχειρήσεών τους. Ένα παράδειγμα μπορεί να είναι το καρτέλ Σιναλόα, το οποίο εμπορεύεται ναρκωτικά αλλά είναι επίσης γνωστό για το ξέπλυμα χρήματος. Δραστηριοποιείται όχι μόνο στο Μεξικό, στη Νότια Αμερική, αλλά και στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής.

Στην Ισπανία, σχηματίστηκε καρτέλ μεταξύ γαλακτοβιομηχανιών όταν αντάλλαξαν πληροφορίες σχετικά με τις αγορές, τις τιμές και τα πλεονάσματα γάλακτος. Ως εκ τούτου, συντονίζονταν μεταξύ τους και περιόριζαν τους αγρότες από το να παίρνουν υψηλές τιμές για το γάλα. Στην Αυστραλία, υπήρχε η Qteq, η οποία λειτουργούσε στο πλαίσιο των εταιρειών πετρελαίου και φυσικού αερίου.

Υπάρχει επίσης ένα λεγόμενο "σούπερ καρτέλ" που δραστηριοποιείται στην Ευρώπη, το οποίο ελέγχει περίπου το ένα τρίτο του εμπορίου κοκαΐνης στην Ευρώπη. Η EUROPOL διερεύνησε τις δραστηριότητες αυτού του εγκληματικού δικτύου που διακινούσε ναρκωτικά και ξέπλενε χρήματα σε ορισμένες ευρωπαϊκές χώρες. Πρόκειται για την Ισπανία, το Βέλγιο, τις Κάτω Χώρες και τη Γαλλία. Το εμπόριο γινόταν μεταξύ αυτών των χωρών και των Ηνωμένων Αραβικών Εμιράτων. Τα ίδια τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα συνέβαλαν καθοριστικά στην καταπολέμηση αυτού του υπερκαρτέλ. Με τον τρόπο αυτό κατασχέθηκαν 30 τόνοι ναρκωτικών.

Στην Ευρώπη δραστηριοποιείται επίσης το βαλκανικό καρτέλ, το οποίο διακινεί λαθραία ναρκωτικά από τη Νότια Αμερική στην Ευρώπη μέσω ιδιωτικών αεροσκαφών. Η αστυνομία της Κροατίας άρχισε να ερευνά αυτό το καρτέλ το 2018 και η συνεργασία επεκτάθηκε σε αρχές από την Τσεχική Δημοκρατία, τη Σερβία, τη Σλοβενία, τη Γαλλία, το Βέλγιο, την Ιταλία, ενώ υπήρξε συνεργασία ακόμη και με την Ελβετία. Συνεργασία πραγματοποιήθηκε επίσης με την ασιατική ήπειρο, δηλαδή με το Χονγκ Κονγκ, το Μακάο και την αστυνομία της Μαλαισίας. Από τη Νότια Αμερική, ήταν η Ουρουγουάη και η Παραγουάη. Οι ευρωπαϊκές υπηρεσίες, δηλαδή η EUROPOL και η FRONTEX, ασχολήθηκαν με το θέμα αυτό. Ο αγώνας κατά του καρτέλ αυτού έλαβε χώρα σε διαφορετικές ηπείρους, δηλαδή στην Ευρώπη, την Ασία και τη Νότια Αμερική.

Βασικά Συμπεράσματα

- ★ Ο τέλειος ανταγωνισμός αναφέρεται σε μια αγορά στην οποία καμία επιχείρηση ή καταναλωτής δεν είναι αρκετά μεγάλος ώστε να επηρεάζει την τιμή της αγοράς από μόνος του. Εάν οι αρχές του τέλειου ανταγωνισμού λειτουργούν σε όλες τις αγορές, τότε οι αγορές θα εξασφαλίζουν την παραγωγή ενός αποτελεσματικού συνόλου εκροών με τη χρήση των πιο αποτελεσματικών τεχνικών και με τη χρήση των ελάχιστων εισροών.
- ★ Μια ατελής αγορά είναι κάθε οικονομική αγορά που δεν πληροί τα αυστηρά πρότυπα μιας υποθετικής απόλυτα - ή αμιγώς - ανταγωνιστικής αγοράς.
- ★ Επειδή όλες οι πραγματικές αγορές υπάρχουν εκτός του φάσματος του μοντέλου του τέλειου ανταγωνισμού, όλες οι πραγματικές αγορές μπορούν να χαρακτηριστούν ως ατελείς.
- ★ Σε μια ατελή αγορά, μεμονωμένοι αγοραστές και πωλητές μπορούν να επηρεάσουν τις τιμές και την παραγωγή, οι πληροφορίες σχετικά με τα προϊόντα και τις τιμές δεν αποκαλύπτονται πλήρως και η είσοδος και η έξοδος από την αγορά παρεμποδίζονται.
- ★ Ένα μονοπώλιο ή πλήρες μονοπώλιο εμφανίζεται όταν ένας παραγωγός ελέγχει ολόκληρη την αγορά. Καθορίζει τους όρους υπό τους οποίους προσφέρει το προϊόν - κυρίως την τιμή και την ποσότητα.
- ★ Μπορεί να υπάρξει μονοπώλιο που δημιουργείται με απόφαση του κράτους. Σε ορισμένες χώρες είναι, για παράδειγμα, το ταχυδρομείο.
- ★ Υπάρχουν συγκεκριμένα μονοπώλια που προκύπτουν με βάση τις πατέντες. Ένα παράδειγμα μπορεί να είναι το λογισμικό της πολυεθνικής εταιρείας Microsoft, με το οποίο συνδέεται το λογισμικό Office.
- ★ Η ύπαρξη μονοπωλίων μας επηρεάζει στην καθημερινή μας ζωή, ακόμη και αν δεν το αντιλαμβανόμαστε άμεσα.

Βασικά Συμπεράσματα

- ★ Το ολιγοπώλιο είναι ένας τύπος ατελούς ανταγωνισμού στον οποίο ένας μικρός αριθμός μεγάλων επιχειρήσεων κυριαρχεί σε έναν κλάδο. Κάθε επιχείρηση είναι τόσο μεγάλη ώστε να μπορεί να ελέγχει και να επηρεάζει τις τιμές σε κάποιο βαθμό. Τα προϊόντα δεν χρειάζεται να είναι διαφοροποιημένα. Χαρακτηριστικό γνώρισμα ενός ολιγοπωλίου είναι ότι ένα αποφασιστικό μέρος της παραγωγής παραδίδεται στην αγορά από λίγες επιχειρήσεις.
- ★ Τα ολιγοπώλια είναι διαφορετικοί τρόποι με τους οποίους μια μικρή ομάδα εταιρειών που ελέγχει τις τιμές και την παραγωγή μπορεί να δραστηριοποιηθεί σε μια συγκεκριμένη αγορά.
- ★ Καρτέλ προκύπτει όταν οι παραγωγοί συγκεκριμένων αγορών συμφωνούν να καθορίσουν τις τιμές και τα επίπεδα παραγωγής ολόκληρης της αγοράς.
- ★ Οι συμφωνίες τις καθιερώνουν με τέτοιο τρόπο ώστε όλα τα μέλη του συμφώνου να έχουν οφέλη, αλλά εις βάρος του καταναλωτή.
- ★ Το σαφέστερο παράδειγμα καρτέλ είναι ο ΟΠΕΚ (Οργανισμός Πετρελαιοεξαγωγικών Χωρών), ο οποίος αποτελείται από τους δεκατέσσερις μεγαλύτερους παραγωγούς πετρελαίου στον κόσμο.
- ★ Η ιδέα της μείωσης της προσφοράς είναι να διατηρηθεί η τιμή υψηλότερη από ό,τι θα ήταν σε μια ανταγωνιστική κατάσταση.
- ★ Τα καρτέλ είναι από τις πιο σοβαρές παραβιάσεις των κανόνων ανταγωνισμού που ωφελούν μόνο τους συμμετέχοντες σε αυτά.

Πρόσθετο υλικό και βιβλιογραφία

- Moazed, A.- Nicholas I. Johnson, 2016. Modern Monopolies: What It Takes to Dominate the 21st Century Economy. St. Martin's Press. ISBN 978-12-5009-189-5.
- Harvard Business Review, 2020. Monopolies and Tech Giants. Harvard Business Review Press, 2020. ISBN 978-16-33-6-9902-1.
- Malewska, A. 2021. Failed Attempt to Break Up the Oligopoly in Sovereign Credit Rating Market after Financial Crises. In Contemporary Economics, 2021. vol. 15, no. 2, pp. 153.
- Hall, M. 2021. Monopoly vs. Oligopoly: What's the Difference? In Investopedia.com.
<https://www.investopedia.com/ask/answers/121514/what-are-major-differences-between-monopoly-and-oligopoly.asp>
- Cartels. In [studysmarter.co.uk](https://www.studysmarter.co.uk/explanations/microeconomics/imperfect-competition/cartels/).
<https://www.studysmarter.co.uk/explanations/microeconomics/imperfect-competition/cartels/>
- Monopoly and Cartel, 2023. In [kids.britannica.com](https://kids.britannica.com/students/article/monopoly-and-cartel/275905).
<https://kids.britannica.com/students/article/monopoly-and-cartel/275905>
- Cartel vs. Oligopoly. In [diffen.com](https://www.diffen.com/difference/Cartel_vs_Oligopoly).
https://www.diffen.com/difference/Cartel_vs_Oligopoly
- Wallstreetmojo Team, 2023. Imperfect Competition. In [wallstreetmojo.com](https://www.wallstreetmojo.com/imperfect-competition/).
<https://www.wallstreetmojo.com/imperfect-competition/>
- Understanding Imperfect Competition.
https://www.youtube.com/watch?v=EpX-AH_vokE
- Surbhi, S., 2018. Difference Between Monopoly and Oligopoly. In [keydifferences.com](https://keydifferences.com/difference-between-monopoly-and-oligopoly.html).
<https://keydifferences.com/difference-between-monopoly-and-oligopoly.html>

Προτεινόμενες Ασκήσεις

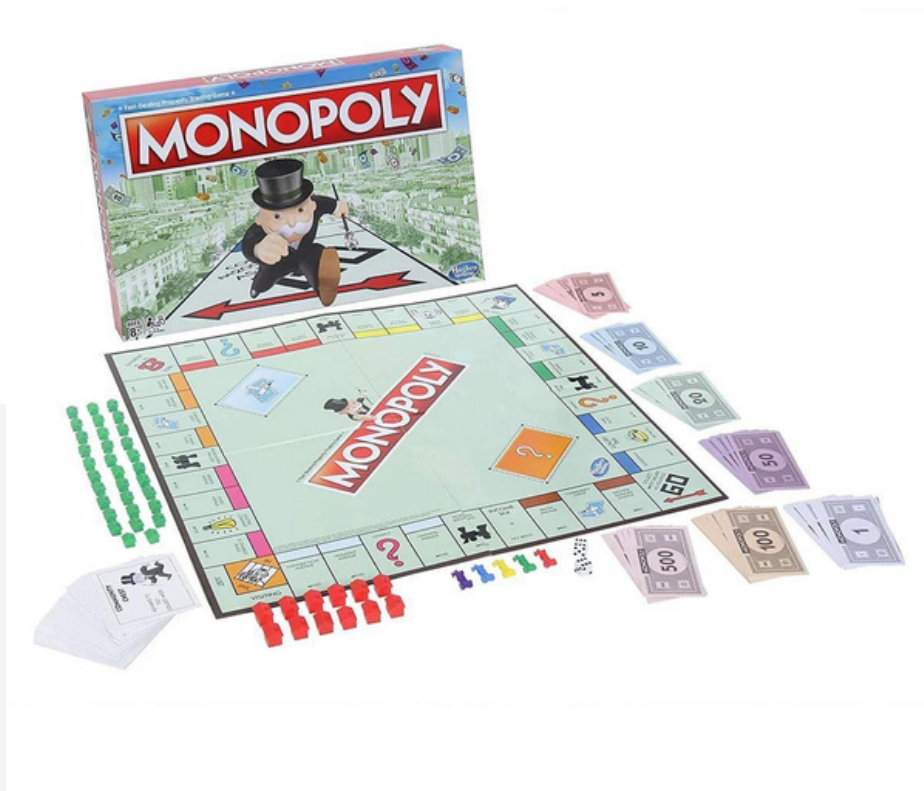
1. Μπορείς πλέον να παίζεις το κλασικό παιχνίδι Monopoly από το κινητό σου:

<https://play.google.com/store/apps/details?id=com.marmalade.monopoly&hl=sk&gl=US>

<https://apps.apple.com/us/app/monopoly-classic-board-game/id1477966166>

<https://apps.apple.com/us/app/monopoly-classic-board-game/id1477966166>

2. Αν προτιμάς να παίζεις με την οικογένειά σου ή τους φίλους σου ρώτησέ τους αν έχουν το συγκεκριμένο επιτραπέζιο παιχνίδι:

Προτεινόμενες Ασκήσεις

3. Θέλετε να παίξετε δωρεάν; Δημιουργήστε το δικό σας παιχνίδι Monopoly: Δημιουργήστε ένα επιτραπέζιο παιχνίδι Monopoly (για οποιοδήποτε θέμα έχουν μάθει κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς) ατομικά, με συνεργάτες, ως μικρή ομάδα ή ολόκληρη η ομάδα. Παρέχονται πρότυπα για το ταμπλό του παιχνιδιού, τις κάρτες, τα χρήματα και τα κομμάτια.

<https://www.teacherspayteachers.com/Product/Monopoly-Game-Day-February-6th-Center-Idea-1076754?st=cd800d38b23dd8390ac1c174275b129f>

4. Δοκιμάστε ένα παιχνίδι για τα καρτέλ. Η εταιρεία STEAM δημιούργησε ένα παιχνίδι στο οποίο μπορείτε να δοκιμάσετε πώς σχηματίζεται ένα καρτέλ. Αυτός ο προσομοιωτής είναι εμπνευσμένος από το εμπόριο ναρκωτικών. Το παιχνίδι σας προσφέρει επιλογές επέκτασης και κάτω από άλλα καρτέλ. Ωστόσο, το παιχνίδι προσομοίωσης είναι χρεωμένο. Ωστόσο, το πλεονέκτημα είναι ότι είναι διαθέσιμο σε πολλές γλώσσες. Μπορείτε να το βρείτε σε αυτόν τον σύνδεσμο:

https://store.steampowered.com/app/1220140/Cartel_Tycoon/

5. Δεδομένου ότι ολόκληρο αυτό το κεφάλαιο αφορά τα μονοπώλια, τα ολιγοπώλια και τα καρτέλ, ας προσπαθήσουμε να κάνουμε μια άσκηση. Ο καθένας από εμάς προέρχεται από μια χώρα που είναι επίσης κράτος μέλος της ΕΕ. Προσπαθήστε να γράψετε ποια Μονοπώλια, Ολιγοπώλια ή Καρτέλ γνωρίζετε. Φυσικά, εκτός από αυτά για τα οποία διαβάσατε παραπάνω. Γράψτε τα επιμέρους παραδείγματα στον παρακάτω πίνακα, κατατάσσοντάς τα σε επιμέρους κατηγορίες.

MONOPOLIES	OLIGOPOLIES	CARTELS

Αν έχετε γράψει τουλάχιστον ένα παράδειγμα για κάθε κατηγορία, τώρα κοιτάξτε το ξανά. Σκεφτείτε αν τα ταξινομήσατε σωστά. Αν το πιστεύετε, τότε συνεχίστε να εργάζεστε. Στον επόμενο πίνακα, θα συμπληρώσετε και άλλα πεδία για να βεβαιωθείτε ότι πρόκειται πράγματι για τη σωστή κατηγορία. Θα πρέπει να συμπληρώσετε τα επιμέρους πεδία και τελικά θα διαπιστώσετε αν η συγκεκριμένη εταιρεία στη χώρα σας είναι πραγματικά Μονοπώλιο.

Προτεινόμενες Ασκήσεις

MONOPOLIES	1.	2.	3.
TYPE OF GOODS/ SERVICES			
SECTOR/INDUSTRY			
COMPETITION ON THE MARKET			
TYPE OF MONOPOLY			
CHARACTERS			

Do the same for Oligopolies and Cartels.

OLIGOPOLIES	1.	2.	3.
TYPE OF GOODS/ SERVICES			
SECTOR/INDUSTRY			
COMPETITION ON THE MARKET			
TYPE OF OLIGOPOLIES			
CHARACTERS			

CARTELS	1.	2.	3.
TYPE OF GOODS/ SERVICES			
SECTOR/INDUSTRY			
COMPETITION ON THE MARKET			
TYPE OF CARTELS			
CHARACTERS			

ΡΟ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ

Τα Μονοπώλια στη χώρα μου είναι

Τα Ολιγοπώλια στη χώρα μου είναι

Τα Καρτέλ στη χώρα μου είναι

Λοιπόν, πώς τα πήγατε; Καταφέρατε να διαπιστώσετε αν πιστεύατε σωστά ότι οι εταιρείες που γράψατε στην αρχή μπορούν να ταξινομηθούν σε επιμέρους κατηγορίες;

Κεφάλαιο 7: Επιχειρήσεις ΜΚΟ και Δημόσια Οικονομικά

Εισαγωγή

Επιχείρηση είναι ένας οργανισμός που ασχολείται με εμπορικές, βιομηχανικές ή επαγγελματικές δραστηριότητες με σκοπό τη δημιουργία κέρδους ή εσόδων. Μια επιχείρηση μπορεί να λάβει πολλές διαφορετικές μορφές, συμπεριλαμβανομένων των ατομικών επιχειρήσεων, των προσωπικών εταιρειών, των εταιρειών περιορισμένης ευθύνης (LLC) και των εταιρειών. Ένας μη κερδοσκοπικός οργανισμός είναι ένας τύπος οργανισμού που είναι αφιερωμένος σε έναν συγκεκριμένο κοινωνικό σκοπό ή σκοπό, αντί να επιδιώκει την παραγωγή κέρδους. Οι μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί μπορούν να λάβουν πολλές διαφορετικές μορφές, συμπεριλαμβανομένων φιланθρωπικών οργανώσεων, ομάδων υπεράσπισης, θρησκευτικών οργανώσεων και εκπαιδευτικών ιδρυμάτων. Οι δημόσιες πολιτικές είναι σημαντικές τόσο για τους κερδοσκοπικούς όσο και για τους μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς, διότι δημιουργούν ένα πλαίσιο κανονισμών, νόμων και κατευθυντήριων γραμμών που επηρεάζουν τον τρόπο λειτουργίας των επιχειρήσεων και την αλληλεπίδρασή τους με το κοινό. Ειδικότερα, οι δημόσιες οικονομικές πολιτικές είναι κυβερνητικές παρεμβάσεις ή δράσεις που αποσκοπούν στο να επηρεάσουν τη συνολική λειτουργία και τα αποτελέσματα της οικονομίας. Οι πολιτικές αυτές αποσκοπούν στην αντιμετώπιση ζητημάτων που σχετίζονται με την οικονομική ανάπτυξη, τη σταθερότητα, την αποτελεσματικότητα και την ισότητα. Οι επιχειρήσεις και οι μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί διαδραματίζουν κρίσιμο ρόλο στις σύγχρονες κοινωνίες και επηρεάζουν σε μεγάλο βαθμό τη ζωή πολλών ανθρώπων. Στην επιφάνεια, πρόκειται για πολύ διαφορετικούς οργανισμούς. Από άποψη σκοπού, χρηματοδότησης, φορολογικού καθεστώτος και λογοδοσίας φαίνεται να ανήκουν σε διαφορετικούς κόσμους. Ωστόσο, μοιράζονται επίσης πολλά κοινά χαρακτηριστικά: απαιτούν αποτελεσματική ηγεσία και εξειδικευμένους υπαλλήλους και πρέπει να παράγουν έσοδα και να διαχειρίζονται αποτελεσματικά τους πόρους.

Τα βασικά επιχειρήματα αυτού του κεφαλαίου είναι τα εξής: Οι επιχειρήσεις που έχουν την ικανότητα να λειτουργούν με βάση τις ανάγκες τους, είναι οι επιχειρήσεις που έχουν την ικανότητα να λειτουργούν με βάση τις ανάγκες τους:

- (1) οι δημόσιες οικονομικές πολιτικές είναι σημαντικές τόσο για τις επιχειρήσεις όσο και για τους μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς και
- (2) τα κέρδη και οι μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί μπορούν να μάθουν πολλά ο ένας από τον άλλον μέσω της στενότερης και βαθύτερης αλληλεπίδρασης που ενθαρρύνεται από τις δημόσιες οικονομικές πολιτικές.

Οι νέοι επιχειρηματίες, οι νέοι ακτιβιστές της κοινωνίας των πολιτών και οι υπεύθυνοι χάραξης δημόσιας πολιτικής θα ωφεληθούν σημαντικά αν αλληλεπιδρούν συχνότερα, αν ανταλλάσσουν απόψεις και πρακτικές με πιο συστηματικούς τρόπους, αν συνεργάζονται, αν αναπτύσσουν συνέργειες και δίκτυα και αν μαθαίνουν ο ένας από τον άλλον.

Επιχειρήσεις και μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί: Ομοιότητες και διαφορές

Οι επιχειρηματικοί οργανισμοί και οι μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί μπορεί επιφανειακά να φαίνονται διαφορετικοί, αλλά μοιράζονται αρκετές ομοιότητες.

Και οι δύο τύποι οργανισμών απαιτούν αποτελεσματική ηγεσία: Η αποτελεσματική ηγεσία είναι απαραίτητη τόσο για τις επιχειρήσεις όσο και για τους μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς προκειμένου να επιτύχουν τους στόχους τους. Οι ηγέτες και στους δύο τύπους οργανισμών πρέπει να λαμβάνουν στρατηγικές αποφάσεις, να διαχειρίζονται τους πόρους και να παρακινούν την ομάδα τους να εργαστεί για την επίτευξη ενός κοινού στόχου.

2. Και οι δύο τύποι οργανισμών πρέπει να παράγουν έσοδα: Ενώ οι μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί μπορεί να μην επικεντρώνονται στην επίτευξη κερδών, εξακολουθούν να χρειάζονται να παράγουν έσοδα για να υποστηρίξουν την αποστολή τους. Παρομοίως, οι επιχειρήσεις πρέπει να παράγουν έσοδα για να συντηρούν τις δραστηριότητές τους και να αποκομίζουν κέρδη.

3. Και οι δύο τύποι οργανισμών απαιτούν εξειδικευμένους υπαλλήλους: Οι επιχειρήσεις και οι μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί απαιτούν εξειδικευμένους υπαλλήλους που μπορούν να συμβάλουν στην επιτυχία τους. Αυτοί οι οργανισμοί χρειάζονται εργαζόμενους με ένα εύρος δεξιοτήτων, όπως η διοίκηση, το μάρκετινγκ, τα οικονομικά και οι λειτουργίες.

4. Και οι δύο τύποι οργανισμών πρέπει να διαχειρίζονται αποτελεσματικά τους πόρους τους: Η αποτελεσματική διαχείριση των πόρων είναι απαραίτητη τόσο για τις επιχειρήσεις όσο και για τους μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς. Και οι δύο τύποι οργανισμών πρέπει να διαχειρίζονται τα οικονομικά τους, το προσωπικό και τον εξοπλισμό τους για να μεγιστοποιήσουν την αποτελεσματικότητά τους και να επιτύχουν τους στόχους τους.

Ωστόσο, έχουν σημαντικές διαφορές:

Σκοπός: Η κύρια διαφορά μεταξύ επιχειρηματικών και μη κερδοσκοπικών οργανισμών είναι ο σκοπός τους. Οι επιχειρηματικοί οργανισμοί συνήθως επικεντρώνονται στην επίτευξη κέρδους, ενώ οι μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί επικεντρώνονται στην εξυπηρέτηση ενός συγκεκριμένου κοινωνικού ή φιλανθρωπικού σκοπού.

2.Χρηματοδότηση: Οι επιχειρηματικοί οργανισμοί χρηματοδοτούνται από επενδυτές, μετόχους και πελάτες που αγοράζουν τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες τους. Οι μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί, από την άλλη πλευρά, βασίζονται σε δωρεές, επιχορηγήσεις και έρανο για να στηρίξουν τις δραστηριότητές τους.

3.Νομική δομή: Οι επιχειρηματικοί οργανισμοί είναι συνήθως δομημένοι ως εταιρείες, εταιρείες περιορισμένης ευθύνης (LLC) ή προσωπικές εταιρείες. Οι μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί είναι συνήθως δομημένοι είτε ως φιλανθρωπικό καταπίστευμα είτε ως μη κερδοσκοπική εταιρεία.

4.Φορολογικό καθεστώς: Οι επιχειρηματικοί οργανισμοί υπόκεινται σε εταιρικούς φόρους επί των κερδών τους, ενώ οι μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί απαλλάσσονται πλήρως ή εν μέρει από την καταβολή φόρων επί των κερδών τους, εφόσον πληρούν ορισμένα κριτήρια.

5.Λογοδοσία: Οι επιχειρηματικοί οργανισμοί είναι υπόλογοι στους μετόχους ή τους επενδυτές τους, ενώ οι μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί είναι υπόλογοι στους δωρητές τους, στους δικαιούχους τους και στο ευρύτερο κοινό.

Συμπερασματικά, ενώ υπάρχουν αρκετές ομοιότητες μεταξύ των επιχειρηματικών και των μη κερδοσκοπικών οργανισμών, διαφέρουν σημαντικά ως προς τον σκοπό, τη χρηματοδότηση, τη νομική δομή, το φορολογικό καθεστώς και τη λογοδοσία τους. Η κατανόηση αυτών των ομοιοτήτων και διαφορών μπορεί να βοηθήσει τους οργανισμούς να λαμβάνουν στρατηγικές αποφάσεις και να λειτουργούν αποτελεσματικά στους αντίστοιχους τομείς τους.

Οικονομικός αντίκτυπος

Οι επιχειρήσεις και οι μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί μπορούν να επηρεάσουν την οικονομική ζωή των τομέων τους με διάφορους τρόπους:

1. Παρέχοντας αγαθά και υπηρεσίες: Οι επιχειρήσεις και οι μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί παρέχουν αγαθά και υπηρεσίες που καλύπτουν τις ανάγκες των πελατών και των πελατών, δημιουργώντας θέσεις εργασίας και παράγοντας έσοδα κατά τη διαδικασία. Τα προϊόντα και οι υπηρεσίες τους βοηθούν στην ικανοποίηση της ζήτησης στην οικονομία, συμβάλλοντας στη συνολική οικονομική ανάπτυξη.

2: Οι επιχειρήσεις και οι μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί παρέχουν ευκαιρίες απασχόλησης, οι οποίες συμβάλλουν στη μείωση των ποσοστών ανεργίας και στη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου στην οικονομία. Οι θέσεις εργασίας που δημιουργούνται μπορούν επίσης να συμβάλουν στη μείωση της φτώχειας και της ανισότητας, παρέχοντας σταθερές πηγές εισοδήματος.

3. Καινοτομία και έρευνα: Πολλές επιχειρήσεις και μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί επενδύουν στην έρευνα και την ανάπτυξη για τη βελτίωση των προϊόντων και των υπηρεσιών τους. Οι επενδύσεις αυτές μπορούν να οδηγήσουν στη δημιουργία νέων τεχνολογιών, προϊόντων και υπηρεσιών, οι οποίες μπορούν να συμβάλουν στην οικονομική μεγέθυνση και ανάπτυξη των τομέων τους.

4. Φιλανθρωπία και κοινωνική ευθύνη: Οι μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί συχνά συμμετέχουν σε φιλανθρωπικές δραστηριότητες, όπως η δωρεά χρημάτων ή πόρων σε φιλανθρωπικούς σκοπούς ή η συμμετοχή σε έργα κοινοτικής ανάπτυξης. Πολλές επιχειρήσεις συμμετέχουν επίσης σε πρωτοβουλίες εταιρικής κοινωνικής ευθύνης, οι οποίες αποσκοπούν στην υποστήριξη της κοινωνικής και περιβαλλοντικής ευημερίας των κοινοτήτων τους. Οι δραστηριότητες αυτές μπορούν να έχουν θετικό αντίκτυπο στην οικονομική ζωή των τομέων τους, δημιουργώντας θετικά κοινωνικά και περιβαλλοντικά αποτελέσματα.

5. Συνηγορία και άσκηση πίεσης: Τόσο οι επιχειρήσεις όσο και οι μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί μπορούν να συμμετάσχουν σε προσπάθειες συνηγορίας και άσκησης πίεσης για να επηρεάσουν τις κυβερνητικές πολιτικές που επηρεάζουν τους τομείς τους. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει την υπεράσπιση κανονισμών ή την άσκηση πίεσης για φορολογικά κίνητρα ή άλλες πολιτικές που ωφελούν τους οργανισμούς τους και την κοινωνία γενικότερα. Οι προσπάθειες αυτές μπορούν να έχουν σημαντικό αντίκτυπο στην οικονομική ζωή των τομέων τους, επηρεάζοντας το ρυθμιστικό περιβάλλον στο οποίο δραστηριοποιούνται.

Συνολικά, οι επιχειρήσεις και οι μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί διαδραματίζουν κρίσιμο ρόλο στη διαμόρφωση της οικονομικής ζωής των τομέων τους, παρέχοντας αγαθά και υπηρεσίες, δημιουργώντας θέσεις εργασίας, επενδύοντας στην έρευνα και την ανάπτυξη, συμμετέχοντας στη φιλανθρωπία και την κοινωνική ευθύνη και υποστηρίζοντας πολιτικές προς όφελος της κοινωνίας.

Υπολογίζεται ότι υπάρχουν πάνω από 1,5 εκατομμύριο μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί στις Ηνωμένες Πολιτείες, αλλά αντιπροσωπεύουν μόνο το 5,7% της αμερικανικής οικονομίας. Είναι πιο σημαντικοί για την απασχόληση. Οι μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί απασχολούν 12,3 εκατομμύρια άτομα στις ΗΠΑ - περίπου το 10,2% της απασχόλησης στον ιδιωτικό τομέα. Επιπλέον, περίπου 63 εκατομμύρια Αμερικανοί εργάστηκαν εθελοντικά σε μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς. Ωστόσο, θα πρέπει να τονιστεί ότι ο μη κερδοσκοπικός τομέας στις Ηνωμένες Πολιτείες είναι πολύ πιο σημαντικός από ό,τι στις περισσότερες άλλες χώρες. Ο ευρωπαϊκός τρίτος τομέας απασχολεί περίπου 28,3 εκατομμύρια αμειβόμενους και εθελοντές εργαζόμενους στις 28 χώρες της ΕΕ και τη Νορβηγία (Enjolras 2018).

Γιατί οι δημόσιες οικονομικές πολιτικές είναι σημαντικές τόσο για τις επιχειρήσεις όσο και για τους μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς

Οι δημόσιες πολιτικές είναι σημαντικές τόσο για τους κερδοσκοπικούς όσο και για τους μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς. Δημιουργούν ίσους όρους ανταγωνισμού για όλους τους οργανισμούς, θέτοντας πρότυπα και κανόνες που ισχύουν για όλους. Παρέχουν σαφήνεια και βεβαιότητα σχετικά με τους κανόνες και τους κανονισμούς που πρέπει να ακολουθούν οι οργανισμοί. Οι δημόσιες πολιτικές προστατεύουν επίσης το δημόσιο συμφέρον θέτοντας πρότυπα για την ασφάλεια, την προστασία του περιβάλλοντος και την προστασία των καταναλωτών. Ενθάρρυνση της καινοτομίας: Επιπλέον, οι δημόσιες πολιτικές μπορούν να ενθαρρύνουν την καινοτομία παρέχοντας κίνητρα για έρευνα και ανάπτυξη, καθώς και προωθώντας την υιοθέτηση νέων τεχνολογιών και πρακτικών. Τέλος, οι δημόσιες πολιτικές ενισχύουν την κοινωνική ευθύνη ενθαρρύνοντας τους οργανισμούς να ενεργούν με τρόπους που ωφελούν το κοινωνικό σύνολο. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει την προώθηση βιώσιμων επιχειρηματικών πρακτικών, τη στήριξη των τοπικών κοινοτήτων και τη συμβολή σε κοινωνικούς σκοπούς.

Τα κράτη επιδοτούν τόσο κερδοσκοπικούς όσο και μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς για διάφορους λόγους. Πρώτον, για την προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει επιδοτήσεις για έρευνα και ανάπτυξη, φορολογικά κίνητρα για νέες επενδύσεις και άλλες μορφές οικονομικής βοήθειας που ενθαρρύνουν τις επιχειρήσεις και τους μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς να επεκταθούν και να δημιουργήσουν θέσεις εργασίας. Δεύτερον, για τη μείωση της ανισότητας. Τα κράτη χρησιμοποιούν επιδοτήσεις για τη μείωση της ανισότητας παρέχοντας οικονομική στήριξη σε οργανισμούς που εξυπηρετούν περιθωριοποιημένες ή μειονεκτούσες κοινότητες. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει επιδοτήσεις για μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς που παρέχουν κοινωνικές υπηρεσίες, καθώς και επιδοτήσεις για επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε οικονομικά υποβαθμισμένες περιοχές. Τρίτον, τα κράτη μπορούν να παρέχουν επιδοτήσεις για την ενθάρρυνση της καινοτομίας, υποστηρίζοντας την έρευνα και την ανάπτυξη σε αναδυόμενες τεχνολογίες ή κλάδους. Αυτό μπορεί να ωφελήσει τόσο τους κερδοσκοπικούς όσο και τους μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς, προωθώντας την υιοθέτηση νέων τεχνολογιών και πρακτικών που μπορούν να οδηγήσουν σε αυξημένη αποδοτικότητα και παραγωγικότητα. Εξασφάλιση δημόσιων αγαθών: Το κράτος μπορεί να παρέχει επιδοτήσεις για να εξασφαλίσει την παροχή δημόσιων αγαθών, όπως η εκπαίδευση, η υγειονομική περίθαλψη ή η προστασία του περιβάλλοντος. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει την επιδότηση τόσο κερδοσκοπικών όσο και μη κερδοσκοπικών οργανισμών που παρέχουν αυτά τα αγαθά και τις υπηρεσίες.

Τι μπορούν να μάθουν οι μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί από τις επιχειρήσεις

Οι μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί μπορούν να μάθουν πολλά από τις επιχειρήσεις, ιδίως σε τομείς όπως το μάρκετινγκ, ο στρατηγικός σχεδιασμός και η οικονομική διαχείριση. Ακολουθούν ορισμένα συγκεκριμένα μαθήματα που μπορούν να πάρουν οι μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί από τις επιχειρήσεις:

1. Σαφείς και σαφώς καθορισμένοι στόχοι: Ακριβώς όπως οι επιχειρήσεις, έτσι και οι μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί πρέπει να έχουν σαφή και σαφώς καθορισμένη δήλωση αποστολής, στόχους και σκοπούς. Η σαφής εστίαση στο τι προσπαθεί να επιτύχει ο οργανισμός μπορεί να βοηθήσει στην καθοδήγηση της λήψης αποφάσεων και της κατανομής των πόρων.
2. Αποτελεσματική διαχείριση των πόρων: Οι επιχειρήσεις συχνά επικεντρώνονται στη βελτιστοποίηση των πόρων τους για τη μεγιστοποίηση των κερδών, και οι μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί μπορούν να εφαρμόσουν την ίδια νοοτροπία στις προσπάθειες συγκέντρωσης κεφαλαίων και στη χρήση των πόρων τους. Οι μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί θα πρέπει να επιδιώκουν τη μεγιστοποίηση του αντίκτυπου των πόρων τους και να διασφαλίζουν ότι χρησιμοποιούνται με τον αποτελεσματικότερο δυνατό τρόπο.
3. Αποτελεσματικό μάρκετινγκ και branding: Οι επιτυχημένες επιχειρήσεις διαθέτουν ισχυρές στρατηγικές branding και μάρκετινγκ που τις βοηθούν να ξεχωρίζουν σε μια πολυπληθή αγορά. Οι μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί μπορούν να διδαχθούν από αυτό, αναπτύσσοντας ισχυρές εκστρατείες branding και μάρκετινγκ που τους βοηθούν να ευαισθητοποιήσουν τον σκοπό τους και να συνδεθούν με πιθανούς υποστηρικτές.

4. . Λήψη αποφάσεων βάσει δεδομένων: Το ίδιο μπορούν να κάνουν και οι μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί. Παρακολουθώντας και αναλύοντας δεδομένα σχετικά με τις προσπάθειες συγκέντρωσης πόρων, τα αποτελέσματα των προγραμμάτων και άλλες βασικές μετρήσεις, οι μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί μπορούν να λαμβάνουν πιο τεκμηριωμένες αποφάσεις σχετικά με τον τρόπο κατανομής των πόρων και το πού να εστιάσουν τις προσπάθειές τους.

5. Στρατηγικές συνεργασίες: Οι επιχειρήσεις συχνά συνάπτουν στρατηγικές συνεργασίες με άλλες εταιρείες για να τις βοηθήσουν να επιτύχουν τους στόχους τους, και οι μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί μπορούν να κάνουν το ίδιο. Συνεργαζόμενοι με άλλους μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς, επιχειρήσεις ή κυβερνητικές υπηρεσίες, οι μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί μπορούν να επεκτείνουν την εμβέλειά τους και να επιτύχουν μεγαλύτερο αντίκτυπο.

Συνολικά, οι μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί μπορούν να ωφεληθούν σημαντικά από το να μαθαίνουν από τις επιχειρήσεις σε αυτούς τους τομείς και να εφαρμόζουν τις επιχειρηματικές αρχές στις δικές τους δραστηριότητες. Ωστόσο, είναι σημαντικό για τους μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς να θυμούνται ότι οι στόχοι και οι προτεραιότητές τους είναι διαφορετικοί από εκείνους των επιχειρήσεων, και θα πρέπει πάντα να θέτουν ως προτεραιότητα την αποστολή τους και τις ανάγκες της κοινότητάς τους πάνω από το κέρδος.

4. Συνεργασία και συμπράξεις: Οι μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί συχνά συνεργάζονται με άλλους οργανισμούς και μέλη της κοινότητας για να επιτύχουν τους στόχους τους, και οι επιχειρήσεις μπορούν να διδαχθούν από αυτό, αναζητώντας συνεργασίες και συμπράξεις που μπορούν να τις βοηθήσουν να επιτύχουν τους στόχους τους. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει συνεργασίες με άλλες επιχειρήσεις, μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς και κυβερνητικές υπηρεσίες.

5. Ενσυναίσθηση και ανθρώπινη σύνδεση: Οι μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί συχνά συνεργάζονται στενά με άτομα και κοινότητες που έχουν ανάγκη, και οι επιχειρήσεις μπορούν να μάθουν από αυτό δίνοντας προτεραιότητα στην ενσυναίσθηση και την ανθρώπινη σύνδεση στις δραστηριότητές τους. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει την ιεράρχηση της ευημερίας των εργαζομένων, της ικανοποίησης των πελατών και της προσέγγισης της κοινότητας.

Συνολικά, οι επιχειρήσεις μπορούν να επωφεληθούν σημαντικά από το να μαθαίνουν από τους μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς σε αυτούς τους τομείς και να εφαρμόζουν τις μη κερδοσκοπικές αρχές στις δικές τους λειτουργίες. Ωστόσο, είναι σημαντικό για τις επιχειρήσεις να θυμούνται ότι οι στόχοι και οι προτεραιότητές τους είναι διαφορετικοί από εκείνους των μη κερδοσκοπικών οργανισμών και θα πρέπει πάντα να θέτουν ως προτεραιότητα την κερδοφορία και την οικονομική βιωσιμότητά τους, ενώ παράλληλα θα πρέπει να προσπαθούν να έχουν θετικό αντίκτυπο στην κοινωνία και το περιβάλλον.

Συνδυασμός κερδοσκοπικών και μη κερδοσκοπικών στόχων και δημόσιων οικονομικών πολιτικών

Οι δημόσιες οικονομικές πολιτικές μπορούν να ωφελήσουν ταυτόχρονα τόσο τα κέρδη όσο και τους μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς, δημιουργώντας ένα περιβάλλον που ευνοεί την οικονομική ανάπτυξη και υποστηρίζει τις ανάγκες των κοινοτήτων. Ένα παράδειγμα μιας τέτοιας πολιτικής είναι τα φορολογικά κίνητρα για επιχειρήσεις που επενδύουν σε κοινωνικά υπεύθυνες πρακτικές, όπως η μείωση των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα ή η υποστήριξη τοπικών φιλανθρωπικών οργανώσεων. Ένα άλλο παράδειγμα είναι η κρατική χρηματοδότηση για έργα υποδομής που βελτιώνουν την ποιότητα ζωής για όλους, όπως οι δημόσιες συγκοινωνίες ή η οικονομικά προσιτή στέγαση. Τα έργα αυτά μπορούν να δημιουργήσουν θέσεις εργασίας και να τονώσουν την οικονομική ανάπτυξη, ενώ παράλληλα αντιμετωπίζουν κοινωνικά και περιβαλλοντικά ζητήματα. Οι δημόσιες οικονομικές πολιτικές μπορούν επίσης να στηρίξουν άμεσα τους μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς, παρέχοντας χρηματοδότηση ή φορολογικές ελαφρύνσεις για οργανισμούς που εξυπηρετούν το δημόσιο καλό. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει φιλανθρωπικά ιδρύματα, εκπαιδευτικά και υγειονομικά ιδρύματα και άλλους μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς που παρέχουν βασικές υπηρεσίες στην κοινότητα.

Ένα καλό παράδειγμα της δέσμευσης των επιχειρήσεων σε μη κερδοσκοπικούς στόχους είναι το Παγκόσμιο Σύμφωνο των Ηνωμένων Εθνών, μια μη δεσμευτική συμφωνία που έχει ως στόχο οι επιχειρήσεις και άλλοι οργανισμοί παγκοσμίως να υιοθετήσουν βιώσιμες και κοινωνικά υπεύθυνες πολιτικές και να υποβάλλουν εκθέσεις σχετικά με την εφαρμογή τους. Το σύμφωνο δεσμεύει τις επιχειρήσεις να εκπληρώνουν θεμελιώδεις ευθύνες σε τέσσερις τομείς: ανθρώπινα δικαιώματα, εργασία, περιβάλλον και καταπολέμηση της διαφθοράς. Περισσότερες από 16.000 συμμετέχουσες εταιρείες και 3.800 μη επιχειρηματικοί συμμετέχοντες έχουν ήδη υιοθετήσει τις δεσμεύσεις του Οικουμενικού Συμφώνου του ΟΗΕ.

Επιπλέον, οι υπερπλούσιοι άνθρωποι έχουν δημιουργήσει μεγάλα φιλανθρωπικά ιδρύματα για να στηρίξουν τη φιλανθρωπία. Για δεκαετίες, η συνήθης φιλανθρωπική στρατηγική ήταν για τους υπερπλούσιους (από τον Carnegie και τον Ford μέχρι τον Soros και τον Gates) να δώσουν ένα μεγάλο κομμάτι της περιουσίας τους σε ένα ίδρυμα, που συνήθως έφερε το όνομά του/της, το οποίο στη συνέχεια υποστήριζε φιλανθρωπικά ιδρύματα ή φιλανθρωπικούς σκοπούς. Ωστόσο, στον 21ο αιώνα, όλο και περισσότεροι καπιταλιστές σκέφτονται τις φιλανθρωπικές δωρεές σαν σκληρές επενδύσεις. Οι αποδέκτες κατατάσσονται πλέον με βάση το ποιοι προσέφεραν τη μεγαλύτερη φιλανθρωπική απόδοση. Ο αντίκτυπος κάθε δολαρίου μετριέται και, αν ένα έργο αποτύχει να αποδώσει την αναμενόμενη "κοινωνική απόδοση", η χρηματοδότηση διακόπτεται.

Ο Pierre Omidyar, ο ιδρυτής του Ebay, είναι ένα καλό παράδειγμα αυτής της νέας στρατηγικής. Υποστήριξε ότι αν πληρούνται ορισμένες προϋποθέσεις, μια επιχείρηση μπορεί να είναι τουλάχιστον εξίσου ισχυρή δύναμη για το καλό με μια φιλανθρωπική οργάνωση. Έτσι, το 2004 δημιούργησε το Omidyar Network, το οποίο θεωρεί τον εαυτό του ενεργό επενδυτή και όχι παθητικό δωρητή και είναι ελεύθερο να βάζει χρήματα εξίσου σε κερδοσκοπικά και μη κερδοσκοπικά εγχειρήματα. Πρόκειται για τη λεγόμενη "venture philanthropy" -ανάπτυξη μιας μη κερδοσκοπικής νεοσύστατης επιχείρησης με τον ίδιο τρόπο όπως μια νέα επιχειρηματική επιχείρηση, με τη διαφορά ότι δεν περιμένει να βγάλει χρήματα. Το Δίκτυο έχει επικεντρωθεί στην προσπάθεια δημιουργίας βιώσιμων επιχειρήσεων που πωλούν στους φτωχότερους καταναλωτές. Το κερδοσκοπικό αντίστοιχο της επιχειρηματικής φιλανθρωπίας είναι η λεγόμενη "επένδυση αντίκτυπου": στόχος είναι να αποφέρει κέρδη και παράλληλα να κάνει κάποιο κοινωνικό ή περιβαλλοντικό καλό.

Επιπλέον, ο εταιρικός κόσμος άρχισε να συνειδητοποιεί ότι οι μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί μπορούν επίσης να γίνουν περιουσιακά στοιχεία για τις επιχειρήσεις. Οι δυτικές εταιρείες διαπιστώνουν ότι οι ΜΚΟ διαθέτουν την τεχνογνωσία, την πολιτισμική γνώση και τις σχέσεις εμπιστοσύνης που είναι κρίσιμες για την επέκταση σε νέες αγορές. Οι πρόσφατες συνεργασίες μεταξύ της Unilever και της Care είναι ένα καλό παράδειγμα.

Από την άλλη πλευρά, υπάρχουν πολλές ΜΚΟ που υιοθετούν επιχειρηματικές στρατηγικές για την αποτελεσματικότερη επίτευξη των στόχων τους. Αυτές οι οργανώσεις είναι σε ορισμένες χώρες γνωστές ως κοινωνικές επιχειρήσεις ή οργανώσεις με γνώμονα τον αντίκτυπο. Χρησιμοποιούν επιχειρηματικά μοντέλα και αρχές για να δημιουργήσουν κοινωνικό ή περιβαλλοντικό αντίκτυπο, καθώς και να δημιουργήσουν έσοδα για να συντηρήσουν τις δραστηριότητές τους. Ορισμένα παραδείγματα ΜΚΟ που υιοθετούν επιχειρηματικές στρατηγικές περιλαμβάνουν την Ashoka, η οποία είναι ένας παγκόσμιος οργανισμός που υποστηρίζει κοινωνικούς επιχειρηματίες στην έναρξη και την κλιμάκωση των καινοτόμων ιδεών τους, και την Acumen, η οποία είναι μια μη κερδοσκοπική οργάνωση που χρησιμοποιεί επενδύσεις αντίκτυπου για να υποστηρίξει κοινωνικές επιχειρήσεις που επικεντρώνονται στην επίλυση ορισμένων από τα πιο πιεστικά προβλήματα του κόσμου, όπως η φτώχεια και η πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη. Οι οργανισμοί αυτοί αποδεικνύουν ότι η υιοθέτηση επιχειρηματικών στρατηγικών μπορεί να βοηθήσει τις ΜΚΟ να επιτύχουν μεγαλύτερο αντίκτυπο, βιωσιμότητα και κλίμακα.

Βασικά Συμπεράσματα

- ★ Οι επιχειρήσεις και οι μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί διαδραματίζουν κρίσιμο ρόλο στη διαμόρφωση της οικονομικής ζωής των τομέων τους, παρέχοντας αγαθά και υπηρεσίες, δημιουργώντας θέσεις εργασίας και επενδύοντας στην έρευνα και την ανάπτυξη.
- ★ Οι μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί μπορούν να μάθουν πολλά από τις επιχειρήσεις, ιδίως σε τομείς όπως το μάρκετινγκ, ο στρατηγικός σχεδιασμός και η οικονομική διαχείριση.
- ★ Οι επιχειρήσεις μπορούν να μάθουν πολλά από τους μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς, ιδίως σε τομείς όπως η κοινωνική ευθύνη, η δέσμευση στην κοινότητα και η μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα.
- ★ Οι δημόσιες πολιτικές διαδραματίζουν κρίσιμο ρόλο στη διαμόρφωση του επιχειρηματικού και μη κερδοσκοπικού περιβάλλοντος και στη διασφάλιση ότι οι οργανισμοί λειτουργούν με τρόπο που να ωφελεί τόσο τους ίδιους όσο και το κοινό.
- ★ Επιδοτώντας τόσο κερδοσκοπικούς όσο και μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς, τα κράτη επιδιώκουν να στηρίξουν ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων που συμβάλλουν στη συνολική ευημερία της κοινωνίας.

Πρόσθετο υλικό και βιβλιογραφία

- UN Global Compact (2020), Uniting Business in the Decade of Action, <https://unglobalcompact.org/library/5747>
- Jung, Tobias, Jenny Harrow, and Diana Leat (2018), 'Mapping philanthropic foundations' characteristics: Towards an international integrative framework of foundation types', *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*, Vol. 47 (5), pp. 893-917.
- 'The Omidyar way of giving', *The Economist*, October 26, 2013.
- 'How a tide of tech money is transforming charity', *The Economist*, February 9, 2023.
- Beyond charity: three innovative types of business partnerships for nonprofits, *The Guardian*, February 27, 2014.
- Enjolras, Bernard, et al. "The size and composition of the European third sector." *The third sector as a renewable resource for Europe: Concepts, impacts, challenges and opportunities* (2018): 49-94.
- Bill Gates: Non-profits vs. for-profit businesses <https://www.youtube.com/watch?v=yZG3-DW5V1g>

Προτεινόμενες Ασκήσεις

- Παρακολουθήστε τα βίντεο των Παιχνιδιών Δημόσιων Αγαθών.
- Επισκεφθείτε μια κοινωνική επιχείρηση που λειτουργεί ως επιχείρηση αλλά έχει επίσης κοινωνική ή περιβαλλοντική αποστολή. Αυτό θα σας δώσει μια εικόνα για το πώς οι επιχειρήσεις μπορούν να δημιουργήσουν αξία για την κοινωνία, ενώ παράλληλα παράγουν κέρδη. Συζητήστε με το προσωπικό και τους εθελοντές της οργάνωσης για το πώς επηρεάζονται από τις δημόσιες οικονομικές πολιτικές.
- Δημιουργήστε δύο μελέτες περίπτωσης για μια επιχείρηση και έναν μη κερδοσκοπικό οργανισμό που διαχειρίστηκαν με επιτυχία την αλληλεπίδρασή τους με μια δημόσια πολιτική. Ερευνήστε την ιστορία του οργανισμού, τις δραστηριότητες δημιουργίας εσόδων και το περιβάλλον πολιτικής για να κατανοήσετε πώς ήταν επιτυχείς. Γράψτε ένα δοκίμιο 1000 λέξεων και συζητήστε τα ευρήματά σας με τους φίλους σας.

Κεφάλαιο 8: Πολιτική Οικονομία και Οικονομική Πολιτική

Εισαγωγή

Η πολιτική οικονομία, ως κλάδος της κοινωνικής επιστήμης, μελετά τις σχέσεις μεταξύ των ατόμων, της κοινωνίας, των αγορών και του κράτους. Ως "πολιτική οικονομία" μπορούμε να αντιληφθούμε τη μελέτη του τρόπου με τον οποίο διαχειρίζεται το δημόσιο "νοικοκυριό" ενός κράτους. Τα κράτη δημιουργούν τους κανόνες και η κυβέρνηση τους εφαρμόζει με διάφορους τρόπους. Οι κυβερνήσεις λαμβάνουν αποφάσεις για να επηρεάσουν την παραγωγή, την κατανάλωση και την κατανομή του πλούτου. Οι οικονομικές πολιτικές είναι δηλώσεις στόχων και ιδανικών που πρέπει να επιτευχθούν μέσω διαφόρων μέσων που εφαρμόζει μια κυβέρνηση για να καθοδηγήσει τη διαδικασία της οικονομικής ανάπτυξης. Οι κυβερνήσεις χειρίζονται οικονομικές και κοινωνικές μεταβλητές, επηρεάζουν τη διαδικασία κατανομής των πόρων για να επιτύχουν τα επιθυμητά επίπεδα οικονομικής ανάπτυξης με κοινωνική δικαιοσύνη και σταθερότητα. Οι υπεύθυνοι χάραξης οικονομικής πολιτικής καθοδηγούνται από οικονομικές εκτιμήσεις που υποστηρίζονται από οικονομικές θεωρίες που τους βοηθούν να διαμορφώσουν διάφορα υποσύνολα οικονομικών πολιτικών. Οι οικονομικές πολιτικές είναι τα τελικά αποτελέσματα του οικονομικού σχεδιασμού. Οι οικονομικές πολιτικές είναι παρούσες σε διάφορα επίπεδα, από το τοπικό έως το υπερεθνικό, και μπορούν να επηρεάσουν το διεθνές εμπόριο και τις εξωτερικές σχέσεις. Οι οικονομικές πολιτικές συνδέονται επίσης με άλλες πολιτικές, όπως οι πολιτικές υγείας, οι κοινωνικές ή οι περιβαλλοντικές πολιτικές.

Πολιτική οικονομία

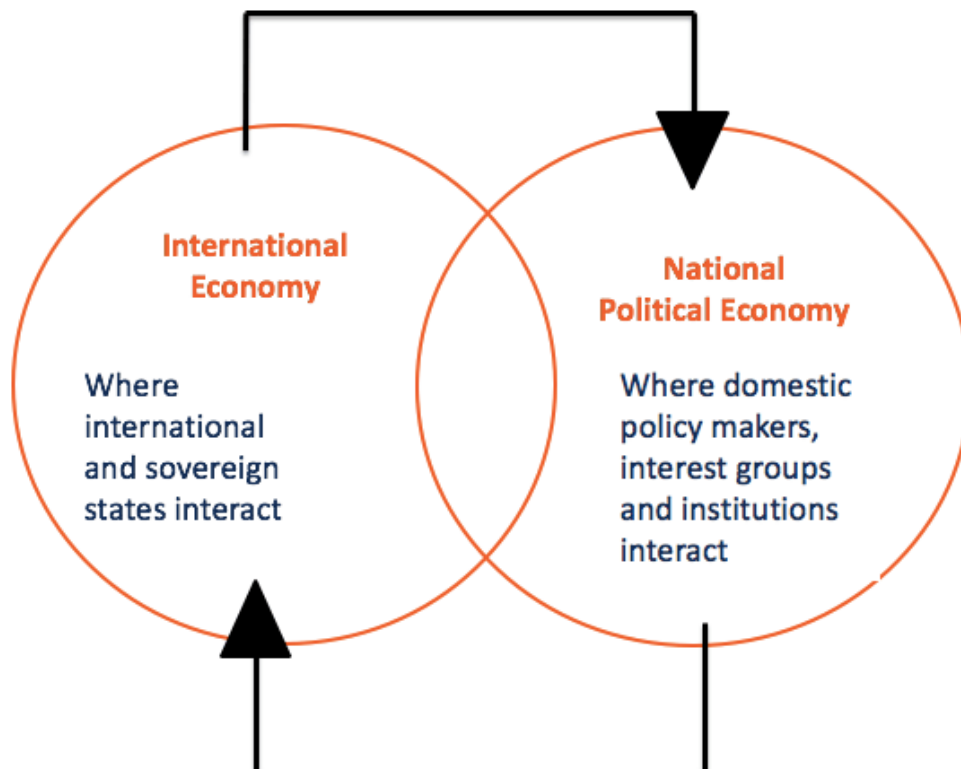
Η πολιτική οικονομία είναι ένα διανοητικό έργο και μια προσπάθεια ανάπτυξης ενός μοντέλου κοινωνικής τάξης και αλλαγής. Η πολιτική οικονομία αποσκοπεί στην κατανόηση του τρόπου λειτουργίας του καπιταλισμού και στην αξιολόγηση των συνεπειών του για την οργάνωση της κοινωνικής και πολιτικής ζωής.

Στην απλούστερη μορφή της, η πολιτική οικονομία είναι η μελέτη της σχέσης μεταξύ της αγοράς και των ισχυρών παραγόντων, όπως η κυβέρνηση μιας χώρας. Είναι η μελέτη του τρόπου με τον οποίο οι οικονομικές θεωρίες επηρεάζουν τα διάφορα κοινωνικοοικονομικά συστήματα, μαζί με τη δημιουργία και την εφαρμογή της δημόσιας πολιτικής.

Η πολιτική οικονομία χωρίζεται σε δύο επιμέρους κλάδους: Κλασική Πολιτική Οικονομία και Σύγχρονη Πολιτική Οικονομία. Η Κλασική Πολιτική Οικονομία μελετά τα έργα φιλοσόφων όπως ο Μακιαβέλι, ο Άνταμ Σμιθ και ο Καρλ Μαρξ. Η Σύγχρονη Πολιτική Οικονομία επικεντρώνεται στο έργο σύγχρονων φιλοσόφων, οικονομολόγων και πολιτικών επιστημόνων όπως ο John Maynard Keynes και ο Friedrich Hayek

Η μελέτη της πολιτικής οικονομίας επηρεάζεται από τη θεωρία των παιγνίων, καθώς περιλαμβάνει διαφορετικές ομάδες που ανταγωνίζονται για πεπερασμένους πόρους και εξουσία, οι οποίες αξιολογούν ποιες πολιτικές θα προσφέρουν τα πιο ωφέλιμα αποτελέσματα. Σχετίζεται επίσης με την ικανότητα της οικονομίας να επιτύχει τα επιθυμητά αποτελέσματα.

Οικονομική πολιτική

Σε γενικές γραμμές, η οικονομική πολιτική μπορεί να νοηθεί ως το σύνολο των ελέγχων που χρησιμοποιεί η κυβέρνηση για τη ρύθμιση της οικονομικής δραστηριότητας. Η οικονομική πολιτική μπορεί σε γενικές γραμμές να ταξινομηθεί σε τρεις τομείς: δημοσιονομική πολιτική (θέματα που σχετίζονται με τη φορολογία, τις δημόσιες δαπάνες και το δημόσιο έλλειμμα)- νομισματική πολιτική (επιτόκια, πληθωρισμός και προσφορά χρήματος) και εμπορική πολιτική (δασμοί και εμπορικές συμφωνίες). Με απλή εξήγηση αντιπροσωπεύει μια πορεία δράσης που αποσκοπεί στην επιρροή ή τον έλεγχο της συμπεριφοράς της οικονομίας. Οι οικονομικές πολιτικές συνήθως εφαρμόζονται και διαχειρίζονται από την κυβέρνηση. Παραδείγματα οικονομικών πολιτικών περιλαμβάνουν αποφάσεις που λαμβάνονται σχετικά με τις κρατικές δαπάνες και τη φορολογία, σχετικά με την αναδιανομή του εισοδήματος από τους πλούσιους στους φτωχούς και σχετικά με την προσφορά χρήματος.

Ποια είναι τα 4 συστατικά στοιχεία της οικονομικής πολιτικής;

Τέσσερις βασικές οικονομικές έννοιες - η έλλειψη, η προσφορά και η ζήτηση, το κόστος και τα οφέλη και τα κίνητρα - μπορούν να βοηθήσουν στην εξήγηση πολλών αποφάσεων που λαμβάνουν οι άνθρωποι. Η οικονομική πολιτική καλύπτει ένα ευρύ φάσμα μέτρων που χρησιμοποιούν οι κυβερνήσεις για τη διαχείριση της οικονομίας τους. Σε αυτά περιλαμβάνονται η νομισματική πολιτική (προσφορά και ζήτηση χρήματος), η φορολογία, ο προϋπολογισμός, η δημιουργία θέσεων εργασίας κ.λπ. Υπάρχουν τέσσερις κύριοι στόχοι της οικονομικής πολιτικής: σταθερές αγορές, οικονομική ευημερία, ανάπτυξη των επιχειρήσεων και προστασία της απασχόλησης.

Οι οικονομικές πολιτικές είναι τα τελικά αποτελέσματα του οικονομικού σχεδιασμού: οι αποφάσεις που λαμβάνουν οι κυβερνήσεις για να επηρεάσουν την παραγωγή, την κατανάλωση και την κατανομή του πλούτου. Η έρευνα διερευνά τις οικονομικές πολιτικές από το τοπικό έως το διεθνές επίπεδο, συμπεριλαμβανομένων των επιπτώσεών τους στο διεθνές εμπόριο και τις εξωτερικές σχέσεις, τη σχέση τους με τις πολιτικές που επικεντρώνονται στη δημόσια υγεία και το περιβάλλον, καθώς και τις επιπτώσεις τους στην οικονομική ανάπτυξη και τις υφέσεις.

Παρακολουθήστε το βίντεο - Πώς η οικονομική πολιτική μπορεί να βοηθήσει τον κόσμο να ανακάμψει: <https://www.youtube.com/watch?v=oZt6io7JmW8>

Στόχοι της οικονομικής πολιτικής

Οι στόχοι της οικονομικής πολιτικής αποτελούνται από αξιακές κρίσεις σχετικά με το τι θα πρέπει να επιδιώκει η οικονομική πολιτική και, ως εκ τούτου, εμπίπτουν στην κατηγορία των κανονιστικών οικονομικών. Ενώ υπάρχουν πολλές διαφωνίες σχετικά με τους κατάλληλους στόχους της οικονομικής πολιτικής, αρκετοί φαίνεται να έχουν ευρεία, αν και όχι καθολική, αποδοχή. Αυτοί οι ευρέως αποδεκτοί στόχοι περιλαμβάνουν

-
1. **Οικονομική ανάπτυξη:** Οικονομική ανάπτυξη σημαίνει ότι τα εισοδήματα όλων των καταναλωτών και των επιχειρήσεων (αφού ληφθεί υπόψη ο πληθωρισμός) αυξάνονται με την πάροδο του χρόνου.
  2. **Πλήρης απασχόληση:** Ο στόχος της πλήρους απασχόλησης είναι κάθε μέλος του εργατικού δυναμικού που θέλει να εργαστεί να μπορεί να βρει εργασία.
  3. **Σταθερότητα των τιμών:** Ο στόχος της σταθερότητας των τιμών είναι να αποτρέπονται οι αυξήσεις του γενικού επιπέδου τιμών, γνωστές ως πληθωρισμός, καθώς και οι μειώσεις του γενικού επιπέδου τιμών, γνωστές ως αποπληθωρισμός.

Οι οικονομικές πολιτικές είναι δηλώσεις στόχων και ιδανικών που πρέπει να επιτευχθούν μέσω διαφόρων μέσων που περιγράφονται από μια κυβέρνηση για να καθοδηγήσουν τη διαδικασία της οικονομικής ανάπτυξης. Κατά κάποιον τρόπο, μπορεί να χαρακτηριστεί ως διαρθρωτική αντίδραση για τη διόρθωση των οικονομικών ανισορροπιών (και της ανισότητας). Οι κυβερνήσεις, χειριζόμενες τις οικονομικές και κοινωνικές μεταβλητές, επηρεάζουν τη διαδικασία κατανομής των πόρων ώστε να επιτευχθεί το επιθυμητό επίπεδο οικονομικής ανάπτυξης με κοινωνική δικαιοσύνη και σταθερότητα. Μια οικονομική πολιτική σχετίζεται ουσιαστικά με μία ή όλες τις τρεις βασικές οικονομικές αποφάσεις, δηλαδή "τι να παραχθεί", "πώς να παραχθεί" και "για ποιον να παραχθεί" σε μακροσκοπικό επίπεδο. Γενικά, πιστεύεται ότι οι υπεύθυνοι για τη χάραξη οικονομικής πολιτικής καθοδηγούνται από οικονομικές εκτιμήσεις που υποστηρίζονται από οικονομικές θεωρίες κατά τη διαμόρφωση διαφόρων υποκατηγοριών οικονομικών πολιτικών. Στις δημοκρατικές χώρες, οι αποφάσεις σχετικά με τη δημόσια πολιτική γενικά και την οικονομική πολιτική ειδικότερα λαμβάνονται από εκλεγμένους αντιπροσώπους σε διάφορα επίπεδα. Ως εκ τούτου, πρόκειται ουσιαστικά για πολιτικές αποφάσεις. Εκτός από τους νομοθέτες, διάφορες ομάδες συμφερόντων, όπως τα επιχειρηματικά λόμπι, τα συνδικάτα, οι φορείς εμπειρογνομόνων και οι εθελοντικές οργανώσεις, επηρεάζουν τις διαδικασίες διαμόρφωσης των οικονομικών πολιτικών. Ως εκ τούτου, η κατανόηση της αλληλεπίδρασης μεταξύ πολιτικής και οικονομίας μπορεί να μας βοηθήσει να αποκτήσουμε εικόνα των βασικών ζητημάτων "χάραξης, εφαρμογής και αποτυχίας" των οικονομικών πολιτικών και προγραμμάτων. Αυτή η ενότητα έχει ως στόχο να σας εισαγάγει στη διαδικασία διαμόρφωσης της οικονομικής πολιτικής, όπου εκτός από την αλληλεπίδραση μεταξύ οικονομολόγων και πολιτικών, ένας μεγάλος αριθμός θεσμών/οργανώσεων επηρεάζει τη διαδικασία διαμόρφωσης πολιτικής. Αρχικά, ας συζητήσουμε την ανάγκη και τη σημασία της οικονομικής πολιτικής και των διαφόρων μέσων της.

Οι στόχοι της οικονομικής πολιτικής αποτελούνται από αξιακές κρίσεις σχετικά με το τι πρέπει να επιδιώκει η οικονομική πολιτική και, ως εκ τούτου, εμπίπτουν στην κατηγορία των κανονιστικών οικονομικών. Ενώ υπάρχουν πολλές διαφωνίες σχετικά με τους κατάλληλους στόχους της οικονομικής πολιτικής, αρκετοί φαίνεται να έχουν ευρεία, αν και όχι καθολική, αποδοχή. Αυτοί οι ευρέως αποδεκτοί στόχοι περιλαμβάνουν

Ακολουθεί ένας κατάλογος διαφορετικών τύπων οικονομικής πολιτικής:

- Νομισματική πολιτική
- Δημοσιονομική πολιτική
- Πολιτικές από την πλευρά της προσφοράς
- Μικροοικονομικές πολιτικές - φόροι, επιδοτήσεις, έλεγχος τιμών, αγορά κατοικίας, ρύθμιση μονοπωλίων
- Πολιτικές για την αγορά εργασίας
- Δασμολογικές/εμπορικές πολιτικές

Σύνδεση με πρακτικά ζητήματα

Ακολουθούν μερικά πρακτικά παραδείγματα που καταδεικνύουν γιατί είναι σημαντικό να έχετε γνώσεις πολιτικής οικονομίας και οικονομικής πολιτικής:

Keynes vs. Hayek ή κρατική ρύθμιση της οικονομίας και της αγοράς vs. ελάχιστη ρύθμιση της οικονομίας και της αγοράς

Παράδειγμα: Οι πιο σημαντικοί οικονομολόγοι του εικοστού αιώνα ήταν ο John Maynard Keynes και ο Friedrich A. Hayek. Ο Keynes υποστήριζε τη μαζική παρέμβαση στην οικονομία για να την ανασύρει από την ύφεση, ενώ ο F. Hayek πίστευε ότι η κυβέρνηση δεν πρέπει να κάνει τίποτα κατά τη διάρκεια μιας ύφεσης. Οι προσεγγίσεις τους για την εφαρμογή ισχυρών παρεμβάσεων στην οικονομία (Keynes) ή ελάχιστων παρεμβάσεων στην οικονομία (Hayek) υιοθετούνται σήμερα και από τους εκπροσώπους των πολιτικών κομμάτων που μπορούν να γίνουν μέλη μιας κυβέρνησης. Ορισμένοι από αυτούς προτιμούν παρεμβάσεις στη ρύθμιση της οικονομίας από το κράτος, άλλοι, αντίθετα, δεν το θεωρούν σκόπιμο και αφήνουν την αγορά να αυτορυθμιστεί. Κατά την εκλογή πολιτικών, είναι επομένως απαραίτητο να εξετάσουμε ποια προσέγγιση είναι πιο αποδεκτή από εμάς. Σε όλο τον κόσμο βλέπουμε διαφορετικά επίπεδα παρέμβασης στη ρύθμιση της οικονομίας.

Η δημοσιονομική πολιτική και ο στόχος της είναι να επηρεάσει την οικονομία ώστε να δημιουργήσει την υψηλότερη δυνατή οικονομική ανάπτυξη με χαμηλή ανεργία. Το κύριο εργαλείο της δημοσιονομικής πολιτικής είναι ο κρατικός προϋπολογισμός.

Παράδειγματα: Τα έσοδα του κρατικού προϋπολογισμού διαμορφώνονται κυρίως από την είσπραξη φόρων. Εκτός από τους φόρους, οι τελωνειακοί δασμοί, τα διοικητικά τέλη, οι τόκοι δανείων ή καταθέσεων αποτελούν επίσης βασικά έσοδα για τον κρατικό προϋπολογισμό. Το κράτος χρησιμοποιεί τα χρήματα που αποκτά με αυτόν τον τρόπο για διάφορους σκοπούς. Ο κύριος στόχος του είναι να δαπανά τα χρήματα με τέτοιο τρόπο ώστε να εξασφαλίζεται η οικονομική ανάπτυξη. Το κράτος έχει τη δυνατότητα να στηρίξει την οικονομία με τη βοήθεια κατάλληλων μέσων ή, αντίθετα, να την αμβλύνει ελαφρώς. Στις δημοκρατίες, ο κρατικός προϋπολογισμός εγκρίνεται από το νομοθετικό σώμα. Ιδανικά, ο προϋπολογισμός πρέπει να είναι ισοσκελισμένος ή πλεονασματικός. Στην περίπτωση αυτή, τα έσοδα είναι υψηλότερα από τις δαπάνες.

Η νομισματική πολιτική είναι μια διαδικασία που αποσκοπεί στη ρύθμιση της ποσότητας του χρήματος που κυκλοφορεί. Χρησιμοποιείται από κυβερνήσεις, κεντρικές τράπεζες ή άλλα νομισματικά ιδρύματα.

Παραδείγματα: Ο κύριος στόχος της νομισματικής πολιτικής είναι να ενεργεί για τη σταθερότητα των τιμών. Τα κράτη μπορούν να ρυθμίσουν το εσωτερικό τους περιβάλλον όταν στοχεύουν στην αλλαγή της χρηματοοικονομικής διαχείρισης της οικονομίας. Για παράδειγμα, οι πολιτικοί χειραγωγούν την κυκλοφορία του χρήματος για να αυξήσουν την απασχόληση ή την οικονομική ανάπτυξη. Στην εξωτερική οικονομική πολιτική τους, τα κράτη προσπαθούν να διαχειριστούν τη συναλλαγματική ισοτιμία, η οποία επηρεάζει τις εξαγωγές και τις εισαγωγές. Ένα πραγματικό παράδειγμα αφορά την κατάσταση με την πανδημία του κοροναϊού, όταν η κεντρική τράπεζα των ΗΠΑ μείωσε το βασικό επιτόκιο κοντά στο μηδέν. Αυτό επηρέασε το επιτόκιο των δανείων και των καταναλωτικών δανείων, αυξάνοντας την οικονομική ανάπτυξη.

Η πολιτική για την αγορά εργασίας σχετίζεται με τις δημόσια χρηματοδοτούμενες παρεμβάσεις που αποσκοπούν στη βελτίωση της λειτουργίας της αγοράς εργασίας.

Παραδείγματα: Οι κυβερνήσεις διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην αγορά εργασίας με διάφορους τρόπους, χρησιμοποιώντας διάφορα εργαλεία, όπως η επιβολή κατώτατων μισθών, η θέσπιση νομοθεσίας για την προστασία της απασχόλησης, η αύξηση ή η μείωση των δημόσιων δαπανών και των φόρων ή η αλλαγή συγκεκριμένων πολιτικών για την αγορά εργασίας και των προγραμμάτων κοινωνικής προστασίας. Για παράδειγμα, η κυβέρνηση μπορεί να δημιουργήσει προγράμματα για να βοηθήσει τους ανέργους να βρουν εργασία ή να βοηθήσει τους εργαζόμενους να βρουν καλύτερες θέσεις εργασίας. Εάν ένας πολίτης χάσει τη δουλειά του ή είναι επί του παρόντος άνεργος, μπορεί να απευθυνθεί στο κράτος για να τον βοηθήσει να βρει μια νέα θέση εργασίας.

Φόροι & ΦΠΑ: Ο ΦΠΑ είναι ένας σημαντικός έμμεσος φόρος και ένα από τα κύρια έσοδα του κρατικού προϋπολογισμού. Ο ΦΠΑ επιβαρύνει την τιμή των αγαθών που πληρώνει ο πελάτης, εισπράττεται και αποδίδεται από τον πωλητή.

Παράδειγμα: Οι κυβερνήσεις έχουν την εξουσία να καθορίζουν την αξία του ΦΠΑ σε διάφορα είδη αγαθών και υπηρεσιών. Το ποσό του ΦΠΑ εξαρτάται από το προϊόν ή την υπηρεσία. Μέσω του ΦΠΑ, το κράτος ρυθμίζει το ποσό των εισπραττόμενων χρημάτων, τα οποία μπορούν στη συνέχεια να αναδιανεμηθούν πίσω στην κοινωνία. Αν αποφασίσουμε να ταξιδέψουμε σε διάφορες χώρες του κόσμου, μπορούμε να εντοπίσουμε διαφορετικά ποσά ΦΠΑ. Οι διαφορές μεταξύ των κρατών εμφανίζονται στον βασικό συντελεστή ΦΠΑ, αλλά και στα προϊόντα και τις υπηρεσίες. Ο βασικός ΦΠΑ είναι, για παράδειγμα, 20% στη Βουλγαρία, 24% στην Ελλάδα, 21% στην Τσεχική Δημοκρατία και 20% στη Σλοβακία. Τα κράτη εφαρμόζουν μειωμένο ΦΠΑ σε διάφορα αγαθά και υπηρεσίες. Αυτά είναι π.χ. τα τρόφιμα, τα φάρμακα, τα βιβλία, οι ξενοδοχειακές υπηρεσίες, τα εστιατόρια, οι δημόσιες μεταφορές ή οι πολιτιστικές εκδηλώσεις.

Βασικά Συμπεράσματα

- ★ Η πολιτική οικονομία αναλύει την οργάνωση της κοινωνικής ή πολιτικής ζωής και μελετά τις σχέσεις μεταξύ αγοράς και κυβέρνησης.
- ★ Η πολιτική οικονομία απαντά στο ερώτημα κατά πόσο η κυβέρνηση παρεμβαίνει στην οικονομία και ποιες είναι οι σχέσεις μεταξύ του νόμου, της κυβέρνησης και του κοινωνικοοικονομικού συστήματος.
- ★ Η πολιτική οικονομία εστιάζει στην πολιτική της δημόσιας οικονομίας και στην επιρροή και τη συμμετοχή διαφόρων ομάδων συμφερόντων
- ★ Οι φορείς προσπαθούν να εξασφαλίσουν το μέγιστο ποσό ισχύος και πόρων που δημιουργεί τα πιο επωφελή αποτελέσματα γι' αυτούς
- ★ Σε εθνικό επίπεδο οι φορείς χάραξης πολιτικής αλληλεπιδρούν με θεσμούς και ομάδες συμφερόντων
- ★ Σε διεθνές επίπεδο, τα κυρίαρχα κράτη αλληλεπιδρούν με διεθνείς οργανισμούς
- ★ Η οικονομική πολιτική δημιουργείται από ένα σύνολο ελέγχων που χρησιμοποιούνται από τις κυβερνήσεις για τη ρύθμιση της οικονομικής δραστηριότητας.
- ★ Η οικονομική πολιτική επηρεάζει ή ελέγχει τη συμπεριφορά της οικονομίας.
- ★ Η οικονομική πολιτική καλύπτει τρεις κύριους τομείς: τη δημοσιονομική πολιτική, τη νομισματική πολιτική και την εμπορική πολιτική.
- ★ Οι κυβερνήσεις λαμβάνουν αποφάσεις σχετικά με τις χρηματικές δαπάνες, τη φορολογία, την αναδιανομή του εισοδήματος από τους πλούσιους στους φτωχούς, τον προϋπολογισμό, τη δημιουργία θέσεων εργασίας ή σχετικά με την προσφορά χρήματος- οι κυβερνητικές αποφάσεις μπορούν να επηρεάσουν την κατανομή του πλούτου, την παραγωγή και την κατανάλωση.
- ★ Βασικοί στόχοι της οικονομικής πολιτικής είναι οι σταθερές αγορές, η οικονομική ευημερία, η ανάπτυξη των επιχειρήσεων, η προστασία της απασχόλησης, η οικονομική ανάπτυξη ή η σταθερότητα των τιμών.
- ★ Οι κυβερνήσεις, χειραγωγώντας τις οικονομικές και κοινωνικές μεταβλητές, επηρεάζουν τη διαδικασία κατανομής των πόρων.
- ★ Σε μακροοικονομικό επίπεδο, η οικονομική πολιτική στοχεύει σε τρία οικονομικά ζητήματα: Τι να παράγουμε; Πώς να παράγουμε; Και για ποιον να παράγει;
- ★ Στις δημοκρατικές χώρες, οι αποφάσεις για την οικονομική πολιτική λαμβάνονται από εκλεγμένους αντιπροσώπους και μπορούν να επηρεαστούν από την κοινή γνώμη, τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, τις εμπορικές οργανώσεις, τους φορείς εμπειρογνομώνων, τις εθελοντικές οργανώσεις ή άλλες ομάδες συμφερόντων

Πρόσθετο υλικό και βιβλιογραφία

Προτεινόμενη βιβλιογραφία

- Cohen, B. J. (2014), *Advanced Introduction to International Political Economy*.
- Emerson, T. L., and English, L. K. (2016). “Classroom Experiments: Teaching Specific Topics or Promoting the Economic Way of Thinking?”, *Research in Economic Education*, 47(4): 288-299.
- Gilpin, R. (2001), *Global Political Economy: Understanding the International Economic Order*, Princeton: Princeton University Press.
- Mass Media, Political Economy of Graham Murdock, in *International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences (Second Edition)*, 2015.
- McNally, D. (2011), *Global Slump*. Oakland: PM Press. Sayer, A. (2016), *Why We Can't Afford the Rich*. Bristol and Chicago: Policy Press.
- Stiglitz, J. E. (2013), *The Price of Inequality*. New York and London: W.W. Norton and Company.
- Weeks, J. F. (2014), *Economics of the 1%*. Cambridge: Cambridge University Press.

Πρόσθετο υλικό και βιβλιογραφία

Σύνδεσμοι σε ιστοσελίδες/videos/podcasts

- Fear the Boom and Bust: Keynes vs. Hayek - The Original Rap Battle: <https://www.youtube.com/watch?v=d0nERTFo-Sk>
- What is Political Economy?:
<https://corporatefinanceinstitute.com/resources/economics/political-economy/>
- The IMF Center of the International Monetary Fund, in partnership with the U.S.'s National Council on Economic Education (NCEE). 2005: Thinking Globally: Effective Lessons for Teaching about the Interdependent World Economy are eight classroom-tested lessons on globalization, comparative advantage, economic growth, exchange rates, and other international topics.
<https://www.imf.org/external/np/exr/center/students/hs/think/lesson5.pdf>
- Classroom Experiments & Games:
<https://www.economicnetwork.ac.uk/themes/games>
- Different types of economic policy:
<https://www.economicshelp.org/blog/1011/recession/solving-current-economic-problems/>
- Dollar Street: <https://www.gapminder.org/dollar-street>
- Economic Policy: An Introduction:
<https://egyankosh.ac.in/bitstream/123456789/38007/1/Unit-1.pdf>
- Economic Policies and Regulations:
<https://www.lessonplanet.com/lesson-plans/economic-policies-and-regulations>
- Play Economics: The Top 5 In-Person Economic Games
<https://mru.org/teacher-resources/active-learning/play-economics-top-5-person-economics-games-updated-202>
- Economic Policy: <https://www.rand.org/topics/economic-policy.html>

Προτεινόμενες Ασκήσεις

Πραγματικός κόσμος: κάντε τα πράγματα συγκεκριμένα

Ο κύριος στόχος είναι να γίνουν τα πράγματα συγκεκριμένα με τη θεμελίωση του θέματος στον πραγματικό κόσμο. Δομή: Παρουσιάστε στους μαθητές την οικονομία γύρω τους - Δείξτε τους τους κύριους οικονομικούς τομείς της χώρας τους, τους βασικούς θεσμούς και την κατανομή του πλούτου. Αλλά αφήστε τους επίσης να βιώσουν την οικονομία από πρώτο χέρι στη δική τους καθημερινή ζωή, εντοπίζοντας με ποιες μορφές οικονομικής οργάνωσης αλληλεπιδρούν και διερευνώντας τη δική τους θέση στον κόσμο.

Βουτήξτε μαζί τους στην ιστορία, της οικονομικής σκέψης και της πραγματικής οικονομίας. Η εξέλιξη των οικονομιών στην ιστορία είναι ένα συναρπαστικό και κινητήριο πεδίο, γεμάτο δράμα και δράση. Είναι επίσης εξαιρετικά σημαντικό για όποιον προσπαθεί να κατανοήσει την τρέχουσα οικονομία: η ιστορία μπορεί να προσφέρει σπουδαία εικόνα για το πώς λειτουργούν οι οικονομικές διαδικασίες, πώς προέκυψε το σημερινό status quo και πώς θα μπορούσε να αλλάξει.

Η καλή κατανόηση του παρελθόντος μπορεί επίσης να μας βοηθήσει να κοιτάξουμε πιο έντονα προς το μέλλον. Οι οικονομολόγοι έχουν επανειλημμένα ισχυριστεί ότι έχουν λύσει τα οικονομικά προβλήματα του παρελθόντος, όπως οι ανόδους και οι πτώσεις. Η πρόσφατη ιστορία, ωστόσο, μας έχει δείξει ότι αυτό απέχει πολύ από την αλήθεια. Πολλά από τα βασικά ζητήματα της εποχής μας - χρηματοπιστωτική αστάθεια, εμπορικοί πόλεμοι, οικονομική ανισότητα - δεν είναι καθόλου νέα. Διδάξτε τους να αντλούν από τα επεισόδια του παρελθόντος, για να μάθουν πώς να αποφεύγουν τα παλιά λάθη.

Προτεινόμενες Ασκήσεις

Πλουραλισμός: παρουσιάστε ολόκληρο το οικονομικό οικοσύστημα

Ο κύριος στόχος είναι να σκιαγραφηθεί το σημερινό σύστημα με περισσότερες λεπτομέρειες. Οι οικονομίες είναι σαν οικοσυστήματα. Τι είδους οργανισμούς περιέχουν τα δικά μας, πώς αλληλεπιδρούν; Νοικοκυριά, πολυεθνικές παραγωγής και εξόρυξης, συνδικάτα, οργανώσεις δικτύων, οικογενειακές επιχειρήσεις, εθνικά κράτη και οι διάφοροι οργανισμοί τους, μικρές επιχειρήσεις, συνεταιρισμοί. Ποια από αυτά είναι τα είδη-κλειδοκράτορες που συγκρατούν ολόκληρο το οικοδόμημα;

Οδηγίες: Δείξτε μέσω ποιων μηχανισμών λειτουργούν και συνδέονται αυτές οι οργανώσεις: εμπόριο στην αγορά, ιεραρχία, αμοιβαιότητα και άλλες παραδόσεις. Σκιαγραφήστε, επίσης, πώς λειτουργούν αυτά τα συστήματα σε ευρύτερες κλίμακες, συμπεριλαμβανομένων των πολιτικών τους πλευρών. Ο σημερινός καπιταλισμός του Καναδά είναι ένα πολύ διαφορετικό οικοσύστημα από το κινεζικό πολιτικοοικονομικό σύστημα, το οποίο και πάλι διαφέρει σε τεράστιο βαθμό από, ας πούμε, την ενσωμάτωση των μηχανισμών της αγοράς και της κυβερνητικής οργάνωσης της Κούβας.

Ανώτατο όριο ή κατώτατο όριο τιμών

Προσδιορίστε αν περιγράφεται ανώτατο ή κατώτατο όριο τιμών:

Ένας νόμος της πόλης εμποδίζει τους ιδιοκτήτες να αυξάνουν τα ενοίκια για τους υπάρχοντες ενοικιαστές κατά περισσότερο από 2% ετησίως.

Το έθνος ψηφίζει ένα νέο κατώτατο μισθό που ορίζει ότι όλοι οι εργοδότες πρέπει να πληρώνουν στους υπαλλήλους τους τουλάχιστον 8 δολάρια την ώρα.

Ένα επαγγελματικό αθλητικό πρωτάθλημα θέτει έναν κανόνα που ορίζει τη μέγιστη τιμή που μπορεί να οριστεί για ένα εισιτήριο σε έναν αγώνα.

Η κυβέρνηση επιβάλλει μια ελάχιστη τιμή που πρέπει να καταβάλλεται για ορισμένα γεωργικά προϊόντα.

Περισσότερες λεπτομέρειες στη διεύθυνση:

<https://study.com/academy/lesson/price-ceiling-in-economics-definition-effects-examples.html>

Προτεινόμενες Ασκήσεις

Alphabet Soup:

Οδηγίες: Στους μαθητές δίνεται ένας πίνακας με - στην αριστερή στήλη με τους ορισμούς και η δεξιά στήλη είναι κενή. Θα πρέπει να γράψουν τον όρο, ο οποίος ορίζεται.

Κάτω από τον πίνακα υπάρχουν ορισμένοι όροι σχετικά με την πολιτική οικονομία (καπιταλισμός, μαρξισμός, win-win game,...κ.λπ.). Ο πίνακας περιέχει μόνο ορισμούς οι οποίοι είναι κομμένοι σε κάποια τμήματα και ανακατεμένοι στον πίνακα.

Ρόλος των μαθητών:

α) να συμπληρώσουν τον ορισμό

β) να αποδώσουν τον σωστό όρο στον ορισμό.

Στη συνέχεια να συζητήσουν με την τάξη. Οι μαθητές μπορούν να εργαστούν χωριστά, σε ζευγάρια/ομάδες, μπορούν να χρησιμοποιήσουν κάποια εγχειρίδια ή το διαδίκτυο.

Να κατανοήσουν την επίδραση του κατώτατου μισθού στην απασχόληση μετά την παρακολούθηση του βίντεο:

Οδηγίες: Μελετήστε τα γραφήματα μισθών απασχόλησης και τον τρόπο λειτουργίας τους και ανακαλύψτε τα υπέρ και τα κατά των επιπτώσεων της αύξησης του κατώτατου μισθού:
<https://study.com/academy/lesson/minimum-wage-and-its-effects-on-employment.html>

Εξερευνήστε την έννοια της οικονομικής πολιτικής μετά την παρακολούθηση του βίντεο.

Μάθετε τον ορισμό της οικονομικής πολιτικής και κατανοήστε τα διάφορα είδη της.

Ανακαλύψτε διάφορα παραδείγματα οικονομικής πολιτικής.

<https://study.com/academy/lesson/what-is-economic-policy-definition-examples.html#lesson>

Προτεινόμενες Ασκήσεις

Δημοπρασία ευρώ/δολαρίου/άλλων νομισμάτων

Οδηγίες: Θα δημοπρατήσετε ένα ευρώ/δολάριο/άλλο νόμισμα για περισσότερο από ένα ευρώ/δολάριο/άλλο νόμισμα. Κατά τη διαδικασία, οι μαθητές θα μάθουν κάποιες σημαντικές οικονομικές έννοιες.

Σύνδεσμοι: <https://www.investopedia.com/terms/d/dollar-auction.asp>

Προμήθειες: Αξίζει να ανατρέξετε στην ιστοσελίδα του Ομίλου: Ένα πραγματικό νόμισμα ή χαρτονόμισμα ευρώ/δολαρίου/άλλου νομίσματος.

Τύπος πόρου: Τύπος πόρου: Τύπος υλικού: Δραστηριότητα στην τάξη

Μαθησιακοί Στόχοι: Μαθησιακοί στόχοι:

Επίδειξη της σημασίας των κινήτρων.

Να εξηγήσετε τι είναι το βυθισμένο κόστος.

για περισσότερα δείτε: <https://www.investopedia.com/terms/d/dollar-auction.asp>

QUIZ: Τι είναι η οικονομική πολιτική;

Περιλαμβάνει επεξηγηματικό βίντεο για την Οικονομική Πολιτική. Μετά την παρακολούθηση του βίντεο 1: Εξερευνήστε την έννοια της οικονομικής πολιτικής. Μάθετε τον ορισμό της οικονομικής πολιτικής και κατανοήστε τα διάφορα είδη της. Ανακαλύψτε διάφορα παραδείγματα οικονομικής πολιτικής. στη συνέχεια, δοκιμάστε τον εαυτό σας στο κουίζ:

<https://study.com/academy/lesson/what-is-economic-policy-definition-examples.html#lesson>

Μετά την παρακολούθηση του βίντεο 2: Κατανοήστε την επίδραση του κατώτατου μισθού στην απασχόληση. Μελετήστε τα γραφήματα μισθολογικής απασχόλησης και τον τρόπο λειτουργίας τους και ανακαλύψτε τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα των επιπτώσεων της αύξησης του κατώτατου μισθού.

Περισσότερες λεπτομέρειες στη διεύθυνση: <https://study.com/academy/lesson/minimum-wage-and-its-effects-on-employment.html>

Προτεινόμενες Ασκήσεις

Διεθνή ιδρύματα - Headline Bingo

Περιγραφή: Διανείμετε αντίγραφα των καρτών του παιχνιδιού International Institutions - Headline Bingo και των μαρκαδόρων. Δώστε σε κάθε μαθητή μία κάρτα μπίνγκο (φροντίστε να εναλλάσσετε τις οκτώ διαφορετικές μορφές αυτών των καρτών καθώς τις μοιράζετε) και 24 μαρκαδόρους. Πείτε στους μαθητές ότι, για τον πρώτο γύρο, όποιος βάλει πέντε δείκτες στη σειρά κερδίζει. Διαβάστε αργά και επαναλάβετε κάθε τίτλο της Δραστηριότητας 2, Διεθνείς θεσμοί: Μπίνγκο επικεφαλίδων. Καθοδηγήστε τους μαθητές να ακούν προσεκτικά καθώς διαβάζεται κάθε τίτλος και να τοποθετούν έναν μαρκαδόρο μπίνγκο πάνω στο όνομα του οργανισμού που θεωρούν ότι είναι πιθανότερο να συνδέεται με τη δράση που εμφανίζεται σε κάθε τίτλο. Υπενθυμίστε στους μαθητές ότι, για να πάρουν ένα μπίνγκο, πρέπει να έχουν τοποθετήσει σωστά πέντε δείκτες στη σειρά. Προσφέρετε μικρά κίνητρα στους νικητές- μπορεί να σας έχουν περισσέψει μερικές σοκολάτες από τη δραστηριότητα ανταλλαγής.

Μόλις ανακληθεί το "μπίνγκο", ζητήστε από τους μαθητές να διαβάσουν τα τετράγωνα που είχαν σημειώσει. Ελέγξτε τα με τους τίτλους που διαβάστηκαν. Βεβαιωθείτε ότι τα τετράγωνα που κάλυψε ο μαθητής αντιστοιχούν σωστά στους τίτλους που διαβάστηκαν. Εάν όχι, συνεχίστε το παιχνίδι μέχρι να κληθεί ένα σωστό μπίνγκο. Απονέμετε βραβεία. Παίξτε επιπλέον γύρους χρησιμοποιώντας διάφορες παραλλαγές της βασικής μορφής μπίνγκο για να ελέγξετε την κατανόηση των μαθητών. Για παράδειγμα, απαιτήστε ότι οι δείκτες των νικητών πρέπει να σχηματίζουν σταυρό (μεσαία κάθετη σειρά, μεσαία οριζόντια σειρά) στην κάρτα τους ή ότι μόνο η πάνω ή η κάτω σειρά μπορεί να συμπληρωθεί για μια νίκη. Επανεξετάστε ξανά τους κύριους θεσμικούς ρόλους που διαδραματίζουν οι διεθνείς οργανισμοί, τονίζοντας τη σημασία του διεθνούς εμπορίου.

Κεφάλαιο 9: Εμβαθύνοντας στο CETERIS Paribus

Μια παιχνιδοποιημένη εξερεύνηση της Οικονομικής Θεωρίας

Εισαγωγή

Το CETERIS Paribus είναι ένα καινοτόμο πρόγραμμα παιχνιδιών που αναπτύχθηκε από την εταιρική σχέση CETERIS Paribus και συνδυάζει οικονομικές αρχές με διασκεδαστικό παιχνίδι. Ενσωματώνοντας μια συναρπαστική αφήγηση και την έννοια της παιχνιδοποίησης, το CETERIS Paribus προσφέρει στους παίκτες μια μοναδική και συναρπαστική εμπειρία. Σε αυτό το κεφάλαιο, θα συζητήσουμε το ιστορικό του παιχνιδιού, θα διερευνήσουμε το νόημα πίσω από το όνομά του και θα εμβαθύνουμε στα αφηγηματικά στοιχεία που κάνουν αυτό το παιχνίδι να ξεχωρίζει.

Σχετικά με το έργο:

Το έργο CETERIS Paribus στοχεύει στη δημιουργία ενός καθηλωτικού περιβάλλοντος παιχνιδιού που ενθαρρύνει τους παίκτες να μάθουν και να εφαρμόσουν οικονομικές έννοιες με διασκεδαστικό και διαδραστικό τρόπο. Αξιοποιώντας τη δύναμη της παιχνιδοποίησης, το έργο μετατρέπει πολύπλοκες οικονομικές θεωρίες σε προσιτούς και ευχάριστους μηχανισμούς παιχνιδιού. Τα στρατηγικά τοποθετημένα ιστορικά στοιχεία του παιχνιδιού προκαλούν τους παίκτες να σκεφτούν κριτικά και να ανακαλύψουν τον κόσμο των οικονομικών μέσα από πραγματικά παραδείγματα, παρμένα από την ιστορία, διεγείροντας την πνευματική τους περιέργεια και προωθώντας τη βαθύτερη κατανόηση των υποκείμενων αρχών.

Τι σημαίνει το "Ceteris Paribus";

Το "Ceteris Paribus" είναι μια λατινική φράση που μεταφράζεται ως "όλα τα άλλα πράγματα είναι ίσα". Στα οικονομικά, ο όρος αυτός χρησιμοποιείται για να περιγράψει ένα σενάριο όπου όλες οι μεταβλητές παραμένουν σταθερές εκτός από μία, η οποία εξετάζεται ή χειραγωγείται. Αυτός ο αγαπημένος οικονομικός όρος είναι ένας από τους πολλούς, τους οποίους οι παίκτες μαθαίνουν μέσα από το παιχνίδι.

CETERIS PARIBUS

Ιστορία

Και είναι σε μεγάλο πρόβλημα! Η εργασία για τα οικονομικά πρέπει να παραδοθεί αύριο και είναι πολύ αργά για να μελετήσει. Ευτυχώς, ο καθηγητής Παύλος μένει ακριβώς δίπλα! Ο Παύλος όχι μόνο θα βοηθήσει την Κάι να ολοκληρώσει εγκαίρως την εργασία της, αλλά και θα εξηγήσει τα οικονομικά πρακτικά, μέσα από τους διάφορους τρόπους με τους οποίους επηρεάζουν τη ζωή μας.

Ακολουθήστε τον Κάι σε όλο το σπίτι του Παύλου, ανακαλύπτοντας κομμάτια από τη ζωή του ηλικιωμένου καθηγητή σε κάθε δωμάτιο. Κάθε κομμάτι διδάσκει στον Κάι κάτι καινούργιο για τα οικονομικά, με απλό και συναφή τρόπο. Ολοκληρώστε όλα τα δωμάτια και τελειώστε την εργασία του Κάι και θα γνωρίζετε κι εσείς τα βασικά των οικονομικών!

Στο Ceteris Paribus θα μάθετε:

- Πλοηγηθείτε σε ένα γοητευτικό, χειροποίητο περιβάλλον κατασκευασμένο σε Unreal Engine,
- Θα βιώσετε έναν συνδυασμό κλασικής περιπέτειας point-and-click και παιχνιδιών κρυμμένων αντικειμένων,
- Ανακαλύψετε ανοιχτά και μυστικά δωμάτια στο σπίτι του Παύλου, γεμάτα αναμνήσεις και αναφορές σε πραγματικά ιστορικά γεγονότα,
- Μάθετε περισσότερα για τα οικονομικά με διασκεδαστικό τρόπο, κατανοώντας ίσως για πρώτη φορά όρους όπως "πληθωρισμός" και "κρυπτονόμισμα",
- Αποφασίστε μόνοι σας αν ο Παύλος είναι πραγματικά βαμπίρ ή όχι.

Ο Κάι περιμένει με αγωνία τη βοήθειά σας!

Ανάλυση των δωματίων του παιχνιδιού

Δωμάτιο 1: Η Κουζίνα

Η κουζίνα αντιπροσωπεύει το συναρπαστικό ξεκίνημα της επενδυτικής εταιρείας του Παύλου στην Τσεχοσλοβακία κατά τις δεκαετίες του 50 και 60 του περασμένου αιώνα. Αυτή ήταν μια εποχή που η εταιρεία του απογειώθηκε πραγματικά και ο Παύλος δημιούργησε σχέσεις με ανθρώπους από διάφορες χώρες. Το δωμάτιο είναι γεμάτο με αντικείμενα από διάφορα έθνη, όπως το χαρτονόμισμα του δολαρίου των ΗΠΑ, το Tuzex, μια υδρόγειο σφαίρα και άλλα, δείχνοντας πώς οι οικονομίες του κόσμου συνδέονταν όλο και περισσότερο.

Οι παίκτες θα μάθουν για σημαντικές οικονομικές ιδέες όπως το εισόδημα, οι προϋπολογισμοί, τα ελλείμματα και η οικονομική παγκοσμιοποίηση. Αυτές οι έννοιες βοηθούν να εξηγήσουν πώς λειτουργούσε ο κόσμος των οικονομικών και των επενδύσεων κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου και πώς η εταιρεία του Παύλου αναπτύχθηκε και ευδοκίμησε. Είναι ένας πολύ καλός τρόπος για να εξερευνήσουν οι παίκτες τον ενθουσιασμό της δημιουργίας μιας επιτυχημένης επιχείρησης σε μια εποχή παγκόσμιων αλλαγών.

Postcard US Dollar Bill Tuzex Globe Elizabeth II Shinkansen Aeroplane

Δωμάτιο 2: Η Τραπεζαρία

Η τραπεζαρία μεταφέρει τους επισκέπτες στη δεκαετία του '70, μια δύσκολη εποχή για την εταιρεία του Παύλου. Ο πίνακας που βρίσκεται σε αυτό το δωμάτιο, αποτυπώνει την πολυάσχολη και χαοτική ατμόσφαιρα ενός γραφείου σε δύσκολες εποχές. Μέσα στην ακαταστασία, θα δείτε αποσκευές, τσαλακωμένα σημειώματα και άλλα αντικείμενα ενδεικτικά των δύσκολων καιρών της εποχής.

Στη δεκαετία του '70, η οικονομία αντιμετώπισε κάποιες δύσκολες καταστάσεις, όπως ο υψηλός πληθωρισμός και η αργή ανάπτυξη, οι οποίες δυσκόλεψαν την επιτυχία των επιχειρήσεων. Καθώς οι παίκτες εξερευνούν αυτό το δωμάτιο, θα μάθουν για ενδιαφέρουσες οικονομικές ιδέες, όπως ο περιθωριακισμός, ο νόμος της φθίνουσας οριακής χρησιμότητας και ο νόμος της φθίνουσας απόδοσης. Αυτές οι έννοιες βοηθούν να εξηγηθεί πώς οι επιχειρήσεις αγωνίστηκαν κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου.

Οι παίκτες θα ανακαλύψουν επίσης την έννοια της πλάνης του βυθισμένου κόστους, ένα συνηθισμένο λάθος όπου οι άνθρωποι συνεχίζουν να επενδύουν σε κάτι μόνο και μόνο επειδή έχουν ήδη ξοδέψει πολλά γι' αυτό. Αυτή η ιδέα είναι σημαντική για την κατανόηση των δύσκολων επιλογών που έπρεπε να κάνουν ο Ρανλός και η ομάδα του όταν αποφάσιζαν αν θα συνεχίσουν την εταιρεία τους ή θα την εγκαταλείψουν.

Μαθαίνοντας για τη δεκαετία του '70 και αυτές τις πολύτιμες οικονομικές έννοιες, οι παίκτες θα κατανοήσουν καλύτερα τις προκλήσεις που αντιμετώπιζαν οι επιχειρήσεις και τις δύσκολες αποφάσεις που έπρεπε να λάβουν κατά τη διάρκεια αυτής της συναρπαστικής και απρόβλεπτης εποχής.

Δωμάτιο 3: Το Μυστικό Δωμάτιο Μελέτης

Το μυστικό δωμάτιο μελέτης μεταφέρει τους παίκτες πίσω στη δεκαετία του 1930, όταν η Μεγάλη Ύφεση έπληξε τις Ηνωμένες Πολιτείες. Αυτή η αίθουσα δείχνει πόσο δύσκολο ήταν οι καιροί για πολλούς ανθρώπους, με εικόνες κατεστραμμένων αγροκτημάτων και σπιτιών στην αγροτική Αμερική.

Οι παίκτες θα εξερευνήσουν σημαντικές οικονομικές ιδέες όπως η ανεργία, η έλλειψη και η στασιμότητα. Θα μάθουν πώς πολλοί άνθρωποι δεν μπορούσαν να βρουν δουλειά κατά τη διάρκεια της Μεγάλης Ύφεσης, με αποτέλεσμα να είναι δύσκολο να τα βγάλουν πέρα. Η έλλειψη σημαίνει ότι δεν υπήρχαν αρκετοί για όλους, και η στασιμότητα σημαίνει ότι η οικονομία απλά δεν αναπτυσσόταν.

Οι παίκτες θα ανακαλύψουν επίσης τα γραφήματα και το ΑΕΠ (Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν), τα οποία μας βοηθούν να δούμε πόσο μεγάλη ήταν η κρίση. Τα γραφήματα δείχνουν τις τάσεις της οικονομίας και το ΑΕΠ μετράει πόσο παράγει μια χώρα. Μαθαίνοντας για αυτά τα εργαλεία, οι παίκτες μπορούν να κατανοήσουν καλύτερα τις προκλήσεις που αντιμετώπισαν οι άνθρωποι κατά τη διάρκεια της Μεγάλης Ύφεσης και πώς συνεργάστηκαν για να τις ξεπεράσουν.

Δωμάτιο 4: Το Υπόγειο

Το υπόγειο μεταφέρει τους παίκτες στη δεκαετία του 1940, όταν ο Παύλος υπηρέτησε ως Αμερικανός στρατιώτης στη Γαλλία κατά τη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου. Αυτός ο πίνακας δείχνει ένα κατάστημα, με λίγα μόνο ανεπιθύμητα αντικείμενα να έχουν απομείνει στα ράφια.

Οι παίκτες θα εξερευνήσουν ενδιαφέρουσες οικονομικές ιδέες όπως η προσφορά και η ζήτηση, ο πληθωρισμός και το νόμισμα. Θα μάθουν πώς ο πόλεμος μπορεί να επηρεάσει την οικονομία, δυσκολεύοντας τους ανθρώπους να αποκτήσουν τα πράγματα που χρειάζονται. Η προσφορά και η ζήτηση βοηθούν να εξηγηθεί γιατί κάποια αντικείμενα ήταν δύσκολο να βρεθούν, ενώ ο πληθωρισμός σημαίνει ότι οι τιμές συνεχίζουν να ανεβαίνουν.

Μαθαίνοντας αυτές τις οικονομικές έννοιες και κατανοώντας τη ζωή κατά τη διάρκεια του πολέμου, οι παίκτες μπορούν να κατανοήσουν καλύτερα τις προκλήσεις που αντιμετώπιζαν οι άνθρωποι και τις δύσκολες επιλογές που έπρεπε να κάνουν για να επιβιώσουν σε αυτή τη δύσκολη περίοδο.

Δωμάτιο 5: Η Κρεβατοκάμαρα

Η κρεβατοκάμαρα μεταφέρει τους παίκτες στη δεκαετία του 1990, όταν ο Παύλος εργαζόταν ως καθηγητής πανεπιστημίου που δίδασκε οικονομικά στην Ευρώπη. Αυτός ο πίνακας απεικονίζει ένα γραφείο, πλήρες με μια βιβλιοθήκη, έναν υπολογιστή και ένα γραφείο.

Οι παίκτες θα εξερευνήσουν συναρπαστικές οικονομικές ιδέες όπως το μονοπώλιο, η θεωρία της χρησιμότητας και το συγκριτικό πλεονέκτημα. Θα μάθουν για το πώς ορισμένες εταιρείες μπορούν να ελέγχουν μια ολόκληρη αγορά και γιατί αυτό δεν είναι καλό για τους καταναλωτές. Η θεωρία χρησιμότητας βοηθά να εξηγήσει πώς οι άνθρωποι κάνουν επιλογές με βάση αυτό που τους κάνει πιο ευτυχισμένους, ενώ το συγκριτικό πλεονέκτημα δείχνει πώς οι εταιρείες ή ακόμη και οι χώρες μπορούν να επωφεληθούν εστιάζοντας σε αυτό που κάνουν καλύτερα και ανταλλάσσοντας με άλλους.

Δωμάτιο 6: Η Βιβλιοθήκη

Η βιβλιοθήκη μεταφέρει τους παίκτες στα τέλη της δεκαετίας του 2000, κατά τη διάρκεια της οικονομικής κρίσης στα μέσα της δεκαετίας του 2000 και της φούσκας των ακινήτων. Αυτό το δωμάτιο δείχνει ένα σπίτι που πωλείται, με ένα ξεπούλημα που γίνεται έξω από αυτό, δίνοντας αντικείμενα σε χαμηλές τιμές.

Οι παίκτες θα εξερευνήσουν ενδιαφέρουσες οικονομικές ιδέες όπως το κρυπτονόμισμα, η βιώσιμη οικονομία και το εισόδημα. Θα μάθουν για το πώς η οικονομική κρίση επηρέασε τις ζωές των ανθρώπων και οδήγησε στην ανάπτυξη νέων, ψηφιακών μορφών χρήματος, όπως τα κρυπτονομίσματα. Η έννοια της βιώσιμης οικονομίας δείχνει πώς μπορούμε να δημιουργήσουμε ένα καλύτερο μέλλον εστιάζοντας σε πράσινες και κυκλικές πρακτικές, μειώνοντας τα απόβλητα και προστατεύοντας το περιβάλλον.

Σε αυτόν τον πίνακα, οι παίκτες μαθαίνουν επίσης για τη σημασία του εισοδήματος και πώς επηρεάζει τη ζωή των ανθρώπων. Θα δουν πώς οι οικονομικές κρίσεις μπορούν να επηρεάσουν τις οικογένειες και τις κοινότητες, δυσκολεύοντας τους ανθρώπους να πληρώσουν τους λογαριασμούς τους και να διατηρήσουν τα σπίτια τους. Εξερευνώντας αυτές τις ενδιαφέρουσες οικονομικές έννοιες, οι παίκτες μπορούν να κατανοήσουν καλύτερα τις προκλήσεις στα τέλη της δεκαετίας του 2000 και πώς οι άνθρωποι συνεργάστηκαν για να τις ξεπεράσουν και να οικοδομήσουν ένα πιο σταθερό και βιώσιμο μέλλον.

Δωμάτιο 7: Φουαγιέ

Το φουαγιέ χρησιμεύει ως εισαγωγή σε ολόκληρο το ταξίδι μέσα από τα διάφορα δωμάτια και τους πίνακες, προετοιμάζοντας το σκηνικό για την οικονομική περιπέτεια που ακολουθεί. Εδώ, οι παίκτες θα συναντήσουν τον όρο "ceteris paribus", μια λατινική φράση που σημαίνει "όλα τα άλλα πράγματα είναι ίσα". Αυτή η σημαντική έννοια χρησιμοποιείται σε όλη την οικονομική επιστήμη για να απλοποιήσει πολύπλοκες καταστάσεις και να μας βοηθήσει να κατανοήσουμε πώς ένας παράγοντας μπορεί να επηρεάσει έναν άλλο.

Σε αυτή την αίθουσα, οι παίκτες θα αρχίσουν να αντιλαμβάνονται τη διασύνδεση των οικονομικών ιδεών και τον τρόπο με τον οποίο αυτές οι έννοιες διαμορφώνουν τον κόσμο γύρω μας. Θα μάθουν ότι τα οικονομικά δεν έχουν να κάνουν μόνο με αριθμούς και διαγράμματα, αλλά και με ανθρώπους, επιλογές και τις συνέπειες αυτών των επιλογών.

Το φουαγιέ προσφέρει έναν φιλόξενο χώρο για να ξεκινήσουν οι παίκτες τη συναρπαστική εξερεύνηση των οικονομικών, καθώς προετοιμάζονται να βουτήξουν στις συναρπαστικές ιστορίες και τα μαθήματα που τους περιμένουν στα άλλα δωμάτια. Με την περιέργειά τους κεντρισμένη, θα ξεκινήσουν ένα ταξίδι που θα ανοίξει το μυαλό τους στον πολύπλοκο και συναρπαστικό κόσμο των οικονομικών.

Δωμάτιο 8: Το Δωμάτιο του Καί

Οι παίκτες ξεκινούν και τελειώνουν το ταξίδι τους στο παιχνίδι στο δωμάτιο του Καί. Στην πρώτη συνάντηση των παικτών, έχουν την ευκαιρία να γνωρίσουν ποιος είναι ο Καί και να συσχετιστούν μαζί του ως χαρακτήρας, καθώς και να κατανοήσουν το ταξίδι που ακολουθεί.

Κατά την επιστροφή, το δωμάτιο του Καί είναι ένας μοναδικός και διαδραστικός χώρος που έχει σχεδιαστεί για να εμπλέκει τους παίκτες και να εδραιώνει τη μάθησή τους από τα άλλα δωμάτια. Αν και δεν υπάρχει συγκεκριμένος πίνακας σε αυτό το δωμάτιο, διαθέτει διαδραστικά αντικείμενα και μια βιβλιοθήκη με κωδικούς QR που παρέχουν πρόσβαση σε εκπαιδευτικό υλικό.

Το δωμάτιο του Καί είναι το ιδανικό μέρος για να ολοκληρώσουν οι παίκτες την τελική εργασία τους, συνθέτοντας τις γνώσεις που απέκτησαν και εφαρμόζοντάς τις σε πραγματικές καταστάσεις. Είναι ένας διασκεδαστικός και ελκυστικός χώρος που ενισχύει τη σημασία της μάθησης και υπενθυμίζει στους παίκτες ότι τα οικονομικά μπορούν να βρεθούν σε κάθε πτυχή της ζωής μας.

Παιχνιδοποίηση και ο αντίκτυπός της στη μάθηση:

Η παιχνιδοποίηση είναι η εφαρμογή στοιχείων και αρχών σχεδιασμού παιχνιδιών σε περιβάλλοντα που δεν αφορούν παιχνίδια, με στόχο την ενίσχυση της εμπλοκής, των κινήτρων και της μάθησης των χρηστών. Στην περίπτωση του *Ceteris Paribus*, η παιχνιδοποίηση παίζει καθοριστικό ρόλο στο να καταστεί η οικονομική θεωρία προσιτή και ευχάριστη για τους παίκτες.

Ένα από τα κύρια οφέλη της παιχνιδοποίησης είναι η ικανότητά της να ενισχύει τη δέσμευση και τα κίνητρα των εκπαιδευομένων. Οι παραδοσιακές εκπαιδευτικές μέθοδοι συχνά δυσκολεύονται να αιχμαλωτίσουν και να διατηρήσουν το ενδιαφέρον των μαθητών, ειδικά όταν πρόκειται για αφηρημένα και πολύπλοκα θέματα όπως τα οικονομικά. Η παιχνιδοποίηση, από την άλλη πλευρά, αξιοποιεί την έμφυτη ελκυστικότητα των παιχνιδιών για τη δημιουργία μιας πιο ευχάριστης και διαδραστικής μαθησιακής εμπειρίας. Ως αποτέλεσμα, οι εκπαιδευόμενοι επενδύουν περισσότερο στο αντικείμενο, γεγονός που με τη σειρά του οδηγεί σε αυξημένα κίνητρα, διατήρηση και, τελικά, καλύτερη κατανόηση των οικονομικών εννοιών.

Η παιχνιδοποίηση προωθεί την ενεργητική μάθηση και την επίλυση προβλημάτων, ενθαρρύνοντας τους εκπαιδευόμενους να εφαρμόζουν οικονομικές έννοιες σε διάφορα σενάρια. Σε ένα παιχνιδοποιημένο περιβάλλον, οι παίκτες έρχονται συχνά αντιμέτωποι με προκλήσεις που απαιτούν στρατηγική σκέψη και εφαρμογή των αρχών που έχουν διδαχθεί. Αυτή η πρακτική προσέγγιση επιτρέπει στους εκπαιδευόμενους να αλληλεπιδρούν άμεσα με τις οικονομικές έννοιες και να παρατηρούν τις συνέπειες των αποφάσεών τους σε πραγματικό χρόνο. Ως αποτέλεσμα, οι μαθητές αναπτύσσουν βαθύτερη κατανόηση του αντικειμένου και οξύνουν τις δεξιότητες κριτικής σκέψης τους, οι οποίες είναι απαραίτητες για την επιτυχία τόσο στον οικονομικό γραμματισμό όσο και στη μη τυπική εκπαίδευση.

Ένα άλλο πλεονέκτημα της παιχνιδοποίησης είναι η προσαρμοστικότητα της και η δυνατότητα εξατομίκευσης. Τα παιχνιδοποιημένα μαθησιακά περιβάλλοντα μπορούν να προσαρμοστούν ώστε να προσαρμόζονται σε διαφορετικά μαθησιακά στυλ, ικανότητες και ενδιαφέροντα, διασφαλίζοντας ότι η εκπαιδευτική εμπειρία είναι τόσο περιεκτική όσο και σχετική για κάθε μαθητή. Αυτό το επίπεδο προσαρμογής επιτρέπει στους εκπαιδευόμενους να προχωρούν με το δικό τους ρυθμό, να εξερευνούν τα θέματα που τους ενδιαφέρουν και να ασχολούνται με το υλικό με τρόπους που ταιριάζουν καλύτερα στις ατομικές τους ανάγκες.

Κατά συνέπεια, η παιχνιδοποίηση μπορεί να διαδραματίσει καθοριστικό ρόλο στην προώθηση του οικονομικού αλφαριθμητισμού και της μη τυπικής εκπαίδευσης, καθιστώντας τα πιο προσιτά και ελκυστικά σε ένα ευρύ φάσμα εκπαιδευομένων. Για παράδειγμα, οι πληροφορίες παρέχονται στους παίκτες με διάφορες μορφές: μέσω της συσχέτισης με ένα αντικείμενο- μέσω μια ιστορίας προσωπικής εμπειρίας- καθώς και γραμμένες ως θεωρία στην καρτέλα Journal του παιχνιδιού. Αυτό παρέχει την ευκαιρία για την ίδια πληροφορία να λαμβάνεται και να ενισχύεται με διαφορετικούς τρόπους, δίνοντας καλύτερες πιθανότητες για την κατανόηση του υλικού και την απομνημόνευση.

Επιπλέον, τα αφηγηματικά στοιχεία του παιχνιδιού παρέχουν ένα πρόσθετο επίπεδο εμπύθισης, παρακινώντας τους παίκτες να ασχοληθούν ενεργά με το περιεχόμενο και να αναπτύξουν την κατανόηση του υλικού. Καθώς προχωρούν στο παιχνίδι, οι παίκτες γίνονται φυσικά πιο επιδέξιοι στην εφαρμογή οικονομικών εννοιών, οδηγώντας τελικά σε βαθύτερη κατανόηση του αντικειμένου.

Συμπέρασμα:

Συμπερασματικά, η παιχνιδοποίηση είναι μια αποτελεσματική προσέγγιση για την προώθηση του οικονομικού αλφαριθμητισμού και της μη τυπικής εκπαίδευσης, καθιστώντας τα πολύπλοκα θέματα πιο ελκυστικά, διεγείροντας την ενεργό μάθηση και παρέχοντας μια εξατομικευμένη μαθησιακή εμπειρία. Αξιοποιώντας τη δύναμη των παιχνιδιών, οι εκπαιδευτικοί μπορούν να δημιουργήσουν καθηλωτικά και διαδραστικά περιβάλλοντα που προάγουν τη βαθύτερη κατανόηση των οικονομικών αρχών, ενισχύουν τις δεξιότητες κριτικής σκέψης και προωθούν τη δια βίου μάθηση. Καθώς ο κόσμος συνεχίζει να εξελίσσεται, η υιοθέτηση της παιχνιδοποίησης ως μέσο για την ενίσχυση του οικονομικού αλφαριθμητισμού, μεταξύ άλλων τομέων της εκπαίδευσης, και της μη τυπικής εκπαίδευσης συνολικά, θα γίνεται όλο και πιο απαραίτητη για την προετοιμασία των μαθητών ώστε να περιηγηθούν στις πολυπλοκότητες της σύγχρονης οικονομίας.

Το CETERIS Paribus είναι ένα πρωτοποριακό έργο που συνδυάζει οικονομικές αρχές, παιχνιδοποίηση και μια συναρπαστική αφήγηση για να δημιουργήσει μια καθηλωτική και πνευματικά διεγερτική εμπειρία παιχνιδιού. Αξιοποιώντας τη δύναμη της παιχνιδοποίησης, το CETERIS Paribus μετατρέπει με επιτυχία πολύπλοκες οικονομικές θεωρίες σε προσιτό και ελκυστικό παιχνίδι, προωθώντας τη βαθύτερη κατανόηση αυτών των εννοιών για παίκτες όλων των υποβάθρων.

Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το Ceteris Paribus και τις γνώσεις του προγραμματιστή, επισκεφθείτε το επίσημο ιστολόγιο στη διεύθυνση <https://xencaye.com/ceteris-paribus/> ή παρακολουθήστε το πρόσθετο υλικό στο τρέχον εγχειρίδιο, το οποίο περιλαμβάνει podcasts με τη δημιουργική ομάδα της The Future Now Association (Βουλγαρία).

CETERIS PARIBUS

CETERIS PARIBUS
CETERIS-PARIBUS.EU

UNIVERSITY OF
SS. CYRIL AND METHODIUS
IN TRPIAVA

FNOW

ed EUROPEAN
DIALOGUE

MCC celjski mladinski center
prostor svobodnih idej in druženja

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union